

ZAZNAMKI

Priročnik za boj proti
sovražnemu govoru na spletu
z izobraževanjem o človekovih pravicah

Prenovljena izdaja
2020

GIBANJE
NESOVRAŽNEMU
GOVORU

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE

GIBANJE
NESOVRAŽNEMU
GOVORU

ZAZNAMKI

PRIROČNIK ZA BOJ PROTI SOVRAŽNEMU GOVORU
NA SPLETU Z IZOBRAŽEVANJEM O ČLOVEKOVIH PRAVICAH

Prenovljena izdaja (2020)

NAPISALI IN UREDILI

ELLIE KEEN, MARA GEORGESCU

BESEDILA ZA DRUGO IZDAJO SO PRISPEVALI

OLENA CHERNYKH, ANCA-RUXANDRA PANDEA IN SATU VALTERE

KONČNO BESEDILO UREDIL

RUI GOMES

ZAZNAMKI

Priročnik za boj proti sovražnemu govoru na spletu z izobraževanjem o človekovih pravicah
Oktober 2023

Prevod izvirnika: Sektor za prevajanje, Generalni sekretariat Vlade RS

Lektura: Sektor za prevajanje, Generalni sekretariat Vlade RS

Slovensko izdajo uredila: Nataša Lombergar

Strokovni pregled besedila (po navodilu izdajatelja Sveta Evrope): Simona Muršec

Oblikovanje in priprava za tisk: Biro 11 d.o.o.

Oblikovanje in prelom izvirnika: Horváth Dániel – danielhorvath.com

Izdajatelj: Urad RS za mladino, Ministrstvo za vzgojo in izobraževanje

Za izdajatelja: mag. Tina Kosi

Ljubljana, 2023

2. elektronska izdaja

URL: <https://www.mlad.si/e-katalogi/Zaznamki/>

Naslov izvirnika:

BOOKMARKS A manual for combating hate speech online through human rights education, Revised edition, 2020

Fotografije na platnicah: Svet Evrope, Gibanje Ne sovražnemu govoru

Stališča v tem priročniku ne odražajo nujno uradnega mnenja Sveta Evrope in/ali Urada RS za mladino.

Avtorske pravice za to publikacijo ima Svet Evrope.

Noben del te publikacije se ne sme razmnoževati ali prenašati v komercialne namene v nobeni obliki ali na noben način, elektronski (CD, internet itn.) ali mehanski, vključno s fotokopiranjem, snemanjem ali katero koli drugo obliko shranjevanja ali pridobivanja informacij, brez pisnega dovoljenja Založniškega sektorja (publishing@coe.int) Direktorata Sveta Evrope za komuniciranje.

Gradivo v tej publikaciji se lahko razmnožuje samo v nekomercialne izobraževalne namene in s pravilno navedenim virom. Za druge informacije o tem dokumentu pišite na naslov Oddelka Sveta Evrope za mladino: Evropski mladinski center v Strasbourgu/European Youth Centre Strasbourg, 30, rue Pierre de Coubertin, 67075 STRASBOURG CEDEX – Francija, E-naslov: youth@coe.int

Kataložni zapis o publikaciji (CIP) pripravili v Narodni in univerzitetni knjižnici v Ljubljani
COBISS.SI-ID 167402243
ISBN 978-961-07-1774-4 (PDF)

PREDGOVOR

Priročnik Zaznamki je dragoceno orodje za zajezitev sovražnega govora in krepitev človekovih pravic. Morda boste vprašale/-i: »Zakaj bi morali ukrepati? Mar nimajo ljudje pravice, da se v demokratični družbi izražajo svobodno?« Svoboda izražanja je res temeljna človekova pravica in velja tudi za ideje, ki lahko žalijo, šokirajo ali pretresejo. Uresničevanje te pravice pa prinaša jasno opredeljeno dolžnost in odgovornost. Sovražni govor ni »zaščiten«; besede sovraštva lahko v resničnem življenju vodijo v kazniva dejanja sovraštva, ki so uničila že vse preveč življenj ali jih celo vzela.

Sovražni govor je namreč danes najpogostejša oblika nestrpnosti in ksenofobije v Evropi. Še posebej zaskrbljujoče je, da je v političnem diskurzu vedno več sovražnega govora ter je sovražni govor v javnosti in predvsem na internetu postal nekaj vsakdanjega. Ko nesprejemljivo postane sprejemljivo, »norma«, začne resnično ogrožati človekove pravice. Cilj gibanja Sveta Evrope »Ne sovražnemu govoru« (»No Hate Speech«) je zmanjšati sprejemljivost sovražnega govora na spletu in zaustaviti njegovo »normalizacijo«.

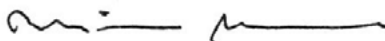
Nihče ne bo zanikal, da je internet danes čudovito novo orodje za sporazumevanje, solidarnost, organiziranje družbenih sprememb in zabavo. Ne smemo pa dopustiti, da se internet zlorablja za spletno mučenje ter propagando industrij in ideologij sovraštva. Svoboda izražanja na spletu mora pomeniti tudi splet brez strahu.

Svet Evrope je oral ledino pri opredeljevanju sovražnega govora ter pozivanju k obsojanju rasizma in ksenofobije na internetu. Pravni ukrepi so zelo pomembni, a še zdaleč niso dovolj. Izobraževanje je edina dolgoročna rešitev za preprečevanje sovražnega govora, obsojanje sovražnega govora in spodbujanje solidarnosti z žrtvami.

Učenje o človekovih pravicah, s človekovimi pravicami in za človekove pravice je bistvenega pomena za ohranjanje dejavnega duha človekovih pravic v naših družbah, ki se spoprijemajo s hitrimi spremembami. To je še zlasti pomembno za otroke in mladino ter mora v teh časih zagotovo biti sestavni del izobraževanja o medijski in internetni pismenosti.

Kampanjo gibanja Sveta Evrope Ne sovražnemu govoru vodijo mladi sami: oni so dali pobudo in oni sprejemajo odločitve. To je pomembno, ker so mladi tudi najpogosteje žrtve kršitev človekovih pravic na spletu, in sicer različnih oblik sovražnega govora in vrstniškega nasilja.

Upam, da si bo ta priročnik utrl pot v šole, mladinske centre in mladinske organizacije – in seveda tudi na internet. Dijakinje/-e, študentke/-e, izobraževalke/-ce in druge vabim, da ga uporabljajo in se pridružijo kampanji. Uprimo se sovražnemu govoru s tem priročnikom v roki.

Thorbjørn Jagland
generalni sekretar Sveta Evrope

ZAHVALA

Zahvaljujemo se vsem, ki ste za priročnik prispevale/-i svoje predloge in povratne informacije, še zlasti:

- Članicam/-om skupine za nadaljevanje kampanje gibanja Ne sovražnemu govoru, predvsem predstavnicam/-om Posvetovalnega sveta za mladino in Evropskega usmerjevalnega odbora za mladino, ter opazovalkam/-cem, ki zastopajo Evropski usmerjevalni odbor za izobraževalno politiko in prakso, Evropsko agencijo za informiranje in svetovanje mladim, Evropski mladinski forum, Norveški finančni mehanizem EGP, in spletnim aktivistkam/-om;
- Claudiji Lenz (The European Wergeland Centre), Anni Siltanen (Insafe) in Vitorju Toméju (svetovalec);
- Anni Weber (Urad komisarja za človekove pravice), Gordani Berjan (Otroški program), Leeji Hibbard, Elvani Thaci in Jamesu Lawsonu (Enota za upravljanje interneta); Pauli Eck-Walters (Sekretariat Evropske komisije proti rasizmu in nestrpnosti); Josefi Huberju, Yuliji Perervajevi (Izobraževalni oddelek); Anciruxandri Pandeji, Mennu Ettemi, Aileen Donegan, Claire Uszynski in Maud Hoffman Boivin (Oddelek za mladino), vsi pri Svetu Evrope.

Po najboljših močeh smo se trudili navesti vire besedil in avtorice/-je dejavnosti. Če smo pri navajanju kaj ali koga izpustile/-i, se opravičujemo in bomo to popravile/-i v naslednji izdaji.

SPREMNA BESEDA

Foto: Ministrstvo za vzgojo
in izobraževanje

Nestrpnost in sovrašтво sta bila prisotna v človeški družbi skoraj od njenih začetkov, sodeč po mnogih raziskavah, pa je zadnja leta takšen odnos v porastu. Ljudje so vedno manj strpni do različnosti, zato moramo brzdati nestrpnost in sovrašтво, da se ne bosta odražala tudi v dejanjih.

Ločnica med splošno pravico do izražanja oziroma svobodo govora in sovražnim govorom je zelo občutljiva, česar se moramo zavedati tudi pri obravnavi sovražnega govora na področju vzgoje in izobraževanja.

S pojavom spleta in družbenih omrežij so se žal na stečaj odprla vrata sovražnemu govoru. Splet je v sodobni družbi postal najpomembnejši javni prostor ter mesto, kjer se vsak dan znova srečujemo ljudje vseh starosti, spolov, narodnosti in ekonomskih statusov. Težko nadzorujemo količino vseh informacij in izraženih mnenj, a pomembno je, da vztrajno spremljamo, opozarjamo in zavračamo vse oblike sovražnosti.

Priročnik Zaznamki je izredno pomemben, saj bo v pomoč pri izobraževanju mladih, da bodo lahko sami našli način prepoznavanja in obvladovanja sovražnega govora na spletu. Predstavlja namreč konkretne napotke vsem, ki se ukvarjajo z mladimi, pri spoprijemanju s sovražnimi komunikacijami tako na spletu kot v živo.

Na področju obravnave tovrstnega govora lahko pomaga tudi pri neformalnem izobraževanju mladih. Poleg tega bo povečal ozaveščenost ljudi o načelu človekovih pravic. Krepil bo tudi sposobnost kritičnega razmišljanja pri otrocih in mladih, kar ni ključno samo za področje sovražnega govora, ampak je veččina, ki je uporabna v življenju nasploh.

Dodana vrednost je tudi krepitev vloge in moči tistih, ki so že žrtev sovražnega govora ali lahko to še postanejo. Zavedati se moramo, da to lahko postane vsakdo izmed nas.

Priročnik lahko doprinese k spodbudi empatije do žrtev, z njegovo pomočjo pa lahko naredimo tudi korak k odpravi mitov in predsodkov o pojavnosti sovražnega govora.

Verjamem, da so šolajoči ter njihovi učitelji in učiteljice steber naše družbe in da je njihovo delovanje odraz uspešnosti naše države. Tudi zato je pomembno na različne načine vlagati v razvoj in zagotavljanje varnega, spodbudnega učnega okolja, k čemur stremimo tudi na Ministrstvu za vzgojo in izobraževanje, s pomočjo priročnika Zaznamki pa bomo naredili dodaten korak v boju proti sovražnemu govoru in lepšemu vsakdanu slehernega otroka in mladostnika.

dr. Darjo Felda,
minister za vzgojo in izobraževanje

SPREMNA BESEDA

Foto: Bor Slana

S tiskano izdajo priročnika Zaznamki se pridružujemo prizadevanjem Sveta Evrope na področju sovražnega govora, ki danes močno zaznamuje naša življenja, tako mladih kot starejših. Z izdajo podpiramo gibanje Ne sovražnemu govoru, ki je mladinska kampanja, v kateri je Urad Republike Slovenije za mladino dejaven že vrsto let, z najrazličnejšimi delovanji proti sovražnemu govoru pa so pri tem »boju« sodelovale tudi številne mladinske organizacije v vsej Sloveniji.

Priročnik Zaznamki stopa v obrambo tistim mladim, ki so najbolj ogroženi, osovraženi in izpostavljeni neprijetnim pritiskom v spletnem okolju ali neposredni komunikaciji. V njem so konkretni napotki, kako jim pomagati v takšnih okoliščinah in preprečiti nadaljnje širjenje ali celo stopnjevanje napetosti. Jezik ni le orodje za sporazumevanje, ampak je tudi odraz stanja duha družbe, v kateri se splet prepogosto zlorablja za širjenje propagande in demoniziranje različnih ranljivih skupin ali posameznikov. Primeri pogovorov, diskurzov, ki mlade spravljajo v položaj ogroženih, napadenih in zaničevanih posameznikov in posameznikov, so vse pogostejši. Zato nameravamo vsebine iz zbornika podati tako mladim in mladinskim delavcem kakor tudi izobraževalnim ustanovam. Prav z njihovo pomočjo bomo še bolj učinkovito nagovorili šolajočo mladino in učitelje ter strokovne delavce, ki se ukvarjajo z mladimi.

Najučinkovitejše sredstvo za odpravljanje nestrpnosti je zagotovo proces izobraževanja, saj je nestrpnost pogosto posledica nevednosti in strahu pred nečim tujim, pred neznanimi kulturami, religijami ali narodi. Urad je eden pomembnejših deležnikov na tem področju, saj mladinske organizacije dejavno sodelujejo v procesu neformalnega izobraževanja v vseh stopnjah izobraževanja in po vsej Sloveniji.

Zaznamke lahko uvrstimo med strokovno literaturo, ki na preprost in razumljiv način spodbuja zanimanje vseh generacij glede perečih vprašanj na temo sovražnega govora na spletu ali v vsakdanjem življenju. Konkretni primeri pomoči pri spoprijemanju s sovražnimi komunikacijami bodo zato izjemno dobrodošla opora pri vseh oblikah neformalnega in formalnega izobraževanja, saj prek poučnih in mladim prijaznih načinov vodi do odgovornega izražanja. Cilj nas vseh pa je seveda prijaznejši svet – in tudi prijaznejši digitalni prostor. Zato vse, ki se tako ali drugače ukvarjate z mladimi, vabim, da kot varuhi kulture dostojnega javnega sporazumevanja prispevate svoj kamenček v mozaik na poti do prijetnega in lepšega sporazumevanja.

Slabšalni govor moramo vsi skupaj in ob vsaki priložnosti obsoditi kot neciviliziran, saj ustvarja nestrpno ozračje. In kar je še huje – med mladimi lahko pušča zelo hude, včasih celo usodne posledice. Zato odobravam izid tiskane izdaje Zaznamkov kot podajanje novih pogledov, kako se takšnemu govoru izogniti in upreti. Pravilen ter pravočasen odziv na dogodke, ki prekorajajo dopustne meje v komuniciranju in mladega ponižajo ter ranijo, je proces, ki ga moramo znati ustrezno voditi in mladim pokazati smer iz stiske. Prav to podporo najdemo v Zaznamkih.

Na Uradu Republike Slovenije za mladino krepimo zavedanje mladih tudi prek drugih prizadevanj, kot so dvoletni Javni poziv za sofinanciranje programov mladinskega dela, Svet Vlade Republike Slovenije za mladino,

portal www.mlad.si, sodelovanje z Mladinskim svetom Slovenije in drugimi. Mladim želimo predati miselnost, da so vse oblike diskriminacije in zatiranja drugačnosti nesprejemljive in jih je treba nenehno zavračati ter se boriti proti tako naravnemu vedenju. Številne mladinske organizacije, katerih programe sofinancira Urad Republike Slovenije za mladino, so specializirane za področja, katerih osnovno poslanstvo je opozarjanje na nevarnosti vseh pojavnih oblik diskriminacij, s spodbujanjem prostovoljstva med mladimi pa se dokazano preprečuje tudi porast radikalizacije mladih in širita strpnost ter razumevajoč odnos do vseh oblik drugačnosti.

Kot članica strateškega sveta za preprečevanje sovražnega govora in kot direktorica urada za mladino si bom prizadevala, da bomo v prihodnje z majhnimi koraki dosegli, da bodo mladi živeli in komunicirali v prijetnejšem vzdušju. Kajti vsaka sovražna beseda mladega človeka bistveno bolj prizadene kot odraslo osebo. Zato me še posebej veseli, da imamo na uradu za mladino možnost in priložnost s pričujočo tiskano izdajo narediti majhen, a pomemben korak v bližino rešitev ter uresničevanj bolj miroljubne komunikacije med mladimi.

Tina Kosi,
v. d. direktorice Urada RS za mladino

POJASNILO UREDNIŠTVA

Tokratna izdaja je v jezikovnem smislu sledila prvi z naslovom Zmoremo!, vendar je kljub temu prišlo do nekaterih odmikov, ki smo jih sprejeli v dogovoru s Sektorjem za prevajanje Generalnega sekretariata Vlade RS in izbrano recenzentko s strani Sveta EU kot izdajatelja. Vseh različnih pristopov žal nismo uspeli uskladiti, zato smo se v zadnji fazi prilagodili predlogu lektorske službe, ki je zagovarjala tezo, da »ne more biti stvari, ki se ne bi dala povedati v slovenščini«, zato smo nekatere izraze, ki se v mladinskem sektorju večinoma uporabljajo s tujko, poslovenili. Prav tako smo upoštevali pripombe glede spoljenja na mestih, ki jih je vnesla recenzentka, v vseh ostalih primerih pa velja, da izrazi, zapisani v moški slovnični obliki, so uporabljeni kot nevtralni in veljajo enakovredno za oba spola.

KAZALO

1. POGLAVJE - O PRIROČNIKU

1.1 Uvod	11
1.2 Težava sovražnega govora na spletu	12

2. POGLAVJE - GIBANJE NE SOVRAŽNEMU GOVORU

2.1 O kampanji	15
2.2 Ugotovitve kampanje	15
2.3 Orodja kampanje	16
2.4 Nadaljevanje kampanje Sveta Evrope	17
2.5 Kaj lahko naredijo mladi?	18

3. POGLAVJE - UPORABA PRIROČNIKA

3.1 Zakaj potrebujemo priročnik	19
3.2 Zgradba priročnika	20
3.3 Vodenje dejavnosti	21
3.4 Deset priporočenih in odsvetovanih dejanj	23
3.5 Teme in vprašanja	24

4. POGLAVJE - 24 DEJAVNOSTI

Preglednica dejavnosti	26
24 dejavnosti za boj proti sovražnemu govoru na spletu z izobraževanjem o človekovih pravicah	29

5. POGLAVJE - INFORMATIVNO GRADIVO

5.1 Sovražni govor na spletu	152
5.2 Človekove pravice	159
5.3 Svoboda izražanja	164
5.4 Rasizem in diskriminacija	170
5.5 Zasebno življenje in varnost	175
5.6 Demokracija in soudeležba	178
5.7 Strategije kampanj	183
5.8 Internetna pismenost	186
5.9 Vrstniško nasilje na spletu	195
5.10 Svet Evrope in sovražni govor na spletu	199

6. POGLAVJE - PRILOGE

6.1 Splošna deklaracija človekovih pravic	204
6.2 Evropska konvencija o varstvu človekovih pravic s protokoli	205
6.3 Drugi viri o sovražnem govoru na spletu	208
6.4 Vodnik po človekovih pravicah za uporabnike interneta	210
6.5 Predlogi za delavnice, zasnovane na tem priročniku	212

GIBANJE
NESOVRAŽNEMU
GOVORU

1. POGLAVJE

O PRIROČNIKU

1.1 UVOD

Priročnik smo sestavili v pomoč gibanju Ne sovražnemu govoru oziroma mladinski kampanji Sveta Evrope proti sovražnemu govoru na spletu. Prav bo prišel tudi izobraževalcem, ki se ukvarjajo s to težavo kot del formalnega sistema izobraževanja in zunaj njega. Priročnik je namenjen delu z mladimi, starimi od 13 do 18 let, dejavnosti pa se lahko prilagodijo tudi drugim starostnim obdobjem in profilom učečih oseb.

Udarci lahko lomijo kosti, besede pa nikoli ne bolijo.
Se strinjate?

Priročnik so prvič izdali na začetku leta 2014 in je bil od takrat preveden že v deset jezikov. V tej prenovljeni izdaji smo priročnik posodobili, tako da vsebuje tudi najnovejše informacije o mladinski kampanji gibanja Ne sovražnemu govoru in *Vodniku Sveta Evrope po človekovih pravicah za uporabnike interneta*. Tako je bogatejši za tri nove izobraževalne dejavnosti.

Pobude za izobraževanje o sovraštvo na spletu potrebujemo tudi zaradi čedalje večjega števila kršitev na internetu, veliko vsebin je skrajnih in rasističnih ter lahko ogrozijo temeljne vrednote demokratične družbe. Sovraštvo na spletu pa ni le težava, povezana z rasizmom in diskriminacijo, temveč tudi z načinom, kako ljudje uporabljajo internet. Zato je tudi precej nov pojav, ki ga vedno ne prepoznamo ali povsem razumemo. Ker je sovražni govor na spletu ‚nekaj novega‘, svet še ne ve, kako naj se z njim spoprime.

Za boj proti sovraštvo na spletu se uporabljajo predvsem mehanizmi za nadzor ali mehanizmi za brisanje sovražnega govora. V tem priročniku uporabljamo drugačen pristop, saj je sovražni govor za nas znak globlje težave. Dejavnosti so bile zasnovane za obravnavo vzrokov sovražnega govora in učijo, kako se z njim spoprijeti, ko se pojavi.

Sovražni govor na spletu so listi še posebej strupene rastline, globoko zakoreninjene v družbi. Samo s trganjem njenih listov ne bomo odpravili širših vzrokov te težave.

PRISTOP PO MERI ČLOVEKOVIH PRAVIC

Dejavnosti v priročniku naj bi bile mladim v pomoč pri pridobivanju potrebnega znanja, veščin in odnosa, da bodo tudi na internetu veljala temeljna načela, ki smo jih oblikovali za *resnični* svet. Načela so oblikovali in sprejeli pred 60 leti: znana so pod imenom človekove pravice in kažejo temeljno dostojanstvo vsakega človeka, enakost njegovih pravic, njegovo svobodo in vlogo pri določanju in uveljavljanju pravil našega vsakdanjega življenja.

Tako kot v mladinski kampanji je tudi v priročniku sovražni govor povezan s človekovimi pravicami in je pristop pri dejavnostih zasnovan na načelih in standardih človekovih pravic. Zaradi tega je priročnik koristen ne samo za obravnavanje sovražnega govora, ampak tudi za razumevanje človekovih pravic in njihovo uporabo na spletu in v drugih okoljih. Več o pedagoškem pristopu lahko preberete v 3. poglavju, nekaj osnovnih informacij o človekovih pravicah na spletu in zunaj njega pa v 5. poglavju.

DEMOKRACIJA IN DRŽAVLJANSTVO ... NA SPLETU

Priročnik temelji na trdnem prepričanju, da je prostor na spletu javni prostor, torej se na spletu *lahko uporabljajo* in tudi *morajo* uporabljati vsa načela demokratične družbe. Zato imajo mladi na spletu izjemno pomembno vlogo v boju proti sovražnemu govoru.

Mladi so državljanke/- na spletu, kar pomeni, da znajo na spletu izražati svoje želje ter ukrepati in k odgovornosti pozivati kršitelje človekovih pravic. Poleg tega lahko na spletu branijo človekove pravice.

Splet je tudi prostor za soudeležbo na področju ozaveščanja o procesih upravljanja interneta. Priročnik z dejavnostmi raziskuje način interakcije na spletu, kako lahko mladi na spletu ukrepajo in se zavzemajo za boljši in varnejši internet.

O demokraciji, spletnih kampanjah in internetni pismenosti lahko več preberete v 5. poglavju.

1.2 TEŽAVA SOVRAŽNEGA GOVORA NA SPLETU

NOVE PRILOŽNOSTI, NOVE GROŽNJE

S prihodom interneta je prišlo do eksplozije priložnosti za interakcijo med ljudmi. Internet vsaj v teoriji omogoča, da se lahko sporazumevamo s skoraj vsemi na svetu; teoretično celo omogoča, da lahko misel iz zakotnega, majhnega in neznanega kraja preberejo prav *vsi na svetu!* Vsi, ki imajo dostop do interneta, so danes založniki in javni govorniki. Le malokdo lahko poseže v to, kar nekdo hoče povedati.

Le peščica si želi vrniti v svet brez te novosti, vendar nas ne sme presenetiti, da nenehno rastoči svet spletne interakcije zaznamujejo in se v njem zrcalijo številne težave, s katerimi se je človek zgodovinsko spoprijemal v svojem ‚resničnem‘ svetu. Nestrpnost in ‚sovraštvo‘ sta bili lastnosti človeške družbe skoraj od njenih začetkov. Številne raziskave kažejo, da je v zadnjih letih takšen odnos vedno pogostejši.

Težava je, da so ljudje vedno manj strpni do različnosti in če ne bomo pozorni na brzdanje nestrpnosti, se bosta nestrpnost – in sovraštvo – izražala v dejanjih in besedah ljudi. Internet nudi nove poti ali načine izrekanja besed in odpira nove poti, po katerih besede dosežejo več ljudi. Drugače kot v nespletnem svetu

Pa veste, kaj vse tam najdete?
Glejte primere na [155. strani](#)
Ali pa jih sami poiščite na
spletu.

Saj nihče ne preverja, ne!?
*Ali na spletu lažje izrazite
svoje najtemnejše misli?*

smo na spletu veliko manj omejeni pri tem, kaj lahko povemo: na internetu lahko povemo stvari, ki si jih v javnosti v „resničnem“ svetu nikoli ne bi upali.

Če družbe priznavajo, da je nespletni sovražni govor težava, ki jo je treba rešiti, ali lahko potem sovražni govor na spletu ignoriramo?

Kaj je slabše ...?

Besede, izgovorjene na javnem srečanju

*„Če si gej, se pojdi zdravit.
Nato pa se pridruži človeški rasi.“*

Besede, objavljene na internetnem forumu

*„Če si gej, se pojdi zdravit.
Nato pa se pridruži človeški rasi.“*

RAZSEŽNOSTI TEŽAVE

*„Jutri ob devetih zvečer te bom posilil. Se dobiva v bližini tvoje hiše????“¹
„Tukaj te nočemo, ostani v svoji državi in jo uničuj, naše ne boš!!!“²
„Ti si neumen ****. Tvoja mama je zamorka in tvoj oče posiljevalec.“³*

Izjemno težko je nadzorovati količino sovražnega govora na spletu. Prav zaradi tega tisti, ki želijo širiti sovraštvo, to z lahkoto delajo na spletu, saj vlade in drugi to le s težavo nadzorujejo. Nekaj organizacij je skušalo raziskati, kako velika je ta težava. Vse pa so ugotovile, da je sovražnega govora na spletu čedalje več.

Povečevanje števila sovražnih spletnih mest

Poročilo Simona Wiesenthala o digitalnem nasilju in sovraštvu⁴ za leto 2011 navaja 12-odstotno povečanje, in sicer je število (z 11.500 leto prej) poskočilo na 14.000 „problematičnih spletnih mest, družbenih omrežij, forumov, blogov, tvitov itn., ki jih lahko pripišemo subkulturi sovraštva“.

Po podatkih internetnega varnostnega sistema Websense, ki sledi okoli 15.000 „sovražnim in militantnim“ spletnim mestom, se je leta 2009 število rasističnih, sovražnih in militantnih spletnih mest potrojilo.⁵

Z drugimi raziskavami so tudi skušali ugotoviti, kako pogosto mladi na spletu naletijo na sovražne vsebine.

Mladi in spletno sovrašтво

- Med mladimi uporabniki interneta v Evropi, starimi od 9 do 16 let, jih je 6 % povedalo, da so že bili žrtev vrstniškega nasilja na spletu, in 3 % jih je priznalo, da so na spletu že bili nasilni do vrstnikov.⁶
- V Kanadi je 16 % mladih uporabnikov interneta navedlo, da so na internetu že objavili komentarje, sovražne neki osebi ali skupini ljudi.⁷
- V spletni študiji je 78 % anketirancev izjavilo, da redno naletijo na sovražni govor na spletu. Najpogostejše tarče sovražnega govora so člani skupnosti LGBT (70 %), muslimani (60 %) in ženske.⁸

OPOMBE:

- 1 Tvit za Stello McCreasy (poslanko britanskega parlamenta)
- 2 Stran na Facebooku 'Bugger off Asylum Seekers'/'Izginite od tu azilanti'
- 3 Tvit, objavljen med nogometno tekmo, ko je zastalo srce nogometašu Fabricu Muambi, po rodu iz Demokratske republike Kongo.
- 4 Billy Perigo, Facebook Says It's Removing More Hate Speech Than Ever Before. But There's a Catch/Facebook pravi, da odstrani več sovražnega govora kakor kadar koli prej. A to ni čisto res, Time (27. november 2019), <https://time.com/5739688/facebook-hate-speech-languages/>
- 5 Cyberviolence against Women and Girls – A World-wide Wake Up Call/Spletno nasilje nad ženskami in dekleti – poziv svetu, A report by the UN Broadband Commission for Digital Development Working Group on Broadband and Gender/Poročilo delovne skupine za širokopolasovne povezave in spol Komisije ZN za širokopolasovni digitalni razvoj, 2015.
- 6 Anketa EU KidsOnline: <https://www.lse.ac.uk/media-and-communications/research/research-projects/eu-kids-online/eu-kids-online-2020>
- 7 Valerie Stevens, Young Canadians in a Wired World, Phase III: Encountering Racist and Sexist Content Online/ Mladi Kanadčani v spletnem svetu, III. faza: Ko na spletu naletimo na rasistično in seksistično vsebino, Media Smarts, Ottawa, 2014. To je kanadska šolska anketa iz leta 2013, v kateri je sodelovalo 5.436 otrok in mladih od 4. do 11. razreda: <https://mediasmarts.ca/research-policy/young-canadians-wired-world-phase-iii/young-canadians-wired-world-phase-iii-encountering-racist-sexist-content-online>
- 8 Spletna anketa Sveta Evrope o gibanju Ne sovražnemu govoru, 2015, <https://rm.coe.int/questions-and-lessons-learned-hate-speech-2015-online-survey/pdfa/16808b5f64>

2. POGLAVJE

GIBANJE NE SOVRAŽNEMU GOVORU

MLADINSKA KAMPANJA SVETA EVROPE ZA ČLOVEKOVE PRAVICE NA SPLETU

„Odbor ministrov Sveta Evrope je sovražni govor opisal kot vse oblike izražanja, ki širijo, napeljujejo na, spodbujajo ali upravičujejo rasno sovraštvo, ksenofobijo, antisemitizem ali druge oblike sovraštva na podlagi nestrpnosti, vključno z nestrpnostjo, ki se kaže kot agresivni nacionalizem in etnocentrizem, diskriminacija manjšin, priseljencev in njihovih potomcev ter sovraštvo do njih. V tej kampanji so kot sovražni govor jasno opredeljene tudi druge oblike diskriminacije in predsodkov, kot so diskriminacija Romov in predsodki proti njim, fobija pred krščanstvom, islamofobija, sovraštvo do žensk, seksizem in diskriminacija zaradi spolne usmerjenosti in spolne identitete.“

2.1 O KAMPANJI

Kampanja Sveta Evrope proti sovražnemu govoru na spletu se je začela 22. marca 2013 in se je končala konec leta 2017. Namen prve faze kampanje (2013–2015) je bil povečati ozaveščenost o težavi, spremeniti odnos in spodbuditi mlade za boj proti sovražnemu govoru. V drugi fazi kampanje (2015–2017) je bil poudarek na pedagoškem odzivu in strategijah za preprečevanje. Mladinska kampanja Ne sovražnemu govoru je del širših prizadevanj Sveta Evrope za spodbujanje človekovih pravic na spletu.

Za Svet Evrope je sovražni govor grožnja demokraciji in človekovim pravicam. V središču gibanja Ne sovražnemu govoru so človekove pravice, vendar ne gre samo za uporabo pravnih mehanizmov v boju proti sovraštvu na spletu, – niti ne gre vedno za ‚izbris sovraštva‘ kjerkoli se pojavi. Kampanja spodbuja spoštovanje svobode izražanja in vzpostavlja drugačen odziv na sovražni govor, vključno s preprečevanjem, izobraževanjem, ozaveščanjem, krepitevijo samouravnavanja uporabnikov in spodbujanjem pomoči žrtvam. V bistvu kampanja širi človekove pravice na spletu in zagotavlja večjo varnost interneta za vse.

2.2 UGOTOVITVE KAMPANJE

Odbor ministrov Sveta Evrope je poudaril, da je bila kampanja »prva širša mednarodna pobuda za boj proti sovražnemu govoru, ki sovražni govor obravnava tudi kot pomembno vprašanje človekovih pravic«. Kampanja je imela pomembno vlogo pri:

- a) ozaveščanju mladih in celotne družbe o razsežnosti in nevarnosti sovražnega govora;

- b) pridobivanju kompetenc, ki jih več tisoč izobraževalcev, mladinskih delavcev in mladinskih voditeljev potrebuje za opolnomočenje mladih, in sicer z izobraževanjem o človekovih pravicah, da bodo prepoznali in prijavili sovražni govor ter se nanj odzvali;
- c) spodbujanju mladinskih organizacij in mladih v Evropi in širše, da sprejmejo stališče ter se bojujejo proti sovražnemu govoru na spletu;
- d) organiziranju aktivnosti, ki kažejo solidarnost s posameznimi tarčami sovražnega govora, in pri opozarjanju na podcenjene ali ne dovolj pogosto prijavljene oblike sovražnega govora;
- e) razvijanju sovražnemu govoru nasprotnih in alternativnih načinov pripovedi ter pozitivnih oblik sodelovanja in identitete za mlade, ki niso omejeni samo na nacionalni, kulturni, družbeni, verski, etnični ali organizacijski vidik;
- f) ponovnem vrednotenju pomena medijev in informacijske pismenosti v formalnem in neformalnem izobraževanju;
- g) razumevanju upravljanja interneta kot področja, na katerem se uresničujejo državljanstvo in soudeležba mladih.

(Deklaracija Odbora ministrov o zapuščini mladinske kampanje gibanja Ne sovražnemu govoru, sprejeta 29. maja 2019)

V kampanji so sodelovali ključni deležniki iz mladinskega sektorja in od drugod, ključno vlogo pa so imele mladinske organizacije in mladi spletni aktivisti. Posebej za kampanjo in v okviru kampanje so bila razvita spletna in druga orodja.

Več o ugotovitvah in oceni kampanje je na voljo na:

<https://www.coe.int/en/web/no-hate-campaign/reports-of-seminars-and-conferences>

2.3 ORODJA KAMPANJE

NACIONALNE KAMPANJE

Kampanjo je promoviral Svet Evrope skupaj z evropskimi partnerji, izvedli pa so jo posebni nacionalni odbori v državah članicah. Tako so v 45 državah izvedli skupno 46 kampanj. Nekatere še potekajo. Podatki nacionalnih kampanj za stik so na voljo na <https://www.coe.int/en/web/no-hate-campaign/national-campaigns1>

ZBIRKA VIROV

V zbirki je navedenih 270 virov, ki so jih pripravili partnerji in Svet Evrope ali izhajajo iz nacionalnih kampanj. <https://www.coe.int/en/web/no-hate-campaign/compendium-of-resources>

IZOBRAŽEVALNA ORODJA

Cilj priročnika Zaznamki je podpreti kampanjo z vključitvijo sovražnega govora na spletu v izobraževanje o človekovih pravicah. Namenjen je delu v šolah z mladimi, starimi od 13 do 18 let, vendar ga je mogoče zlahka prilagoditi tudi drugim okoljem. Preveden je v več kot 18 jezikov. <https://www.coe.int/en/web/no-hate-campaign/bookmarks-connexions>

¹ https://search.coe.int/cm/pages/result_details.aspx?objectid=090000168094b576

ZMOREMO! UKREPANJE PROTI SOVRAŽNEMU GOVORU SKOZI NASPROTNE IN ALTERNATIVNE NARACIJE

V priročniku so opisani različni načini sporazumevanja in izobraževanja ter orodja, s katerimi lahko mladi in drugi aktivisti za človekove pravice razvijajo nasprotne in alternativne načine pripovedi sovražnemu govoru. <https://www.coe.int/en/web/no-hate-campaign/we-can-alternatives1>

VODNIK PO ČLOVEKOVIH PRAVICAH ZA UPORABNIKE INTERNETA

Vodnik je orodje, s katerim se uporabniki interneta učijo o človekovih pravicah na spletu, njihovih morebitnih omejitvah in sredstvih, s katerimi lahko takim omejitvam nasprotujejo. Vsebuje praktične informacije o pravicah in svoboščinah na internetu, kako jih uresničujemo, se nanje sklicujemo in dostopamo do sredstev za varstvo teh pravic in svoboščin. Vodnik je na voljo na: www.coe.int/en/web/internet-users-rights/guide

PRIJAVA SOVRAŽNEGA GOVORA

V tem delu so navedene informacije, kako v posameznih državah sovražni govor prijavimo večjim družbenim omrežjem, organom ali nevladnim organizacijam. <https://www.coe.int/en/web/no-hate-campaign/reporting-hate-speech> Blog, Hate Speech Watch in spletna platforma več ne delujejo, a so še vedno na voljo za iskanje informacij: <https://www.coe.int/en/web/no-hate-campaign/previous-blog-and-platform> Družbena omrežja kampanje še vedno delujejo in na njih lahko najdete najnovejše informacije o delu Sveta Evrope: <https://www.facebook.com/groups/combatinghatespeech/>

2.4 NADALJEVANJE KAMPANJE SVETA EVROPE

Oddelek Sveta Evrope za mladino je aprila 2018 zmanjšal obseg usklajevanja kampanje Ne sovražnemu govoru. Nacionalne kampanje, spletni aktivisti in partnerske organizacije vsebine gibanja še naprej vključujejo v izobraževanje o človekovih pravicah in v pobude za ozaveščanje. Različni organi Sveta Evrope, na primer Parlamentarna skupščina in Evropska komisija za boj proti rasizmu in nestrpnosti, nadaljujejo svoje delo v boju proti sovražnemu govoru.

DEKLARACIJA ODBORA MINISTROV

Leta 2018 je Skupni svet za mlade proučil ugotovitve kampanje in jih skupaj s predlogi za nadaljnje ukrepanje poslal v obravnavo Odboru ministrov. Maja 2019 je Odbor ministrov sprejel deklaracijo o kampanji, ki vključuje te ukrepe:

[Odbor ministrov]

1. sprejme odločitev o nadaljevanju kampanje s poudarkom na vlogi Evropske komisije za boj proti rasizmu in neestrpnosti ter organov Sveta Evrope za mladino, človekove pravice, izobraževanje, medije in boj proti diskriminaciji;

2. soglaša, da to nadaljevanje lahko med drugim vključuje:

- krepitev izobraževanja o demokratičnem državljanstvu in človekovih pravicah, in sicer v okviru programa evropskih mladinskih centrov in Evropske mladinske fundacije;
- posodobitev in razvoj novih projektov o medijski in informacijski pismenosti, še zlasti kot del formalnega in neformalnega izobraževanja;
- podporo polni vključenosti mladih v procese upravljanja interneta;
- podporo evropskim in nacionalnim mladinskim mrežam in dejavnostim, ki temeljijo na kampanji;
- zagotovitev ustreznih in celovitih politik, ki podpirajo učinkovito odzivanje na sovražni govor;
- zagotovilo, da je ocena vpliva orodij kampanje del projektov nadaljevanja kampanje.

MLADI ZA DEMOKRACIJO

Program Mladi za demokracijo nadaljuje delo mladinskih kampanj, in sicer z izobraževanjem o človekovih pravicah, s soudeležbo mladih pri upravljanju interneta in z bojem proti diskriminaciji ranljivih skupin mladih (vključno s sovražnim govorom). Mreža Ne sovražnemu govoru je nastala na podlagi več študijskih srečanj evropskega mladinskega centra. Tudi oddelek za mladino še naprej podpira prevajanje glavnih izobraževalnih virov kampanje in vključuje boj proti sovražnemu govoru v različna usposabljanja na evropski in državni ravni.

ODDELEK ZA BOJ PROTI DISKRIMINACIJI

Oddelek za boj proti diskriminaciji podpira članice Sveta Evrope v boju proti diskriminaciji, kaznivim dejanjem sovražstva in sovražnemu govoru, tako da določa standarde politik, spremlja zadeve in krepi zmogljivosti. Njegovo sodelovanje na področju sovražnega govora temelji na zapuščini kampanje in prizadevanjih za sodelovanje z nacionalnimi kampanjami in partnerji. Povzetek o različnih organih Sveta Evrope, ki se bojujejo proti sovražnemu govoru in krepijo človekove pravice na spletu, je na voljo na: <https://www.coe.int/en/web/no-hate-campaign/coe-work-on-hate-speech>

2.5 KAJ LAHKO NAREDIJO MLADI?

Boj proti sovražnemu govoru na spletu in zunaj njega skupaj z mladimi ostaja tudi po koncu kampanje na evropski ravni enako pomemben kakor med kampanjo. Mladi se lahko na veliko različnih načinov borijo proti sovražnemu govoru in za človekove pravice. V tem priročniku so nekateri predlogi navedeni v delu 'Ideje za akcijo' na koncu seznama dejavnosti ter drugi v delu o strategijah kampanje in v Zbirki virov.

² Deklaracija Odbora ministrov o zapuščini mladinske kampanje gibanja Ne sovražnemu govoru, sprejeta 29. maja 2019

3. POGLAVJE

UPORABA PRIROČNIKA

V tem poglavju so opisani zgradba, cilji in metodologija priročnika. To vam bo v pomoč pri razumevanju pedagoškega pristopa ter načrtovanju in izvedbi dejavnosti vaše skupine.

3.1 ZAKAJ POTREBUJEMO PRIROČNIK

Sovražni govor je napad na tiste, ki so že tako pogosto ranljivi/-e, in seje seme napetosti, nadaljevanja neenakosti in pogosto nasilja. Za Svet Evrope je sovražni govor grožnja demokraciji in človekovim pravicam.

Kampanja gibanja Ne sovražnemu govoru priznava, da morajo prizadevanja za reševanje težave vključevati delo na številnih različnih ravneh. Ni vedno lahko opredeliti težav in najti rešitev. Priročnik bo v pomoč pri izobraževanju mladih, da bodo lahko sami našli način, kako obvladati sovražni govor na spletu. Namenjen je boljšemu razumevanju in motivaciji ter razvijanju veščin. Mladi vse to potrebujejo za svojo dejavno vlogo v kampanji in pri oblikovanju interneta, ki spoštuje človekove pravice in načela demokratične soudeležbe. Hkrati je priročnik orodje za spodbujanje pravic uporabnikov interneta.

Mladi niso samo ‚opazovalci‘ sovražnega govora na spletu: številni so njegove žrtve in nekatere ustrahuje. To je treba upoštevati v izobraževalnih pobudah, ki morajo biti namenjene mladim v vseh treh vlogah. Glede na to smo v priročniku načrtovali dejavnosti za uresničitev sedmih glavnih ciljev.

CILJI PRIROČNIKA

- omogočiti akterjem, da v formalnem in neformalnem izobraževanju z mladimi obravnavajo sovražni govor in h kampanji gibanja Ne sovražnemu govoru pritegnejo šole;
- krepiti veščine mladih in jih spodbujati, da prepoznajo sovražni govor na spletu in postanejo ‚spletni aktivisti‘ za človekove pravice;
- povečati ozaveščenost o načelih človekovih pravic in spodbujati vizijo interneta, ki upošteva ta načela;
- podpirati izobraževanje o človekovih pravicah z neformalnim izobraževanjem in krepiti sposobnost kritičnega razmišljanja pri otrocih in mladih;
- okrepiti vlogo in moč tistih, ki so že postali žrtve sovražnega govora na spletu, in tistih, ki bodo verjetno postali žrtve;
- spodbujati empatijo do skupin ali posameznikov/-ic, ki lahko postanejo žrtve sovražnega govora na spletu;
- odpraviti mite in predsodke o najpogostejših tarčah sovražnega govora.

PEDAGOŠKI PRISTOP V PRIROČNIKU

Pedagoški pristop v tem priročniku izhaja iz izobraževanja o človekovih pravicah. V Listini Sveta Evrope o izobraževanju za demokratično državljanstvo in o izobraževanju za človekove pravice (2010) je izobraževanje za človekove pravice opredeljeno kot:

„izobraževanje, usposabljanje, ozaveščanje, obveščanje, prakse in dejavnosti, katerih namen je udeležencem izobraževanja prenesti znanje, veščine in razumevanje ter **oblikovati njihova stališča in vedénje, da bodo lahko učinkovito prispevali k vzpostavitvi in varovanju univerzalne kulture človekovih pravic v družbi** za spodbujanje in varovanje človekovih pravic in temeljnih svoboščin.“

Izobraževanje o človekovih pravicah ima tri razsežnosti:

- **učenje o** človekovih pravicah, znanje o človekovih pravicah, kaj so človekove pravice, kako jih varujemo in kako se uporabljajo na spletu in zunaj njega;
- **učenje s** človekovimi pravicami ob priznavanju, da morata biti okolje ter način organizacije in **širjenja** učenja o človekovih pravicah v skladu z vrednotami človekovih pravic (npr. soudeležba, svoboda misli in izražanja itn.) ter da je izobraževanj o človekovih pravicah prav tako pomembno kot vsebina učenja;
- **učenje za** človekove pravice, da se krepijo veščine, odnosi in vrednote, ki jih učeči nato upoštevajo v svojem življenju in sami ali skupaj z drugimi ukrepajo za spodbujanje in obrambo človekovih pravic.

Kompas, priročnik Sveta Evrope za učenje mladih o človekovih pravicah, vsebuje več informacij o izobraževanju o človekovih pravicah, ki so lahko v pomoč pri razumevanju pristopov in praks. Več na: www.coe.int/compass.

3.2 ZGRADBA PRIROČNIKA

UVODNA POGLAVJA

To in prejšnji dve poglavji so pomembni za ustvarjanje okoliščin, v katerih potekajo dejavnosti. Priporočamo, da se seznanite z vsebino, da boste razumeli ozadje priročnika in kampanje.

Veliko gradiva iz 1. poglavja je podrobneje obravnavanega v delu 5.1 – Sovražni govor na spletu. Iz informacij v tem delu boste izvedeli, katera vprašanja so povezana s sovražnim govorom na spletu in zakaj jih moramo čim prej rešiti.

V 2. poglavju je kratka predstavitev kampanje Sveta Evrope Ne sovražnemu govoru (2013–2017) in opis načinov, kako se Svet Evrope še naprej bojuje proti sovražnemu govoru.

OSNOVNE TEME

Priročnik je zasnovan na osmih temah, ki so neposredno povezane s sovražnim govorom na spletu. Teme in nekatera temeljna vprašanja so navedeni v razpredelnici na 24. strani. Seveda niso navedena vsa vprašanja, ampak samo najpomembnejša.

Večina dejavnosti se nanaša na vprašanja, povezana z različnimi temami, pri čemer je vsaka po svoje pomembna. Zato bodo številne dejavnosti tudi koristna podpora splošnemu delu v boju proti rasizmu, za internetno pismenost, izobraževanje o državljanstvu in človekovih pravicah ter na drugih področjih.

DEJAVNOSTI

Glavni del priročnika je 24 dejavnosti, od katerih vsaka obravnava eno temo ali več tem. Dejavnosti smo razvrstili glede na stopnjo zahtevnosti: za dejavnost četrte stopnje morate že imeti izkušnje ali znanje na določenem področju, medtem ko dejavnosti prve stopnje lahko izpeljete s skupinami, ki prvič spoznavajo temo.

Pri odločanju, katera dejavnost je glede na temo, čas in zahtevnost za vas primerna, vam je lahko pomoč razpredelnica na 26. strani. Čeprav ne pričakujemo, da bo imelo veliko izobraževalcev priložnost ali željo izvesti vse dejavnosti, lahko zaradi povezanosti tem pri vseh dejavnostih poleg sovražnega govora obravnavamo tudi številna druga vprašanja.

Pri vsaki dejavnosti so navedene tudi 'ideje za akcijo'. Z njimi utrdimo znanje in veščine, ki smo jih pridobili z izvajanjem dejavnosti, in mladim pomagamo pri sodelovanju v kampanji, tako da začutijo, da je njen uspeh v njihovih rokah.

BESEDILA V POMOČ

Besedila v 5. poglavju podpirajo dejavnosti. Dela 5.1 in 5.2 o sovražnem govoru na spletu ter človekovih pravicah na spletu in zunaj njega sta bistvenega pomena za vse dejavnosti. Druga besedila so lahko v pomoč po potrebi ali če to zahteva določena dejavnost.

3.3 VODENJE DEJAVNOSTI

Navodila za posamezne dejavnosti so precej podrobna in vsebujejo dodatne 'namige za vodje'. Ti namigi ali nasveti tudi opozarjajo na morebitne težave, zato je pomembno, da jih pred začetkom preberete.

V spodnjem delu so navedena splošna priporočila, kako z dejavnostjo doseči največ, na kratko je opisan tudi pedagoški pristop, uporabljen v tem priročniku. Na kaj ne smete pozabiti, je navedeno v seznamu za hitro preverjanje 'Priporočeno in odsvetovano'.

Še več podpore in priporočil za vodenje dejavnosti o človekovih pravicah je v 1. poglavju Kompassa www.coe.int/compass.

VLOGA MODERATORJA

Oseba, ki vodi dejavnost, je ‚moderator‘. Moderator zagotovi, da je nekaj narejeno, podpira in spodbuja druge, da se učijo in krepijo svoje sposobnosti. Učinkovito delo vodi je ključnega pomena za izobraževanje o človekovih pravicah in v dejavnosti vnese življenje.

Ni treba, da ste ‚strokovnjak/-inja‘, da lahko delate na tem področju: dober vodja ne potrebuje posebnega strokovnega znanja, razen morda na področju razumevanja mladih in dela z mladimi. Dejavnosti v tem priročniku bodo najuspešnejše v okolju, v katerem vašo skupino spodbujate v iskanju njej lastnega pristopa k zapletenim in pogosto spornim vprašanjem. Prav nič ni narobe, če jim pokažete, da pravzaprav raziskujete skupaj z njimi! Neposredna udeležba učečih v izobraževalnem procesu poveča učinek in kakovost učenja, hkrati pa je sestavni del učenja s človekovimi pravicami. Tako ni nujno, da je moderator strokovnjak za vse, mora pa biti sposoben, da učečim pomaga poiskati informacije ter oblikovati odgovore in mnenja.

USTVARJANJE VARNEGA OKOLJA

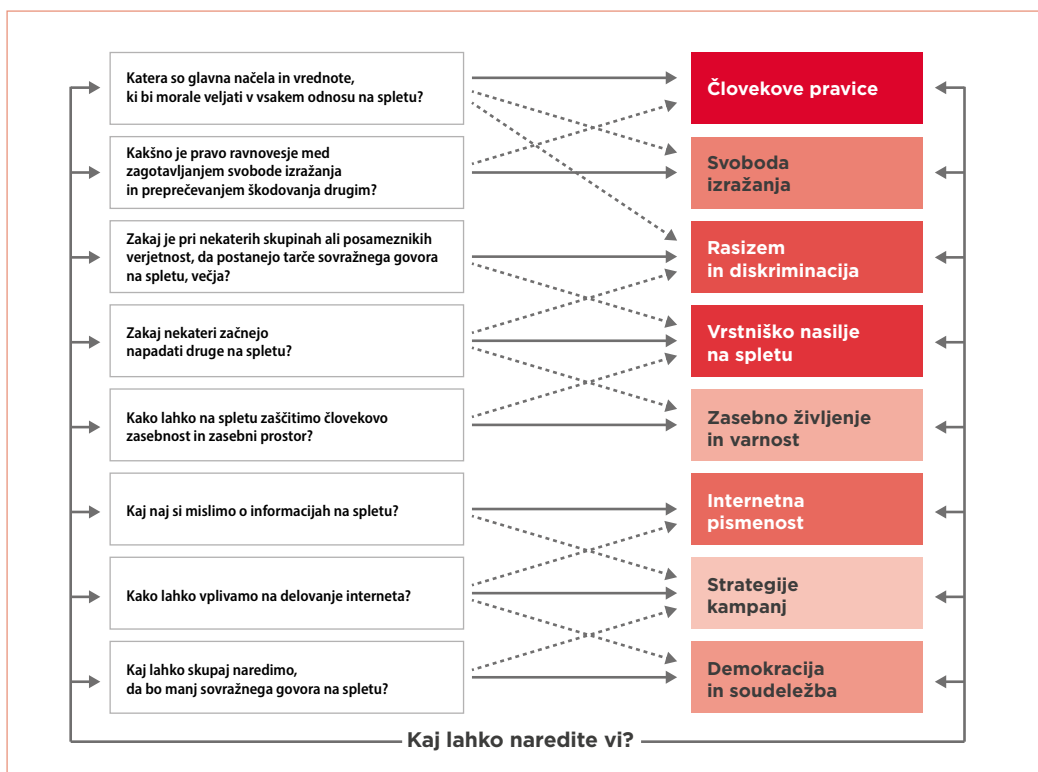
Mnoge dejavnosti in vprašanja iz tega priročnika so morda neposredno povezani z nekaterimi vašimi udeleženci. Nekateri udeleženci so morda že bili žrtve vrstniškega nasilja tudi na spletu, morda celo žrtve drugih članov skupine; nekateri so morda bili tarče rasističnih žaljivk ali diskriminacije. Pomembno je biti na to pozoren in udeležencem pokazati, da je na voljo pomoč, če jo potrebujejo. Zagotovite, da jim boste resnično lahko nudili to pomoč ali jih napotili drugam, kjer bodo potrebno pomoč dobili. Mreži **InSafe** in **InHope** (<https://www.betterinternetforkids.eu>) zagotavljata koristne podatke za stik in telefonske povezave za prijavo kršitev na spletu v številnih državah. Veliko držav članic ima svoje službe za nudenje pomoči in sprejemanje prijav. Moderatorjem svetujemo, da se s tem seznanijo in po potrebi te službe povabijo k sodelovanju v izobraževalnih dejavnostih.

Pri obravnavi teh vprašanj se morajo udeleženci počutiti čim bolj ‚varno‘. S skupino lahko določite nekaj temeljnih pravil, dogovorite se na primer, da boste spoštovali mnenja drugih in se izogibali vsem oblikam žaljenja, zasmehovanja ali osebne kritike.

3.4 DESET PRIPOROČENIH IN ODSVETOVANIH DEJANJ

1	Spodbujajte udeležence k izražanju njihovega mnenja in idej ter pripovedovanju na podlagi lastnih izkušenj.	Ne označite nobenega predloga za ‚nekoristnega‘, ‚nepomembnega‘ ali ‚neumnega‘!
2	Skušajte krepiti kulturo medsebojnega spoštovanja, varno okolje, v katerem vsakdo čuti, da lahko pove svoje mnenje.	Ne dovolite, da skupina kogar koli izključi, ignorira ali vnaprej presoja, ali do kogar koli izraža nespoštovanje: že takoj na začetku skušajte uvesti nekaj temeljnih načel.
3	Spodbujajte razpravo in zastavljanje vprašanj: z izražanjem svojih dvomov ali negotovosti se bodo učili.	Ne imejte dolgih predstavitev: to udeležence samo odvrča!
4	Naredite povezavo z resničnim življenjem udeležencev in resničnimi vprašanji v njihovem okolju.	Ne posplošujte stvari, s katerimi se udeleženci ne morejo poistotetiti.
5	Opustite dogme! Dopustite, da podvomijo v ‚uveljavljene resnice‘ in to upoštevajte tudi sami.	Ne ‚pridigajte‘ ali svojega položaja ne izkoriščajte za končanje razprave.
6	Bodite odkriti do udeležencev. Bolj vas bodo spoštovali in se vam tudi sami lažje odprli.	Ne delajte se, da nekaj veste, če niste prepričani! Povejte jim, da boste poiskali odgovor ali njih spodbudite k temu.
7	Zaupajte udeležencem. Sami morajo najti odgovore.	Ne bodite vzvišeni in jih ne skušajte voditi tja, kamor nočejo iti.
8	Obravnavajte njihove predloge resno: če bodo čutili, da je stvar njihova, bodo bolj zagotovo sodelovali.	Ni se treba vedno držati načrtov: upoštevajte njihove interese, če bi oni raje šli v drugo smer.
9	Spodbujajte njihovo naravno sočustvovanje z drugimi. Vprašajte jih, kako se počutijo ali kako bi se počutili, če ...	Ne odnehajte, če se njihova mnenja zdijo neprijazna ali brezobzirna. Pokažite jim še druge vidike.
10	Obravnavajte udeležence enakopravno – enakopravni so med seboj in ‚enakopravni‘ so z vami. Vsi ste samo ljudje!	Ne izključujte udeležencev ali ne ustvarite si vnaprej mnenja, kaj lahko naredijo in česa ne smejo narediti. Ljudje so nepredvidljivi!

3.5 TEME IN VPRAŠANJA

4. POGLAVJE

24 DEJAVNOSTI

ZA BOJ PROTI SOVRAŽNEMU GOVORU NA SPLETU Z IZOBRAŽEVANJEM O ČLOVEKOVIH PRAVICAH

Dan na sodišču.	29
Nova mošeja v Zaspnem	36
Akcija in izvajanje kampanje korak za korakom	44
Nova pravila igre	53
Preverjanje dejstev	59
Spopad svobod	64
Boj proti vrstniškemu nasilju na spletu	70
NEOMEJENA SVOBODA?	73
Skupina X.	77
Kviz o človekovih pravicah na spletu	82
Soudeležba na spletu	87
Naše pravice na spletu	91
ŠE ENKRAT	96
Tekma za pravice!	100
BRANJE PRAVIL	106
Korenine in veje	112
S slabega na slabše.	116
Recimo bobu bob.	121
Njihove zgodbe	125
Razumevanje sovražnega govora	129
Virtualna akcija.	135
Objavi in deli na spletu	139
Spletni napad.	142
Spletni profili	146

PREGLEDNICA DEJAVNOSTI

Naslov	Teme	Kratek opis	Stopnja	Čas (v minutah)
Dan na sodišču	Svoboda izražanja Človekove pravice Rasizem in diskriminacija	Udeleženci odigrajo krajšo sodno obravnavo resnične zadeve, ki jo je obravnavalo Evropsko sodišče za človekove pravice	4	120
Nova mošeja v Zaspanem	Demokracija in soudeležba Rasizem in diskriminacija Internetna pismenost	To je simulacija pogovora /razprave na spletu. To je pogovor o gradnji nove mošeje v tradicionalno krščanskem predelu.	4	Največ 3 ure ali 3 pogovori po 50 minut
Akcija in izvajanje kampanje Korak za korakom	Rasizem in diskriminacija Strategije kampanj Človekove pravice	To je serija štirih dejavnosti, ki vodijo k ukrepanju proti sovražnemu govoru in h kaznivim dejanjem sovražstva. Posamezni deli se lahko izvedejo ločeno ali v povezavi z drugimi dejavnostmi v priročniku.	4	3-krat po 90 minut, 60 minut in 45 minut za 1., 2. in 3. del. Potrebujete čas tudi za samo akcijo.
Nova pravila Igre	Rasizem in diskriminacija Internetna pismenost Strategije kampanj soudeležba	Udeleženci se seznanijo s kampanjo in pripravijo 'mini kampanjo' proti seksizmu v spletnih igrah.	3	60
Preverjanje dejstev	Internetna pismenost Rasizem in diskriminacija Strategije kampanj	Udeleženci nastopijo v vlogi 'raziskovalcev' ali svetovalcev politikov za žaljivke s homofobno vsebino. Preverijo zanesljivost informacij na spletu in razvijejo strategije za svoje delo.	4	60
Spopad svobod	Demokracija in soudeležba Svoboda izražanja Rasizem in diskriminacija	To je simulacija, v kateri sta dve skupnosti z nasprotujočimi stališči o svobodi izražanja prisiljeni živeti skupaj na istem otoku.	4	120
Boj proti vrstniškemu nasilju na spletu	Vrstniško nasilje na spletu Demokracija in soudeležba Internetna pismenost	Udeleženci ugotovijo, kakšen je njihov odziv v različnih primerih vrstniškega nasilja – in razpravljajo o možnih drugačnih ukrepih.	1	45
Neomejena svoboda?	Svoboda izražanja Demokracija in soudeležba Človekove pravice	Udeleženci raziščejo idejo o svobodi izražanja na podlagi študije primerov. Odločiti se morajo, kaj narediti s komentarji ali sporočili, ki so sporna ali žaljiva ali morda celo nevarna.	2	45
Skupina X	Rasizem in diskriminacija Človekove pravice Zasebno življenje in varnost	Udeleženci pripravijo pregled pravic iz Evropske konvencije o varstvu človekovih pravic v povezavi s pogostimi kršitvami pravic mladih pripadnic/-kov romske skupnosti.	4	60

Naslov	Teme	Kratek opis	Stopnja	Čas (v minutah)
Kviz o človekovih pravicah na spletu	Človekove pravice	To je kviz o človekovih pravicah na spletu. S kvizom udeleženci ugotovijo, katere so njihove pravice na spletu tako, da uporabijo <i>Vodnik po človekovih pravicah za uporabnike interneta</i> .	3	60
Soudeležba na spletu	Internetna pismenost Zasebno življenje in varnost Človekove pravice	Udeleženci razmislijo, kako uporabljajo internet in kako dejavno sodelujejo na spletu. Opredelijo svojo soudeležbo na spletu in ocenijo njeno stopnjo ter načrtujejo, kakšno vlogo bi radi imeli na spletu v prihodnje.	3	45
Naše pravice na spletu	Človekove pravice Demokracija in soudeležba	Udeleženci izvedo več o <i>Vodniku po človekovih pravicah za uporabnike interneta</i> . Analizirajo ključna sporočila in izjave v <i>vodniku</i> ter razmislijo o njegovi uporabi v vsakdanjem življenju.	2	60
Še enkrat	Vrstniško nasilje na spletu Demokracija in soudeležba Rasizem in diskriminacija	Udeleženci igrajo vloge: nekdo pod pritiskom vrstnikov postane nasilen do drugih. Udeležence prosite, da znova odigrajo prizor, a tokrat z drugačnim koncem.	2	60
Tekma za pravice!	Človekove pravice Rasizem in diskriminacija Zasebno življenje in varnost	To je uvod v človekove pravice v obliki skupinske igre. Udeleženci drugim članom svoje skupine predstavijo različne človekove pravice, vendar pri tem ne smejo uporabljati besed, lahko pa uporabijo vse druge možnosti.	1	60
Branje pravil	Strategije kampanj Internetna pismenost Demokracija in soudeležba	Udeleženci se seznanijo s pogoji uporabe ali smernicami skupnosti spletnega mesta in na spletnem mestu prijavijo neprimerno vsebino. Udeleženci se tudi pogovorijo o prednostih in pomanjkljivostih prijav, še zlasti v povezavi z možnostmi spleta Web 2.0.	3	60
Korenine in veje	Rasizem in diskriminacija Človekove pravice Strategije kampanj	Udeleženci na podlagi 'drevesa težav' raziščejo vzroke in posledice sovražnega govora na spletu. Dejavnost je lahko nadaljevanje dejavnosti skupina X ali pa se izvede samostojno.	2	45

Naslov	Teme	Kratek opis	Stopnja	Čas (v minutah)
S slabega na slabše	Rasizem in diskriminacija Demokracija in soudeležba	To je uvodna dejavnost v sovražni govor na spletu. Udeleženci razvrstijo različne primere protigejevskega sovražnega govora glede na to, kako 'hudi primeri' so.	1	45
Recimo bobu bob	Strategije kampanj Rasizem in diskriminacija Internetna pismenost	Gre za razpravo s tehniko akvarija, v kateri udeleženci raziščejo pogoste predsodke o določenih skupinah v družbi in začnejo kritično razmišljati o uveljavljenih prepričanjih ter pripravijo argumente proti sovražnemu govoru.	1	45
Njihove zgodbe	Rasizem in diskriminacija Človekove pravice Svoboda izražanja	Udeleženci v majhnih skupinah analizirajo informativno publikacijo o priseljencih in priseljevanju. Rezultate predstavijo v obliki kolaža.	2	60
Razumevanje sovražnega govora	Človekove pravice Rasizem in diskriminacija	Udeleženci proučijo primere sovražnega govora in razpravljajo o njegovih možnih posledicah za posameznika in družbo.	2	60
Virtualna akcija	Strategije kampanj Rasizem in diskriminacija Človekove pravice	Pri tej dejavnosti udeležence navdušijo Primeri akcij proti rasizmu in skupaj razmislijo, kako bi tudi sami lahko pripravili podobne akcije na spletu.	3	60
Objavi in deli na spletu	Zasebno življenje in varnost Internetna pismenost Vrstniško nasilje an spletu	Udeleženci navedejo svoje najljubše načine deljenja informacij na spletu in se pogovorijo, kako bi bili lahko še previdnejši pri delitvi osebnih informacij na spletu.	1	40
Spletni napad	Internetna pismenost Strategije kampanj Rasizem in diskriminacija	Udeleženci preoblikujejo (namišljeno) spletno stran kampanje, na kateri so številni rasistični komentarji lokalne skupnosti.	3	90
Spletni profili	Rasizem in diskriminacija Internetna pismenost Demokracija in soudeležba	Dejavnost poteka na namišljenem internetnem forumu. Udeleženci drug drugega pozdravijo v skladu z uveljavljenimi stereotipi o določenih skupinah. Na podlagi dejavnosti sestavijo smernice za sporazumevanje/interakcijo na spletu.	1	I. del: 35 minut II. del: 25 minut

STOPNJA
4SKUPINA
9-15ČAS
120'

DAN NA SODIŠČU

Udeleženci odigrajo kratko sodno obravnavo resnične zadeve iz sodne prakse Evropskega sodišča za človekove pravice.

TEME	Svoboda izražanja, človekove pravice, rasizem in diskriminacija
ZAHTEVNOST	Stopnja 4
VELIKOST SKUPINE	9-15
ČAS	120 minut
CILJI	• Poiskati pravo ravnovesje med pravicami do svobode izražanja in med potrebo za zaščito žrtev rasističnih žaljivk ali sovražnega govora • Raziskati zaščito – in omejitve – pravice do svobode izražanja (10. člen) v Evropski konvenciji o varstvu človekovih pravic • Razumeti vlogo Evropskega sodišča za človekove pravice
PRIPOMOČKI	• Kopije kartic s strani 33–35 • Pisala in papir za beleženje • Prostor za srečanje majhnih skupin, po možnosti v ločenih sobah
PRIPRAVA	• Fotokopirajte in izrežite kartice na 34. strani. Vsak udeleženec mora imeti svojo kartico in kopijo primera. Število sodnikov, zastopnikov danske vlade in zastopnikov gospoda Jersilda naj bo (čim bolj) enako. • Kartice v vsaki skupini oštevilčite, tako da vsaka številka pomeni enega sodnika, enega gospoda Jersilda in enega zastopnika danske vlade. • Potrebovali boste dovolj prostora, da bo vsako ‚sodišče‘ (tri osebe) dovolj oddaljeno od drugega.

NAVODILA

1. Skupini povejte, da je to primer resnične tožbe proti danski vladi pred Evropskim sodiščem za človekove pravice. Udeleženci igrajo vloge različnih oseb v tej zadevi: sodnikov, danske vlade in novinarja gospoda Jersilda, ki je bil kaznovan zaradi priprave oddaje z rasističnimi izjavami. Po potrebi osvežite znanje udeležencev o evropskem sodišču in Evropski konvenciji o varstvu človekovih pravic ter jim povejte, da gre za zadevo o svobodi izražanja.

- Udeležence vprašajte, kaj po njihovem pomeni svoboda izražanja, ter njihovo razlago na kratko dopolnite s spodnjimi informacijami (ali informacijami iz 5. poglavja).

Svoboda izražanja je temeljna človekova pravica. Ljudje morajo imeti možnost 'izraziti' svoje mnenje ali misli, ker so misli, mnenja in prepričanja pomemben del naše identitete.

Poleg tega je treba svobodo izražanja varovati, ker ima v demokratični družbi ključno vlogo. Vendar pa pravico do svobode izražanja lahko včasih omejimo, če bi na primer škodovala posameznikom ali bila nevarna za družbo.

- Udeležencem preberite informacije o ‚zadevi‘ ([na 33. strani](#)) in zagotovite, da bodo vsi razumeli podrobnosti te zadeve.
- Udeležence razdelite v tri približno enako velike skupine.
 - skupina A nastopa v vlogi gospoda Jersilda,
 - skupina B nastopa v vlogi danske vlade,
 - skupina C nastopa v vlogi sodnikov evropskega sodišča.
- Članom vsake skupine razdelite kopije ustrezne kartice in informacije o zadevi. Povejte, da ima vsaka skupina na voljo 30 minut za pogovor in pojasnitev svoje vloge, preden se srečajo s člani drugih skupin in se začne obravnava na sodišču. Pred začetkom obravnave na sodišču naj pripravijo svoje argumente ali, če so sodniki, vprašanja za obe strani sodnega postopka.
- Po izteku 30 minut, namenjenih pripravi, naj udeleženci poiščejo člane drugih skupin z isto številko in nato skupaj z njimi sestavijo novo skupino. Tako bo oseba s številko 1 iz skupine A morala poiskati osebo s številko 1 v skupini B in osebo s številko 1 v skupini C.
- Pojasnite, da je zdaj vsaka nova majhna skupina mini sodišče. Sodišča imajo nato na voljo še 20 minut, da poslušajo argumente obeh strani in sodniki zastavijo svoja vprašanja.
- Nato vsak sodnik posebej razsodi, ali je bil kršen 10. člen. Ponovno združite vse člane skupine in sodnike prosite, da razglasijo sodbo in obrazložijo razloge zanjo.
- Članom drugih dveh skupin dajte priložnost, da sodbo komentirajo; nato jim povejte, kako je evropsko sodišče v resnici razsodilo v tej zadevi ([32. stran](#)). Udeleženci naj se odzovejo na sodbo.
- Na koncu dejavnosti potekata pogovor in ocena. Preden začnete pogovor o spodnjih vprašanjih, se prepričajte, da udeleženci ne razmišljajo več kot lik v igri.

POGOVOR NA KONCU DEJAVNOSTI

- Kaj je bilo v obravnavani zadevi najtežje?
- Je bilo vlogo težko igrati?
- Ali se je ‚sodnik‘ pravilno odločil? Kateri so bili najpomembnejši dejavniki pri sprejemanju končne odločitve?

Udeležencem povejte:

Čeprav ni bila naloga evropskega sodišča, da presodi, ali bi bilo treba komentarje Zelenih jopičev obsoditi, je v svoji dokončni sodbi omenilo tudi to. Po mnenju sodnikov za komentarje Zelenih jopičev ne velja svoboda izražanja oziroma ne bi smeli imeti ‚svobode‘, da izrazijo taka mnenja.

- Se strinjate? Kateri argumenti govorijo za omejevanje pravic in kateri proti njemu?
- Ali ste že opazili podoben primer rasizma na spletu? Kaj bi naredili, če bi ga opazili?
- Ali bi po vašem mnenju morali dovoliti, da ljudje objavljajo rasistične komentarje in sovražni govor na spletu?
- Kako bi zmanjšali število takih kršitev?

NAMIGI ZA VODJE

- Nekaj izjav Zelenih jopičev je v drugem izročku. Sami presodite, ali želite, da preberejo tudi te.
- Pri peti točki, ko se udeleženci srečajo s tistimi iz drugih skupin, ki imajo enako vlogo, jih morate opozoriti, naj vsak dela svoje zapiske, saj bodo na sodišču nastopali ločeno. Ne bodo se mogli zanašati na druge člane svoje skupine!
- Spodbudite jih, da del časa namenijo pogovoru o podrobnostih in pripravi uvodnega nagovora. Sodniki naj pojasnijo podrobnosti zadeve in razmislijo, katere informacije morajo pridobiti od obeh strani, da bodo lahko razsodili.
- Obema stranema postopka pred sodiščem razložite, da morata na sodišču predstaviti najboljšo možno obrambo, tudi če se ne strinjata s stališčem, ki ga zastopata.
- Najbolje je, da različna ‚sodišča‘ zasedajo v različnih sobah (7. točka) ali pa vsaj toliko narazen, da se ne slišijo.
- Sodnikom naročite, naj med obravnavo pazijo na čas. Morda bodo želeli vnaprej določiti, koliko časa bo namenjenega vprašanjem in koliko vsaki strani. Poudarite, da morajo vsaki strani nameniti približno enako časa, hkrati pa morajo zagotoviti dovolj časa za pojasnjevanje spornih zadev.
- Udeležencem je dobro povedati, da evropsko sodišče ni odločalo o dejanjih gospoda Jersilda, temveč o ‚dejanjih‘ danske države proti gospodu Jersildu. Države članice Sveta Evrope morajo zagotoviti, da njihovi zakoni varujejo človekove pravice posameznikov. Ko se nekdo obrne na evropsko sodišče, to preveri, ali pravo ali njegova razlaga resnično varujeta te pravice.
- Lahko tudi preberete del o svobodi izražanja in obveščanja v *Vodniku po človekovih pravicah za uporabnike interneta* za primerjavo s primeri svobode izražanja na internetu.

DRUGE MOŽNOSTI

Vloge na sodišču lahko igrajo člani ene skupine, drugi udeleženci pa tako sojenje opazujejo. Igralcem vlog lahko pred začetkom obravnave na sodišču razdelite kartice in jih prosite, da pripravijo svoje argumente. Na koncu opazovalce vprašajte za mnenje o sodni obravnavi.

IDEJE ZA AKCIJO

Udeleženci lahko preverijo, ali imajo spletna mesta, ki jih najpogosteje obiskujejo, politiko glede rasističnih žaljivk ali drugih oblik sovražnega govora.

- Lahko bi zbrali nekaj primerov in nato v skupini primerjali politike različnih spletnih mest. Vprašajte jih, ali po njihovem mnenju kakšna politika pomanjkljivo varuje uporabnike, in kako bi tako politiko spremenili, da bi bile zadovoljiva. Svoje predloge lahko objavijo tudi na spletnem mestu gibanja Ne sovražnemu govoru in druge spletne aktiviste spodbudijo, da vplivajo na obravnavana spletna mesta.
- Lahko tudi izberejo eno spletno mesto ali dve spletni mesti, kjer trdijo, da imajo politiko glede sovražnega govora, in spremljajo, kako se politika izvaja v praksi. Vse odkrite primere sovražnega govora na spletu lahko udeleženci prijavijo Hate Speech Watch in spletnim mestom, ki gostijo tako vsebino, skupaj s svojo pritožbo in sklicevanjem na politiko.

Z udeleženci pripravite argumente proti rasističnim mnenjem, izraženim v tem primeru, da jih bodo lahko uporabili, ko bodo naleteli na takšna rasistična prepričanja.

Z udeleženci posnemite video o tem, kako pomembni sta v demokratični družbi različnost in sprejemanje.

DRUGI VIRI

SODBA EVROPSKEGA SODIŠČA

Evropsko sodišče je zadevo obravnavalo leta 1994. Evropsko sodišče se ni strinjalo s sodbo danskega sodišča in je odločilo, da gospoda Jersilda ne bi smeli kaznovati, ker je posnel in predvajal film. Menilo je, da je bilo v filmu dovolj jasno prikazano, da rasistični komentarji niso sprejemljivi oziroma se filmar z njimi ne strinja in ni nobene nevarnosti, da bi javnost sporočilo napačno razumela.

Navedlo je:

„Jasen je bil namen [filma] – v intervjuju – pokazati, analizirati in pojasniti zadeve v zvezi s to skupino mladih, ki jih omejuje njihov frustrirajoči socialni položaj, so že bili kaznovani zaradi kaznivih dejanj in so nasilni, ter tako obravnavati določene vidike vprašanja, ki je v javnosti že takrat vzbujalo skrb.“

Sodišče je tudi poudarilo, da je poročanje o novicah bistvenega pomena v demokratični družbi in medijem omogoča nastopati v vlogi ‚javnega čuvaja‘. Menilo je, da bi morali biti razlogi za kaznovanje novinarja, ki objavi izjave nekoga drugega, zelo trdni. Ena pomembnih nalog svobodnih medijev je omogočanje in spodbujanje javne razprave o vprašanjih, ki so za družbo splošnega pomena.

IZROČKI

ZADEVA

Pritožnik v tej zadevi je gospod Jens Olaf Jersild, danski državljan, ki dela za radijsko postajo Danmarks Radio (ki predvaja tudi televizijske oddaje). Njihov informativni program velja za resnega, njegovi poslušalci pa za dobro obveščene.

Gospod Jersild je želel predvajati dokumentarec o ekstremistični rasistični skupini z imenom Zeleni jopiči. Navezal je stik s člani skupine in z njimi naredil dolg intervju; nato je veliko prizorov izrezal, da je ostalo le še nekaj minut filma, in dodal še nekaj svojih komentarjev. Končni izdelek je bil predvajan kot informativna oddaja na državni televiziji.

V oddaji so pripadniki Zelenih jopičev žaljivo in slabšalno govorili o priseljencih in etničnih skupinah na Danskem, temnopolte moške so primerjali z gorilami in rekli, da niso „človeška bitja“. Dansko sodišče je Zelene jopiče spoznalo za krive dajanja rasističnih pripomb in spoznalo za krivega tudi gospoda Jersilda, ker jih je ‚spodbujal‘ in je njihove pripombe predvajal širši javnosti.

Gospod Jersild se je proti sodbi pritožil na Evropsko sodišče za človekove pravice, ker je dansko sodišče po njegovem mnenju kršilo njegovo pravico do svobode izražanja (10. člen evropske konvencije).

Evropsko sodišče je moralo presoditi, ali je bila omejitev njegove pravice do predvajanja pripomb ‚legitimna‘. To je pomenilo, da je moralo oceniti, ali je bilo ohranjeno ustrezno ravnovesje med varovanjem pravic ljudi, ki so bili tarča rasističnih pripomb, in potrebo javnosti vedeti za obstoj takih skupin.

Ta izroček ni obvezen:

Nekaj pripomb iz oddaje:

„Severne države [v Ameriki] so hotele, da bi bili črnici svobodna človeška bitja, vendar oni sploh niso ljudje, oni so živali.“

„Samo poglej gorilo in potem še črnca, enaka telesna zgradba in vse, ti pravim, ravno čelo in cel kup drugih stvari.“

„Črnici niso ljudje, ampak živali, in to velja za vse tuje delavce, Turke, Jugoslovane ali kakorkoli se že imenujejo.“

„Ne maramo njihove miselnosti ... ni nam všeč, ko po ulici hodijo v tistih zimbabvejskih oblačilih in govorijo v svojem hula-hula jeziku ...“

„Droge prodajajo, polovica v zaporu ‚Vestre‘ jih sedi zaradi drog ... to so ljudje, ki so morali v zapor zaradi prodajanja drog ...“

IZROČKI

KARTICA ZA GOSPODA JERSILDA

Ste resen novinar in ste hoteli posneti film o rasizmu in ksenofobiji, ki je naredil dvoje:

1. prikazal razsežnosti težave, tudi skrajnost nazorov Zelenih jopičev;
2. pokazal, da so Zeleni jopiči kriminalci, mnogi med njimi čustveno nezreli in socialno zapostavljeni.

Sami ste prepričani, da sta ta dva vidika pomembna, če družba hoče to razumeti, in ste v oddajo vključili oba, delno tako, da ste predvajali nekaj njihovih najhujših izjav, in delno z opisovanjem slabe izobrazbe, okolja, iz katerega izhajajo, in socialnih težav mladih intervjuvancev. Po vašem mnenju vsi gledalci razumejo, da oddaja ne podpira rasističnih mnenj.

Kot novinar izjemno cenite svobodo izražanja: če bi bilo preveč omejitev, novinarji ne bi mogli več obveščati javnosti o resničnih – in neprijetnih – temah. Menite, da je odgovornost novinarjev, da v takih primerih pritegnejo pozornost javnosti, da se prizna obstoj take težave in se jo začne reševati.

10. člen Evropske konvencije o varstvu človekovih pravic (skrajšano):

1. Vsakdo ima pravico do svobode izražanja. Ta pravica obsega svobodo mišljenja ter sprejemanja in sporočanja obvestil in idej brez vmešavanja.
2. Svoboda izražanja se lahko omeji, če so omejitve ‚nujne v demokratični družbi‘ – predvsem zaradi varovanja pravic drugih.

KARTICA ZA DANSKO VLADO

Prepričani ste, da je dansko sodišče ravnalo pravilno, ko je obsodilo gospoda Jersilda. V svoji oddaji je predvajal zelo skrajne in rasistične poglede, ki jih širša javnost ne bi smela slišati. Oddaja je bila senzacionalistična in v njej niso dovolj jasno povedali, da so izraženi pogledi nesprejemljivi in nevarni. Po vašem mnenju morajo novinarji zagotoviti, da vsebina gledalcev ne vznemirja ali zavaja. Prepričani ste tudi, da gledalci oddaje ne bi razumeli, da so rasistične izjave novinarja šokirale in se z njimi ne strinja. Ne bi razumeli, da so take izjave škodljive in nezakonite ter izhajajo iz neznanja.

Gospod Jersild je za film izbral najhujše komentarje Zelenih jopičev. Pripadnikov skupine sploh ne bi smel intervjuvati in jih spodbujati, da izrazijo take poglede. Z vključitvijo komentarjev v svojo oddajo jim nikakor ne bi smel zagotoviti tako široke publicitete. Poleg tega menite, da oddaje sploh ne bi smeli posneti in je gospod Jersild odgovoren za to, da so tako nevarna mnenja dobil tako široko publiciteto.

10. člen Evropske konvencije o varstvu človekovih pravic (skrajšano):

1. Vsakdo ima pravico do svobode izražanja. Ta pravica obsega svobodo mišljenja ter sprejemanja in sporočanja obvestil in idej brez vmešavanja.
2. Svoboda izražanja se lahko omeji, če so omejitve v demokratični družbi nujne predvsem zaradi varovanja pravic drugih.

IZROČKI

KARTICA ZA SODNIKE

Vaša naloga je voditi obravnavo na sodišču in nato razsoditi, ali so danska sodišča ravnala pravilno in je bil gospod Jersild resnično kriv, ali pa so bile kršene njegove pravice.

Sodni proces:

Najprej gospodu Jersildu in zastopnikom danske vlade povejte, da bo vsaka stran imela na voljo nekaj minut za predstavitev svoje plati te zadeve, nato pa jim boste zastavili vprašanja in oni lahko odgovarjajo drug drugemu. Opomnite jih, da se morajo primerno vesti in upoštevati vaša navodila!

Vaša odločitev

Razmislite, ali je bilo dobro, da je gospod Jersild dovolil, da so njegov film javno predvajali. Zdi se, da mu to omogoča pravica do svobode izražanja, ampak svoboda izražanja ni *absolutna* pravica, ker mora biti v ravnovesju z družbenimi vprašanji in drugimi človekovimi pravicami. Vaša naloga je ugotoviti, ali je bilo ravnovesje v tej zadevi ustrezno.

To so glavna vprašanja, o katerih boste morali odločiti in pretehtati dokaze obeh strani:

- Ali menite, da bi javnost film lahko razumela, kot da podpira rasistična mnenja?
- Ali je pomembno, da javnost izve za rasistična prepričanja in ozadje Zelenih jopičev, ali je pomembnejše, da širša javnost ne izve za ta mnenja?

10. člen Evropske konvencije o varstvu človekovih pravic (skrajšano):

1. Vsakdo ima pravico do svobode izražanja. Ta pravica obsega svobodo mišljenja ter sprejemanja in sporočanja obvestil in idej brez vmešavanja.
2. Svoboda izražanja se lahko omeji, če so omejitve v demokratični družbi nujne predvsem zaradi varovanja pravic drugih.

STOPNJA
4

SKUPINA
15-30

ČAS
180'

NOVA MOŠEJA V ZASPANEM

To je simulacija pogovora/debate na spletu. Tema pogovora je gradnja nove mošeje v tradicionalno katoliškem predelu.

TEME	Demokracija in soudeležba, rasizem in diskriminacija, internetna pismenost
ZAHTEVNOST	Stopnja 4
VELIKOST SKUPINE	15-30
ČAS	Brez premorov 2½–3 ure ali trikrat po 50 minut
CILJI	• Proučiti pravice verskih manjšin in povezavo s sovražnim govorom na spletu• Krepiti veščine za pogovor in analize na spletu• Razmisliti o uporabi demokratične razprave/soudeležbe za večjo strpnost do drugih ljudi ali drugačnih prepričanj
PRIPOMOČKI	• Dostop do interneta – najmanj pet računalnikov• Prostor za skupinsko delo• Dva moderatorja• Glasovnice za svetnike (ni obvezno)
PRIPRAVA	• Fotokopirajte izroček za vsakega udeleženca.• Na internetu ustvarite zaprti prostor. Za predloge glejte del z namigi za moderatorje.• Za vsakega udeleženca ustvarite prijavní obrazec ali vnaprej preverite, da se vsak udeleženec lahko prijavi z obstoječim računom (glejte namige za moderatorje).

NAVODILA

1. Udeležencem preberite opis težave na [39. strani](#). Povejte, da so vsi udeleženci prebivalci Zaspanega, ki jih teži težava, ali naj na opuščnem občinskem zemljišču dovolijo gradnjo mošeje.
2. Udeležencem razdelite kopije izročkov in jim recite, naj vsak izbere svojo vlogo. Seznanite jih s postopkom posvetovanja in se prepričajte, da so razlago vsi razumeli.

3. Posameznikom in skupinam pokažite prostore, kjer se lahko srečajo pred začetkom, in računalnike, pripravljene posebej za to dejavnost. Preverite, da ima vsak udeleženec podatke za prijavo in geslo.
4. Tiste, ki lahko predložijo uvodno izjavo, spomnite, da to storijo, preden se posvet odpre za javnost. Udeležence opogumite, da izkoristijo 30 minut časa pred začetkom posveta za:
 - dogovor o stališčih v skupini in razdelitev vlog ali argumentov (po potrebi);
 - srečanje s predstavniki drugih skupin;
 - preverjanje, da se lahko prijavijo na spletnem mestu.Če so računalniki na voljo samo nekaj časa, udeležence opozorite, naj bodo njihovi argumenti jedrnat, saj bodo morda imeli samo eno možnost povedati svoje mnenje!
5. Najavite začetek pripravljalne faze pred začetkom javnega posveta čez 30 minut.
6. Po 30 minutah najavite začetek javnega posveta in posameznike iz občinstva povabite, da na glas preberejo uvodne izjave skupin in jih komentirajo.
7. Župan/-ja razglasi konec posveta, po katerem je zasedanje mestnih svetnikov, na katerem glasujejo. Če ne prevlada nobeno mnenje, odloči županov glas.
8. Župan/-ja razglasi odločitev. Za pogovor na koncu dejavnosti naj udeleženci svoje stole razporedijo v krog.

POGOVOR NA KONCU DEJAVNOSTI

Najprej vsakogar pozdravite z njegovim pravim imenom. To je pomembno, saj se morajo otresti vlog, ki so jih imeli med simulacijo.

Vprašajte jih, kaj menijo o tem procesu.

- Ali vas je izid glasovanja presenetil? Ali bi tak izid ustrezal osebi, ki ste jo igrali?
- Ali je po vašem mnenju spletni posvet dober način za sprejemanje odločitev o takih vprašanjih? Katere so prednosti in pomanjkljivosti takega posvetovanja?

VPRAŠANJA O IDEJAH IZ RAZPRAVE:

- Ali ste zaradi pogovora z drugimi posamezniki ali skupinami spremenili svoj pristop k obravnavanim vprašanjem ali odnos do njih?
- Ali ste se lahko poistovetili s svojim likom?
- Menite, da bi se v resničnem življenju lahko zgodilo kaj takega? Ali poznate kakšen podoben primer?
- Kako bi se odzvali, če bi se to zgodilo v vašem mestu ali kraju? Ali ste zaradi te dejavnosti sploh kaj spremenili svoj odnos?

POVEZAVA S SOVRAŽNIM GOVOROM NA SPLETU:

- Kaj menite o pravilu, ki zahteva brisanje rasističnih ali žaljivih komentarjev?
- Ali je to pravilo spremenilo vaše mnenje o komentarjih, ki ste jih vi napisali in objavili?
- Kako težko ste se odločili, ali boste nek komentar zbrisali ali ne? (vprašanje za skrbnike spletnih mest)
- Ali ste se strinjali z odločitvami moderatorjev? (vprašanje za vse udeležence)

NAMIGI ZA MODERATORJE

- Pred začetkom dejavnosti morate ustvariti varno spletno mesto. To je lahko stran na Facebooku ali račun na enem od drugih družbenih omrežij. Zagotovite, da bodo vsi imeli račun za dostop do tega spletnega mesta.
- Za vodenje dejavnosti boste potrebovali še enega moderatorja. Čeprav so skupine pri delu samostojne, bodo morda med pripravo ali posvetom potrebovale pomoč ali usmerjanje. Med pripravo je na primer dobro preveriti, da ljudje izkoristijo priložnost za srečanje z drugimi udeleženci ali za pripravo svojih prispevkov za srečanje.
- Če ni na voljo dovolj računalnikov, omejite čas (ali število napisanih besed), tako da ima vsakdo priložnost objaviti svoj prispevek.
- Pri pogovoru na koncu dejavnosti je zelo pomembno, da ne ponavljamo simulacije. Udeleženci se morajo otresti vloge, ki so jo igrali med simulacijo, da lahko pravilno razmislijo o tej svoji izkušnji. Pomagajte jim, da bodo o simulaciji razmišljali neobremenjeni s svojo vlogo.

DRUGE MOŽNOSTI

Lahko zmanjšate ali omejite število besed v uvodnih prispevkih ali komentarjih posameznikov. Komentarje skušajte omejiti na velikost ‚tvita‘ – 140 znakov!

Dejavnost lahko poteka več dni, vendar boste zato morali skrajšati čas ‚formalnega‘ dela in udeležencem omogočiti pošiljanje komentarjev od doma.

Če nimate dostopa do spletnih orodij, lahko dejavnost v celoti izvedete zunaj spleta. V zdajšnji obliki je priredba dejavnosti *Kompas*. Za več informacij glejte: www.coe.int/compass.

IDEJE ZA AKCIJO

Naštejte nekaj verskih ali narodnih manjšin v vaši državi in povejte, kako mediji poročajo o njih. Na informativnih spletnih straneh na državni ali lokalni ravni poiščite zgodbe o skupinah, ki so že tradicionalno predstavljene negativno. Nato pišite odgovornim novinarjem ali dodajte komentar, če vam spletna stran to omogoča.

Ali vaši lokalni organi organizirajo spletne posvete? Ali lahko mladi uporabijo kakšno spletno orodje za komuniciranje z izvoljenimi lokalnimi predstavniki? Z udeleženci iščite po spletu in po možnosti začnite uporabljati orodja, ki so že na voljo, da opozorite na pomembna vprašanja za mlade.

Navežite stik z lokalnimi manjšinskimi organizacijami in se srečajte z njimi, da boste izvedeli več o tem, kako vaša skupnost obravnava različnost.

IZROČKI

Za vse udeležence; lahko jih pa tudi objavite na spletni strani za posvetovanje.

MOŠEJA V ZASPANEM

Živite v slikovitem mestu, ki se imenuje Zaspano in ima 80.000 prebivalcev. V zadnjih 60 letih so se njegovi meščani korenito spremenili, ker se mladi zaradi dela selijo v večja mesta in je v regijo prišlo veliko družin priseljencev tudi iz muslimanskega sveta. Nekaj družin je v vašem mestu že več generacij, a jih še vedno veliko meščanov gleda sumničavo kot »prišleke«. Zdaj predstavljajo skoraj 15 % vseh meščanov.

Želja muslimanov, da se na zapuščenem zemljišču v lasti občine zgradi mošeja, je razdelila meščane. Zemljišče je zapuščeno in meščani se zato že dolgo časa pritožujejo mestnemu svetu: je poleg glavnega nakupovalne ulice ter zaradi vandalizma in uživalcev drog večna težava.

Ko je bogat poslovnež mestnemu svetu ponudil rešitev, je bil župan prepričan, da je zadel na loteriji. Svet se je takoj strinjal, da se zemljišču odpove in prispeva 20 % naložbe v gradnjo nove mošeje. Ostalih 10 % gradbenih stroškov, ki jih ne more prevzeti poslovnež, bi zbrala muslimanska skupnost.

Graditi naj bi začeli ta teden, toda odkar je bila sprejeta odločitev o gradnji, je mirno mesto Zaspano vse prej kot mirno. Pred enim tednom je protimuslimanska skupina vdrla v Twitter mestnega sveta in poslala več žaljivih in rasističnih tvtov – v nekaterih so ljudi pozivali, naj gredo na ulice in „polovijo tujce“. Povečalo se je število rasističnih napadov na muslimane, nekateri so celo povzročili nasilje. Zgodilo se je celo, da so osebo poškodovali, da je bilo ogroženo njeno življenje. Nekaj muslimanskih skupin se je na to odzvalo. Nasilje med različnimi tolpmami narašča.

Župan Zaspanega je pozival k mirnosti in povedal, da bodo o gradnji mošeje ponovno odločali, ko bo končano posvetovanje z javnostjo. Da bi v razpravi lahko sodelovalo čim več ljudi, so izbrali spletni forum za posvetovanje.

IZROČKI

Za vse udeležence

POSTOPEK POSVETOVANJA

Posvetovanja se lahko udeležijo vsi meščani Zaspanega, ki so dopolnili 18 let.

Navedene prijavljene skupine/posamezniki naj predložijo uvodne izjave, v katerih na kratko opišejo svoje stališče o gradnji mošeje. Uvodne izjave je treba predložiti še pred začetkom javnega posvetovanja.

- **Župan Zaspanega in njegov namestnik** (skupna izjava)
- **Mestni svetniki** iz Stranke tradicionalistov, Populistične stranke in stranke Za različnost (vsaka stranka da eno izjavo)
- **Nevladne organizacije:** mladinska skupina „Mladi Zaspanci za človekove pravice!“, „Združenje sedanost in preteklost“ in „Združenje muslimanov v Zaspanem“ (vsaka organizacija da eno izjavo)

Uvodne izjave bodo objavljene na spletni strani sveta in **vsí meščani, starejši od 18 let**, jih bodo lahko komentirali. **Na spletni strani sveta bodo izbrisali vse komentarje, ki vsebujejo grožnje, žaljivke ali rasistični govor.**

Posvetovanje traja 30 minut. Nato svetniki glasujejo o predlogu, pri čemer ima župan odločilni glas, če ni večinske odločitve.

Odločitev sveta je končna.

Kartice

ŽUPAN ZASPANEGA

Ste vodilna osebnost mesta in še predobro veste, da je treba umiriti strasti v mestu in ponovno vzpostaviti dobre odnose. Po vašem mnenju je pomembno, da ste ves čas postopka nepristranski, in cenite svoj sloves pravičnega mediatorja med različnimi deli družbe. Radi bi našli rešitev, ki bo sprejemljiva čim večjemu številu oseb.

Pred začetkom javnega posvetovanja morate pripraviti izjavo o svojem stališču. O stališču se pogovorite s svojim namestnikom. Če imate dovolj časa, se srečajte s skupinami ali meščani, da slišite njihovo mnenje in ocenite tveganje za izbruh nasilja.

Glasujete samo, če je izid glasovanja neodločen. V tem primeru bo vaš glas odločilen.

IZROČKI

NAMESTNIK ŽUPANA

Ste županova desna roka in naj bi mu pomagali napisati uvodno izjavo. Morda vas bodo tudi prosili, da se pred začetkom posvetovanja srečate s katero od skrajnih skupin in jih skušate prepričati, kako pomembno je najti za vse strani sprejemljivo rešitev.

Med posvetovanjem je vaša naloga pomagati županu na srečanjih s skupinami ali meščani, da slišite njihovo mnenje in ocenite tveganje za izbruh nasilja.

Vi ne glasujete.

SKRBNIKA SPLETNEGA MESTA (DVE OSEBI)

Spremljajte razpravo in zagotovite, da na spletni strani mestnega sveta niso objavljeni rasistični ali žaljivi komentarji. Take komentarje je namreč treba takoj izbrisati. Pred začetkom posvetovanja razmislite o tem, kako boste presodili, ali je neki komentar nesprejemljiv. Morda boste hoteli pripraviti kratek seznam meril ali smernic.

Lahko tudi objavite opozorilo, da je jezik nekega komentarja nesprejemljiv, ali sodelujoče spodbudite, da so vljudni in obzirni do drugih v razpravi.

Vi ne glasujete.

MESTNI SVETNIKI: STRANKA TRADICIONALISTOV (DVE OSEBI ALI TRI OSEBE)

V mestnem svetu zastopate Stranko tradicionalistov in močno nasprotujete gradnji mošeje. Ne zdi se vam prav, da bi občinsko zemljo in občinska sredstva porabili za čaščenje vere, ki niti ne spoštuje tradicije te države in tega mesta. Po vašem mnenju družine priseljencev uživajo poseben privilegij, ker lahko tu živijo, in zato ne bi smeli vsiljevati drugačnih življenjskih navad v državi, v kateri so gostje.

Nekateri vaši člani so zelo proti muslimanom, prepričani so namreč, da je zdajšnje nasilje skupnosti s tako nasilno vero povsem pričakovano. Resnično bi radi zmanjšali število muslimanov v mestu, ker menite, da so uničili tradicionalne vrednote Zaspanega. Prepričani ste tudi, da bo mošeja postala kraj za novačenje teroristov.

Pred začetkom javnega posvetovanja morate pripraviti uvodno izjavo o svojem stališču, ki bo objavljena na spletni strani. Bodite kratki!

Vsi vaši člani bodo glasovali o končni odločitvi.

IZROČKI

MESTNI SVETNIK: POPULISTIČNA STRANKA (ENA OSEBA ALI DVE OSEBI)

V mestnem svetu zastopate Populistično stranko. Podprli ste prvotno odločitev za gradnjo mošeje na tem zemljišču, tudi zaradi spoznanja, da je muslimanska skupnost prispevala h gospodarskemu razvoju mesta in jih ne počete imeti za nasprotnika. Zelo pa ste zaskrbljeni zaradi pritožb meščanov in nedavnega nasilja. Prav tako ste zaskrbljeni, da ne boste ponovno izvoljeni za mestnega svetnika, zato boste verjetno podprli najmanj sporni predlog.

Pred začetkom javnega posvetovanja morate pripraviti uvodno izjavo o svojem stališču, ki bo objavljena na spletnem mestu.

Bodite kratki!

Vsi vaši člani bodo glasovali o končni odločitvi.

MESTNI SVETNIK: STRANKA ZA RAZLIČNOST (ENA OSEBA ALI DVE OSEBI)

V mestnem svetu zastopate stranko Za različnost. Prepričani ste, da je relativno velik delež meščanov, ki prihajajo z drugih koncev sveta, obogatil kulturo in interese Zaspanega, in zdi se vam nepravilno, da je mesto številne med njimi že davno oropalo možnosti za čaščenje njihove vere. Želite si več dialoga med različnimi skupnostmi v Zaspanem, pomagali ste umiriti nasilje in nasprotni strani prepričati v pogovor. Vidite, da je zapuščeno zemljišče leglo socialnih težav v mestu in da mestni svet nima denarja za ureditev zemljišča.

Pred začetkom javnega posvetovanja morate pripraviti uvodno izjavo o svojem stališču, ki bo objavljena na spletni strani.

Bodite kratki!

Vsi vaši člani bodo glasovali o končni odločitvi.

ČLANI ZDRUŽENJA «SEDANJOST IN PRETEKLOST» (OD DVE DO ŠTIRI OSEBE)

Vaše združenje je eden glavnih nasprotnikov mošeje. Vaši člani so iz tradicionalnih (nemuslimanskih) skupnosti v Zaspanem in za vas je zelo pomembno ohraniti star značaj mesta, v katerem vas je večina preživela skoraj celo življenje. Prostor, predviden za gradnjo mošeje, je v središču in mošeja bi se videla z večine krajev v mestnem središču. Zaradi mošeje se z mestnega trga ne bi videla glavna cerkev. Čutite, da bo skupnost, ki je v mesto prišla šele pred kratkim, povsem spremenila značaj vašega rodnega mesta. Ne razumete, zakaj tiisti, ki so v vašo državo prišli od drugod, ne morejo živeti po enakih pravilih kakor vi. V zadnjih letih se je vaše članstvo zelo radikaliziralo in vaše združenje obtožuje, da je odkrito rasistično in odgovorno za nekaj primerov nasilja na mestnih ulicah. Tesno ste povezani s Stranko tradicionalistov, ki ima tudi sedeže v mestnem svetu.

Pred začetkom javnega posvetovanja morate pripraviti uvodno izjavo o svojem stališču, ki bo objavljena na spletni strani. Bodite kratki!

IZROČKI

ČLANI MLADINSKE SKUPINE

«MLADI ZASPANCI ZA ČLOVEKOVE PRAVICE!» (OD DVE DO ŠTIRI OSEBE)

Skupino ste ustanovili, da bi rešili nekaj danes največjih težav mladih v Zaspanem. Gradnja mošeje je za vas rešitev tako za muslimansko skupnost, ki bo dobila prostor za molitev, kot tudi za številne socialne težave, ki so posledica dolgotrajnega propadanja zapuščenega zemljišča. Podpirate gradnjo mošeje, vendar ste zaskrbljeni, da bo mestni svet zanemaril druge socialne težave, če bo moral sredstva nameniti še gradnji mošeje. Še zlasti proračunska sredstva za mlade so se v zadnjih petih letih toliko zmanjšala, da nikakor ne morejo zadovoljiti potreb v mestu.

Pred začetkom javnega posvetovanja morate pripraviti uvodno izjavo o svojem stališču (ne sme biti daljša od 250 besed), ki bo objavljena na spletni strani.

ČLANI «ZDRUŽENJA MUSLIMANOV V ZASPANEM» (OD DVE DO ŠTIRI OSEBE)

Že več let prosite mestni svet, da muslimanski skupnosti zagotovi prostor za molitev, a so vas vedno zavrnili, da ni denarja. Ne zdi se vam pošteno, da mora v tako težkih gospodarskih razmerah za večino meščanov muslimanska skupnost sama prispevati 10 % sredstev za gradnjo mošeje, medtem ko ima krščanska skupnost 11 različnih cerkva, v katere zahaja manj ljudi, kot bi jih v mošejo. Menite, da prispevek vaše skupnosti mestu ni cenjen in da so pripadniki vaše skupnosti neupravičeno diskriminirani na različnih področjih življenja. Če mestni svet ne bo dovolil gradnje mošeje, bo pripadnikom vaše skupnosti odvzel temeljno pravico do izražanja svoje vere v bogoslužju. Veste, da imajo nekateri vaši člani bolj skrajne poglede od uradnega stališča združenja, in zaskrbljeni ste, ker se nekateri muslimani z nasiljem odzovejo na napade na njihovo skupnost. Zaskrbljeni ste tudi, da bi zaradi preklica odločitve za gradnjo muslimanski meščani prestopili na nasprotno stran, kar bi lahko pripeljalo do še več nasilja med različnimi skupnostmi v mestu. Pred začetkom javnega posvetovanja morate pripraviti uvodno izjavo o svojem stališču, ki bo objavljena na spletni strani. Bodite kratki!

MEŠČANI ZASPANEGA

Zaskrbljeni ste zaradi spora, ki je zavladal v Zaspanem. Ne veste sicer, koga boste podprli: radi bi bolje razumeli stališča nevladnih organizacij in strank v mestnem svetu; šele potem se boste odločili. Komentarjev ne morete objaviti, dokler se javno posvetovanje ne začne (30 minut po začetku), lahko pa preberete uvodne izjave na spletu in se skušate srečati s someščani in predstavniki združenj ali svetniki, da bi slišali njihove argumente.

Razmislite, kaj bi radi povedali, ko se bo posvetovanje odprlo za javnost – ne pozabite, da komentarji ne smejo biti daljši od 150 besed. Če so vsi že imeli možnost dati komentar in čas dopušča, še sami dajte drugi komentar.

Dejavnost je pripravljena na podlagi „mošeje v Zaspanem“ iz Kompas, priročnika za učenje mladih o človekovih pravicah, www.coe.int/compass.

STOPNJA
4

SKUPINA
PO ŽELJI

ČAS
GLEJ
SPODAJ

AKCIJA IN IZVAJANJE KAMPANJE KORAK ZA KORAKOM

Ta serija štirih dejavnosti je podlaga za akcijo proti sovražnemu govoru in kaznivim dejanjem iz sovraštva. Različni deli se lahko izvajajo ločeno ali v povezavi z drugimi dejavnostmi v tem priročniku.

TEME	Rasizem in diskriminacija, strategije kampanj, človekove pravice
ZAHTEVNOST	Stopnja 4
VELIKOST SKUPINE	Po želji
ČAS	3 srečanja po 90 minut, 60 minut in 45 minut za 1., 2. in 3. del. Potrebujete čas tudi za izvedbo akcije.

1. DEL (60 minut) opisuje trpljenje Romov skozi zgodovino, tudi v času nacističnega holokavsta. Ta del lahko izvedete samostojno. Njegov namen je skupino seznaniti s kaznivimi dejanji proti Romom, ki jih podžiga sovraštvo in nikoli niso bili priznani, zaradi česar so njihove posledice vidne še danes.

2. DEL (60 minut) je namenjen načrtovanju akcije za večjo ozaveščenost o njihovem trpljenju in je izraz solidarnosti z Romi. V tem delu torej načrtujemo kateri koli ukrep kampanje in nadaljnje ukrepe dejavnosti iz priročnika.

3. DEL je akcija. Navodila sestavi vaša skupina!

4. DEL (45 minut) je pogovor na koncu dejavnosti. Vprašanje lahko uporabite za poročanje o vsaki akciji vaše skupine v kampanji.

1. DEL: NAUKI ZGODOVINE

ČAS 60 minut

- CILJI
- Povečati ozaveščenost o romskih žrtvah nacističnega holokavsta in solidarnost z Romi
 - Pokazati zelo očiten primer globoko zakoreninjenega predsodka in sovražnega govora ter proučiti danes vidne posledice
 - Spodbujati solidarnost z Romi in skupino spodbujati za ukrepanje proti rasizmu in diskriminaciji

- PRIPOMOČKI
- Tabla z listi in markerji
 - Kopije izročka „Kratka zgodovina preganjanja X“ (ni obvezno)

- PRIPRAVA
- Skupini vnaprej povejte, da boste govorili o holokavstu, in se ločeno pogovorite z vsakim, za katerega je to težka tema.
 - Fotokopirajte izročke; ena kopija za vsako majhno skupino.

NAVODILA

1. Udeleženci naj oblikujejo majhne skupine dveh ali treh oseb z enako identiteto. To se nanaša na etnično poreklo ali narodnost, lahko pa je celo povezano z drugimi družbenimi ali verskimi skupinami (tudi nogometnim moštvom!). Udeleženci imajo na voljo deset minut, da v svoji skupini povedo svoje mnenje o identiteti.
2. Udeležencem razdelite izroček „Kratka zgodovina preganjanja X“ ali jim dajte nekaj informacij, da bodo seznanjeni s ponavljajočim se brutalnim ravnanjem z Romi. Ne smete pa jim še povedati, katera skupina prebivalcev je tarča.
3. Na kratko se pogovorite o njihovih odzivih; pri tem udeleženci po možnosti ostanejo na svojih mestih v skupini. Nato vsako skupino prosite, da se za 15 minut usede skupaj z drugo skupino in odgovori na ta vprašanja:
 - Kako bi se oni počutili, če bi z njimi tako ravnali v ne tako oddaljeni preteklosti? (Povejte jim, naj se osredotočijo na skupino, ki so jo izbrali v prvi točki).
 - Kaj je po njihovem mnenju najtežje za skupnost, ki je vse to preživela?
 - Kako bi bilo, če bi nekateri še vedno zanikali holokavst? Zakaj bi to zanikali?
4. Udeleženci gredo nazaj v skupine in poročajo o razpravi, ki je potekala v združeni večji skupini. Nato udeležence vprašajte, ali vedo oziroma lahko uganejo, o kom govori izroček. Če ne uganejo, jim povejte, da so to Romi. Vprašajte jih, kaj vedo o položaju Romov danes. Kakšen je odnos do njih in kako dobro ljudje poznajo njihovo trpljenje v zgodovini? Kako danes sovražni govor vpliva nanje?
5. Udeležencem povejte, da je Evropsko sodišče za človekove pravice obravnavalo zadeve, v katerih je ugotovilo številne kršitve človekovih pravic Romov v skoraj vseh evropskih državah. Udeležence spomnite na veliko nestrpnost medijev in splošne javnosti do Romov, ki so pogosto tarča žaljivk in

kaznivih dejanj sovražnega govora. Udeležence vprašajte, ali so sami že naleteli na take primere v resničnem življenju ali na internetu.

6. Če je ta dejavnost uvod v akcijo kampanje, udeležencem povejte nekaj besed o kampanji Dosta! kot podlagi za njihovo naslednje srečanje, na katerem bodo iskali možnosti za ukrepanje proti diskriminaciji Romov.

NAMIGI ZA VODJE

- Vsebina, prikazana v tej dejavnosti, je lahko zaradi svoje skrajnosti za nekatere člane skupine težavna. Če so med udeleženci tudi Romi, jih vnaprej opozorite in jim po potrebi nudite pomoč. Žrtve nacističnega holokavsta so bile tudi številne druge skupnosti, zato morate biti pozorni tudi nanje. To verjetno še posebej velja za Jude, saj je njihovo trpljenje dobro znano širši javnosti. Zagotovite, da boste že pred začetkom vedeli, kdo so vaši udeleženci in kakšen bo verjetno njihov odziv na dejavnost.
- Udeležencem lahko zagotovite informacije o drugih skupinah, ki so bile tarče nacističnega režima, ali pa naj jih naštejejo udeleženci. Med temi skupinami so:
 - Poljaki (ubitih je bilo okoli 2,5 milijona Poljakov, ki niso bili Judje),
 - drugi slovanski narodi,
 - sovjetski državljani (predvsem vojni ujetniki),
 - ‚neevropejci‘, predvsem afriškega ali azijskega porekla,
 - duševno bolni in osebe z učnimi težavami,
 - gluhi in gibalno ovirani,
 - istospolno usmerjene osebe in transspolne osebe,
 - politični nasprotniki, predvsem komunisti in levičarji,
 - verski ‚disidenti‘, predvsem pripadniki Jehovovih prič.

Za več informacij glejte https://en.wikipedia.org/wiki/Holocaust_victims.

- Za razpravo boste potrebovali kar največ rahločutnosti in prilagodljivosti. Skupine ne smete priganjati, če njeni člani potrebujejo več časa za izražanje občutkov.
- Za delo v majhnih skupinah svetujemo, da vnaprej razmislite, ali bi kateri posameznik lahko imel težave. Če torej predvidevate, da bo to za nekoga težko, je bolje celi skupini ‚dodeliti‘ identiteto, na primer udeleženci se združijo v ‚moške‘ in ‚ženske‘ skupine, skupine študentov različnih področij, ljubiteljev nogometa/tenisa/atletike itn.
- V Kratki kronologiji romskega holokavsta (spodaj) sta besedi Rom in ‚cigan‘ zamenjani z X. Ko govorite o tej kronologiji, jih lahko imenujete kar ‚skupina‘, ali pa udeležencem povejte, da gre za njihovo skupino.
- Udeleženci si izberejo identiteto, ki je zanje pomembna, da razumejo, kaj pomeni pripadati napadeni skupini. Če ima skupina močne predsodke o Romih, se bodo tudi težko poistovetili s težavami Romov. V takem primeru se morate o tem zagotovo pogovoriti: v četrti točki 1. dela jim zagotovite dovolj časa za pogovor o njihovih pomislekih. Povejte jim, da je bilo med holokavstom v Evropi ubitih od 75 % do 80 % Romov, v nekaterih državah pa celo 90 %. Lahko jim rečete, naj si skušajo predstavljati, da bi umrlo 90 % udeležencev njihove skupine: v skupini 20 udeležencev bi tako preživela samo dva.

- Morda boste želeli udeležencem povedati nekaj besed o ‚kaznivih dejanjih sovraštva‘ in raziskati povezavo s sovražnim govorom in sovražnim govorom na spletu. ‚Kazniva dejanja sovraštva‘ so kazniva dejanja zoper posameznika ali skupino, ki jih vodi sovražstvo do skupine kot celote. Lahko raziščete, kako se ‚milejši‘ izrazi sovraštva ali rasistične opazke hitro razvijejo v skrajno obliko, zaradi katere se nekaterim zdijo kazniva dejanja zoper posameznike upravičena.
- Beseda ‚dosta‘ v romskem jeziku pomeni ‚dovolj‘. Kampanja Dosta! povečuje ozaveščenost, da bi zblížali neromske in romske državljane. Več informacij o kampanji je na naslovu <http://dosta.org>. Dobro bi bilo, da imate dostop do interneta in lahko udeleženci nekaj časa prebirajo to spletno mesto. Poznamo tudi druge spletne strani o romskem holokavstu (<https://www.coe.int/en/web/youth-roma/-/2nd-august-roma-genocide-remembrance-day>), ki jih lahko uporabijo v raziskavi: <https://www.sintiundroma.org/en/>
<https://www.coe.int/en/web/roma-genocide>
<http://vhaonline.usc.edu/login>
<http://isurvived.org/TOC-I.html#I-7> Romanies
www.preventgenocide.org/edu/pastgenocides/nazi/parajmos/resources/

POGOVOR NA KONCU DEJAVNOSTI

Ob koncu dejavnosti dajte udeležencem nekaj časa, da spregovorijo o svojih občutkih, ki izvirajo iz znanja in izvedene dejavnosti. Lahko začnete tako, da vsi udeleženci po vrsti z eno besedo opišejo svoje občutke.

- Ali ste med izvajanjem dejavnosti izvedeli kaj novega ali zaradi tega zdaj problematiko Romov bolje razumete?
- Ali ste zaradi dejavnosti spremenili svoj odnos do Romov?
- Zakaj po vašem mnenju danes tako malo ljudi ve za trpljenje Romov v nacističnem režimu?
- Ali bi danes drugače obravnavali Rome, če bi bilo to dejstvo bolj znano?
- Kaj lahko naredite, da bo več ljudi vedelo za to?
- Kaj, če sploh kaj, smo se ‚naučili‘ iz nacističnega holokavsta? Ali lahko razložite, kako je sovražni govor postal tako razširjen, da lahko pride do grozovitih dejanj zoper veliko število ljudi? Ali ste odkrili kakšne vzporednice med sovražnim govorom na spletu in zunaj njega?

DRUGE MOŽNOSTI

To dejavnost lahko uporabite tudi za druge skupine, ki so bile žrtve holokavsta in katerih trpljenje ni dobro znano. Nekaj teh skupin je navedenih v namigih za vodje.

2. DEL: NAČRTOVANJE AKCIJE

Ta del dejavnosti temelji na 3. poglavju Kompasja Ukrepanje in za podrobnejše ideje lahko uporabite smernice iz dela „Rezultati“. Dostopno na: www.coe.int/compass.

ČAS 60 minut

- CILJI
- Naučiti se načrtovati učinkovito akcijo
 - Raziskati možnosti uporabe interneta v kampanji
 - Pripraviti načrt akcije, ki jo bo skupina izvedla

- PRIPOMOČKI
- Kopije prikaza poteka (ni obvezno)
 - Tabla z listi in markerji

- PRIPRAVA
- Fotokopirajte prikaz poteka ali na tablo z listi narišite prikaz, v katerega je treba še vnesti podatke.

NAVODILA

1. Udeležencem pojasnite, da bo skupina pripravila akcijo, ki obravnava spletni sovražni govor, uperjen proti Romom (ali kateri koli drugi skupini). Opozorite na razširjenost in posledice sovraštva na spletu. Udeležence prosite, da opišejo nekaj primerov iz svojih izkušenj.
2. Skupina naj se pogovori o nekaterih težavah v zvezi s sovražnim govorom na spletu in pri tem še zlasti obravnava vidike, primerne za njihovo akcijo. Spodbudite jih, da bodo govorili o različnih stopnjah sovraštva, in sicer vse od manjših žaljivk do spodbujanja sovraštva, ki lahko vodi v kazniva dejanja, in o različnih forumih in akterjih, ki prispevajo h količini sovražnega govora na spletu. Predloge zapišite na tablo z listi.
3. Skupini povejte, da bo za nadaljevanje dela morala izbrati eno svojih ‚rešitev‘. Povejte jim, da ni posebej pomembno, katero izberejo, a biti mora dosegljiva in ne preveč velikopotezna!
4. Na kratko se pogovorite o najbolj priljubljenih rešitvah in skušajte soglasno izbrati rešitev, ki bo sprejemljiva za vse.
5. Razdelite kopije prikaza poteka na 52. strani ali namesto tega uporabite še neizpolnjeni prikaz poteka na tabli z listi. Uporabite naslove iz prikaza poteka na 52. strani in se z udeleženci pogovorite o vsakem okencu. Preverite, da:
 - so izbrali akcijo, ki bo pomagala rešiti težavo;
 - je akcija izvedljiva glede na vire skupine in morebitne ovire, na katere lahko naletijo;
 - je ‚rešitev‘ dovolj konkretna, tako da bodo zagotovo vedeli, ali je bila dosežena ali ne.
6. Na poseben list napišite naloge, tako da vsak udeleženec ve, kaj mora narediti in kdaj. Kot primer uporabite preglednico nalog v delu Ukrepanje v priročniku Kompas, www.coe.int/compass.
7. Med pogovorom na koncu dejavnosti boste lahko ugotovili, ali so vsi zadovoljni s procesom in njegovim izidom ter pripravljeni izvesti načrt.

POGOVOR NA KONCU DEJAVNOSTI

- Kaj menite o načrtu akcije, ki ste ga pripravili?
- Ali vsi čutijo, da imajo neko vlogo – ali ste zadovoljni s svojo vlogo?
- Ali moramo pred začetkom izvajanja akcije še o čem razmisliti ali še kaj upoštevati?
- Kako bomo vedeli, da je bila naša akcija ‚uspešna‘?

NAMIGI ZA MODERATORJE

- Težavo, ki jo bo skupina obravnavala, lahko izberete z dejavnostjo ‚korenine in veje‘. Udeleženci bodo tako videli, kako so težave med seboj povezane, zaradi česar bo njihov načrt akcije celovitejši.
- Skupina naj bo pri izbiri težave in načrtovanju poteka dela čim bolj samostojna. Bolj ko udeleženci čutijo, da je načrt resnično plod njihovega dela, bolj učinkovita bo akcija. Razmisliti morate o vseh težavah, na katere bi lahko naleteli pri izvajanju akcije, in kako bi te težave čim bolj omilili.
- Močno priporočamo, da skušate po možnosti med načrtovanjem in pred akcijo k sodelovanju pritegniti pripadnike romske skupnosti ali druge v akciji obravnavane skupine, ki ste jo izbrali. Dejavnost bo bolj resnična, če boste povabili predstavnika skupnosti, da nagovori člane skupine, saj bo zagotovo tudi koristen vir informacij. Če nič drugega, se morate pri pripadnikih skupnosti prepričati, da bodo vašo akcijo dobro sprejeli. Lahko se tudi obrnete na lokalno skupino, ki dela s to skupnostjo ali ji pomaga.
- Če ne želite, da udeleženci uporabijo predloge v okencih, jih lahko napotite na splošnejši potek dela v delu Ukrepanje v priločniku Kompas ali na tablo z listi zapišete svojo različico poteka. Če je iskanje možnih načinov obravnavanja sovražnega govora na spletu za udeležence pretežka naloga, uporabite nekaj predlogov iz strategij kampanj.

DRUGE MOŽNOSTI

Dejavnost se lahko nanaša tudi na katero koli drugo skupino, ki je pogosto tarča sovražnega govora na spletu. Priporočamo, da pred načrtovanjem akcije izvedete pripravljalno dejavnost, saj bodo udeleženci tako boljše razumeli težave in bili bolj motivirani za njihovo reševanje. Za pripravo ali uvod lahko uporabite veliko drugih dejavnosti, na primer:

- ‚nova pravila igre‘ v zvezi s spolom,
- ‚s slabega na slabše‘ v zvezi s homofobijo,
- ‚spletni napad‘ v zvezi s sovražnim govorom, uperjenim proti proslcem za azil in priseljencem.

Proti sovražnemu govoru na spletu se seveda lahko borimo tudi zunaj spleta. Ko boste razmišljali o možnih akcijah, lahko skupini predlagate, da se omeji na spletne akcije.

3. DEL: AKCIJA

4. DEL: RAZMISLEK IN NAUKI

- Poročanje po izvedeni akciji je enako pomembno kakor priprava na akcijo. Če gre za kampanjo v teku, si morate vzeti nekaj časa za razmislek o procesu kmalu po njegovem začetku. To je zelo pomembno, ker se lahko zdi, da ima veliko enkratnih akcij malo učinka, zaradi česar skupina lahko izgubi motivacijo. V tej fazi obravnavajte vse pomisleke udeležencev, češ da „ni imelo smisla izvajati prav te akcije“ ali „akcija ni uspela“. Spomnite jih, da so kampanje običajno sestavljene iz številnih akcij in dejavnosti, ki le skupaj lahko spremenijo obnašanje in odnos.
- Razmišljanje udeležencev uporabite pri načrtovanju prihodnjih akcij.
- Na začetku srečanja udeležence prosite, da opišejo svoje občutke po koncu dneva akcije. Udeleženci lahko drug za drugim na kratko opišejo svoje občutke.
- Razdelite jih v skupine po štiri udeležence ali pet udeležencev, da bodo razpravljali o spodnjih vprašanjih.
 - Kaj po vašem mnenju ni bilo ustrezno?
 - Ali je bilo težje, kot ste predvidevali, ali se je zgodilo kaj nepričakovanega?
 - Kateri so glavni dosežki akcije? Ali se ujemajo s cilji, zastavljenimi na začetku?
 - Kakšen je nauk akcije?
- Majhne skupine združite in se pogovorite o različnih odgovorih na ta vprašanja. Ob koncu povzemite nekaj vtisov o celotnem procesu:
 - Ali ste zadovoljni z načrtovanjem in izvedbo akcije?
 - Kaj ste se pri tem naučili? (naštejte glavne nauke za prihodnje akcije o kateri koli temi)
 - Kateri so za vas osebno najpomembnejši rezultati? Ali sta se vaša mnenje ali odnos spremenila?
 - Kako bi lahko nadaljevali vaše delo? Ali želite nadaljevati delo?

IDEJE ZA (NADALJNJE) AKCIJE

Skupino spodbudite, da bo še naprej dejavna pri reševanju težav, ki so jih odkrili. Lahko uporabijo težave s seznama na začetku 2. dela ali pa uporabijo druge pristope k izbrani težavi. Priprave, ki ste jih opravili pri načrtovanju te dejavnosti, bodo koristne za pripravo drugih akcij in so morda udeležence navdušile, da bodo v kampanji še bolj dejavni.

Preverite, ali so udeleženci resnično poslali poročilo o akciji gibanju Ne sovražnemu govoru. Lahko se povežejo z drugimi skupinami – tudi skupinami iz različnih držav – in načrtujejo nadaljevanje svojega dela.

IZROČKI

KRATKA ZGODOVINA PREGANJANJA X

- 1890 Konferenca v Nemčiji o „Izmečkih X“. Vojska dobi pooblastila, da nadzoruje X.
- 1909 Konferenca o politiki 'vprašanja X'. Priporoča se, da se vse X označi za lažjo identifikacijo.
- 1920 Dva akademika uvedeta izraz 'živi ničvredno življenje' in predlagata sterilizacijo oseb X in uničenje naroda X.
- 1922 (in v dvajsetih letih dvajsetega stoletja): Vse X v Nemčiji fotografirajo in jim odvzamejo prstne odtise.
- 1926 Sprejet je zakon za nadzor ‚kuge X‘ (to je neposredna kršitev ustave).
- 1927 Na Bavarskem zgradijo posebna taborišča za osebe X. Vanje zaprejo osem tisoč oseb X.
- 1928 Policija ves čas nadzoruje vse osebe X. Profesor objavi dokument, v katerem predlaga tezo, da „so osebe X v Evropo prinesle tujo kri“. Za osebe X zgradijo še več taborišč.
- 1934 Osebe X sterilizirajo s cepljenjem in kastrirajo ter pošljejo v taborišča Dachau, Dieselstrasse, Sachsenhausen in druga. Dva zakona, sprejeta tega leta, Nemcem prepovedujeta poroko z „Judi, osebami X in črnici“.
- 1938 V Nemčiji in Avstriji med 12. in 18. junijem odvzamejo prostost stotinam oseb X, jih pretepejo in strpajo v zapore. Osebe X so prva skupina, ki ji prepovedo obiskovati šolo.
- 1939 Urad za rasno čistost izda izjavo, da "se vse osebe X obravnavajo kot osebe z dedno boleznijo; edina rešitev je njihovo uničenje (cilj je torej takojšnje uničenje tega pokvarjenega dela prebivalstva)".
- 1940 Prvo dejanje množičnega genocida holokavsta: v koncentracijskem taborišču Buchenwald na 250 otrocih X izvedejo poizkus s plinom kristalizirane cianovodikove kisline. Istega leta prepovedo zaposlovanje oseb X.
- 1941 Julija začnejo izvajati nacistično dokončno rešitev „pobiti vse Jude, osebe X in duševne bolnike“. Začne se holokavst. Ponoči 24. decembra na polotoku Krim pobijejo osemsto oseb X.
- 1944 1. avgust: v enem samem množičnem poboju v taborišču Auschwitz-Birkenau v plinskih celicah umre 4000 oseb X, katerih trupla nato sežgejo v pečeh.
- 1945 Do konca vojne so nacisti pomorili od 70 % do 80 % naroda X. Nobene osebe X niso prosili, da priča na nürnberških procesih, in tudi nihče ni pričal v njihovem imenu. Narod X ni dobil odškodnine za vojne zločine.
- 1950 Prva od številnih izjav nemške vlade v naslednjih letih, da narodu X ne dolgujejo odškodnine za vojne zločine.
- 1992 Nemčija za 21 milijonov ameriških dolarjev „proda“ Romuniji prosilce za azil naroda X in jih 1. novembra vkljenjene začne vračati v Romunijo. Nekatere osebe X raje naredijo samomor kakor da bi odšle iz Nemčije. Nemška tiskovna agencija zahodne novinarje prosi, da ne uporabijo besede „deportacija“, ker ima ‚neprijeten zgodovinski prizvok‘.

*Prirejeno po Kratkii kronologiji romskega holokavsta/Brief Romani Holocaust Chronology, avtor Ian Hancock
Dejavnost smo razvili na podlagi kampanje Dosta! v Kompasu – priročniku za učenje mladih o človekovih pravicah,
Svet Evrope, 2012.*

IZROČEK – DIAGRAM POTEKA

KATERO TEŽAVO BOSTE OBRAVNAVALI?

- Ljudje ne vedo za romski holokavst
- **Stereotipi o Romih**
- Romski holokavst uradno ni priznan
- **V šoli ne omenjajo Romov kot žrtev holokavsta**
- Premalo jih je dobilo kakršnokoli odškodnino
- Počutijo se kot tujci, potisnjeni na rob družbe

KDO SESTAVLJA VAŠO CILJNO JAVNOST?

- Prebivalci vaše skupnosti
- **Mladi**
- Državni politiki
- **Učitelji v lokalnih šolah**
- Tisti, ki so preživeli holokavst
- Romi (mladi)

ZA KATERE SPREMEMBE SI BOSTE PRIZADEVALI?

- Priznanje romskega holokavsta
- **Več razumevanja in strpnosti**
- Spomenik romskim žrtvam holokavsta
- **Dogodek o romskem holokavstu, ki ga organizira šola**
- Vsaj en nezavrjnjeni zahtevek za odškodnino
- Vzpostavljen stik z mladimi Romi

KAKO BO PRIŠLO DO SPREMEMBE?

- Dobili bodo dokaze
- **Poslušali bodo Rome, ki bodo pojasnili svoje stališče**
- Pritisk in publiciteta povsod po državi
- **Zahteve mladih v njihovih šolah**
- Formalni zahtevki za odškodnino
- Boljše medsebojno poznavanje običajev in interesov

S KATERIMI SREDSTVI boste vplivali na ciljno javnost?

- Napisali boste članek in organizirali javni dogodek
- **Živa knjižnica s pripadniki romske skupnosti**
- Stik z mediji v državi; peticija z najmanj 1000 imeni
- **Zagotovitev informacij mladim v skupnosti**
- Obveščanje skupnosti o pravicah, pomoč pri pisanju zahtevkov
- Skupni kulturni dogodek

STOPNJA
3

SKUPINA
15+

ČAS
60'

NOVA PRAVILA IGRE

Udeleženci se seznanijo s kampanjo in pripravijo 'mini kampanjo' proti seksizmu v spletnih igrah.

TEME	Rasizem in diskriminacija, internetna pismenost, strategije kampanj, demokracija in soudeležba
ZAHTEVNOST	Stopnja 3
VELIKOST SKUPINE	Najmanj 15
ČAS	60 minut
CILJI	• Raziskati težavo seksizma na spletu, še zlasti med igralci iger na spletu• Krepiti veščine za izvajanje spletnih kampanj• Vključitev udeležencev v gibanje Ne sovražnemu govoru
PRIPOMOČKI	• Tabla z listi in markerji
PRIPRAVA	• Fotokopirajte, kartice z navodili' (56. in 57. stran) in primere sovražnega govora na 58. strani (ali uporabite projektor).• Seznanite se s spletnimi kampanjami (del 5.7 Strategije kampanj) in mladinsko kampanjo gibanja Ne sovražnemu govoru (2. poglavje tega priročnika)

NAVODILA

1. Udeležencem pokažite izroček na [58. strani](#) in jih vprašajte za mnenje. Za lažji začetek pogovora jim lahko zastavite nekaj vprašanj.
 - Kako bi se po vašem mnenju počutila ženska, ko bi dobila nekaj podobnega?
 - Ali so po vašem mnenju take žaljivke pogoste?
 - Kako bi se po vašem mnenju počutila ženska, ki bi hotela igrati in bi videla veliko takih komentarjev o drugih igralkah?
2. Udeležencem povejte, da je izjemno veliko žaljivk uperjenih proti ženskam, in to ne samo pri spletnih igrah, temveč tudi sicer v komunikaciji na spletu. Lahko jih vprašate, ali so morda že opazili kaj takega na spletu; udeleženke pa, ali so že prejele tako žaljivko.
3. Razložite, da so vse to primeri sovražnega govora na spletu in da sovražni govor pomeni kršitev človekovih pravic. Če bi bile take izjave uperjene proti ženskam ali dekletom zunaj spleta, bi bile nezakonite ali kaznive.

4. Udeležencem pojasnite, da bodo s to dejavnostjo raziskali nekaj načinov, kako lahko skupina v spletni kampanji obravnava seksizem v spletnih igrah, katerega žrtve so igralke. Udeleženci bodo pripravili 'mini kampanjo'. V majhnih skupinah bodo raziskali načine, kako nagovoriti različne ciljne javnosti, povezane s to težavo.
5. Udeležencem pokažite seznam ‚ciljnih javnosti‘, med katerimi izberejo eno za to dejavnost. V vsaki skupini naj bo približno enako število udeležencev.
 - **1. skupina:** igralke,
 - **2. skupina:** tisti, ki žalijo igralke ali jih zelo verjetno bodo,
 - **3. skupina:** drugi igralci (ki sicer sami ne žalijo igralke, a žaljivke dopuščajo),
 - **4. skupina:** snovalci politik, poslanci državnega zbora, ministrstva itn.,
 - **5. skupina:** ponudniki spletnih storitev in vsebin, na primer lastniki in gostitelji spletnih mest, upravljavci spletnih skupnosti,
 - **6. skupina:** splošna javnost, da bodo razumeli resnost težave in podprli kampanjo.
6. Vsaki skupini dajte list s table in kartico z navodili. Povejte jim, da imajo na voljo 20 minut za razmislek o metodah, s katerimi bi pritegnili pozornost javnosti. Povejte jim tudi, da ima vsaka skupina drugo ciljno javnost: udeleženci naj se osredotočijo na metode in sporočila, ki bodo najverjetneje pritegnila pozornost javnosti in v korist kampanji. Največ ljudi pritegne dobra kampanja!
7. Po približno 20 minutah skupine predstavijo svoje predloge. Nekaj časa namenite tudi vprašanjem, pojasnilom in komentarjem.
8. Udeležencem razložite, da strategija prave kampanje zahteva več kot 15 minut dela. Prve predloge zelo pogosto spremenijo ali celo zamenjajo z drugačnimi idejami. Dobro strategijo običajno več ljudi pripravlja več mesecev in jo pred začetkom izvajanja še preskusijo. V pogovoru na koncu dejavnosti bomo slišali mnenja udeležencev o njihovem ‚prvem osnutku‘ strategije.

POGOVOR NA KONCU DEJAVNOSTI

VPRAŠANJA O STRATEGIJI IN SPLETNIH KAMPANJAH:

- Kako težko je bilo razmišljati o akcijah na spletu? Katere so prednosti in pomanjkljivosti akcij na spletu?
- Ali ste bili zadovoljni s predlagano strategijo? Ali predvidevate, da bo pri izvajanju prišlo do težav?
- Ali bi bila po vašem mnenju kampanja boljša, če bi dodali še nekaj nespletnih akcij? Katero nespletno akcijo predlagate?
- Ali ste po vašem mnenju kampanjo dobro prilagodili ciljni javnosti? Kako vam je to uspelo?

VPRAŠANJA O SEKSIZMU IN ŽALJIVKAH NA SPLETU:

- Ali je pomembno, da obravnavamo težavo seksizma v spletnih igrah? Zakaj je ali zakaj to ni pomembno?
- Ali je pomembno, da obravnavamo spletni sovražni govor na splošno, in ne samo v spletnih igrah? Zakaj je ali zakaj to ni pomembno?
- Ali menite, da lahko v zvezi s temi težavami kaj spremenite? Ste za to motivirani?
- Ali ste se pri tej dejavnosti česa 'naučili'? Ali ste spremenili svoje mnenje? Ali zdaj kaj bolje razumete?

NAMIGI ZA MODERATORJE

- Morda navedene žaljivke niso primerne za vašo skupino. Lahko jih spremenite, izpustite najhujše ali si izmislite nove. Verjetno so nekatere udeleženke že kdaj prejele seksistično žaljivko na spletu, prosite jih, da navedejo nekaj primerov.
- Dejavnost bo še boljša, če ji namenite več časa: skupinam po možnosti dajte na voljo 30 minut za pogovor o njihovih strategijah in ogled spletnega mesta kampanje ali drugih spletnih kampanj.
- Če je skupina majhna, ni nujno, da obravnava vse ciljne javnosti: izberite tiste, ki so za vaše udeležence najpomembnejše.
- Veliko podobnih metod ali sporočil se uporablja pri različnih ciljnih javnostih: eno ciljno javnost izberemo zato, da se udeleženci resnično osredotočijo na sporočila, ki jih bo ta javnost najbolje sprejela.
- Pri delu v majhnih skupinah pazite na zastopanost obeh spolov. Idealno je, če je zastopanost približno uravnotežena.
- Ko udeleženci ene skupine predstavijo svoje strategije, naj jih druge skupine 'ustvarjalno kritizirajo'. Lahko jim predlagate, naj v strategiji vedno poiščejo nekaj dobrega in nato predlagajo, kako bi jo še izboljšali.

DRUGE MOŽNOSTI

Skupinsko delo je lahko tudi celotedenski projekt. Udeležence lahko spodbudite, da raziščejo še druga spletna mesta, ocenijo razširjenost težave in proučijo zakone ali predpise, ki se nanašajo na seksistične žaljivke na spletu.

Udeleženci lahko izberejo tudi drugo temo, na primer rasizem na spletu, vrstniško nasilje na spletu ali seksizem drugje na internetu. Če skupine izberejo svojo temo, naj določijo tudi svojo ciljno javnost.

IDEJE ZA AKCIJO

Udeleženci lahko nadaljujejo s temo seksizem v spletnih igrah, tako da na primer ocenijo razširjenost težave. Majhne skupine udeležencev lahko v izbranih spletnih igrah poiščejo primere sovražnega govora. Lahko jih prijavi Hate Speech Watch in, če je to primerno, tudi na spletnih mestih, kjer so bili objavljeni. Udeleženci lahko še naprej izboljšujejo najobetavnejše strategije in jih nato izvedejo. Za širjenje informacij in ozaveščanje o težavi lahko udeleženci uporabijo svoje profile na družbenih omrežjih, spletne forume ali druga mesta za komentiranje.

Če udeleženci tudi sami igrajo spletne igre, se o tej težavi lahko pogovorijo s soigralci na spletu. Lahko tudi napišejo odgovor ali glavno sporočilo, ki ga bodo uporabili, ko bodo med igranjem naleteli na žaljivko. Udeleženci naj predstavijo nekaj iger, ki jih poznajo, in razpravljajo o sovražnem govoru pri spletnih igrah.

IZROČKI

1. SKUPINA: PODPORA IGRALKAM

Vaša skupina bo obravnavala igralke, ki so že bile tarča žaljivk, in igralke, ki so zaskrbljene, da bodo tarča žaljivk.

- Katera so vaša glavna sporočila?
- Kako bodo igralke vedele, da jih podpirate?
- Kaj predlagate, da igralke naredijo?

Razmislite, katera spletna orodja bi lahko uporabili za krepitev solidarnosti med igralkami.

2. SKUPINA: POŠILJANJE SPOROČILA ‚STORILCEM‘

Vaša skupina bo nagovorila tiste, ki običajno žalijo igralke, ali jih to mika?

- Katera so vaša glavna sporočila?
- Kako jih boste prepričali, da tega ne bodo več počeli?
- Katere informacije potrebujete?

Razmislite, katera spletna orodja bi lahko uporabili, da bi sporočilo poslali čim večjemu številu ljudi iz vaše ciljne javnosti.

3. SKUPINA: SPLETNI IGRALCI PODPIRAJO AKCIJO

Vaša skupina bo obravnavala spletno skupnost igralcev, ki so priča sovražnemu govoru, uperjenemu proti svojim soigralkam, a sami nikoli ne sodelujejo pri tem.

- Kaj morajo vedeti?
- Kaj hočete, da naredijo?
- Kako jih boste prepričali, da bodo to naredili?

Razmislite, katera spletna orodja bi lahko uporabili, da bi k ukrepanju pritegnili čim več igralcev.

IZROČKI

4. SKUPINA: POŠILJANJE SPOROČILA SNOVALCEM POLITIK

Vaša skupina bo obravnavala tiste, ki lahko ukrepajo glede te težave, ker so snovalci politik ali člani vlade vaše države.

- Katera so vaša glavna sporočila?
- Kako boste svojo ciljno javnost prepričali, da se spoprime s težavo?
- Kaj jim priporočate, da ukrenejo?

Razmislite, katera spletna orodja bi lahko uporabili, da bi sporočilo poslali čim večjemu številu ljudi iz vaše ciljne javnosti.

5. SKUPINA: POŠILJANJE SPOROČILA PONUDNIKOM STORITEV IN VSEBIN

Vaša skupina se bo posvetila tistim, ki težavo lahko rešujejo neposredno, na primer lastniki spletnih mest, ponudniki interneta in menedžerji spletnih skupnosti.

- Katera so vaša glavna sporočila?
- Kako boste svojo ciljno javnost prepričali, da se spopade s težavo?
- Kaj jim priporočate, da ukrenejo?

Razmislite, katera spletna orodja bi lahko uporabili, da bi sporočilo poslali čim večjemu številu ljudi iz vaše ciljne javnosti.

6. SKUPINA: OZAVEŠČANJE JAVNOSTI

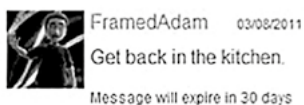
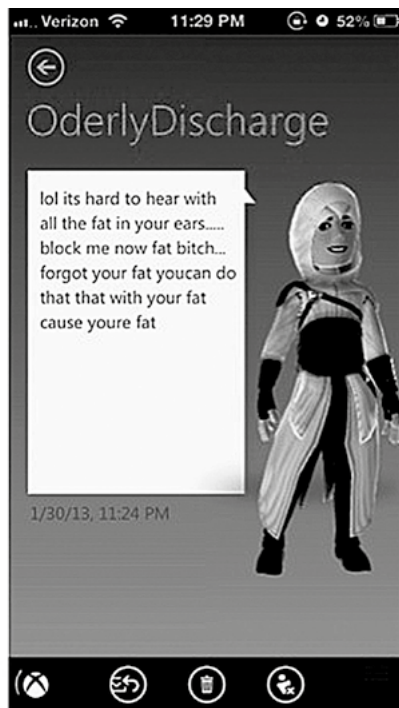
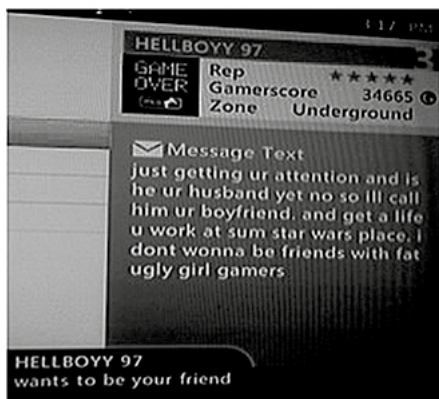
Naloga vaše skupine je prepričati posameznike iz vaše ciljne javnosti, da se spoprimejo s težavo.

- Katera so vaša glavna sporočila?
- Kaj hočete, da naredijo?
- Katere informacije potrebujete?

Razmislite, katera spletna orodja bi lahko uporabili, da ljudi pritegnete k sodelovanju v kampanji.

IZROČKI

ON 4/29/2012 AT 1:43 PM
Garry Garry69 wrote:

am gonna slit your throat you fucking slut for having a full friends list you fucking cunt i hate you go an fucking die you slag!

Message will expire in 30 days | Block user

Say something here...

Vir posnetkov zaslona: <http://fatuglyorslutty.com/> (pridobljeno 9. oktobra 2013)

STOPNJA
4SKUPINA
10-20ČAS
60'

PREVERJANJE DEJSTEV

Udeleženci se prelevijo v ‚svetovalce‘ politikov glede žaljivk s homofobno vsebino. Preverijo zanesljivost informacij na spletu in oblikujejo strategije za svoje delo.

TEME	Internetna pismenost, rasizem in diskriminacija, strategije kampanj
ZAHTEVNOST	Stopnja 4
VELIKOST SKUPINE	10-20
ČAS	60 minut
CILJI	• Oceniti zanesljivost informacij na spletu • Raziskati nekaj težav mladih istospolno usmerjenih oseb, povezanih s sovražnim govorom na spletu • Razmisliti o svojem obnašanju v zvezi s spletnimi vsebinami
PRIPOMOČKI	• Dostop do interneta • Papir in pisala • Tabla z listi in markerji
PRIPRAVA	• Udeležencem zagotovite dostop do interneta. • Fotokopirajte naloge svetovalcev in list opazovalcev (63. stran). • <i>Neobvezno:</i> pred začetkom poiščite prostovoljce, ki bi opravljali nalogo ‚opazovalcev‘. Približno polovica skupine bodo opazovalci, ki bodo spremljali delo svetovalcev. Pokažite jim list za spremljanje in preverite, ali razumejo, katere informacije morajo poiskati in kako izpolnijo preglednico na listu.

NAVODILA

1. Pojasnite, da bodo udeleženci pri tej dejavnosti raziskovali uporabo interneta kot vira informacij. Udeležence vprašajte, kako pogosto uporabljajo internet za iskanje informacij in ali imajo za to ‚priljubljene‘ strani.
2. Razdelite jim spodnji scenarij in preverite, ali vsi razumejo nalogo.

Po številnih homofobnih napadih na mlade istospolno usmerjene osebe – zlasti na spletnih straneh in videoposnetkih – in močnem lobiranju nevladnih organizacij bodo o tem razpravljali v državnem zboru. Vlada je predlagala zakon, ki bi proračunska sredstva namenil tudi za izobraževanje v boju proti homofobiji in podporo istospolno usmerjenim mladim. Vse glavne opozicijske stranke nasprotujejo novemu zakonu.

Zamislite si, da kot svetovalec delate za političarko, ki bo govorila na seji državnega zbora. Prosila vas je, da pripravite opomnik za njen nastop, v katerem bo nekaj glavnih poudarkov razprave. Za začetno raziskovanje imate na voljo 20 minut.

3. Povejte, da bodo v vsaki skupini štirje udeleženci, in sicer dva svetovalca in dva opazovalca, ki bosta spremljala ‚metodologijo‘ raziskovanja. Povejte jim tudi, da za raziskovanje potrebujejo pravo metodologijo. Udeleženci naj predlagajo nekaj pomembnih vprašanj v zvezi z raziskavo in jih napišejo na tablo z listi.
4. Če še niste našli prostovoljcev za spremljanje ali opazovalcev, to storite zdaj. Razdelite jim kopije lista opazovalcev za spremljanje in preverite, ali razumejo svojo nalogo. Druge člane skupine razdelite tako, da jih približno enako število dela za vlado in različne opozicijske stranke. Vsaki skupini dajte kartico z njeno nalogo.
5. Udeležencem povejte, da imajo za raziskavo na voljo 30 minut. Predlagajte, da prvih 20 minut iščejo ustrezne informacije in se v zadnjih 10 minutah dogovorijo, katere glavne točke bodo predstavili svoji poslanki/poslancu.
6. Ko skupine končajo z delom, naj gredo stran od računalnikov. Še 5–10 minut jih pustite, da opazovalci v svojih skupinah poročajo o glavnih ugotovitvah svojega spremljanja.
7. Svetovalci naj predstavijo glavne točke, ki so jih pripravili za opomnik svoje poslanke/poslanca. Ne smejo jih predstaviti v obliki govora, temveč tako, kakor da z njimi seznanjajo poslanko/poslanca.
8. Po vsaki predstavitvi glavnih točk nekaj časa namenite opazovalcem, da predstavijo svoje ugotovitve, in drugim skupinam, da zastavijo vprašanja o predstavljenih informacijah ali uporabljeni strategiji. Nato udeleženci poročajo o dejavnosti.

POGOVOR NA KONCU DEJAVNOSTI

VPRAŠANJA O RAZISKAVI IN POROČILO ZA POSLANCE/-KE

- Kako težka je bila naloga? Kaj je bilo najtežje?
- Kako ste se odločili, katera spletna mesta boste uporabili kot vir informacij? Koliko ste upoštevali dejstvo, ali so spletne strani ‚vredne zaupanja‘ oziroma zbrane informacije ‚resnične‘?
- Ali je bilo za vas pomembnejše najti informacije, ki zagovarjajo stališče vaše(ga) poslanke/poslanca, ali ‚objektivne‘ informacije? Kaj bi po vašem mnenju moral narediti pravi raziskovalec?
- Ali ste iskali primere sovražnega govora, katerega tarče so istospolno usmerjene osebe? Tudi če nekatere skupine niso iskale takih primerov, ali kljub temu menijo, da bi to bilo koristno?
- Ali menite, da bi bil(a) vaš(a) poslanec/poslanica zadovoljen s to raziskavo? Ali menite, da bi bili državljani, ki jih zastopa poslanka, zadovoljni?

VPRAŠANJA O UPORABI INTERNETA V RAZISKOVALNE NAMENE

- Ali ste izvedeli kaj pomembnega o uporabi interneta v raziskovalne namene? Ali bi kaj dodali na seznamu pomembnih vprašanj, ki ste ga naredili na začetku dejavnosti?

- Ali ste bili presenečeni nad različnimi informacijami, ki ste jih našli? Kako si to razlagate?
- Kako lahko preverimo, ali je neko spletno mesto zanesljivo oziroma ali lahko zaupamo informacijam? Ali običajno to naredite?

VPRAŠANJA O HOMOFBIJI/SOVRAŽNEM GOVORU NA SPLETU

- Ali ste našli primer diskriminacije ali žaljivke?
- Ali menite, da ste našli informacije, ki so ‚napačne‘ ali nepravilne?
- Katera tveganja so povezana z možnostjo, da vsakdo objavi svoje mnenje na spletu? Ali veste, kako bi zmanjšali tveganje, da drugi teh mnenj ne bi sprejeli kot ‚dejstva‘?

NAMIGI ZA MODERATORJE

- Da bo dejavnost bolj učinkovita, opazovalce vnaprej seznanite z dejavnostjo. Po možnosti naj ima vsaka mala skupina samo enega opazovalca, tako da boste imeli več svetovalcev.
- Svetovalci ne smejo imeti občutka, da jih opazovalci ‚ocenjujejo‘. Lahko jim razložite, da je naloga opazovalca proučiti različne raziskovalne metode in da obstaja več možnih pristopov k nalogi.
- Ni nujno, da svetovalcem pokažete list opazovalcev za spremljanje: ugotovitve bodo tako morda bolj zanimive, saj svetovalcem ne boste vnaprej povedali, na kaj naj bodo pozorni. Lahko pa to tudi pomeni, da so svetovalci pod večjim pritiskom. Če pa svetovalcem list pokažete, bodo lažje sodelovali z opazovalci.
- Med pogovorom na koncu dejavnosti lahko tudi raziščete, ali bo raziskava pristranska zaradi rezultata, ki ga ‚hočemo‘ dobiti. Pri tem lahko udeležence vprašate, kako se na splošno odzivajo na najdene informacije, ki jim sicer nočejo verjeti.
- Na internetu je veliko dezinformacij ali zelo pristranskih informacij, ker jih je mogoče širiti kot ‚dejstva‘. Lahko tudi raziščete, ali so udeleženci že širili ‚dejstva‘ z interneta in tako že pomagali širiti predsodke o neki skupini ali posamezniku.
- Seznam za preverjanje v gradivu o internetni pismenosti lahko uporabite kot dodatne predloge udeležencev za preverjanje zanesljivosti informacij na internetu. Poudarite, da je na spletu večina objavljenega, neke vrste ‚mnenje‘. Obstaja veliko načinov, kako oblikovati informacijo, da poudarimo prav določeno stališče. Če izpustite primere homofobnega sovražnega govora, dajete vtis, da to ni težava.
- Lahko iščete internetne potegavščine in se z udeleženci pogovorite, kako lažne novice podžigajo sovražni govor.

DRUGE MOŽNOSTI

Lahko izberete drugo ‚ciljno skupino‘, ki jo bodo udeleženci raziskovali, na primer ženske, Rome ali drugo narodnostno manjšino, prosilce za azil.

Dejavnost lahko izvedete tudi brez opazovalcev, pri čemer pa mora vsak udeleženec sam spremljati svoje delo. Potem tudi skupaj s skupino vnaprej izpolnite list opazovalcev za spremljanje in jim recite, naj med raziskovanjem sami preverjajo svoje metode.

IDEJE ZA AKCIJO

Udeleženci lahko še dopolnijo seznam pomembnih vprašanj za raziskovanje na spletu in sestavijo svoje smernice. Lahko tudi sestavijo seznam za preverjanje, ki se uporabi pri deljenju informacij z drugimi in ga za aktiviste objavijo na spletnem mestu gibanja Ne sovražnemu govoru. Veliko sovražnega govora širijo ljudje, ki nepremišljeno delijo pristranska in za druge žaljiva mnenja.

Seznam za preverjanje na [63. strani](#) – ali svoj seznam – lahko preizkusijo na priljubljenem informativnem spletnem mestu. Pogosto so novinarji odgovorni za širjenje predsodkov o skupinah v družbi. Tako v bistvu bralce nagovarjajo k razmišljanju, da so žaljivke proti neki skupini ‚sprejemljive‘.

Več izobraževalnih dejavnosti za delo s svojo skupino o strategijah dezinformacij najdete na <https://mediasmarts.ca/diversity-and-media-toolbox-portal-page>, <https://mediasmarts.ca/break-fake> in več informacij o nasprotnih in alternativnih načinih pripovedi v priročniku Zmoremo! Ukrepanje proti sovražnemu govoru skozi nasprotne in alternativne naracije <https://www.coe.int/en/web/no-hate-campaign/we-can-alternatives>

Udeležence povabite, da predstavijo spletna mesta, na katerih najpogosteje najdejo informacije, in skupaj preverite njihovo zanesljivost in nepristranskost.

IZROČKI

POLITIČARKA ŠT. 1:

Vaša političarka je članica vlade, zato mora močno zagovarjati nov zakon. Na internetu poiščite informacije, ki bodo koristne za njen govor. Nato naredite seznam približno petih glavnih točk, ki bi jih po vašem mnenju morala v govoru omeniti.

POLITIK ŠT. 2:

Vaš politik je član opozicijske stranke. Nasprotuje porabi proračunskih sredstev za reševanje te težave. Na internetu poiščite informacije, ki bodo koristne za njegov govor. Nato naredite seznam približno petih glavnih točk, ki bi jih po vašem mnenju moral v govoru omeniti.

POLITIČARKA ŠT. 3:

Vaša političarka je članica manjšinske stranke, in ki se še ni odločila, ali bo glasovala za nov zakon ali proti njemu. Na internetu poiščite informacije, ki bodo vaši političarki v pomoč pri odločitvi. Nato naredite seznam približno petih glavnih točk, ki bi jih po vašem mnenju morala v govoru omeniti.

IZROČKI

OPAZOVALCI

Vaša naloga je analizirati pristop, ki so ga uporabili svetovalci pri raziskovanju. Skušajte najti čim več odgovorov na vprašanja na listu za spremljanje. Svetovalce lahko prosite, da razložijo, kaj delajo ali zakaj so izbrali ta pristop; ne smete pa jih preveč motiti pri delu.

LIST OPAZOVALCEV ZA SPREMLJANJE

Izrazi, uporabljeni za iskanje informacij	
ZA VSAKO OBISKANO SPLETNO MESTO:	
Ime spletnega mesta:	
Kako dolgo ste bili na tem spletnem mestu (približno število minut)?	
‚Politična usmerjenost‘ (podpira pravice istospolnih, nasprotuje pravicam istospolnih, je nevtralen oz. neopredeljen)	
Zakaj ste izbrali to spletno mesto?	
‚Avtoriteta‘ spletnega mesta: – Zakaj temu mestu lahko zaupamo? – Ali je skupina to preverila?	
Ali je bil ob informacijah naveden njihov vir in je skupina to preverila?	
Druge stvari v zvezi s tem, kako so se raziskovalci lotili naloge:	

STOPNJA
4

SKUPINA
10-20

ČAS
120'

SPOPAD SVOBOD

To je simulacija, v kateri nastopata dve skupnosti, ki imata nasprotni stališči o svobodi izražanja, a sta prisiljeni živeti na istem otoku.

TEME	Demokracija in soudeležba, svoboda izražanja, rasizem in diskriminacija
ZAHTEVNOST	Stopnja 4
VELIKOST SKUPINE	10-20
ČAS	120 minut
CILJI	• Raziskati vprašanja o različnosti, pluralizmu in sovražnem govoru• Razmisliti, kako svoboda izražanja prispeva k delovanju demokratične družbe• Razpravljati o prednostih in pomanjkljivostih omejevanja svobode izražanja• Vaditi pogajalske veščine
PRIPOMOČKI	• Papir in pisala• Prostor za ločeno srečanje obeh skupnosti• 2 moderatorja (idealno)
PRIPRAVA	• Fotokopirajte informacije o obeh otokih (67. in 68. stran).• Fotokopirajte gradivo Težave (69. stran).

NAVODILA

1. Razložite, da gre za simulacijo, in skupino razdelite v dve različni skupini. Več udeležencev, približno dve tretjini, naj bo v skupini Ixprat. Preostala tretjina je v skupini Pastik. Pojasnite, da bosta skupini v prvem delu simulacije delali ločeno. Po 20 minutah ločenega dela, skupini združite.
2. Eno skupino peljite v drug prostor. Moderatorja prebereta ustrezne informacije in nato razdelita kopije.
3. V vsaki skupini začnite pogovor z vprašanjem, kaj udeleženci menijo o življenju na otoku. Vprašajte jih, ali bi radi živeli na otoku? Nekaj časa namenite razmisleku in nato v obeh skupinah zastavite ta vprašanja:

Skupina Pastik

Katere pomisleke imate glede selitve na drug otok?

Skupina Ixprat

Katere pomisleke imate glede sprejema velikega števila priseljencev, ki ne poznajo vaše kulture, običajev in navad?

4. Po 20 minutah ločenega dela skupini združite. Prebivalci otoka naj se predstavijo in po želji dodajo še kratko izjavo. To ne sme trajati dlje kot deset minut.
5. Po približno desetih minutah udeležencem povejte:

Minilo je leto in nakopičile so se težave. Napetost med skupinama narašča in mnogi se bojijo, da bodo izbruhnili nemiri. Predsednik/-ca vas je povabil, da ustanovite delovno skupino, ki bo skušala te težave rešiti.

6. Skupini razdelite v majhne delovne skupine, tako da bosta v vsaki (približno) dva predstavnika skupine Pastik in štirje predstavniki skupine Ixprat. Vsaki skupini dajte eno težavo s [69. strani](#).
7. Skupinam povejte, da morajo v 20 minutah najti rešitev za težavo. Pojasnite, da je treba o vsakem predlogu glasovati in je za njegovo sprejetje potrebna večina (glasov delovne skupine). Opomnite jih, da bodo razmere na otoku ostale še naprej take, kot so zdaj (status quo), če ne bodo sprejeli nobenega predloga.
8. Po 20 minutah združite vse skupine, da predstavijo svoje odločitve. Vsaka delovna skupina ima na voljo 2–3 minute za povratne informacije in kratko predstavitev rešitve. Nato vprašajte, ali se kdo želi odzvati na povedano. Na koncu dejavnosti se pogovorite.

POGOVOR NA KONCU DEJAVNOSTI

Najprej zagotovite, da bodo igralci izstopili iz vloge, nato jim povejte, da se bodo zdaj pogovarjali o dejavnosti kot celoti. Naj se ne vračajo k svojim prejšnjim razpravam.

- Kaj menite o dejavnosti? Kaj vam je bilo všeč in kaj ne?
- Kako težko je bilo zaigrati vašo vlogo – tudi potem, ko so ste bili vsi otočani skupaj?
- Kaj menite o pogajanjih in postopku sprejemanja končne odločitve? Kaj je bilo za vas pri iskanju rešitve najpomembnejše?
- Ali je pravično, da je lahko skupina Ixprat zavrnila vsak predlog, ker je bila številčnejša? Kako lahko dosežemo, da bodo stališča in pravice manjšin pravično zastopani v „resničnem“ življenju?
- Ali ste zaradi te dejavnosti spremenili svoje stališče? Če je vaš odgovor trdilen, povejte o čem in zakaj?
- Ali je po vašem mnenju dejavnost zelo podobna resničnosti: ali vas spominja na kakšno težavo današnje družbe?
- Kako naj se po vašem mnenju spoprime s težavo, kadar ljudje govorijo žaljivo, nestrpno in včasih nevarno?

NAMIGI ZA MODERATORJE

- Opisa življenja na obeh otokih sta tako dolga zato, da se udeleženci lažje vživijo v svoje vloge. Ne smete jih brati suhoparno, kot da samo nizzate informacije, ampak doživeto kot zgodbo!
- Delovno skupino, ki obravnava težavo kampanje na internetu, bi lahko prosili, da se osredotoči na spletni vidik težave. Vsaj usmerite jih, da bodo obravnavali ta vidik skupaj s predlogi ukrepov zunaj spleta.
- Pustite, da simulacija poteka s čim manj vaše pomoči. Zagotovite, da bodo ljudje vedeli, koliko časa imajo na voljo, in razumeli nalogo, vendar njim prepustite odločitev, kako bodo pristopili k nalogam. Posredujte samo, če se vam zdi, da so nekaj narobe razumeli ali napetost oziroma spor ovira izvajanje simulacije.
- Dobro je udeležencem dati nekaj informacij o svobodi izražanja. Če imate dovolj časa, uporabite nekaj teh informacij.

DRUGE MOŽNOSTI

Če nimate dovolj časa, skrajšajte opisa in za končna pogajanja vsem delovnim skupinam dodelite prvo težavo. To bo pospešilo pogajanja.

Če čas prvega (ločenega) srečanja skupin dopušča, lahko udeležence vprašate, ali želijo na skupnem srečanju kaj povedati. Ta sporočila so lahko kratek ‚uvod‘ prvih 10 minut srečanja.

Če je skupina velika, bo morda treba razdeliti ‚novo‘ skupino v manjše skupine, tako da ima vsak priložnost nekaj prispevati. V vsaki novi skupini naj bo približno ena tretjina pripadnikov skupine Pastik in dve tretjini skupine Ixprat. Skupine lahko tudi imenujejo enega ali dva člana, ki bosta govorila v imenu skupnosti.

IDEJE ZA AKCIJO

Udeleženci lahko napišejo predlog za svojo skupino, podobno kot pri izidu pogajanj. O predlogih lahko glasujejo in jih uporabijo kot smernice ali načela za obnašanje na spletu in zunaj njega.

Udeleženci lahko proučijo glavne skupine priseljencev v svoji državi. Lahko odkrijejo nekaj razlogov, zakaj so se ljudje preselili tja, raziščejo, ali drugi deli družbe spoštujejo njihove pravice in stališča ter kako jih prikazujejo spletni in drugi mediji. Na pogovor v skupino lahko povabite tudi nekaj predstavnikov različnih skupnosti.

Če v vašo državo ne prihajajo priseljenci, lahko raziščete, kaj menijo o tistih, ki so se izselili iz vaše države, v njihovi državi gostiteljici.

IZROČKI

OTOK PASTIK

Živite na majhnem otoku z zaprtimi mejami, kamor se po vaših vedenju ljudje niso priseljevali in je nanj zašlo le malo turistov. Vaša družba je umirjena in miroljubna: značilna sta mir in odsotnost sporov, kar je tudi ‚cilj vaše države‘. Celo v ustavi je zapisano:

Nihče ne sme reči ali narediti nečesa, kar je za druge boleče ali jih jezi.

Budno spremljajo in izvajajo ta člen ustave in strogo kaznujejo kršitve. Redko ga kršijo, saj se je veliko lažje strinjati z drugimi. Nesporazum je za Pastike boleč in obremenjujoč.

Vaša država se je okicala za demokracijo. Volitve so vsako leto, volijo skoraj vsi državljani. Vendar pa so vedno znova izvoljeni isti ljudje, saj v politiki primanjkuje razprav o drugih možnostih.

V vsakodnevnih pogovorih, javnih nastopih in medijih se na splošno ne oddaljujejo od stališč, sprejetih v družbi, kar večine sploh ne moti, saj so pozabili ali ne zmorejo razmišljati o drugih možnostih. Malo je novic z drugih koncev sveta, ni knjig o drugih kulturah, zelo malo stvari se je spremenilo, ker sprememb ne sprejemajo dobro.

Z leti so ljudje opazili, da se je obala spremenila: dvignila se je gladina morja in številni deli države, primerni za življenje, so zdaj pod vodo. To niti ni bilo pomembno, ker je bilo dovolj prostora za vse in skupnosti z obale so enostavno preselili dlje od obale. V zadnjih letih pa to postaja vse večja težava. Nekaj ljudi je začelo razpravljati o težavi, ker je to vneslo nemir med ljudi, je vlada vsako nadaljnjo razpravo prepovedala.

Življenje je teklo dalje, pretežno mirno, predvidljivo ter brez sporov in nesporazumov, dokler ni nekega izjemno vetrovnega dne močan tropski vihar divjal po otoku. Zgradbe so bile uničene, veliko ljudi je umrlo in večina polj je bila poplavljen. Ko se je voda umaknila, je ostalo premalo poljščin, še te, ki so preživele, so zdaj zaradi slane vode začele propadati. Skoraj vsa infrastruktura je bila uničena. Hrane in zdravil je začelo zmanjkovati, širile so se bolezni. Na otoku je zavladal kaos. Ljudje se celo niso strinjali glede najboljše rešitve!

Ko se je že zdelo, da so razmere brezupne, je s sosednjega otoka Ixprat prispelo sporočilo. V sporočilu je bila izražena zaskrbljenost zaradi položaja, v katerem so se znašli vsi Pastiki, in ponudba, da so na Ixpratu dobrodošli vsi, ki se želijo preseliti. Ste med tistimi, ki so se odločili za selitev.

IZROČKI

OTOK IXPAT

Živite na otoku Ixprat, ki je na starodavni ladijski poti čez Tihi ocean. Ta otok je bil že od nekdaj odvisen od trgovine in stikov z drugimi državami. Že stoletja izvajate politiko odprtih meja. Pomemben steber življenja na otoku so popotniki in priseljenci iz veliko različnih kultur. Prebivalstvo otoka je zelo pisano s široko paleto stališč, prepričanj ter običajev in navad.

Kultura vašega naroda sprejema tako raznovrstnost: ljudje se zelo zanimajo za drugačne pristope, prepričanja in ideologije. Seveda zaradi tako velike raznovrstnosti vsakdo ne more sprejeti prav vsake ideje ali ideologije. Nesoglasja in spori so na Ixpratu vsakdanjik. Skoraj vsako srečanje se konča z burno izmenjavo različnih mišljenj, prepričanj in idej. Skoraj med vsakim srečanjem se o nečem ne strinjajo ali se srečanje konča s preprirom. Prepiranje je pravzaprav ‚nacionalni šport‘.

Zato nimajo zakonov, ki bi omejevali, kaj lahko posameznik ali skupina reče drug drugemu oziroma kaj lahko posameznik ali skupina govori o drugem posamezniku ali skupini. Nekateri res govorijo grozne stvari. Včasih zaradi tega ljudje tudi delajo grozne stvari. Če ‚storiš‘ grozno stvar, si kaznovan po zakonu; če govoriš grozne stvari, pa nisi kaznovan.

Življenje na Ixpratu je zanimivo, polno izzivov in nenehnih sprememb. Cenite bogastvo kultur in dejstvo, da lahko rečete, kar hočete. Veste, da neskončna nesoglasja in prepiri vedno ne prinašajo sreče. Prepiri vas pogosto utrujajo in so boleči: ni vedno lahko poslušati ljudi, ko govorijo stvari, ki so po vašem mnenju napačne, kaj šele tiste, ki so po vašem mnenju krute. opazili ste tudi, da so nekatere skupine v družbi pogostejše žrtve krutih in nestrpnih besed kot druge.

Kljub temu se vam zdi pomembno, da se nikoli nikomur ne prepriči izraziti mnenja.

Nekega vetrovnega dne ste na otoku izvedeli, da je drug tihomorski otok opustošil močan hurikan. Ta otok slabo poznate, saj so se tamkajšnji prebivalci vedno držali bolj zase. Slišali ste govornice, da so ljudje na tem otoku zelo neumni in nazadnjaški, vendar pa na njem ne poznate nikogar. Veste, da je skoraj nemogoče priti na otok.

Vlada je izjavila, da je hurikan na otoku Pastik povzročil tako veliko razdejanje, da se bo večina preživelih preselila na Ixprat. Zanje boste sicer našli prostor, ampak treba se bo ‚stisniti‘ in zelo prilagoditi. Delovna mesta bo treba drugače porazdeliti in morda ne bo dovolj stanovanj za vse.

IZROČKI

TEŽAVE ZA DELOVNE SKUPINE

PRVA TEŽAVA:

Kampanja ‚poišči jezik Pastikov‘ je osvojila internet. Na spletnem mestu kampanje so objavljeni slogani:

- *Piči zabitega Pastika in glej, če bo zacvilil!*
- *Brez jezika, brez možganov!*
- *Poišči jezik in dobiš pametni telefon!*

Ljudi vabijo, naj jim pošljejo fotografije jezikov Pastikov. Obstaja celo ‚galerija jezikov‘ s fotografijami in videoposnetki, na katerih Pastike silijo odpreti usta, da jim lahko s svetilko posvetijo v usta in pozirajo s teleskopi ali s prstom kažejo na jezik. Kampanja je vedno bolj odmevna in številni Pastiki so bili že napadeni na ulicah. Pastiki so odgovorili, da nočejo sodelovati v žaljivem pogovoru z ljudmi, ki ne uživajo njihovega spoštovanja.

DRUGA TEŽAVA:

Skupina fantov z otoka Ixprat je na ulici kričala na mladenko iz skupnosti Pastikov. Zmerjali so jo z ‚debelo lenuhinjo‘ in ‚umazano prasicó‘ ter ji govorili, da nima jezika niti lastne pameti. Dekle je zato žalostna več tednov tičala v hiši in ni hotela z nikomer govoriti. Že tri dni ni nič jedla. Njeni starši so obupani in zelo zaskrbljeni.

TRETJA TEŽAVA:

Objavljeno je bilo poročilo, ki kaže, da je stopnja nezaposlenosti med Pastiki veliko višja kot za vse prebivalce skupaj, v državnem zboru Pastiki nimajo nobenega poslanca in premalo jih je na vplivnih položajih v organizacijah. Poročilo vsebuje tudi izsledke spremljanja drugih socialnih dejavnikov, na primer stopnje stresa in duševnih bolezni, izobrazbe in stopnje kriminala. Pri vseh kazalnikih so se Pastiki odrezali slabše od drugih v družbi. Med drugim prebivalstvom prevladuje odklonilni odnos do Pastikov.

STOPNJA
1

SKUPINA
10-20

ČAS
45'

BOJ PROTI VRSTNIŠKEMU NASILJU NA SPLETU

Pri tej dejavnosti udeleženci določijo, kakšen bo verjetno njihov odziv v različnih primerih vrstniškega nasilja na spletu – in razpravljajo o možnih drugačnih ukrepih.

TEME	Vrstniško nasilje na spletu, demokracija in soudeležba, internetna pismenost
ZAHTEVNOST	Stopnja 1
VELIKOST SKUPINE	10-20
ČAS	45 minut
CILJI	• Razumeti različne oblike vrstniškega nasilja in povezave med vrstniškim nasiljem na spletu in zunaj njega• Ugotoviti, kako se lahko odzovemo na vrstniško nasilje na spletu in zunaj njega ter na sovražni govor na spletu• Ozaveščati o pomembnosti odzivanja
PRIPRAVA	• V štiri kote sobe obesite list papirja velikosti A4, na katerega ste napisali: – nič– odgovori nasilnežu– prijavi vrstniško nasilje– drugo• Zagotovite, da imajo udeleženci dovolj prostora za gibanje po prostoru.

NAVODILA

1. Najprej udeležence vprašajte, kaj je vrstniško nasilje. Spodbudite jih, da bodo razmišljali še o drugih oblikah vrstniškega nasilja.
2. Pokažite jim liste v kotih sobe in jim povejte, da boste prebrali več različnih scenarijev. Vsak naj izbere enega od naštetih odzivov, ki najbolj ustreza njegovemu:
 - nič,
 - odgovori nasilnežu/nasilnežem (začni pogovor, vrni jim milo za drago ali kaj drugega. Če ne veš, kdo je nasilnež, to ne velja),
 - prijavi vrstniško nasilje (na primer učitelju, staršu, skrbniku spletnega mesta ali drugemu),
 - drugo (še druge vključi v pogovor, ustanovi ,skupino za solidarnost' itn. Udeležence vprašajte, ali imajo še kakšen predlog).

3. Razložite, da boste najprej prebrali scenarij, nato gre vsak udeleženec v kot sobe z listom, na katerem je napisan njegov najverjetnejši odziv. To ponovite z vsakim scenarijem. Povejte jim, naj bodo pri izbiri odziva iskreni.
4. Preberite prvi scenarij in dajte udeležencem čas, da izberejo svoj odgovor ali kot. Ko stojijo v kotu, naj jih nekaj pojasni, zakaj so izbrali ta odziv. Preberite naslednji scenarij in nadaljujte, dokler se vam ne zdi, da ste obravnavali dovolj primerov.

POGOVOR NA KONCU DEJAVNOSTI

Za poročanje o dejavnosti odgovorite na nekaj spodnjih vprašanj:

- Kaj menite o dejavnosti? Na katere scenarije se je bilo po vašem mnenju najtežje odzvati in zakaj?
- Ali so bili po vašem mnenju vse to primeri vrstniškega nasilja?
- Ali ste se že kdaj srečali z vrstniškim nasiljem na spletu kot žrtev ali opazovalec? Kaj lahko poveste o povezavi med vrstniškim nasiljem na spletu in zunaj njega? Ali so kakšne pomembne razlike med spletnim in nespletnim vrstniškim nasiljem?
- Ali ste zaradi te dejavnosti spremenili svoje stališče o vrstniškem nasilju/vrstniškem nasilju na spletu? Bo zato vaš odziv v prihodnje drugačen?
- Kako se lahko vi borite proti vrstniškemu nasilju na spletu?
- Kdo bi moral preprečiti sovražni govor na spletu? Kakšno vlogo naj imajo pri tem mediji, ponudniki storitev, policija, starši, šola itn.?

NAMIGI ZA MODERATORJE

- Če je skupina velika ali ni vajena razprav z veliko sodelujočimi, lahko s podajanjem čarovne palice ali namišljenega mikrofona pomagata, da bo vsak udeleženec govoril, ko pride na vrsto.
- Udeleženci morda ne bodo izbrali le ene možnosti, ampak na primer dve, kakor sta ‚odgovori nasilnežu‘ in ‚prijava vrstniškega nasilja‘. Če se to zgodi, jim recite, naj izberejo tisti vogal z najpomembnejšo izjavo na listu in pojasnijo svojo izbiro.
- Ne pozabite, da so nekateri udeleženci morda tarča vrstniškega nasilja drugih v skupini. Morali boste upoštevati različne osebne potrebe ali spore in nikogar ne smete siliti k odgovoru, kadar sami nočejo odgovoriti.
- Če so med udeleženci tudi tarče vrstniškega nasilja, lahko med izvajanjem dejavnosti njihove postanejo zaskrbljeni, zaradi česar bodo spoznali, da potrebujejo nadaljnjo podporo. Jasno jim pokažite, da jim lahko nudite podporo – povsem zaupno – ali jih napotite na druge podporne sisteme. Pred začetkom dejavnosti lahko tudi raziščete storitve na lokalni in državni ravni, kot so posebne telefonske linije ali organizacije za pomoč žrtvam.
- Če udeleženci ne poznajo vrstniškega nasilja na spletu ali ne prepoznajo njegove škodljivosti, lahko uporabite nekaj informacij o tej temi za ozaveščanje o težavi in že uporabljenih pristopih pri njenem reševanju. Po potrebi omenite povezavo med sovražnim govorom in vrstniškim nasiljem (še zlasti, kadar vrstniško nasilje vključuje tudi sovražni govor ali obratno).

DRUGE MOŽNOSTI

Dejavnost lahko poenostavite, če imajo udeleženci na izbiro samo dve možnosti, na primer ‚nič ne naredim‘ ali ‚nekaj naredim‘. Lista s tema dvema izjavama lahko daste na dva konca sobe in udeleženci se postavijo na tisto stran črte med obema možnostima, na kateri je njihova izbrana izjava.

IDEJE ZA AKCIJO

Vse nadaljnje akcije bodo še učinkovitejše, če se udeleženci odločijo za skupno akcijo. Lahko se pogovorite o različnih možnostih za nadaljevanje dejavnosti, na primer ozaveščanje o težavi (na spletu ali zunaj njega), ustanovitev skupine za podporo ali solidarnost, izvajanje politike proti ustrahovanju v skupini/razredu/šoli ali priprava kampanje ‚Ne vrstniškemu nasilju na spletu‘.

IZROČKI

SCENARIJI

Prejeli ste številna elektronska in telefonska sporočila z žaljivkami, ki so bila poslana z vam neznanih naslovov in števil. V nekaterih so bile grožnje: zdi se, da vas nasilneži poznajo. Kaj boste storili?

Nekaj ljudi na vaši šoli je spremenilo vaše fotografije in jih objavilo na spletu skupaj z grdimi komentarji. Mislite, da veste, kdo je to storil. Kaj boste storili?

Dobili ste novega sošolca, ki prihaja iz druge države. Vaši prijatelji se norčujejo iz njega in so na družbenih omrežjih začeli objavljati rasistične dovtipe o njem. Pravijo vam, da morate tweet ali objavo poslati naprej še drugim. Kaj boste storili?

Skupina otrok iz vašega razreda na družbenih omrežjih širi škodljive govornice o vas. Mnogi otroci se zato nočejo igrati ali celo govoriti z vami. Še vaši prijatelji so začeli verjeti, da so govornice morda resnične. Kaj boste storili?

Učiteljica v razredu pove, da je nekaj žrtev hudega vrstniškega nasilja in je bila ena mlada oseba na poti iz šole celo napadena. Vse, ki kaj vedo o tem, prosi, da se po koncu šolske ure oglasijo pri njej na zaupnem pogovoru. Mislite, da poznate storilca, a se bojite, ker ste prejeli veliko telefonskih sporočil s svarilom, da ga ne smete izdati. Kaj boste storili?

Opazite punčko, ki osamljena stoji na igrišču in joka. Veste, da se drugi otroci norčujejo iz nje, ker ima težave pri učenju, in jo zmerjajo s ‚kozyo‘ in ‚grdobo‘. Najhujši so pogosto prav vaši prijatelji, ki se velikokrat norčujejo iz nje tudi, kadar ste skupaj. Kaj boste storili?

*Dejavnost je priredba vaje „prizori vrstniškega nasilja“ iz Priročnika za izobraževanje otrok o človekovih pravicah z naslovom *Compassito*: www.coe.int/compass.*

STOPNJA
2

SKUPINA
12-20

ČAS
45'

NEOMEJENA SVOBODA?

Udeleženci obravnavajo idejo o svobodi izražanja na podlagi študije primerov. Odločiti se morajo, kaj narediti s komentarji ali sporočili, ki so sporna ali žaljiva ali morda celo nevarna.

TEME	Svoboda izražanja, demokracija in soudeležba, človekove pravice
ZAHTEVNOST	Stopnja 2
VELIKOST SKUPINE	12-20
TIME	45 minut
CILJI	• Raziskati koncept svobode izražanja• Razumeti, zakaj je svoboda izražanja pomembna za posameznike in družbo• Obravnavati razloge, zakaj je včasih za zaščito človekovih pravic treba omejiti svobodo izražanja, predvsem ko gre za sovražni govor
PRIPOMOČKI	• Tabla z listi in markerji• Kopije kartic z 76. strani
PRIPRAVA	• Fotokopirajte kartice na 76. strani (dovolj kopij za vsako majhno skupino)

NAVODILA:

1. Udeležence vprašajte, kaj jim pomeni svoboda izražanja. Na tablo z listi zapišite ideje in spodbudite pogovor o spodnjih točkah, če jih niso omenili že udeleženci:
 - Ali svoboda izražanja pomeni, da lahko rečemo karkoli?
 - Če menite, da bi morali biti določeni ‚izrazi‘ prepovedani, kako se bomo potem odločili, katere prepovedati? Kdo naj odloča o tem?
 - Kako se še ‚izražamo‘ razen z govorno ali pisano besedo (glasba, dramska igra, podobe, jezik telesa itn.)?
2. Ne skušajte ‚rešiti‘ vprašanj takoj; zberite nekaj mnenj in pojasnite, da so to pogosto sporna vprašanja in da bodo odgovore nanje iskali med izvajanjem te dejavnosti.
3. Vprašajte jih, ali so komu med njimi doma, v šoli ali javnosti že preprečili, da bi povedal, kar je hotel. Kako so se takrat počutili? Zakaj je bilo pomembno, da ste povedali, kar hočete?
4. Na kratko povejte nekaj informacij o svobodi izražanja. Uporabite spodnje informacije ali jih dopolnite z informacijami o tej temi iz gradiva ([164. stran](#)):

SVOBODA IZRAŽANJA

Pravica do svobodnega izražanja misli ali mnenj je pomembna človekova pravica in je del mednarodnega prava človekovih pravic. Pravica je pomembna, ker naše misli, mnenja in sposobnost komunikacije pomenijo, da smo človeška bitja, ter sta komunikacija in pogovor nepogrešljiva gradnika uspešne demokratične družbe. Medsebojno razumevanje in sožitje sta odvisni od odprte in svobodne komunikacije – tudi če to pomeni, da moramo včasih poslušati mnenja, s katerimi ne soglašamo. Svoboda izražanja ni ‚absolutna‘ pravica, ki se brez omejitev uporablja v vsakem primeru. Ta pravica mora biti v ravnovesju s pravicami drugih ali tistim, kar je dobro za družbo kot celoto. Če je neka izjava hudo žaljiva za določenega posameznika ali zelo verjetno za družbo, se lahko omeji.

- Udeležencem povejte, da bodo v majhnih skupinah (4–5 oseb) razpravljali o številnih primerih objav na spletu, ki nekatere žalijo in kršijo njihove človekove pravice. Skupine se morajo odločiti, ali je v tem primeru treba kaj umakniti s spleta – z drugimi besedami, ali je treba omejiti svobodo izražanja.
 - Če se odločijo, da jo je treba omejiti, kaj naj se umakne s spletne strani in zakaj?
 - Če se niso odločili za omejitev, naj povedo, zakaj. Kdo lahko ukrepa in kako?
- Udeležence razdelite v skupine po štiri osebe ali pet oseb in vsaki skupini dajte fotokopijo primera na [76. strani](#). Dajte jim na voljo 20 minut za pogovor o vsakem primeru. Svoje odločitve naj utemeljijo.

POGOVOR NA KONCU DEJAVNOSTI

Predstavite vsak primer in skupine naj povedo, kakšen je njihov odziv. Na kratko se pogovorite o razlogih za njihovo odločitev. Za opredelitev drugih ključnih točk uporabite nekatera od spodnjih vprašanj:

- Ali se v skupini pri kakšnem primeru niste strinjali? V čem so se mnenja v skupini razlikovala?
- Ali je pomembno, kdo je odgovoren za objavo? Ali je bilo pomembno, koliko ljudi se je odzvalo ali kako so se odzvali?
- Ali ste določili splošna načela, kdaj se svoboda izražanja lahko omeji (mora omejiti)? Ali je nevarno, če je omejitev preveč? Ali je nevarno, če ste preveč permisivni?
- Ali je po vašem mnenju zapiranje spletnih mest ali umikanje žaljivih objav učinkovito sredstvo v boju proti sovražnemu govoru na spletu?
- Ali v vaši državi veljajo omejitve glede tega, kaj ljudje lahko rečejo na spletu in zunaj njega? Ali so pravila za izražanje na spletu drugačna?

NAMIGI ZA MODERATORJE

- Ko udeleženci razpravljajo o primerih, jih spomnite na vprašanje, koliko gradiva bi umaknili od drugod, in ne s spleta, če bi se za to odločili. Lahko se na primer odločijo za umik celotnega spletnega mesta (ali profila) ali samo določene objave/videoposnetka ali storilcu prepovedo nadaljnjo uporabo.
- Udeležence spomnite, da Evropsko sodišče za človekove pravice vsako omejitev svobode izražanja šteje za zelo hud ukrep. Omejitev naj se uvede samo, če je to res utemeljeno.
- Morda boste želeli z udeleženci proučiti, kako koristne so bile razprave za oblikovanje njihovega mnenja in kaj to pove o svobodi izražanja.
- Po potrebi ali če čas to dopušča, razložite, da pravo človekovih pravic in svoboda izražanja pravzaprav govorita o tem, kako se morajo obnašati vlade. Omejevanje izražanja na internetu je pogosto bolj zapleteno, ker je veliko interneta ‚v lasti‘ zasebnih podjetij (npr. zasebni ponudniki spletnih mest, spletni informativni mediji v lasti zasebnih podjetij). Vprašanje je, ali in koliko naj in lahko vlade urejajo govor na internetu. Glejte 5. poglavje z informacijami o svobodi izražanja.
- Morda boste želeli pojasniti, da pravo človekovih pravic in svoboda izražanja pravzaprav govorita o tem, kako se morajo obnašati vlade. Omejevanje izražanja na internetu je pogosto bolj zapleteno, ker je veliko interneta ‚v lasti‘ zasebnih podjetij (npr. zasebni ponudniki spletnih mest, spletni informativni mediji v lasti zasebnih podjetij). Seznanite se z glavnimi informacijami iz 5. poglavja o svobodi izražanja iz dela ‚Svoboda izražanja in obveščanja‘ v *Vodniku po človekovih pravicah za uporabnike interneta*.
- Preden začnete izvajati dejavnost, skušajte ugotoviti, ali bi bil kateri od primerov po vaši zakonodaji nezakonit.
- Morda bo koristno, če dejavnost končate s pogovorom o drugih možnih odzivih v navedenih primerih. Za dodatne predloge glejte gradivo o kampanji Ne sovražnemu govoru v 2. poglavju. Udeležence opozorite, da umik žaljive vsebine ali celega spletnega mesta ni edini možni odziv! V praksi je to zaradi velike količine gradiva na spletu tudi zelo težko izvedljivo.

DRUGE MOŽNOSTI

Primere lahko tudi zaigrate: vsaka majhna skupina pripravi en scenarij in odigra vloge v njem. Razprava o najustreznejšem odzivu pa poteka v veliki skupini vseh udeležencev.

IDEJE ZA AKCIJO

Kaj udeleženci vedo o poslancih v državnem zboru? Lahko raziščejo, kaj so poslanci za javnost izjavili o manjšinah in drugih ranljivih skupinah, ter napišejo pisma podpore ali nasprotovanja. Če vsak posameznik v skupini napiše pismo, je večja verjetnost, da dobijo odgovor!

Udeleženci lahko tudi preverijo, kako bi ustreznim organom v svoji državi prijavili sovražni govor na spletu. Koristen vir informacij najdete na <https://www.coe.int/en/web/no-hate-campaign/reporting-to-national-bodies> S skupino se pogovorite, kako bi lahko ukrepali ob rasistični objavi na spletu. Skupaj pripravite nekaj argumentov in kratkih sporočil, ki jih udeleženci lahko uporabijo, ko najdejo primer sovražnega govora na spletu.

IZROČKI

PRIMERI ZA RAZPRAVO

1. Skupina ‚Postanimo spet narod‘ postavi spletno mesto, na katerem razglaša svojo podporo ‚tradicionalnim vrednotam‘. Veliko objav je rasističnih. Na njem je objavljenih tudi veliko komentarjev in vroča razprava. Nekateri v razpravi uporabljajo zelo žaljiv jezik, a veliko je tudi komentarjev, ki nasprotujejo rasistični ideologiji tega spletnega mesta.
 - Ali je treba kaj umakniti s spletnega mesta? Če je treba, koliko objavljenega naj se umakne in zakaj?
 - Če ni treba, kako lahko drugače ukrepate?
2. Politik Nikolaj na svoji osebni spletni strani poziva k deložaciji romske skupnosti v svojem volilnem okraju in jih krivi za visoko stopnjo kriminala. Zaradi njegovih pozivov je bilo več napadov na Rome po vsej državi. Veliko medijev začne objavljati zgodbe o kaznivih dejanjih, ki so jih storili Romi, ne pa tudi zgodb o kaznivih dejanjih, katerih žrtve so Romi.
 - Ali je treba kaj umakniti s spletnega mesta? Če je treba, koliko objavljenega naj se umakne in zakaj?
 - Če ni treba, zakaj ne? Kaj še lahko storite?
3. Robi na osebni blogu objavi karikaturu znanega politika, ki mu s prstov kaplja kri, okrog njega pa ležijo trupla. Veliko je komentarjev v podporo karikaturi.
 - Ali je treba kaj umakniti s spletnega mesta? Če je treba, koliko objavljenega naj se umakne in zakaj?
 - Če ni treba, zakaj ne? Kaj še lahko storite?
4. Ela na svojem javnem profilu objavi videoposnetek, ki se norčuje iz oseb z invalidnostmi in jih označi za nesposobne ‚vesoljce‘. Statistika tega spletnega mesta kaže, da si skoraj nihče ni ogledal videoposnetka in ni nobenega komentarja obiskovalcev.
 - Ali je treba kaj umakniti s spletnega mesta? Če je treba, koliko objavljenega naj se umakne in zakaj?
 - Če ni treba, zakaj ne? Kaj še lahko storite?
5. Novinar si ogleda videoposnetek (iz četrtega primera) in začne kampanjo za umik Elinega profila z družbenih omrežij. S tem pritegne toliko pozornosti, da ima posnetek več tisoč zadetkov. Ljudje začnejo komentirati, da je to „doslej najboljši video“, „bodimo realistični, ko gre za »invalid« itn.“
 - Ali je treba kaj umakniti s spleta? Če je treba, koliko objavljenega naj se umakne in zakaj?
 - Če ni treba, zakaj ne? Kaj še lahko storite?
6. Ditka, ki je slavna zvezdnica, objavi članek na spletni informativni strani, v katerem trdi, da so transspolne ženske „žalitev za človeštvo“. Postavljeno je novo spletno mesto ‚uničimo Ditto‘ s podrobnostmi o njenem zasebnem življenju. Začne prejemati na stotine osebno žaljivih elektronskih sporočil in tvitov. V nekaterih ji celo grozijo.
 - Ali je treba kaj umakniti s spleta? Če je treba, koliko objavljenega naj se umakne in zakaj?
 - Če ni treba, zakaj ne? Kaj še lahko storite?

STOPNJA
4SKUPINA
12-24ČAS
60'

SKUPINA X

Udeleženci pripravijo pregled pravic iz Evropske konvencije o varstvu človekovih pravic v povezavi s številnimi kršitvami pravic mladih pripadnikov romske skupnosti.

TEME	Rasizem in diskriminacija, človekove pravice, zasebno življenje in varnost
ZAHTEVNOST	Stopnja 4
VELIKOST SKUPINE	12-24
ČAS	60 minut
CILJI	• Obravnavati dejstvo, da so žrtve sovražnega govora pogosto prikrajšane tudi za številne druge človekove pravice • Ozaveščati o pravicah Romov in kršitvah človekovih pravic, katerih žrtve so običajno Romi • Povezati pravice iz Evropske konvencije o varstvu človekovih pravic z dejanskimi primeri kršitev
PRIPOMOČKI	• Kopije informacij o skupini X (ena kopija za vsako majhno skupino) • Več izvodov evropske konvencije (skrajšano besedilo). Potrebovali boste najmanj dva izvoda za vsako majhno skupino • Tabla z listi in markerji • Škarje in lepilo (ni obvezno)
PRIPRAVA	• Pripravite kos papirja s table za vsako majhno skupino. Informacije o skupini X prilepite na sredino lista na tabli.

NAVODILA

1. Preberite zgodbo o skupini X ([80. stran](#)). Razložite, da so vsi primeri v zgodbi običajna izkušnja pripadnikov manjšine, ki nima svoje države, temveč živi v več državah po svetu. Udeleženci naj skušajo ugotoviti, katera manjšina je to, in nato potrdite, da so navedeni primeri značilni za izkušnje Romov v evropskih državah.
2. Udeleženci naj se odzovejo na besedilo. Pojasnite, da večina primerov v mednarodnem pravu človekovih pravic pomeni kršitev in je nezakonito dejanje v vseh evropskih državah. Po potrebi

osvežite spomin udeležencev o človekovih pravicah na splošno in še posebej o Evropski konvenciji o varstvu človekovih pravic. Uporabite informacije na [205. strani](#).

3. Razložite, da bodo udeleženci delali v majhnih skupinah (4–5 udeležencev) in uporabili skrajšano različico evropske konvencije, da povežejo primere iz besedila s pravicami iz konvencije.
4. Razdelite izvode evropske konvencije in po potrebi pojasnite njeno vsebino. Odgovorite na vsa vprašanja v zvezi s pravicami v evropski konvenciji.
5. Udeleženci naj se razdelijo v majhne skupine – največ pet v vsaki skupini – in vsaki skupini dajte kos lista s table z besedilom o skupini X. Recite jim, naj na listu s table poleg besedila označijo povezavo med otrokovo zgodbo in ustrezno človekovo pravico v evropski konvenciji.
6. Skupinam dajte približno 20 minut časa, da ugotovijo, za katere človekove pravice gre. Njihove izdelke obesite na steno in jim omogočite, da si ogledajo izdelke drugih skupin ter poiščejo podobnosti in razlike.
7. Na koncu dejavnosti se pogovorite.

POGOVOR NA KONCU DEJAVNOSTI

Za poročanje združite vse udeležence in uporabite nekaj spodnjih vprašanj.

- Ali ste bili presenečeni nad številom različnih kršitev, katerih žrtve so pogosto pripadniki romske skupnosti? Ali menite, da se je v tej državi že zgodil takšen primer kršitve ali celo več primerov?
- Ali ste že slišali za primere govora, ki je žaljiv do romskih skupnosti, ali ste bili zraven? Ali ste to opazili na spletu?
- Predstavljajte si, da naletite na nesramno pripombo o Romih na profilu nekoga na družbenem omrežju. Kaj bi naredili? Ali menite, da bi bilo kaj drugače, če bi ljudje začeli nasprotovati takim komentarjem in namesto njih objavljati uspešne zgodbe?

Na podlagi spodnjih vprašanj raziščite, ali imajo udeleženci morda predsodke o Romih:

- Avtorji/-ce Splošne deklaracije človekovih pravic (in evropske konvencije) so menili, da nikogar ne smemo presojati na podlagi njegove pripadnosti neki ‚skupini‘. Se strinjate?
- Kaj menite o otrokovi pripombi, da so kriminalci v vsaki skupnosti, pa zato ne rečemo, da so potem vsi v tej skupnosti kriminalci? Zakaj tako govorimo o ‚vseh Romih‘, saj ‚vseh Romov‘ sploh ne poznamo?
- Avtorji Splošne deklaracije o človekovih pravicah so tudi menili, da nekaterih stvari ne smeš narediti nikomur ne glede na to, kako se obnašajo. Se strinjate?
- Kako bi se počutili, če bi vas drugi v skupnosti nenehno zlorabljali? Kako bi se obnašali?
- Kaj veste o življenju romskih skupnosti? S kakšnimi težavami se spoprijemajo?

NAMIGI ZA MODERATORJE

- Morda boste ugotovili, da ima veliko udeležencev močne predsodke o Romih. Skušajte se izogniti temu pogovoru, dokler skupine ne končajo z delom na tabli. O tem se pogovorite na koncu dejavnosti med poročanjem na podlagi navedenih vprašanj.

- Ko skupine iščejo povezave, jim povejte, da lahko uporabijo različne načine za prikazovanje povezav s človekovimi pravicami: lahko razrežejo list z informacijami ali kartice in jih prilepijo na list s table. Lahko tudi z markerjem zapišejo člene, narišejo puščice itn. Če jim zmanjka kartic za določeno človekovo pravico, jim recite, naj za prikaz povezav uporabijo svojo domišljijo.
- Pripoved ni resnična izpoved romskega otroka, bi pa vsi omenjeni primeri prav lahko bili vzeti iz resničnega življenja v skoraj vseh evropskih državah. Nekaj povezav na koncu lahko uporabite za nadaljevanje pogovora o opisanih kršitvah.
- Udeležencem lahko tudi poveste, da na karticah niso navedene vse človekove pravice. Evropska konvencija ne vključuje vseh človekovih pravic in ta dejavnost se nanaša samo na nekaj pravic iz konvencije.
- Za povratne informacije uporabite ‚obravnavane pravice‘ na 81. strani. Upoštevajte, da v veliko navedenih primerih ni bila kršena samo ena pravica. Skoraj vsi primeri so o pravici, da nihče ne sme biti diskriminiran.
- Udeležence opozorite, da se kršitve človekovih pravic nekoliko razlikujejo od ‚normalnih‘ kaznivih dejanj: uporabljajo se namreč za ravnanje vlad ali tistih na uradnih položajih, kot so učitelji, policisti ali pazniki v zaporih. Dolžnost oseb na uradnih položajih je, da ne kršijo človekovih pravic, hkrati pa je njihova dolžnost preprečiti, da drugi ne kršijo človekovih pravic. Če policija pritožbe o kršitvi ne vzame resno, morda sama zanemarija svoje dolžnosti v zvezi s človekovimi pravicami.

DRUGE MOŽNOSTI

Za to dejavnost lahko namesto evropske konvencije uporabite Splošno deklaracijo človekovih pravic.

IDEJE ZA AKCIJO

Udeleženci naj proučijo položaj Romov v svoji državi. Različne skupine lahko obravnavajo različne teme. Namesto tega lahko udeleženci na spletnih mestih, ki jih pogosto obiskujejo, poiščejo negativne komentarje o Romih. Lahko nadaljujejo delo na podlagi priročnika Zmoremo! Ukrepanje proti sovražnemu govoru skozi nasprotno in alternativne naracije. Za seznanitev udeležencev s položajem Romov v Evropi v preteklosti in zdaj lahko uporabite publikacijo Sveta Evrope Dejstva o zgodovini Romov. Več informacij: www.coe.int/t/dg4/education/roma/histoCulture_en.asp Več o anticiganizmu boste izvedeli v priročniku za boj proti anticiganizmu z izobraževanjem o človekovih pravicah Mirrors!/Ogledala!, ki ga lahko uporabite tudi za nadaljevanje dela in je na voljo na: <https://www.coe.int/en/web/youth-roma/mirrors-manual-on-combating-antigypsyism-through-human-rights-education>

HANDOUTS

SKUPINA X

Sem otrok iz skupine X. Dali so me v posebni razred za otroke z učnimi težavami. Ne smemo biti v „normalnih“ razredih. Drugi otroci mi pogosto nagajajo in me zmerjajo, ker sem iz skupine X tako kot moje prijatelje. Učitelji pa ne ukrepajo. Nekateri učitelji nas imajo celo na piki. Nikoli jih ne kaznujejo. Vem, da so v eni državi vse otroke iz skupine X poslali v posebne šole za otroke, ki se težko učijo.

Nihče nas ne mara. Ne poznajo nas, samo kričijo na nas ali nas pretepejo, ker smo, kdor smo, ali oni mislijo, da smo. Otroci smo tako kot oni. Kako naj se obnašamo, če nekdo kriči na nas ali nas tepe? Ali naj jih imamo zaradi tega radi?

Če gremo na policijo, nas policisti večinoma ne poslušajo. Rečejo nam, da smo sami krivi, ker povsod povzročamo težave. Kako pa oni to vedo? Mislil/-a sem, da lahko nekaj takega reče samo sodišče. Policisti nas brez vsakega razloga ves čas ustavljajo na ulicah. Rečejo, da sumijo, da smo nekaj ukradli in nas morajo preiskati. Včasih me ustavijo šestkrat na teden, čeprav še nikoli nisem nič ukradel.

Slišal sem že za ljudi iz moje skupnosti, ki so bili v zaporu in so jih policisti topli. Zakaj nekdo, ki nekoga pretepe, ni kaznovan? Saj morajo tudi pazniki v zaporih spoštovati zakon.

Lani poleti so skozi našo vas korakale skupine enako oblečenih ljudi, ki so peli grde pesmi o nas. Vse nas je bilo strah, zato smo se zaklenili v hiše. Začeli so metati kamne v hiše in pretepli so nekaj mladih, ki so jih skušali odvrniti od pohoda. Policija ni ukrepala ...

Pogosto nas žalijo člani vlade, kot da smo vsi pripadniki skupine X enaki in smo vsi kriminalci. Ampak nismo. V vsaki skupnosti so ljudje, ki zagrešijo kazniva dejanja. Vlada ne sme žaliti vseh pripadnikov druge skupnosti samo zato, ker so nekateri med njimi zločinci. Zakaj ne morejo povedati nekaj lepih zgodb o ljudeh iz skupine X, saj niso nič drugačni od drugih?

Na televiziji in internetu ljudje govorijo o nas, kar hočejo. Dovolj imam skupin na spletu, ki nas zmerjajo, da smo umazani ali neumni ali še kaj hujšega. Pravijo, naj izginemo iz njihove države, gremo domov in najdemo službo kot vsi drugi. Moj oče bi zelo rad imel službo. Ker pa je iz skupine X, ga nihče noče zaposliti.

Kako pa naj živimo? Kako naj se počutimo, ko vsi grdo govorijo o nas, čeprav nas sploh ne poznajo? Težko je: včasih sploh nočem iti ven, ker se bojim, da bo kdo kričal name ali me pretepel.

IZROČKI

OBRAVNAVANE PRAVICE

V vseh primerih je verjetno obravnavana pravica, da nihče ne sme biti diskriminiran (14. člen evropske konvencije ali protokol št. 12 k evropski konvenciji). Druge pravice, ki jih lahko obravnate:

Posebni razredi ali šole za romske otroke	2. člen protokola št. 1
Učitelji vzamejo otroke na piko	Morda 8. člen (pravica do zasebnega življenja). Če je kršitev zelo huda, morda 3. člen. Če vpliva na njihovo šolanje, lahko tudi 2. člen protokola št. 1
Učitelji niso ‚kaznovani‘	Če pritožb nihče ne vzame resno, morda 8. člen (ali 3. člen, če je kršitev zelo huda). Morda 2. člen protokola št. 1
Ljudje ‚kričijo‘ na Rome, ljudje na pohodu skozi vasi, kjer živijo Romi	Morda 8. člen, če je kršitev huda, se redno dogaja in policija ne ukrepa
Ljudje jih pretepeajo	Morda 8. člen, če se policija ne odziva na pritožbe. Če jih hudo pretepejo ali jih pretepeajo redno, morda 3. člen
Policija ne prisluhne pritožbam	Odvisno, kako huda je pritožba, 8. ali 3. člen. Če je ogroženo človeško življenje, morda 2. člen
Policija ustavi Rome in jih preišče	Morda 5. člen (pravica do prostosti), če jih ustavljajo redno in brez posebnega razloga. Tudi 8. člen (pravica do zasebnega življenja)
Pazniki pretepeajo Rome	Morda 3. člen, če jih hudo pretepejo. Tudi 8. člen
Pazniki niso ‚kaznovani‘	Morda 3. člen, če jih hudo pretepejo. Tudi 8. člen
Člani vlade, ki žalijo Rome	Morda 8. člen, če je kršitev zelo huda in vpliva na to, kako drugi obravnavajo Rome
Žaljivke na internetu/v medijih	Morda to ni kršitev človekovih pravic v ožjem pomenu, saj odgovorna oseba ni na uradnem položaju. Žaljivka bi morala biti zelo huda in morale bi biti vložene uradne pritožbe, na katere se osebe na uradnih položajih ne bi odzvale.
Ne moreš dobiti službe, ‚ker si Rom‘	Morda 8. člen, še zlasti, če vladne organizacije nočejo nekoga zaposliti samo zato, ker je Rom
Strah na ulici	Če so romski otroci resnično v nevarnosti na ulici in policija nič ne ukrene, se lahko uporabita 8. ali 3. člen (ali 2. člen).

STOPNJA
3

SKUPINA
6+

ČAS
60'

KVIZ O ČLOVEKOVIH PRAVICAH NA SPLETU

To je kviz o človekovih pravicah na spletu. Udeleženci ugotovijo, katere so njihove pravice na spletu z uporabo Vodnika po človekovih pravicah za uporabnike interneta.

TEME	Človekove pravice
ZAHTEVNOST	Stopnja 3
VELIKOST SKUPINE	Najmanj 6
ČAS	60 minut
CILJI	• Razumeti uporabo človekovih pravic na spletu• Bolje razumeti univerzalnost človekovih pravic• Razmisliti o varstvu človekovih pravic na spletu
PRIPRAVA	• Izroček• <i>Vodnik po človekovih pravicah za uporabnike interneta</i>• Eno pisalo za vsako skupino

NAVODILA

NA IZBIRO: DRUGAČEN ZAČETEK

(ZA SKUPINE, KI NIMAJO ZNANJA O ČLOVEKOVIH PRAVICAH)

1. Udeležence vprašajte, kaj so človekove pravice. Predloge napišite na tablo z listi in jim po potrebi zastavite še dodatna vprašanja. Na primer:
 - Kdo ima človekove pravice?
 - Naštejte nekaj človekovih pravic.
 - Od kod izvirajo človekove pravice?
 - Ali se človekove pravice uporabljajo tudi na spletu?
2. Pripravite kratek povzetek o človekovih pravicah, na primer:

Človekove pravice pripadajo vsakomur in so «za vlade zakon». Človekove pravice pomenijo, da morajo vlade zaščititi posameznike med drugim pred krivičnim ravnanjem, hudimi žaljivkami in nasiljem. Človekove pravice so pomembne, ker nas varujejo in nam velevalo, da se do drugih ne smemo obnašati tako, da kršimo njihove pravice.

GLAVNA DEJAVNOST

3. Pojasnite, da je kviz o človekovih pravicah na spletu v obliki ekipne igre namenjen pridobivanju znanja o pravicah na spletu.
4. Razdelite poenostavljeno različico *Vodnika po človekovih pravicah za uporabnike interneta* ali jim dajte povezavo na spletno mesto *vodnika*. Udeležencem dajte čas, da ga preberejo in vprašajo, kadar česa ne razumejo.
5. Ko so vsi pripravljeni, skupino razdelite v dve ekipi (2–6 igralcev v eni ekipi). Vsaki ekipi dajte izroček.
6. Udeležencem povejte, da bodo v ekipi reševali kviz in naj izberejo enega posameznika, ki bo zapisal njihove odgovore. Nato jim povejte, da imajo za reševanje kviza na voljo približno 30 minut in naj uporabljajo *vodnik*.
7. Ko rešijo kviz, skupaj poiščite pravilne odgovore in odločite, katera ekipa je bila boljša. Pravilni odgovori so: 1B, 2A in B, 3B, 4C, 5A, 6B, 7B, 8C, 9C, 10B, 11C, 12C, 13A, 14B.

POGOVOR NA KONCU DEJAVNOSTI

RAZMISLEK O KVIZU:

- Katera vprašanja so bila najtežja? Zakaj?

RAZMISLEK O ČLOVEKOVIH PRAVICAH:

- Ali je bilo katere pravice še posebej težko razumeti?
- Ali bi lahko živeli tudi brez katere od pravic? Brez katere pravice bi lahko živeli?
- Ali se po vašem mnenju te pravice uporabljajo na spletu in v „resničnem“ svetu? Ali poznate kakšen primer, ko so pravice povezane z uporabo spleta? Ali na internetu spoštujete človekove pravice?

RAZMISLEK O SOVRAŽNEM GOVORU:

- Na kratko razložite, da je sovražni govor ‚izraz‘ sovraštva, uperjenega proti skupini ali članu skupine, da je nesramen, žaljiv in pogosto vodi v nasilje nad člani skupine. Za ponazoritev naj udeleženci navedejo nekaj primerov.
- Katere od pravic iz kviza so lahko povezane tudi s sovražnim govorom? Zakaj?
- Če bi bili tarča sovražnega govora na spletu, katere pravice bi najverjetneje morali imeti?
- Kaj lahko storimo proti širjenju sovražnega govora na spletu?

NAMIGI ZA MODERATORJE

- Udeleženci lahko v parih razložijo posamezne pravice. To je lahko koristno za pogovor o pomenu posamezne pravice, a podaljša potrebni čas za izvedbo dejavnosti.
- Morda se boste med razmislekom raje ukvarjali samo z enim področjem ali dvema področjema ter s tem celoviteje proučili tematiko. Več informacij o človekovih pravicah in človekovih pravicah na spletu je na [159. strani](#).
- Več o temah, povezanih z *vodnikom*, je v delu z informativnim gradivom.

IDEJE ZA AKCIJO

Udeleženci naj za večjo ozaveščenost o človekovih pravicah na spletu napišejo poročilo o stanju ali blog, ki se nanaša na vodnik.

IZROČKI

I. DEL: UVOD

1. Kdaj je bil vodnik objavljen?
 - A. 1990
 - B. 2014
 - C. 2010
2. Zakaj so ga napisali?
 - A. Da bi uporabniki interneta imeli orodje
 - B. Za ozaveščanje o človekovih pravicah na spletu
 - C. Da bi ljudje več brali
3. Vodnik temelji na:
 - A. Lizbonski pogodbi Evropske unije
 - B. Evropski konvenciji o varstvu človekovih pravic
 - C. Dobrih idejah
4. Kdo mora upoštevati navodila iz vodnika?
 - A. Samo države članice Evropske unije
 - B. Vse države sveta
 - C. Vse države članice Sveta Evrope
5. Čemu je Evropska konvencija o varstvu človekovih pravic namenjena?
 - A. Zagotavlja človekove pravice
 - B. Prepričuje ljudi
 - C. Zagotavlja pravice samo odraslim
6. Komu pripadajo človekove pravice?
 - A. Ljudem, ki se lepo obnašajo
 - B. Vsakomur
 - C. Samo tistim, ki plačujejo davke

IZROČKI

II. DEL: DOSTOPNOST IN NEDISKRIMINACIJA/SVOBODA IZRAŽANJA IN OBVEŠČANJA/ZBIRANJA, ZDRUŽEVANJA IN SOUDELEŽBE

7. Ko brskate po spletu ali uporabljate družbena omrežja, ne smete biti diskriminirani na podlagi:
 - A. Barve oči
 - B. Spola ali jezika, na primer
 - C. Pametnega telefona ali računalnika, ki ga uporabljate
8. Kaj pomeni svoboda izražanja na spletu?
 - A. Da se lahko svobodno izražáš samo pri pisanju
 - B. Da se lahko svobodno izražáš po določenih kanalih
 - C. Da se lahko svobodno izražáš na spletu in dostopaš do informacij
9. Kaj od naštetega ni del svobode izražanja?
 - A. Politični govor
 - B. Verski nazor
 - C. Izražanje, ki nagovarja k diskriminaciji, sovraštvu ali nasilju
10. Kaj pomeni imeti pravico do soudeležbe na spletu?
 - A. Imeti svobodo izbire katere koli spletne strani ali spletnega programa pod pogojem, da hkrati uporabljaš samo štiri različne strani ali spletne programe
 - B. Imeti svobodo izbire katere koli spletne strani, spletnega programa ali druge storitve, da lahko ustanoviš družbeno skupino, se ji pridružiš, jo spodbujaš in v njej sodeluješ
 - C. Imeti svobodo izbire katere koli spletne strani ali spletnega programa, vendar se ne sme protestirati na spletu

IZROČKI

III. DEL: ZASEBNOST IN VARSTVO PODATKOV/IZOBRAŽEVANJE TER PISMENOST/OTROCI IN MLADINA/UČINKOVITA PRAVNA SREDSTVA

11. V skladu z *vodnikom* ima vsakdo pravico do izobraževanja. Kaj to pomeni na spletu?
- A. Vsak otrok mora na primer delati domače naloge na računalniku
 - B. Vsakdo mora na primer imeti dostop do časopisov na spletu
 - C. Vsakdo mora na primer imeti dostop do izobraževalnih programov na spletu in digitalnega izobraževanja
12. Kdo je upravičen do posebne zaščite in pomoči pri uporabi interneta?
- A. Vsakdo
 - B. Samo otroci in mladi, stari od 14 do 16 let
 - C. Otroci in mladi
13. Ponudniki internetnih storitev morajo
- A. Ljudem povedati, kako prijavijo posege v njihove pravice in se pritožijo glede takih posegov
 - B. Ljudem povedati, koliko je primerov diskriminacije
 - C. Ljudem povedati, koliko zaposlenih ima vsako podjetje
14. Na koga se morate najprej obrniti za zaščito pred kaznivimi dejanji, storjenimi na internetu ali prek interneta?
- A. Mednarodne organe
 - B. Državne organe
 - C. Evropske organe

STOPNJA
3SKUPINA
PO ŽELJIČAS
45'

SOUDELEŽBA NA SPLETU

Udeležence spodbudi k razmišljanju, kako uporabljajo internet in kako poteka njihova soudeležba prek spleta. Udeleženci opredelijo svojo soudeležbo na spletu in ocenijo njeno stopnjo ter načrtujejo, kakšno vlogo bi radi imeli na spletu v prihodnje. Udeleženci se tudi naučijo, kako ravnati v primeru sovražnega govora in učinkoviteje zaščititi človekove pravice na spletu.

TEME	Internetna pismenost, zasebno življenje in varnost, človekove pravice
ZAHTEVNOST	Stopnja 3
VELIKOST SKUPINE	Po želji
ČAS	45 minut
CILJI	• Opredeliti stopnjo svoje soudeležbe in svojo vlogo na spletu • Naučiti se, kako ravnati v primeru sovražnega govora in učinkoviteje zaščititi človekove pravice na spletu • Razumeti nevarnost v zvezi z bojem proti sovražnemu govoru na spletu
PRIPOMOČKI	• Veliki kartoni • Tabla z listi • Barvni svinčniki/markerji • Samolepilni listki (post-it) • Kopije izročka s 90. strani: Lestev spletne soudeležbe
PRIPRAVA	• Pripravite velike kartice z vlogami na spletu in jih razporedite po tleh. Na kartice lahko zapišete različne vloge, kot so ustvarjalec, sogovorec/razpravljavec, kritik, zbiralec, „sodelujoči“, gledalec, pasivnež, opazovalec in član. • Fotokopirajte izroček na 90. strani.

NAVODILA

1. Udeležencem povejte, da ste dali na tla kartice z različnimi vlogami na spletu: ustvarjalec, sogovorec/razpravljavec, kritik, zbiralec, „sodelujoči“, gledalec, pasivnež, opazovalec in član. Za vsako vlogo navedite primere.

2. Vsak udeleženec naj se postavi k eni kartici, ki pomeni to, kar sam „na splošno“ dela na internetu v boju proti sovražnemu govoru. Kaj udeleženci menijo o svojih vlogah na internetu? Kako sodelujejo prek spleta?
3. Ko izberejo svojo kartico, naj pogledajo, h katerim karticam so se postavili drugi udeleženci. Udeležence lahko tudi prosite, da navedejo nekaj primerov svojih dejanj na spletu v boju proti sovražnemu govoru.
4. Vsak udeleženec naj se postavi k eni kartici, ki pomeni njegova dejanja na internetu v boju proti sovražnemu govoru na spletu. Ko izberejo svojo kartico, naj pogledajo, h katerim karticam so se postavili drugi udeleženci. Udeležence lahko tudi prosite, da navedejo nekaj primerov svojih dejanj na spletu v boju proti sovražnemu govoru.
5. Vsak udeleženec naj tokrat izbere kartico, ki pomeni njegova dejanja na internetu v boju proti sovražnemu govoru na spletu čez eno leto. Ko se znova postavijo k izbrani kartici, naj pojasnijo, zakaj so izbrali prav to vlogo.
6. Udeleženci naj oblikujejo majhne skupine dveh, treh ali štirih oseb. Skupine naj načrtujejo dejanja, s katerimi bodo udeleženci dosegli izbrano stopnjo soudeležbe v boju proti sovražnemu govoru na spletu.
7. Skupine druga drugi povedo, katera dejanja načrtujejo.

POGOVOR NA KONCU DEJAVNOSTI

- Kaj menite o tej dejavnosti?
- Kako je bilo, ko ste izbirali svojo vlogo na spletu? Kaj ste ugotovili o svojem obnašanju na spletu?
- Kako je bilo, ko ste izbirali svojo vlogo na spletu v boju proti spletnemu sovražnemu govoru?
- Kako je bilo, ko ste izbirali vlogo na spletu v boju proti sovražnemu govoru, ki bi jo radi imeli? Kako je bilo, ko ste razmišljali, kaj vse bi še lahko naredili na spletu?
- Kaj menite o navedenih primerih soudeležbe na spletu? Kako so ti primeri povezani s soudeležbo „zunaj spleta“? Ali ljudje na spletu lahko sodelujejo enako kot zunaj spleta?
- Ali je pomembno boriti se proti sovražnemu govoru na spletu? Zakaj je ali zakaj ni pomembno?
- Kako težko je bilo razmišljati o akcijah na spletu v boju proti sovražnemu govoru?
- Ali menite, da ste povsem svobodni pri vašem sodelovanju na spletu v boju proti sovražnemu govoru?

NAMIGI ZA MODERATORJE

- Več informacij o soudeležbi na spletu je v poglavju 5.6 ‚Demokracija in soudeležba‘ na [178. strani](#).
- Več o človekovih pravicah na spletu si lahko preberete v *Vodniku po človekovih pravicah za uporabnike interneta*, še zlasti v delu ‚Zbiranje, združevanje in soudeležba‘. Koristno je udeležencem omeniti *vodnik*. Na spletu je treba zaščititi človekove pravice uporabnikov interneta. Zato je pomembno, da uporabniki poznajo svoje pravice in se odzivajo na žaljivke. *Vodnik* je na voljo na: www.coe.int/en/web/internet-users-rights/guide.

IDEJE ZA AKCIJO

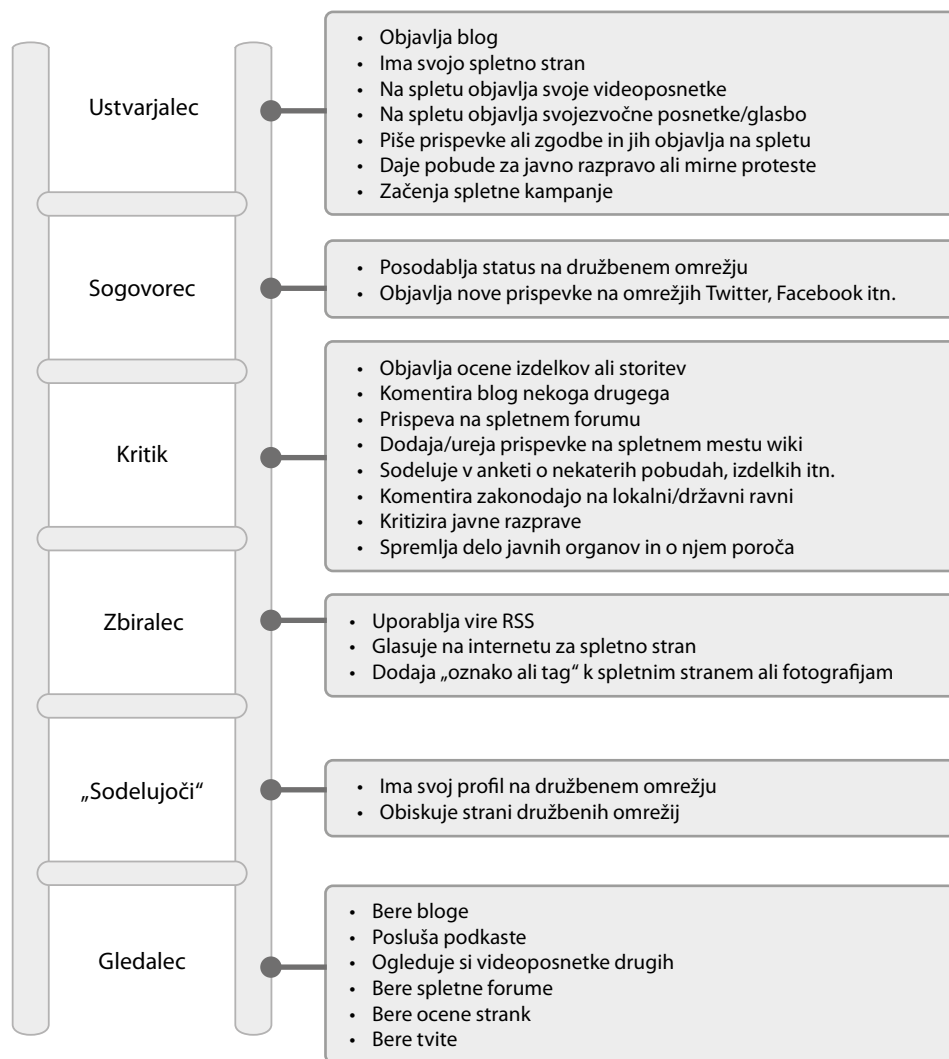
Udeleženci lahko pripravijo svojo „preglednico soudeležbe na spletu“, na podlagi katere načrtujejo svojo še dejavnejšo vlogo na spletu in boj proti sovražnemu govoru na spletu.

Udeleženci naj si zamislijo eno dejavnost ali akcijo, s katero bi radi seznanili tudi aktiviste mladinske kampanje Ne sovražnemu govoru.

To dejavnost so razvili na prvem regionalnem usposabljanju, ki je potekalo na podlagi priročnika Zaznamki oktobra 2014 v Belgiji.

IZROČEK

LESTVICA STOPENJ LESTVE SPLETNE SOUDELEŽBE*

* Po modelu avtorjev J. Bernoffa in C. Li (2010) 'Social technographics revisited – mapping online participation'. In Participation Models: Citizens, Youth, Online, na voljo na: www.nonformality.org/wp-content/uploads/2012/11/Participation_Models_20121118.pdf.

STOPNJA
2

SKUPINA
14-35

ČAS
60'

NAŠE PRAVICE NA SPLETU

Udeležencem predstavite Vodnik po človekovih pravicah za uporabnike interneta. Analizirati morajo ključna sporočila in izjave v njem ter razmisliti o njegovi uporabi v vsakdanjem življenju.

TEME	Human Rights, Democracy and Participation
ZAHTEVNOST	Level 2
VELIKOST SKUPINE	14-35
ČAS	60 minutes
CILJI	• Raziskati skupaj z udeleženci človekove pravice na spletu, ki jih imajo uporabniki interneta• Predstaviti poenostavljeno različico <i>Vodnika po človekovih pravicah za uporabnike interneta</i>• Razpravljati o možnih načinih uporabe <i>vodnika</i> v vsakdanjem življenju• Razmisliti o vlogi udeležencev pri spodbujanju uporabe <i>vodnika</i>
PRIPOMOČKI	• Kopija poenostavljene različice vodnika na 94. strani• Pisala in papir za beleženje• Tabla z listi in markerji• Prostor za srečanje majhnih skupin
PRIPRAVA	• Fotokopirajte poenostavljeno različico vodnika in kopijo razrežite na sedem delov za delo v majhnih skupinah.

NAVODILA

1. Na podlagi spodnjega opisa ali skrajšane različice na [210. strani](#) na kratko predstavite *Vodnik po človekovih pravicah za uporabnike interneta*.
2. Udeležencem povejte, da bodo brali gradivo in delali na sedmih različnih področjih iz *vodnika*.
3. Udeležence razdelite v sedem majhnih skupin. Vsaki skupini dajte kopijo o dodeljenem področju iz poenostavljene različice *vodnika* na [94. strani](#), ki jo nato preberejo.

Vodnik po človekovih pravicah za uporabnike interneta je del priporočila Sveta Evrope 47 državam članicam.

Vodnik je zbirka izjav in načel o uresničevanju človekovih pravic na internetu.

Vodnik je predvsem zelo koristen pripomoček za širšo javnost, izobraževalce in mlade pri učenju o človekovih pravicah in svoboščinah na spletu, njihovih morebitnih omejitvah in razpoložljivih ukrepih za njihovo zaščito.

Vodnik ne uvaja novih človekovih pravic. Temelji na Evropski konvenciji o varstvu človekovih pravic, drugih konvencijah Sveta Evrope in instrumentih za varstvo človekovih pravic.

Vodnik opisuje, kako se človekove pravice lahko spoštujejo in zaščitijo na teh področjih: „dostop in nediskriminacija“, „svoboda izražanja in obveščanja“, „zbiranje, združevanje in soudeležba“, „zasebnost in varstvo podatkov“, „izobraževanje in pismenost“, „otroci in mladi“ ter „učinkovita pravna sredstva“.

Vodnik tudi poudarja odgovornost uporabnikov, javnih organov, internetnih ponudnikov in ponudnikov spletnih vsebin pri uresničevanju človekovih pravic na spletu.

4. Vsaka skupina naj pripravi kratek nastop o človekovih pravicah na področju, o katerem so prebrali gradivo. Skupine naj si vnaprej ne povedo teme njihovega nastopa.
5. Pred nastopom ima vsaka skupina na voljo 15 minut za pripravo.
6. Po vsakem nastopu nekaj minut namenite odzivu udeležencev. Druge skupine vprašajte, katere človekove pravice so bile predstavljene v nastopu.
7. Vsaka skupina naj v eni minuti na kratko pojasni, kaj iz prebrane vsebine so želeli predstaviti. Njihove ideje ali sporočila zapišite na list na tabli.
8. Vse to ponovite ob vsakem nastopu.
9. Na koncu dejavnosti se pogovorite.

POGOVOR NA KONCU DEJAVNOSTI

- Kaj menite o tej vaji?
- Kaj novega o svojih pravicah ste se naučili pri tej dejavnosti?
- Ali se človekove pravice zunaj spleta razlikujejo od človekovih pravic na spletu?
- Kdo je odgovoren za uporabo teh pravic na spletu?
- Kako se lahko prepričamo, da se te pravice uporabljajo na spletu? Kaj lahko storimo? Kaj bi morala narediti vlada? Kaj bi morali narediti lastniki spletnih mest?
- Ko boste poznali vsebino vodnika, kaj boste povedali drugim uporabnikom interneta, ki naletijo na primer sovražnega govora?
- Kako je lahko vodnik v pomoč pri boju proti sovražnemu govoru na spletu?

NAMIGI ZA MODERATORJE

- Za uvodno predstavitev in odgovarjanje na vprašanja udeležencev morate poznati vsebino neskrajšane različice vodnika.
- Udeleženci naj se osredotočijo na glavne ideje, ki jih želijo med nastopom predstaviti drugim.
- Pri pogovoru na koncu dejavnosti ne pozabite na tablo z listi, na katerih so zapisane glavne ideje, izražene med nastopi skupin.
- Ko se udeleženci pogovarjajo o svojih vlogah pri spodbujanju človekovih pravic na spletu, naj navedejo predloge, kaj bi mladi lahko naredili pri vsakodnevni uporabi spleta.

DRUGE MOŽNOSTI

Če skupina ne želi nastopati, lahko prebrano vsebino ponazori z risbo ali na drug ustrezen in ustvarjalen način izrazi svoje ideje.

IDEJE ZA AKCIJO

V svoji skupini lahko napišete seznam ključnih stvari, ki bi jih uporabniki interneta morali poznati v zvezi s pravicami na spletu.

V svoji skupini lahko ugotovite, katere ustanove in organizacije v vaši državi varujejo človekove pravice na spletu.

Udeležence povabite, da se na evropski ravni ali v svojih državah pridružijo mladinski kampanji Ne sovražnemu govoru. Na podlagi idej, izraženih med nastopom, lahko udeleženci pripravijo tudi fotografije, meme ali videoposnetek o človekovih pravicah in sovražnem govoru na spletu.

Pri tej dejavnosti lahko udeleženci tudi izdelajo akcijske načrte za ozaveščanje prijateljev, sošolcev in drugih o človekovih pravicah na spletu.

IZROČKI

VODNIK PO ČLOVEKOVIH PRAVICAH ZA UPORABNIKE INTERNETA

POENOSTAVLJENA RAZLIČICA

1. SKUPINA

Dostop do interneta in nediskriminacija

Vsakdo mora imeti dostop do interneta brez razlikovanja glede na spol, raso, barvo kože, jezik, vero, politično ali drugo prepričanje, narodnost ali spolno usmeritev.

Če živiš na podeželju ali oddaljenem območju, imaš nizke dohodke in/ali imaš posebne potrebe ali si oseba z invalidnostmi, ti morajo javni organi omogočiti lažji dostop do interneta.

2. SKUPINA

Svoboda izražanja in obveščanja

Vsakdo se lahko svobodno izraža na spletu in dostopa do informacij na spletu. Lahko pa veljajo omejitve, če gre za izražanje, ki nagovarja k diskriminaciji, sovraštvu ali nasilju. Svojo identiteto lahko na spletu prikrijete tako, da na primer uporabite psevdonim, vendar pa v določenih okoliščinah organi lahko razkrijejo vašo identiteto.

3. SKUPINA

Zbiranje, združevanje in soudeležba

Vsakdo ima pravico do druženja z drugimi na internetu in mirnega protestiranja na spletu. Lahko izberete katero koli spletno orodje, da se pridružite neki družbeni skupini ali sodelujete v javnih političnih razpravah.

4. SKUPINA

Zasebnost in varstvo podatkov

Vsakdo ima pravico do spoštovanja svojega zasebnega in družinskega življenja na internetu. To vključuje zaupnost vašega zasebnega sporazumevanja na internetu. Osebnosti informacije se na spletu lahko uporabijo samo s predhodno privolitvijo.

Javni organi in zasebna podjetja morajo pri obdelovanju vaših osebnih podatkov spoštovati določena pravila in postopke.

5. SKUPINA

Izobraževanje in pismenost

Vsakdo ima pravico do izobraževanja, kulture in znanja na spletu.

Vsakomur mora biti zagotovljena pomoč pri krepitvi večšin za razumevanje in uporabo različnih internetnih orodij ter preverjanje pravilnosti in zanesljivosti vsebine in storitev, do katerih dostopa.

IZROČKI

6. SKUPINA

Otroci in mladi

Otroci in mladi imajo pravico do posebne zaščite in pomoči pri uporabi interneta.

Lahko pričakujete, da vas bodo o varni uporabi interneta poučili vaši učitelji, izobraževalci in starši.

Organi in ponudniki internetnih storitev in vsebin vam morajo dati jasne informacije o nezakonitih spletnih vsebinah ali obnašanju, ki je za vas lahko škodljivo.

7. SKUPINA

Podpora in pomoč

Vsakdo je upravičen do pomoči in podpore, če so kršene njegove pravice na spletu, vključno z dostopom do sodišča.

Ponudnik internetnih storitev (tisti, ki zagotovi dostop do spletnih vsebin) vas mora seznaniti s pravicami in vam povedati, kako se lahko pritožite zaradi kršitve pravic.

Vašo digitalno identiteto, računalnik in podatke na njem organi varujejo pred nezakonitim dostopom, poneverbo in drugimi oblikami goljufije.

STOPNJA
2

SKUPINA
10-20

ČAS
60'

ŠE ENKRAT

Udeleženci igrajo vloge: nekoga vrstniki prisilijo, da postane nasilen. Udeležence prosite, da znova odigrajo prizor, a tokrat z drugačnim koncem.

TEME	Vrstniško nasilje na spletu, demokracija in soudeležba, razizem in diskriminacija
ZAHTEVNOST	Stopnja 2
VELIKOST SKUPINE	10-20
ČAS	60 minut
CILJI	• Razumeti, kako deluje vrstniško nasilje• Krepiti solidarnost in sočustvovanje z žrtvami vrstniškega nasilja• Spodbuditi udeležence k ukrepanju proti vrstniškemu nasilju in sovražnemu govoru na spletu
PRIPRAVA	• Pred začetkom dejavnosti poiščite štiri prostovoljce. Za druge udeležence v skupini bodo zaigrali v kratki predstavi (dolgi največ pet minut). Razdelite jim kopije scenarija na 99. strani, da se lahko pripravijo. Po potrebi jim na začetku pomagajte.• Zagotovite, da bo na voljo dovolj prostora.

NAVODILA

1. Skupini povejte, da se dejavnost začne s kratko predstavo. Preberite spodnje informacije o scenariju, predstavite prostovoljce in jih povabite, da odigrajo svoje vloge.

Scenarij:

Albert je tih in nekoliko ‚drugačen‘ fant. Nima veliko prijateljev in pogosto ga skrbi, da ga sošolci ne marajo. Včasih igra vaškega norčka, da bi sošolce spravil v smeh, in to mu gre dobro (čeprav učitelj tega vedno ne odobrava!).

Ko je enkrat med poukom tako velikokrat spravil v smeh vse v razredu, sta ga na poti domov ustavila Dejan in Jan, ki sta bila med najbolj priljubljenimi fanti na šoli. Skupaj so se smejali njegovim potegavščinam in skupaj odšli domov. Albert je bil zelo ponosen, saj se je končno počutil sprejetega.

2. Udeleženci zdaj nastopijo v svojih vlogah.
3. Nato poslušajte odzive udeležencev. Pri tem jim lahko pomagate z nekaj vprašanji, na primer:
 - Ali je scenarij resničen?
 - Kaj menite o Albertovem početju?
 - Kako se je ob tem počutil Ahmed?
4. Udeleženci naj razmislijo, kako bi se obnašali, če bi bili Albert. Nato jim povejte, da bodo znova igrali vlogo, a tokrat bodo nastopili tudi drugi udeleženci, ki bodo skušali doseči boljši izid za Ahmeda in Alberta.
5. Začnite z igranjem (nastopajo isti prostovoljci), vendar nastop na določenih mestih prekinite in povabite nove prostovoljce, da igrajo druge vloge. To nekajkrat ponovite, da bo lahko več udeležencev dejavno sodelovalo pri tej dejavnosti.
6. Ko končate z igranjem, naj udeleženci povedo, kaj vse bi lahko Albert še objavil na spletu na koncu prvotnega scenarija – nekaj kar bi ublažilo posledice. Lahko v obliki tvita, osebnega sporočila, komentarja ali kako drugače. Na koncu dejavnosti se pogovorite.

POGOVOR NA KONCU DEJAVNOSTI

Prepričajte se, da udeleženci ne razmišljajo več kot lik v igri. Poudarite, da naj odgovarjajo v skladu s svojimi stališči, in ne stališči igralca, katerega vlogo so imeli.

- Kaj menite o tej dejavnosti?
- Zakaj je Albert sodeloval pri vrstniškem nasilju?
- Kako težko se vi v življenju uprete tem pritiskom?
- Kako bi bilo, če bi to potekalo na spletu? Kaj bi bilo enako? Kaj bi bilo drugače?
- Ali ste kdaj videli objave na profilu ali drugje na internetu, v katerih tako napadajo ljudi, kot jih je Albert v tem scenariju?
- Kako lahko preprečite objavo takih stvari ali ublažite njene posledice?
- Ali ste se pri tej dejavnosti kaj naučili ali ste spremenili svoje mnenje o vrstniškem nasilju?

NAMIGI ZA MODERATORJE

- Pred začetkom dejavnosti se prepričajte, da poznate morebitne napetosti v skupini. Morda boste morali spremeniti scenarij, da v njem ne bo negativnega odnosa do ljudi v vaši skupini. Verjetno boste spremenili Ahmedovo narodnost ali Albertove komentarje ali boste dodali ženske like.
- Pri izbiri prostovoljcev bodite previdni – izberite tiste, ki najverjetneje niso povezani z glavnimi temami tega scenarija. Prvim prostovoljcem povejte, naj bo njihov nastop kratek.
- Morda boste po nastopu želeli nekaj časa nameniti predlogom udeležencev, ki niso nastopali. Če boste igro odigrali več kot trikrat, se bodo stvari samo ponavljale. Namesto tega lahko prosite udeležence, da opišejo druge načine, kako spremeniti izid.

- Če igranje pri udeležencih vzbudi močna čustva, je morda bolje pred pogovorom na koncu dejavnosti izvesti še drugo kratko dejavnost, da lahko izstopijo iz svoje vloge. Običajno je dovolj, če jih prosimo, da na glas izgovorijo svoje ime ali se hitro razgibajo.
- Ne komentirajte obnašanja igralcev. Namesto tega raje udeležencem zastavite vprašanja, tako da sami pridejo do ugotovitev. Pomembno je, da udeleženci čutijo, da lahko o svojem odnosu ali obnašanju govorijo odkrito in tudi omenijo morebitne težave pri spoprijemanju s pritiski vrstnikov.

DRUGE MOŽNOSTI

Namesto igranja vlog je to lahko tudi študija primera, ko se o različnih scenarijih pogovarjajo v majhnih skupinah ali vsi skupaj.

IDEJE ZA AKCIJO

Udeleženci naj napišejo sporočila, v katerih izražajo solidarnost z žrtvami vrstniškega nasilja na spletu, ali seznam predlogov za tiste, na katere vrstniki izvajajo pritisk, naj sodelujejo pri vrstniškem nasilju. Ta sporočila lahko delijo na družbenih omrežjih ali prek šolskih komunikacijskih kanalov.

Pripravite akcijski načrt ukrepov, ki jih v primeru vrstniškega nasilja na spletu izvede žrtev ali opazovalec. Skupina se lahko tudi dogovori, da bo vedno izvedla katerega od ukrepov, čim bo naletela na primer vrstniškega nasilja na spletu.

Obstaja več organizacij ali strani na internetu, ki se ukvarjajo z vrstniškim nasiljem na spletu. Zagotovite, da bodo udeleženci vedeli, kje po koncu te dejavnosti lahko po potrebi vedno dobijo pomoč. Z brskalnikom poiščite lokalne pobude ali splošne informacije na teh spletnih mestih: www.stopcyberbullying.org in <http://yp.direct.gov.uk/cyberbullying>.

IZROČEK (ZA PROSTOVOLJCE)

NAVODILA

Pripravite kratko igro na podlagi tega scenarija. Začne se takrat, ko Jared in Derek po pouku pristopita k Albertu. Določite, kdo bo igral vloge Dereka, Jereda, Alberta in Ahmeda.

- Derek, Jared, v šoli priljubljena fanta, začneta z vrstniškim nasiljem.
- Albert je fant, ki težko najde prijatelje. Derek in Jared ga sprejmeta.
- Ahmed je novinec po rodu iz Etiopije.

UDELEŽENCI ZDAJ NASTOPIJO V SVOJIH VLOGAH:

Derek, Jared in Albert na poti iz šole pred seboj zagledajo Ahmeda, ki hodi sam. Ahmed je šele pred kratkim prišel v njihov razred iz druge države. Nekateri otroci se norčujejo iz njegovega slabega znanja jezika, nizke rasti in starih oblačil.

Derek in Jared pospešita, da bi ujela Ahmeda. Nato ga glasno žalita, vlečeta njegovo torbo in sprašujeta, ali so vsi v Etiopiji oblečeni kot on, ali bi moral biti v vrtcu, ker ne zna govoriti njihovega jezika.

Albert se počuti nelagodno. Derek in Jared ga gledata in vabita, naj se jima pridruži in vprašata, kaj on meni o vsem tem. Albert na koncu izreče po njegovem mnenju smešno pripombo, da ljudje v Etiopiji živijo na drevesih in govorijo opičji jezik. Derek in Jared se krohotata, vendar Albert opazi, da je Ahmed zelo razburjen in se boji fantov.

Ko Albert pride domov, mu je žal. Ve namreč, kako je, ko se drugi otroci norčujejo iz tebe, in da je bila njegova pripomba veliko hujša od vsega, kar so njemu rekli doslej. Vendar se je bilo lepo smejati skupaj z Derekom in Jaredom, prijateljstvo z njima pa je dragoceno. Na internetu se je ‚sprijateljil‘ z Derekom in Jaredom. Nato je svojo pripombo o Etiopijcih objavil na svojem profilu.

STOPNJA
1

SKUPINA
10-16

ČAS
60'

TEKMA ZA PRAVICE!

Igra, v kateri se pomerijo ekipe, je uvod v človekove pravice. Udeleženci drugim članom svoje ekipe predstavijo različne človekove pravice, vendar pri tem ne smejo uporabljati besed, lahko pa uporabijo vse druge možnosti.

TEMA	Človekove pravice, rasizem in diskriminacija, zasebno življenje in varnost
ZAHTEVNOST	Stopnja 1
VELIKOST SKUPINE	10-16
ČAS	60 minut
CILJI	• Razumeti pravice v Splošni deklaraciji človekovih pravic;• Razmisliti o varstvu človekovih pravic na spletu• Pogovoriti se o povezavah med človekovimi pravicami in sovražnim govorom na spletu
PRIPOMOČKI	• Kopije kartic o pravicah: naredite kopijo za vsako ekipo• Kopije kartic z vprašanji: naredite pet kopij 104. strani• Kopije Splošne deklaracije človekovih pravic: naredite kopije za vse• Tabla z listi in markerji (ni obvezno)• Prostor za delo dveh ali več ekip, po možnosti v ločenih sobah• Dva moderatorja (idealno)
PRIPRAVA	• Izrežite kartice s pravicami in kartice z vprašanji• Morda boste želeli fotokopirati, kartico z navodili za zbiralce' ali besedilo navodil obesiti na tablo/prikazati na projektorju

NAVODILA

NA IZBIRO: DRUGAČEN ZAČETEK

(ZA SKUPINE, KI NIMAJO ZNANJA O ČLOVEKOVIH PRAVICAH)

1. Udeležence vprašajte, kaj so človekove pravice. Njihove odgovore napišite na tablo z listi in jim po potrebi zastavite dodatna vprašanja. Na primer:
 - Kdo ima človekove pravice?
 - Naštejte nekaj človekovih pravic.
 - Kdo mora zagotoviti, da se človekove pravice spoštujejo?

- Od kod izvirajo?
- Ali se človekove pravice uporabljajo tudi na spletu?

2. Pripravite kratek povzetek o človekovih pravicah, na primer:

Človekove pravice pripadajo vsakomur in so „zakon za vlade“. Človekove pravice pomenijo, da morajo vlade zaščititi posameznike pred na primer krivičnim ravnanjem, hudimi žaljivkami in nasiljem. Človekove pravice so pomembne, ker nas varujejo in nam velevalo, da se do drugih ne smemo obnašati tako, da kršimo *njihove* pravice.

GLAVNA DEJAVNOST

3. Povejte, da se v tej igri pomerijo ekipe in udeleženci osvežijo svoje znanje o človekovih pravicah, zapisanih v Splošni deklaraciji človekovih pravic. Opišite namen in pravila igre ([103. stran](#)) ter skupino razdelite v ekipe, v katerih je 5–8 oseb. Vsaki ekipi dajte:
 - kopije povzetka Splošne deklaracije človekovih pravic;
 - dve kartici za ugibanje;
 - informacije za zbiralce ali jih napišite na tablo z listi;
 - list s table za vsako ekipo in markerje (ni obvezno).
4. Če udeleženci ne poznajo Splošne deklaracije človekovih pravic, jim dajte na voljo nekaj časa, da preberejo prispevke in zastavijo vprašanja o vsebini, ki je ne razumejo.
5. Seznanite jih s pravili ([103. stran](#)) in se prepričajte, ali jih vsi razumejo. Nato začnite igrati!
6. Ko ena ekipa ugame vse človekove pravice ali eni ekipi zmanjka kartic za ugibanje, je igre konec. Udeleženci naj vam dajo povratne informacije o igri, vi pa jim omogočite sprostitev po naporni tekmi. V pogovoru na koncu dejavnosti odgovorite na nekaj spodaj navedenih vprašanj.

POGOVOR NA KONCU DEJAVNOSTI

RAZMISLEK O IGRI:

- Katere pravice je bilo najtežje razumeti? Zakaj?
- Kaj ste izvedeli o sporazumevanju ali komunikaciji: zakaj pogosto težko razumemo druge? Kdo je kriv za to, ‚govorec‘ ali ‚poslušalec‘ ali oba?
- Kakšni so vaši občutki o soigralcih v ekipi? Kakšni so vaši občutki o drugi ekipi?
- Razmislite o tekmovalnih igrah: zakaj se pogosto odločimo za eno ekipo in ne drugo?
- Ali odločitev, kateri ekipi bomo pripadali, temelji na razumu? Ali poznate kaj podobnega v resničnem življenju?

RAZMISLEK O ČLOVEKOVIH PRAVICAH:

- Ali je bilo katere pravice še posebej težko razumeti?
- Ali bi lahko živeli tudi ‚brez‘ katere od pravic? Brez katerih pravic bi lahko živeli?
- Ali naj se po vašem mnenju te pravice uporabljajo na spletu in v ‚resničnem‘ svetu? Ali poznate kakšen primer, ko so pravice povezane z uporabo spleta? Ali na internetu spoštujejo človekove pravice?

RAZMISLEK O SOVRAŽNEM GOVORU:

- Na kratko razložite, da je sovražni govor ‚izraz‘ sovraštva, uperjenega proti skupini ali članu skupine, da je nesramen, žaljiv in pogosto vodi v nasilje nad člani skupine. Za ponazoritev naj udeleženci navedejo nekaj primerov.
- Katere od pravic iz igre so lahko povezane tudi s sovražnim govorom? Zakaj?
- Če bi bili tarča sovražnega govora na spletu, katere pravice bi najverjetneje potrebovali?
- Kaj lahko naredimo proti širjenju sovražnega govora na spletu?

NAMIGI ZA MODERATORJE

- Igra bo učinkovitejša, če boste imeli dva moderatorja. Moderatorji naj zagotovijo, da se zbiralci ne odzivajo na ugibanje, ki še ni „dokončno“ (tako da na primer odkimajo z glavo ali namenijo spod-buden pogled).
- Udeleženci lahko v parih razložijo posamezne pravice. To je lahko koristno za pogovor o pomenu posamezne pravice, vendar podaljša čas, potreben za izvedbo dejavnosti.
- Ko zbiralci pridejo po novo kartico s pravicami, jih spomnite, da morajo že uporabljene kartice za ugibanje vrniti. Preverite, kaj je napisano na karticah, in po potrebi dajte nove kartice za ugibanje.
- Morda boste med razmislekom raje obravnavali samo eno področje ali dve področji, da bi celoviteje proučili tematiko. Ne obravnavajte vseh vprašanj!
- Razmislek o ‚pripadnosti‘ eni ekipi lahko uporabite tudi za razmislek o pripadnosti na primer državi ali narodnosti. Lahko raziščete pogosta čustva ljudi o ‚njihovi‘ skupini in tako tudi vprašanja o rasizmu in diskriminaciji.
- Če imate čas, se pogovorite o uporabi človekovih pravic na spletu in se skupaj z udeleženci seznanite z vsebino *Vodnika po človekovih pravicah za uporabnike interneta*, ki ga je izdal Svet Evrope.

DRUGE MOŽNOSTI

Dejavnost lahko izvedete tudi samo z risanjem ali dramskim nastopom ali to dvoje združite po zgornjih navodilih.

IDEJE ZA AKCIJO

Udeleženci naj poiščejo spletni članek, v katerem je kršena človekova pravica. Udeležence spomnite, da kršitve človekovih pravic niso vedno ‚običajna‘ kazniva dejanja: morajo tudi pokazati, da *vlada* ni zaščitila ljudi.

IZROČKI

IGRA EKIP: PRAVILA IGRE

Cilj igre: uganiti vse človekove pravice na karticah, preden to uspe drugi ekipi ali drugim ekipam ali na koncu imeti največ kartic za ugibanje.

Pravila:

- En član vsake ekipe (zbiralec) pri moderatorju vzame kartico s človekovimi pravicami. Naloga zbiralca je, da pravico, zapisano na kartici, predstavi drugim v ekipi, vendar pri tem ne sme govoriti. Lahko riše, uporablja gibe ali mimiko, ne sme pa uporabljati nobenih drugih pripomočkov.
- Drugi člani ekipe imajo seznam pravic iz Splošne deklaracije človekovih pravic in morajo uganiti, katera človekova pravica je zapisana na kartici. Preden ekipa pove svoj ‚dokončni‘ odgovor, se njeni člani pogovorijo o predlaganih odgovorih. Ko se dogovorijo za en dogovor, ga zapišejo na eno od kartic za ugibanje, ki jo dajo zbiralcu. Zbiralec se odzove na njihov odgovor.
- Za vsako pravico lahko uporabite največ DVE kartici za ugibanje. Če tudi z dvema karticama niste bili uspešni, se šteje, da te pravice niste ‚uganili‘, in naslednji zbiralec gre k moderatorju po novo kartico. Zbiralec hkrati vrne vse kartice za ugibanje.

Če ste že prvič pravilno uganili, vaša ekipa dobi dve novi kartici za ugibanje.

Če ste drugič pravilno uganili, vaša ekipa dobi eno novo kartico za ugibanje.

Če pravice niste ‚uganili‘ (ne prvič ne drugič), ne dobite nove kartice za ugibanje.

- Po vsako kartico gre drug zbiralec. Ko so vsi že bili enkrat na vrsti, se začne drugi krog.
- Igre je konec, ko ena ekipa pravilno ugame pravice na vseh karticah ali eni ekipi zmanjka kartic za ugibanje.

Ne pozabite!

- Igra ne vključuje vseh človekovih pravic: v Splošni deklaraciji človekovih pravic je navedenih 30 različnih pravic, igra pa ima samo 12 kartic za ugibanje.
- Vsaka ekipa dobi 20 kartic za ugibanje. Paziti morajo, da ne ugibajo brez premisleka! Ekipa, ki ji prvi zmanjka kartic za ugibanje, je poražena.

KARTICA Z NAVODILI ZA ZBIRALCE

Ko ste zbiralec, ne smete govoriti! Lahko rišete in uporabljate gibe ali mimiko, da svoji ekipi pomagate uganiti človekovo pravico na kartici. Ne uporabljajte drugih pripomočkov.

Odzivate se samo na ‚dokončno‘ odločitev vaše ekipe, ki je zapisana na kartici. Lahko jim prikimate ali odkimate, če se njihovo vprašanje nanaša na druge stvari, na primer „Ali pometate tla?“, „Ali ste v zaporu?“, „Ali je to sladoled?“, **NE SMETE PA GOVORITI!**

IZROČKI

KARTICE ZA UGIBANJE

Kartica za ugibanje	Kartica za ugibanje
<i>Tu zapišite svoj dokončni odgovor</i>	<i>Tu zapišite svoj dokončni odgovor</i>
Kartica za ugibanje	Kartica za ugibanje
<i>Tu zapišite svoj dokončni odgovor</i>	<i>Tu zapišite svoj dokončni odgovor</i>
Kartica za ugibanje	Kartica za ugibanje
<i>Tu zapišite svoj dokončni odgovor</i>	<i>Tu zapišite svoj dokončni odgovor</i>
Kartica za ugibanje	Kartica za ugibanje
<i>Tu zapišite svoj dokončni odgovor</i>	<i>Tu zapišite svoj dokončni odgovor</i>
Kartica za ugibanje	Kartica za ugibanje
<i>Tu zapišite svoj dokončni odgovor</i>	<i>Tu zapišite svoj dokončni odgovor</i>
Kartica za ugibanje	Kartica za ugibanje
<i>Tu zapišite svoj dokončni odgovor</i>	<i>Tu zapišite svoj dokončni odgovor</i>
Kartica za ugibanje	Kartica za ugibanje
<i>Tu zapišite svoj dokončni odgovor</i>	<i>Tu zapišite svoj dokončni odgovor</i>

IZROČKI

KARTICE S ČLOVEKOVIMI PRAVICAMI

1. člen	14. člen
Vsi ljudje imajo enake pravice	Vsakdo ima pravico v drugih državah iskati in uživati pribežališče pred preganjanjem
2. člen	18. člen
Vsakdo je upravičen do pravic brez razlikovanja	Vsakdo ima pravico do svobode vere
3. člen	19. člen
Vsakdo ima pravico do življenja	Vsakdo ima pravico do svobode izražanja (da lahko pove, kar hoče)
5. člen	20. člen
Nikogar se ne sme mučiti	Vsakdo ima pravico včlaniti se v društvo ter do svobodnega in mirnega zbiranja in združevanja
11. člen	21. člen
Vsakdo ima pravico veljati za nedolžnega, dokler njegova krivda ni dokazana	Vsakdo ima pravico glasovati na volitvah in sodelovati pri opravljanju javnih zadev svoje države
12. člen	27. člen
Vsakdo ima pravico do zasebnosti	Vsakdo ima pravico sodelovati v kulturnem življenju svoje skupnosti

STOPNJA
3

SKUPINA
PO ŽELJI

ČAS
60'

BRANJE PRAVIL

Udeleženci spoznajo pogoje uporabe spletnega mesta ali smernice skupnosti za spletno mesto ter na spletnem mestu prijavijo neprimerno vsebino. Udeleženci se tudi pogovorijo o prednostih in pomanjkljivostih prijavi, še zlasti v povezavi z možnostmi spleta Web 2.0.

TEME	Strategije kampanj, internetna pismenost, demokracija in soudeležba
ZAHTEVNOST	Stopnja 3
VELIKOST SKUPINE	Poljubna
ČAS	60 minut
CILJI	• Razumeti nekaj možnosti za urejanje vsebin na internetu, vključno s pravili, ki prepovedujejo sovražni govor na spletu• Proučiti pogoje uporabe nekaterih priljubljenih spletnih mest in oceniti njihovo ustreznost• Pogovoriti se o učinkovitosti spletne prijave v boju proti sovražnemu govoru
PRIPOMOČKI	• Računalniki z dostopom do interneta• Pisala in vprašalniki s 110. in 111. strani
PRIPRAVA	• Fotokopirajte vprašalnik na 110. in 111. strani. Potrebovali boste eno kopijo za vsako majhno skupino (štiri osebe).

NAVODILA

1. Udeležence vprašajte, kdo določa pravila za internet. Ali taka pravila obstajajo? Kje so zapisana?
2. Na podlagi informacij na [109.](#) in [110.](#) strani povejte, da so na internetu pravila na različnih ‚ravneh‘: pravila določajo lastniki spletnih mest (ali gostitelji), nekatera pravila določajo vlade držav, druga mednarodno pravo, predvsem pravo o človekovih pravicah. Pri tej dejavnosti se boste ukvarjali s prvo ravno ali pravili, ki jih določajo spletna mesta.
3. Udeležence vprašajte, ali so kdaj prebrali ‚pravila‘ spletnega mesta, ki ga uporabljajo. Ali je kdo že uporabil takšno pravilo in na primer prijavil lastniku spletnega mesta žaljiv komentar ali objavo, če tako objavo pravila prepovedujejo? Ali je kdo že razmišljal, ali je to sploh mogoče oziroma ali kako lahko to stori?
4. Pojasnite, da so pravila za uporabnike spletnih mest običajno navedena v rubriki ‚pogoji uporabe‘ in večina spletnih mest ima taka pravila. Pogosto so koristno orodje v boju proti sovražnemu govoru na spletu, ker ima veliko spletnih mest pravila, ki sovražni govor prepovedujejo. Težava je, da ljudje

ne uporabijo vedno učinkovito pravil in lastniki spletnih mest vedno ne nadzorujejo, ali je vsebina na njihovem spletnem mestu v skladu s pravili.

5. Udeležence razdelite v skupine s približno štirimi udeleženci in vsaki skupini dajte fotokopijo vprašalnika na [110.](#) in [111.](#) strani. Vsaka skupina naj izbere spletno stran, ki jo pogosto uporabljajo, in izpolni vprašalnik. Po potrebi najprej skupaj hitro pregledajte vprašanja, da jih bodo udeleženci razumeli.
6. Dajte jim približno 20 minut časa, da izpolnijo vprašalnik. Nato skupine združite za pogovor na koncu dejavnosti.

POGOVOR NA KONCU DEJAVNOSTI

Najprej poglejte odgovore udeležencev v vprašalniku.

- Ali so bili odgovori zelo različni, na primer glede dovoljene vsebine ali nezapletenosti prijave?
- Ali je kdo našel ‚popolno‘ vsebino pogojev uporabe ali pravil?
- Ali katera skupina meni, da so bila pravila zelo pomanjkljiva, ker niso obravnavala sovražnega govora ali ker je bila prijava preveč zapletena?
- Ali menite, da boste zdaj, ko ste prebrali pogoje uporabe, prijavi žaljivo objavo na spletni strani? Zakaj jo boste prijavi ali zakaj je ne boste?
- Kaj pa če nihče nikoli ne bi prijavil žaljive objave!?
- Ali menite, da boste kot uporabniki neke spletne strani lahko izboljšali pravila ali dosegli njihovo naslednjo uporabo? Kako bi to lahko dosegli?
- Kako bi bila lahko prijava še učinkovitejše orožje v boju proti sovražnemu govoru? Ali je pomembno, da na primer en uporabnik prijavi neprimerno vsebino ali to stori tisoč uporabnikov hkrati? Kaj če bi podjetje, ki spletno stran uporablja za oglaševanje, zagrozilo, da na spletni strani ne bo več objavljalo oglasov, če ne umaknejo žaljive vsebine?
- Kako se poleg prijave lahko še odzovemo na sovražni govor na spletu? Kdaj so primernejši drugi načini?

NAMIGI ZA MODERATORJE

- Preden udeleženci začnejo raziskovati, je morda bolje, da jim opišete en primer. Lahko izberete spletno stran in pokažete, kje najdejo pogoje uporabe ali pravila in kako med njimi hitro najdejo najpomembnejše. Opozorite jih, da vsa spletna mesta nimajo pravil ali pa se ta imenujejo drugače, na primer ‚smernice skupnosti‘ ali ‚smernice za objavo‘. Udeleženci naj bodo na to pozorni in si to zapišejo.
- Lahko tudi vi izberete spletne strani, da ne bodo vsi udeleženci pregledovali iste, ali pa jim dajte na voljo nekaj minut za izbiro spletne strani. Zagotovite, da bodo spletne strani raznovrstne, na primer videoposnetki, družbeno omrežje, novice in igrice.
- V rubriki opombe v vprašalniku lahko udeleženci zapišejo tudi druga pomembna dejstva, na primer, ali obstaja povezava na naslovni strani, ali je na voljo obrazec za prijavo in ali je napisano, da bo spletno mesto v določenem roku odgovorilo na pritožbe.
- Udeležence spomnite, da lahko pri obsežnih pravilih uporabijo funkcijo ‚iskanje‘, tako da kot ključne besede navedejo ‚sovražni govor‘, ‚žaljivo‘, ‚rasizem‘ in druge podobne izraze.

- Izpolnjevanje vprašalnika v skupini je lahko dolgotrajno in za nekatere udeležence dolgočasno. Ko končajo z raziskovanjem, lahko udeležencem daste na voljo pet minut, da se združijo z drugo skupino in primerjajo odgovore. Lahko pa tudi pred razpravo skupine samo izmenjajo vprašalnike in jih pogledajo.
- Poudarite, da je pred pritožbo pomembno poznati pravila spletnega mesta, kar pa seveda ne pomeni, da se ni mogoče pritožiti zaradi kršitve, ki je spletno mesto ne obravnava ustrezno (ali zaradi kršitve, ki je pravila ne prepovedujejo). Kot primer lahko navedete kampanjo proti Facebooku zaradi seksizma. Glejte www.bbc.co.uk/news/technology-22689522 in www.bbc.co.uk/news/technology-22699761.
- Udeležencem povejte, da je prijava sicer strateško orodje v boju proti sovražnemu govoru na spletu, vendar pa pogosto ni najboljšo orožje. Napotite jih na informacije v 5. poglavju o strategijah kampanj, kjer so navedeni še drugi predlogi, kako se odzvati.
- Morda bo zanimivo tudi preveriti, kaj o uporabi človekovih pravic na spletu pravi *Vodnik po človekovih pravicah za uporabnike interneta*.

DRUGE MOŽNOSTI

Udeleženci lahko na izbrani spletni strani nekaj časa tudi iščejo primere sovražnega govora. Tako se bodo lahko prepričali, kako dobro ali slabo delujejo pravila. Spletno stran lahko tudi pregledajo s funkcijo 'išči' ključne besede, kot so 'zamorec', 'peder', 'kurba' ali kak drug žaljivi izraz. To vam bo sicer vzelo nekaj časa, a boste dobili koristno gradivo za prijavo na spletni strani.

Prijava neprimerne vsebine na spletni strani pa je šele prvi korak. Drug mogoč korak je prijava neposredno državnemu organu, ki obravnava diskriminacijo, ali policiji. Lahko tudi spremenite dejavnost, tako da udeležencem naročite, naj policiji ali drugim organom za enakost v vaši državi prijavijo spletno vsebino, ki krši človekove pravice. Nevladne organizacije, kot je INACH, delujejo v več državah in sprejemajo prijave. Za ponazoritev lahko uporabite tudi spletno stran True Vision iz Združenega kraljestva: www.report-it.org.uk.

IDEJE ZA AKCIJO

Če dejavnosti ne boste dodali zgornje različice, lahko udeležencem rečete, naj še naprej raziskujejo spletno stran. Lahko analizirajo odkrite primere sovražnega govora, navedejo število primerov, kdo je bil tarča napadov in kako 'hudi' primeri so bili.

- Če najdejo več primerov, predlagajte, da po analizi objavijo primere in analize na strani Hate Speech Watch ter se z drugimi aktivisti pogovorijo o ukrepanju.
- Pošljite najhujše primere in analizo lastniku spletnega mesta ter svojo pritožbo podkrepite s pogoji uporabe tega spletnega mesta.
- Če je to stran družbenih medijev, lahko na njej ustvarijo profil in tam objavijo svoje rezultate.

- Primere razvrstite glede na to, kako hudi so (glejte poglavje ‚S slabega na slabše‘). Nato določite strategije za različne primere, na primer odzovite se na nekatere objave ali posterje, ki temeljijo na napačnih informacijah.
- Uporabite spletno orodje EULalyzer (www.brightfort.com/eulalyzer.html), ki uporabnikom omogoča pregled pogojev uporabe, s katerim najdejo zanimivo rabo jezika ali izrazov in ključne točke, na katere morajo biti pozorni.

IZROČKI

ZAKONI, KI UREJAJO UPORABO INTERNETA

Večina interneta je v lasti zasebnih podjetij. Celo zasebni blog običajno gostuje na zasebnem strežniku. Podjetje, ki je lastnik strežnika, se lahko odloči omejiti, kaj se lahko objavi v blogu. Pravila, ki jih morajo uporabniki spletnega mesta spoštovati, so pogosto navedena v rubriki ‚Pogoji uporabe‘. Med pravili na različnih spletnih straneh so lahko velike razlike.

Poleg pogojev uporabe lahko imajo tudi vlade zakone za uporabnike interneta in lastnike spletnih mest. Nekateri primeri se nanašajo na zakone o zasebnosti in varnosti ali zelo hude primere sovražnega govora. Tudi če vlada nima posebnih zakonov za zaščito ljudi na spletu, to pogosto ureja mednarodno pravo človekovih pravic (glej spodnji primer).

Velik del interneta ni nič drugega kot nakupovalno središče ali nočni klub. Čeprav noben zakon ne prepoveduje nošenja kavbojk ali neurejenega videza, vas še vedno lahko odstranijo iz nočnega kluba, če njegova pravila prepovedujejo nošenje kavbojk. Podobno lahko imajo tudi spletna mesta svoja pravila za ‚zasebni prostor‘ na internetu. Njihova pravila pa morajo biti v skladu z drugimi zakoni v državi.

Primer: Vlade morajo zaščititi ljudi na spletu in zunaj njega

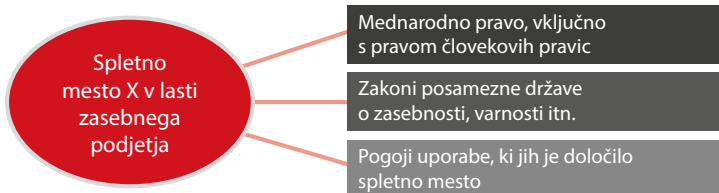
K. U. PROTI FINSKI

Marca 1999 je bil na internetni strani za zmenke objavljen oglas, ki naj bi ga napisal dvanajstletnik. Na njem je bila tudi povezava na dečkovo spletno stran, na kateri je bilo napisano, da išče intimno razmerje s fantom istih let ali starejšim, „ki ga bo naučil“. Deček je za oglas izvedel šele, ko mu je neki moški v odgovor poslal elektronsko sporočilo. Ponudnik storitve ni hotel razkriti identitete osebe, ki je objavila oglas, češ da bi s tem kršil zaupnost. Finska sodišča so odločila, da ponudnik storitve pravno ni zavezan razkriti tega podatka.

Pritožba v tej zadevi je bila vložena na Evropsko sodišče za človekove pravice. Evropsko sodišče je razsodilo, da finska država ni izpolnila svoje dolžnosti zaščititi otroke in druge ranljive posameznike. Z oglasom je otrok postal tarča pedofilov in je bila kršena njegova pravica do zasebnosti in družinskega življenja (8. člen evropske konvencije).

IZROČKI

PLASTI ZAKONOV

VPRAŠALNIK

1. Kako težko je bilo najti pogoje uporabe (Terms and Conditions)?

zelo lahko

lahko

težko

zelo težko

Opombe:

2. Kako težko je razumeti pogoje uporabe?

zelo lahko

lahko

težko

zelo težko

Opombe:

3. Ali je jasno, kako se lahko pritožite?

zelo jasno

jasno

ne preveč jasno

sploh ni jasno

Opombe:

4. Ali je jasno, kaj bodo naredili, ko prejmejo pritožbo?

zelo jasno

jasno

ne preveč jasno

sploh ni jasno

Opombe:

IZROČKI

HATE SPEECH

5. Ali se določbe v pogojih uporabe nanašajo tudi na sovražni govor?

- da ne ne vem/drugo

Opombe: Če so v pogojih uporabe navedene druge kršitve, na primer rasistična, homofobna vsebina, to zapišite.

6. Ali je omenjeno vrstniško nasilje na spletu?

- da ne ne vem/drugo

Opombe:

NEPRIMERNA VSEBINA

7. Ali je v pogojih uporabe omenjena neprimerna vsebina, je na primer pornografska vsebina na tem spletnem mestu dovoljena?

- da ne ne vem/drugo

Opombe:

SMERNICE SKUPNOSTI

8. Ali je na spletnem mestu zapisano še kaj o vsebinah, ki jih podpira? Na primer kratka izjava na dostopnejšem mestu, v rubrikah ,o nas', ,smernice za objave' ali kje drugje?

- da ne ne vem/drugo

Opombe:

STOPNJA
2

SKUPINA
12-20

ČAS
45'

KORENINE IN VEJE

Udeleženci raziščejo vzroke in posledice sovražnega govora na spletu tako, da uporabijo ,drevo težav'. Dejavnost je lahko nadaljevanje dejavnosti skupina X ali pa se izvede samostojno.

TEME	Rasizem in diskriminacija, človekove pravice, strategije kampanj
ZAHTEVNOST	Stopnja 2
VELIKOST SKUPINE	12-20
ČAS	45 minut
CILJI	• Razumeti vzroke in posledice sovražnega govora na spletu• Proučiti povezave med sovražnim govorom na spletu in zunaj njega• Raziskati vzroke sovražnega govora na spletu, da bi se znali boriti proti tej težavi
PRIPOMOČKI	• Tabla z listi in markerji
PRIPRAVA	• Fotokopirajte ,drevo sovražnega govora' (115. stran) ali ga narišite na tablo z listi.

NAVODILA

1. Začnite s kratkim uvodom o sovražnem govoru na spletu in o kampanji Sveta Evrope, če je to vaša prva dejavnost. Uvod pripravite na podlagi točk 1 in 2 dejavnosti ,s slabega na slabše' in informacij o kampanji v 2. poglavju.
2. Povejte, da sovražni govor na spletu lahko razumemo in se nanj odzovemo samo, če ga obravnavamo kot težavo, povezano s številnimi drugimi temami in ,resničnim' svetom. Pri boju proti sovražnemu govoru je predvsem koristno proučiti njegove vzroke. Če skušamo odpraviti njegove vzroke, je to pogosto učinkovitejše od reševanja primerov sovražnega govora.
3. Udeležencem pokažite ,drevo sovražnega govora' in jim povejte, da bodo v skupinah ugotavljali vzroke sovražnega govora na spletu (raziskovali ,korenine' drevesa) in iskali nekaj posledic sovražnega govora (pogledali ,veje' drevesa).
4. Pojasnite, kako živi drevo. V vsakem okencu, ki je povezano z okencem višje na drevesu, je odgovor na vprašanje ,zakaj'. To velja za veje in korenine. Za podrobnejšo ponazoritev lahko opišete primer sovražnega govora (glejte namige za moderatorje).

5. **Za korenine:** ko udeleženci obravnavajo tematiko od vrha drevesa navzdol in tako začnejo s sovražnim govorom, raziskujejo, ‚zakaj se to dogaja‘. ‚Korenine‘ drevesa napolnijo s čim več vzroki. Ponazorite, da za en ‚vzrok‘ obstaja več razlogov. Vprašajte jih na primer, zakaj ‚vsi grdo govorijo‘ o določenih skupinah. Z vprašanji jim pomagajte odgovoriti, kje ‚se učimo‘ slabih stvari o nekaterih skupinah (kot primer lahko navedete medije, javne osebnosti, močne predsodke ali nezanimanje javnosti).
6. **Za veje:** udeleženci morajo raziskati morebitne posledice dejanj v okencih nižje na drevesu. Vprašajte jih, kaj se lahko zgodi posamezniku ali skupini, ki je tarča sovražnega govora. Vprašajte jih, kakšne so lahko posledice tega.
7. Udeležence razdelite v skupine in vsaki dajte list s table, na katerega narišejo drevo. V ‚deblo‘ drevesa naj napišejo spodnje besedilo ali besedilo po vaši izbiri in nato izpolnijo čim več okenc na vejah in koreninah. Udeleženci naj si predstavljajo, da je to besedilo objavljeno na internetu:
“[Skupina X] so umazani kriminalci. Kradejo in ne spadajo sem. Spravite jih stran!”
8. Skupinam dajte približno 15 minut časa, da dokončajo svoja drevesa. Nato skupine predstavijo svoje ugotovitve ali svoja drevesa pokažejo udeležencem, ki se sprehodijo med njimi.

POGOVOR NA KONCU DEJAVNOSTI

- Ali ste opazili kakšne zanimive razlike med drevesi različnih skupin? Ali imate kakšno vprašanje za druge skupine?
- Kako težko je bilo ugotoviti, kje so ‚korenine‘ sovražnega govora? Pojasnite težave, ki so jih imele skupine pri obravnavanju, ali njihova različna mnenja.
- Ali katera od vej ali korenin sega v ‚resnični‘ svet? Kaj nam to pove o sovražnem govoru na spletu?
- Ali zdaj bolje razumete to težavo? Kako pomembno je po vašem mnenju, da najdemo način, s katerim bi ustavili širjenje sovražnega govora na internetu?
- Ali vam ta dejavnost pomaga ustaviti širjenje sovražnega govora? Kako bi na podlagi svojega drevesa zmanjšali možnosti za sovražni govor, uperjenem [proti vaši skupini prebivalcev]?

Da bo dejavnost bolj praktična, se pogovorite o idejah za reševanje težav v ‚koreninah‘. Če so udeleženci na primer ugotovili, da so vzrok ‚predsodki‘ ali ‚neupoštevanje skupine X‘, jih vprašajte, kako bi to težavo rešili. Povejte, da pri načrtovanju kampanj za opredelitev težave in iskanje rešitev pogosto uporabljajo drevo.

NAMIGI ZA MODERATORJE

- Drevo pogosto pomaga razumeti posamezno temo bolj poglobljeno. To lažje ponazorite s primerom, zato lahko uporabite tudi katero od teh izjav: „Mladi so leni in sebični. Morali bi jih skriti pred družbo, dokler ne odrastejo v normalne ljudi.“

- Ko udeleženci sestavljajo svoja ‚drevesa‘, jim lahko daste kopijo izročka formata A3 ali jim rečete, naj svoje drevo narišejo na velik list. Če drevo narišejo na velik list papirja, lažje razširijo korenine in veje, čeprav je to težje od prve možnosti, ko samo vpisujejo v okenca. Skupine naj obravnavajo posledice za posameznika in družbo.
- Za izjavo, o kateri se bodo pogovarjali udeleženci, ‚skupino X‘ zamenjajte s skupino, ki je pogosto tarča družbe. Za primer lahko vzamete tudi vrstniško nasilje na spletu in namišljeno osebo kot tarčo napada.
- Če so udeleženci izpustili pomembne vzroke ali posledice, jim za izhodišče za pogovor predlagajte spodnje. Kot pomoč pri risanju drevesa jim lahko daste tudi spodnji seznam. Lahko razmislijo, ali so dejavniki ali akterji s seznama povezani s težavo in kam bi jih umestili na drevesu:
 - mediji,
 - politiki/javne osebnosti,
 - sovražni govor zunaj spleta,
 - malo interakcije med skupino X in preostalo družbo,
 - pritisk vrstnikov,
 - diskriminacija na delovnem mestu,
 - gospodarski dejavniki,
 - šola/izobraževanje.
- Več informacij o uporabi človekovih pravic na spletu je v *Vodniku po človekovih pravicah za uporabnike interneta*. O pravicah tistih, ki so tarče sovražnega govora, pa je več informacij v delu ‚Dostop in nediskriminacija‘.

IDEJE ZA AKCIJO

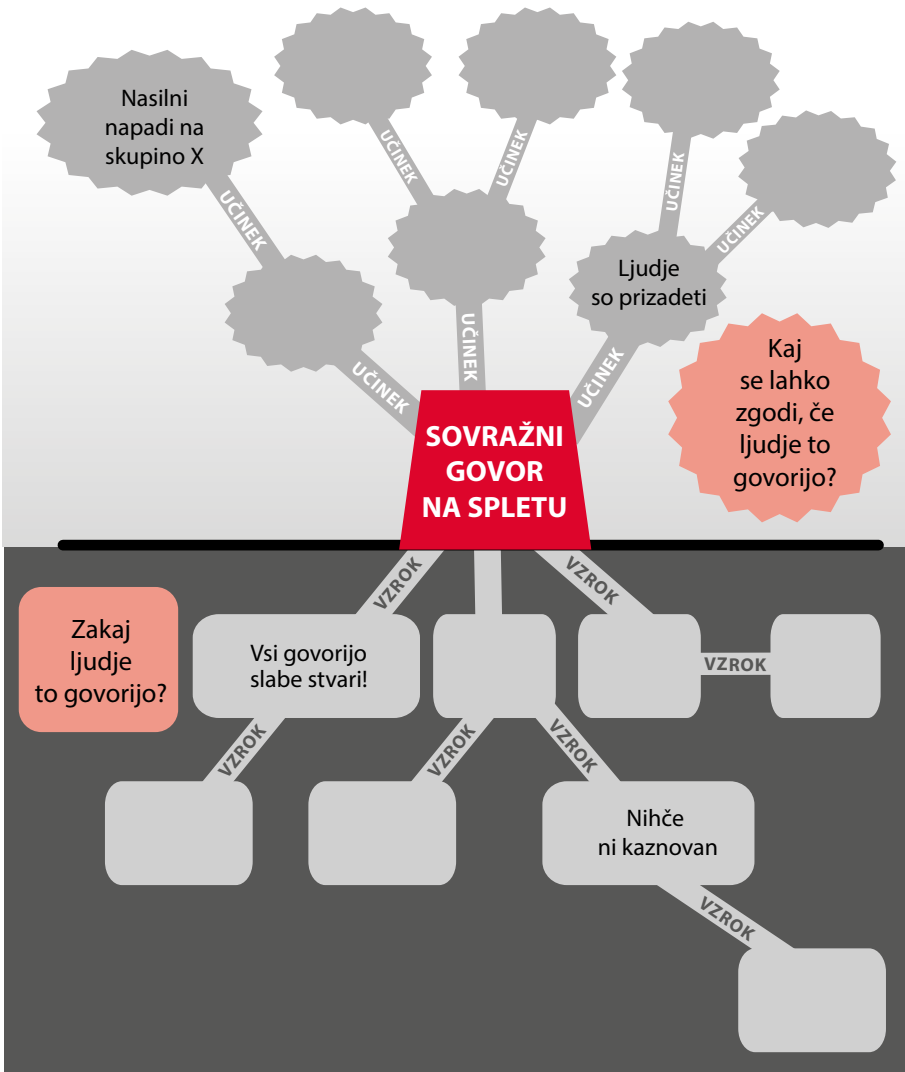
Udeleženci lahko za vzrok, ki so ga našli, pripravijo strategijo za reševanje težave. Kot skupina lahko izvedejo eno akcijo na spletu in eno akcijo zunaj njega.

Več informacij o akcijah za boj za človekove pravice na spletu je na spletni strani gibanja Ne sovražnemu govoru ali pri odboru za kampanjo v vaši državi.

Če potrebujete še več informacij o akcijah za boj za človekove pravice, preberite *Kompas, priročnik Sveta Evrope za učenje mladih o človekovih pravicah*, www.coe.int/compass, v katerem eno celo poglavje obravnava pripravo akcij.

IZROČKI

DREVO

STOPNJA
1

SKUPINA
10-25

ČAS
45'

S SLABEGA NA SLABŠE

To je uvod v obravnavo sovražnega govora na spletu. Udeleženci razvrstijo različne primere protigejevskega sovražnega govora od najblažjega do najhujšega.

TEME	Rasizem in diskriminacija, demokracija/soudeležba
ZAHTEVNOST	Stopnja 1
VELIKOST SKUPINE	10-25
ČAS	45 minut
CILJI	• Razumeti različne oblike sovražnega govora na spletu in oceniti njihov učinek• Spoprijeti se s protigejevskimi stereotipi in predsodki• Razmisliti o ustreznem odzivu na različne oblike sovražnega govora na spletu
PRIPOMOČKI	• Kartice s 120. strani• Miza ali prostor na tleh, kamor se položijo kartice pri delu v skupinah
PRIPRAVA	• Pripravite kopije kartic za vsako skupino (4–5 udeležencev).• Izberite 11 kartic, o katerih naj skupina razpravlja (odstranite eno kartico).

NAVODILA

1. Udeležence vprašajte, kaj je zanje sovražni govor na spletu. Vprašajte, ali so že naleteli na sovražni govor na spletu, katerega tarča so posamezniki ali predstavniki skupin (na primer geji, črnci, muslimani, Judje, ženske itd.). Kaj občutijo, ko naletijo na sovražni govor? Kako se po njihovem mnenju počutijo žrtve?
2. Razložite, da se izraz ‚sovražni govor‘ uporablja v različnih pomenih:
 - prvič, zajema več kot le ‚govor‘ v običajnem pomenu besede in se lahko uporablja v zvezi z drugimi oblikami komunikacije, kot so videoposnetki, slike, glasba itd.,
 - drugič, izraz se lahko uporablja za opis zelo žaljivega in celo grozilnega vedenja, pa tudi za opazke, ki so ‚samo‘ nevljudne. O tem, kaj vse zajema sovražni govor, ni enotnega mnenja, ni pa dvoma, da je to teptanje in kršitev človekovih pravic.
3. Predstavite jim kampanjo Sveta Evrope ‚Ne sovražnemu govoru‘ in jim razložite, da je kampanja namenjena boju proti vsem oblikam sovražnega govora od komaj opaznega do zelo žaljivega. Razložite jim, da je odziv na sovražni govor pogosto odvisen od tega, koliko so ljudje sposobni oceniti njegovo ‚težo‘: vsak sovražni govor je slab, vendar so nekatere njegove oblike hujše od drugih.

4. Sodelujočim razložite sistem ocenjevanja s postavitvijo v obliki romba, če ga še ne poznajo (glej diagram in razlago v namigih za vodje). Razložite, da jim boste pokazali nekaj primerov spetnih objav proti gejem, ki jih bodo morali razvrstiti od ‚najmanj hude‘ do ‚najhujše‘. ‚Najhujši‘ primeri so seveda tisti, za katere bi večina sodelujočih želela, da jih v prihodnosti ni na spletu.
5. Udeležence razdelite v skupine in vsaki skupini dajte kupček kartic.
6. Dajte jim na voljo 20 minut časa za razpravo o karticah in dogovor, kako bi jih bilo treba razvrstiti. Po 20 minutah povabite sodelujoče, da pogledajo ‚rombe‘ drugih skupin. Potem jih spet zberite za pogovor o dejavnosti.

POGOVOR NA KONCU DEJAVNOSTI

VPRAŠANJA O DEJAVNOSTI:

- Kaj menite o dejavnosti? Je bilo preprosto najti različne primere?
- Je v skupini prišlo do hudih razhajanj, ali ste morda opazili pomembne razlike med svojim ‚rombom‘ in rombi drugih skupin?
- Ali ste pri ocenjevanju, kateri primeri so hujši od drugih, uporabili kakšna merila? Ste na primer upoštevali, kdo je izrazil mnenje, ali število sodelujočih, ki je menilo enako?

VPRAŠANJA O TEM, KAKO SE SPOPRIJETI S SOVRAŽNIM GOVOROM NA SPLETU:

- Ali menite, da bi morale biti take izjave na spletu dovoljene? Kateri argumenti govorijo proti temu?
- Ali menite, da bi morala za ‚hujše‘ izraze sovražstva veljati drugačna pravila? Ali bi bilo treba nekatere izraze enostavno prepovedati?
- Če menite, da bi bilo treba nekatere izraze prepovedati, kje bi bila meja?
- Na kakšne načine bi se lahko še spoprijeli s sovražnim govorom?
- Kaj bi storili, če bi naleteli na take primere sovražnega govora na spletu?

QUESTIONS ABOUT HOMOPHOBIA

VPRAŠANJA O HOMOFBIJI

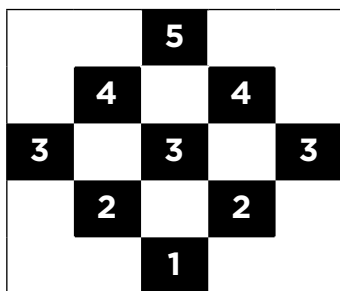
- So istospolno usmerjeni moški pogoste tarče sovražnega govora? Kako bi se spoprijeli s tem predsojdom?
- Menite, da je pošteno tako ravnati s komerkoli, ne glede na vaše osebno mnenje?

NAMIGI ZA VODJE

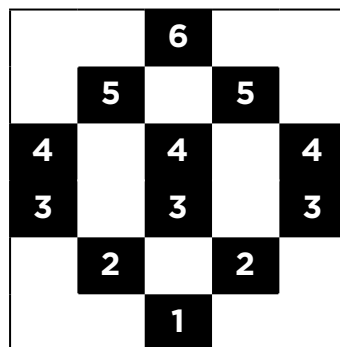
- Zavedati se morate, da so v skupini morda prisotna protigejevska čustva in da lahko dejavnost (ali pa drugi sodelujoči) pri nekaterih sodelujočih vzbudi (oziroma vzbudijo) nelagodje. Če menite, da bi do tega lahko prišlo, poskusite najprej z vajo ‚preverjanje dejstev‘ iz tega priročnika, ali pa s katero od dejavnosti ‚pomembnost spola‘ ali ‚izobraževalni paket‘.

- Več informacij o kampanji proti sovražnemu govoru na spletu je v 2. in 5. poglavju.
- Več informacij o človekovih pravicah je v *Vodniku po človekovih pravicah za uporabnike interneta*, zlasti v poglavju ‚Dostop in nediskriminacija‘, ki podrobno obravnava pravico do interneta brez diskriminacije.
- Sistem ocenjevanja v obliki romba je način za razporejanje različnih primerov od ‚najboljšega‘ do ‚najslabšega‘ (ali najmanj hudega do najhujšega). Karte je treba razvrstiti v romb, kot je prikazano spodaj:
 - najmanj hud primer se postavi na spodnji konec romba (položaj 1), najhujši primer pa na vrh (položaj 5 v prvem rombu, položaj 6 v drugem rombu). Druge kartice se razvrstijo tako, da so hujši primeri višje (kartice v četrti vrsti so ocenjene za hujše kot tiste v tretji vrsti).

Običajni romb (uporabi se 9 kartic)

Veliki romb (uporabi se 12 kartic)

- Informacije o sovražnem govoru na spletu v 5. poglavju zajemajo nekaj ‚meril‘ za ocenjevanje primerov sovražnega govora, zlasti:
 - **vsebina in ton izraza:** to je vrsta uporabljene govornice,
 - **namen osebe,** ki je besede izrekla, oziroma ali je hotela drugo osebo prizadeti,
 - **ciljna javnost** (to je pri tej dejavnosti manj pomembno, saj so tu edina tarča geji),
 - **okoliščine,** v katerih je bila izjava izrečena (na primer, da je predlagana protigejevsko zakonodaja (kartica 6) ali da je v državi močno protigejevsko ozračje),
 - **učinek,** kako lahko izjava učinkuje na posameznika in družbo kot celoto.
- Ko se pogovarjate, kaj narediti s temi primeri, lahko navedete tudi nekaj informacij o svobodi izražanja. Več informacij o tem vprašanju je v 5. poglavju. Več o svobodi izražanja je tudi v delu ‚Svoboda izražanja in obveščanja‘ v *Vodniku po človekovih pravicah za uporabnike interneta*.

DRUGE MOŽNOSTI

Razporejanje lahko namesto v obliki ‚romba‘ izvedete v ravni črti, tako da v vsako vrsto postavite samo eno kartico. To je malo bolj zapleteno in vam lahko vzame nekaj več časa.

Lahko uporabite vseh 12 kartic, vendar bo to zamudno in še romb bo prav čudne oblike. Lahko pa izberete le devet kartic, in izločite tiste, ki so po vašem mnenju manj primerne ali koristne za vašo skupino. Zgornja diagrama kažeta, kako je videti ocenjevanje s sistemom romba z devetimi ali dvanajstimi karticami.

IDEJE ZA AKCIJO

Pri obravnavanju načinov za spoprijemanje s sovražnim govorom na spletu lahko udeležencem predstavite nekaj primerov iz Zbirke virov kampanje, ki se nanašajo na homofobijo, bifobijo in transfobijo, na primer mednarodni dan boja proti homofobiji, bifobiji in transfobiji. Več o tej temi lahko preberete tudi v viru za izobraževanje o človekovih pravicah: <http://ifm-sei.org/publications-2/educational-resources/rainbow-resources>

IZROČKI

1. Napisano v zasebni elektronski pošti prijatelju kot ‚šala‘.

**Geje bi morali
enostavno iztrebiti!**

3. Komentar na neonacistični spletni strani, zanj je glasovalo 576 ljudi.

**Hitler je imel prav, da je pošiljal
geje v plinske celice!**

5. Uvodnik v spletnem časopisu, ki se ne strinja z odločitvijo evropskega sodišča.

**Družba, ki ima homoseksualne
moške za ‚normalne‘, je bolna.**

7. Komentar pod člankom novinarja, za katerega je znano, da je istospolno usmerjen.

J* tebe in j*** tvojo mater!
Ti si bolna p***.**

9. Priljubljena spletna stran, ki ‚razkriva‘ geje; s sliko in imenom šole.

**Ta oseba je GEJ in uči otroke!
Pritožite se tukaj.**

11. Tvit, ki ga je politik poslal 350.000 sledilcem.

**Noben gej iz moje šole
ni uspel v življenju.**

2. Objavljeno na Facebookovi strani z več kot 1000 ‚prijatelji‘.

**Izločimo geje iz javnega življenja!
Podpišite tukaj, da bo sporočilo
prišlo do politikov.**

4. Refren v protigejevski pesmi. Spletni videoposnetek je imel 25.000 ogledov.

Iztrebite geje!

6. Intervju z ministrom za notranje zadeve o predlogu nove zakonodaje.

**Geji potrebujejo zdravljenje,
ne strpnosti**

8. Napis pod sliko znane osebnosti, za katero se ve, da je gej; na osebnem blogu z maloštevilnimi bralci.

**Gej ali zaostal? Večina gejev
je umsko zaostalih.**

10. Protigejevski videoposnetek, ki trdi, da je biti gaj nevarnejše od kajenja (zaradi aidsa).

Prej boste umrli ...

12. Karikatura s stereotipom geja z rogovi in repom.

**Homoseksualci
so obsedeni z demoni.**

STOPNJA
1

SKUPINA
12+

ČAS
45'

RECIMO BOBU BOB

Dejavnost uporablja metodo akvarija za razpravo o pogostih predsodkih o določenih skupinah v družbi in spodbuja sodelujoče, da začnejo kritično razmišljati o uveljavljenih prepričanjih in pripravijo argumente proti sovražnemu govoru.

TEME Strategije kampanj, rasizem in diskriminacija, internetna pismenost

ZAHTEVNOST Stopnja 1

VELIKOST SKUPINE Najmanj 12

ČAS 45 minut

- CILJI
- Razmisliti o lastnih predsodkih in negativnih stereotipih o nekaterih skupinah
 - Oblikovati argumente in možne odgovore na sovražni govor na spletu
 - Bolje razumeti skupine, ki so v družbi pogosto nerazumljene, in postati empatičen do njih

- PRIPOMOČKI
- Trije stoli
 - Prostor, da bodo sodelujoči lahko sedeli v krogu in se prosto gibali
 - Majhni trakovi papirja in pisala
 - Klobuk ali majhna posoda

- PRIPRAVA
- Papir narežite na trakove – približno dva za vsakega sodelujočega (in nekaj za zalogo).
 - Bodite pozorni, če so med sodelujočimi predstavniki skupine, ki je pogosto tarča predsodkov. Da se izognete težavam, je dobro tem posameznikom vnaprej in ločeno razložiti dejavnost. Povejte jim, da so lahko zelo koristni za skupino, in zagotovite, da se pri dejavnosti ne bodo počutili nelagodno.
 - Koristno si je pripraviti odgovore na nekatere uveljavljene strahove ali zmotna prepričanja, ki bodo prav gotovo izraženi.

NAVODILA

NA IZBIRO: DRUGAČEN ZAČETEK

1. Napišite te trditve pod naslovom ‚Dejstva‘ na tablo ali jih projicirajte na steno, da jih bodo udeleženci lahko brali. Lahko tudi pripravite svoje trditve in jih dodate na seznam.

Dejstva

- Če bi se vsi priseljenci vrnili domov, bi bilo dovolj dela za vse.
- Dekleta so pri spletnih igrah slabša kot fanti.
- Znanstvene študije so pokazale, da imajo Evropejci manjše možgane kot Azijci.
- Gejevstvo je bolezen, ki jo je mogoče ozdraviti.

2. Udeleženci naj se na te trditve odzovejo. Po nekaj odgovorih jim povejte, da so te trditve v celoti izmišljene. Vse trditve so dejansko lažne. Znova zaprosite udeležence, naj se odzovejo na trditve in na kratko preverite, zakaj so jim verjeli (če so jim verjeli).
3. Udeležence vprašajte, ali so že naleteli na spletu na kaj, kar se jim je zdelo lažno, ali za kar so vedeli ali sumili, da je lažno. Kaj so storili v zvezi s tem?

GLAVNA DEJAVNOST

4. Udeležencem pojasnite, da so sovražni govor in rasistični izpadi posledica nevednosti. Ljudje verjamejo ali pa se pustijo prepričati o stvareh v zvezi s skupinami, ki jih sploh ne poznajo. Ali pa verjamejo stvari o celotnih skupnostih samo na podlagi izjav ene same osebe. Če taka prepričanja prosto krožijo in jih nihče ne izpodbija, jih počasi začnemo sprejemati kot ‚dejstva‘. Pozabimo, kje smo kaj slišali, ali da je to, kar smo slišali, laž, ali samo mnenje nekoga, in začnemo v to verjeti.
5. Udeležencem povejte, da ima lahko na internetu vsakdo pomembno vlogo pri dvomu glede ‚dejstev‘ in mnenj, ki na njem krožijo. Vprašati se, zakaj, ali pa si odgovoriti, zakaj ne, je najpomembnejše, kar lahko storimo za preprečevanje širjenja lažnih ali zlonamernih idej. To je tudi zanesljivejši način, da si ustvarimo lastno mnenje, na katero se lahko zanesemo.
6. Razložite, da boste pri dejavnosti proučili nekaj negativnih ‚dejstev‘ ali mnenj o nekaterih skupinah, ki so široko sprejeta. Udeleženci morajo najti argumente in ‚spodkopati‘ splošno sprejete mite z znanjem in na podlagi izkušenj skupine. To morajo razumeti kot priložnost za poglobljanje razumevanja in za prenos lastnega znanja in izkušenj.
7. Razdelite papirne trakove, in sicer po dva vsakemu udeležencu, druge pa pustite ob strani in povejte, da so jim po potrebi na voljo. Udeleženci naj zapišejo vsa negativna mnenja ali trditve, ki so jih že slišali v zvezi s takimi skupinami in o katerih bi se radi pogovorili. Povejte jim nekaj primerov:
 - Ljudje naj živijo v lastni državi in naj se ne selijo po svetu!
 - Ženske morajo biti doma in naj nehajo krasti službe moškim!
 - Romi bi morali začeti živeti po običajih države, v kateri so.
8. Razložite, da udeležencem ni treba verjeti tem trditvam; lahko samo želijo preveriti odgovore na ta splošno sprejeta ‚dejstva‘. Trditev ni treba podpisati, listke pa zberejo v klobuk ali posodo.
9. Postavite tri stole v polkrog pred skupino. V razpravi sodelujejo le tisti, ki sedijo na stoli, drugi so opazovalci.

10. Povejte, da boste najprej k pogovoru povabili tri prostovoljce. Če se hoče pogovoru pridružiti še kdo, to lahko stori, ker pa v pogovoru lahko vedno sodelujejo le trije, mu mora eden odstopiti svoje mesto. Kdor se želi pridružiti pogovoru, mora nežno potrkat po rami enega od govornikov. Osebi potem zamenjata mesti in prejšnji govornik postane opazovalec.
11. Udeležence spodbujajte, da izrazijo svoje mnenje, pa tudi druga mnenja, s katerimi ni nujno, da se strinjajo. Na ta način je mogoče na glas povedati sporna, politično nekorektna ali nezaslišana prepričanja in o temi je mogoče razpravljati z različnih stališč. Pripombe, ki bi žalile ali prizadele kogar koli v skupini, niso dovoljene.
12. Eden od prostovoljcev naj iz klobuka vzame listek s trditvijo in začne razpravo. Razprava naj poteka toliko časa, da je tema izčrpana in se argumenti začnejo ponavljati. Potem naj prostovoljci razpravljajo o novi trditvi in začnejo nov krog pogovora pod enakimi pogoji kakor prej.
13. V okviru razpoložljivega časa razpravljajte o čim več različnih trditvah. Na koncu si vzemite nekaj časa za umiritev razprave in razmislek o celotni dejavnosti.

POGOVOR NA KONCU DEJAVNOSTI

S spodnjimi vprašanji pomagajte udeležencem, da razmislijo, ali je dejavnost spremenila njihove poglede, ali jim ponudila argumente za boj proti predsodkom:

- Je kdo izvedel kaj takega, česar prej ni vedel?
- Je kdo spremenil svoje mnenje o določeni skupini ali vprašanju?
- Menite, da ste bolj sposobni sodelovati v razpravi, polni predsodkov? Menite, da boste sposobni v taki razpravi sodelovati v živo ali na spletu? Zakaj da ali zakaj ne?
- Bi bili sposobni sodelovati v taki razpravi na spletu? Kaj bi bilo enako? Kaj bi bilo drugače?
- Kaj lahko storimo, če dvomimo o resničnosti nekega prepričanja?

NAMIGI ZA VODJE

- Pozorni morate biti na različna prepričanja in pripadnosti v skupini ter opozoriti udeležence, da to pri razpravi upoštevajo.
- Veliko je vprašanj ali trditev, o katerih ne udeleženci ne vi niste sposobni neposredno razpravljati. Napišite jih na tablo in o njih razmislite sami ter o njih razpravljajte pozneje ali prosite udeležence, da o njih razmislijo in povejo svoje mnenje.
- Če trem sogovornikom ne uspe najti argumentov proti predsodkov polnim trditvam, se lahko vmešate v pogovor, vendar pa tega ne počnite prepogosto. Včasih je koristno tudi prekiniti razpravo in vprašati druge člane skupine, ali imajo drugačno mnenje.
- Pomembno je, da ostane razprava odprta in imajo sodelujoči občutek, da lahko razložijo svoja prepričanja ali izrazijo tista, ki sicer veljajo za sporna, so pa vendarle stalno prisotna v medijih in družbi na splošno. Hkrati pa razprava ne sme biti ponavljanje nevljudnih in neupravičenih negativnih stereotipov. Spodbujajte udeležence, da govorijo v obliki vprašanj in komentirajo čim bolj taktno,

tudi kadar izražajo negativno mnenje o posameznih skupinah. Pri tem jim lahko pomagate z nekaj stavki, na primer:

- „Slišal sem govornice, da ...“
 - „Nekateri ljudje menda menijo, da ...“
 - „Mi lahko pomagate razumeti ...?“
 - „Zakaj bi bilo to prepričanje zmotno?“
- Spodbujajte udeležence, da se vsaj enkrat vključijo v razpravo!

DRUGE MOŽNOSTI

Ko ste zbrali trditve, lahko udeležencem pred razpravo daste na voljo nekaj časa, da razmislijo o njih in si pripravijo komentarje. Lahko tudi razdelite trditve/vprašanja med udeležence in jih prosite, da pripravijo kratke argumente za razpravo. Razprava lahko nato poteka v ozračju večjega splošnega zavedanja.

Dejavnost se lahko organizira tudi v obliki posameznih dejavnosti, in se na primer v vsaki od njih obravnava predsodki, katerih tarča je le ena družbena skupina. Za vsako dejavnost lahko pripravite informacijo o položaju take skupine v vaši državi ali pa prosite skupino, da jo pripravi.

Sodelujoči lahko pripravijo tudi videoposnetke z informacijami, ki dokazujejo neresničnost splošno sprejetih prepričanj. Uporabite spletno stran gibanja Ne sovražnemu govoru za širjenje teh videoposnetkov in sporočil ter za seznanjanje z resnico.

IDEJE ZA AKCIJO

- Udeleženci lahko pripravijo videoposnetke z informacijami, ki so drugačne od splošno sprejetih prepričanj.
- Udeležence lahko spodbudite, da proučijo teme, ki niso bile v celoti obravnavane v razpravi, in o svojih ugotovitvah poročajo skupini.
- Na začetku lahko sestavijo seznam, mitov, ki jih je treba razbiti! Na seznam lahko uvrstijo nekaj najpogostejših predsodkov o posameznih tarčah, in argumente, informacije in statistične podatke, ki te predsodke izpodbijajo.
- S skupino lahko tudi začnete pripravljati seznam nasprotnih argumentov, ki jih udeleženci lahko uporabijo, ko na spletu najdejo predsodek ali rasistično vsebino. Pomembno je tudi, da se pogovorite, kako naj te argumente uporabijo na spletu. Lahko jim na primer dodajo humor, jih vključijo v informacije ali delijo povezave.

STOPNJA
2SKUPINA
20-25ČAS
60'

NJIHOVE ZGODBE

Udeleženci v majhnih skupinah analizirajo novičarski medij, še posebej način, kako so prikazani priseljenci in priseljevanje. Rezultate predstavijo v obliki kolaža.

TEME	Rasizem in diskriminacija, svoboda izražanja, človekove pravice
ZAHTEVNOST	Stopnja 2
VELIKOST SKUPINE	20-25
TIME	60 minut
CILJI	Raziskati, kako so priseljenci prikazani v tisku, in razpravljati, kako lahko to vpliva na odnos družbe do njih Prepoznati manj očitne oblike rasizma, kot so ‚skrita‘ sporočila, selektivno poročanje ali uporaba slik, in na kakšen način spodbujajo sovražni govor Pogovoriti se o ‚pozitivnih‘ zgodbah o priseljenicah in priseljevanju ter jih raziskati
PRIPOMOČKI	Trije izvodi petih različnih časopisov/revij (glede na velikost skupine) Več listov za tablo Markerji, škarje Dovolj prostora za štiri skupine ali pet skupin, ki bodo pripravljale velik kolaž Dostop do interneta (neobvezno)
PRIPRAVA	Za vsako skupino naredite veliko polo iz štirih listov papirja. Vsaka skupina dobi markerje, škarje in izvod izbrane publikacije. Za vsako skupino naredite kopijo seznama za preverjanje s 128. strani.

NAVODILA

- Udeležence vprašajte, kako razumejo izraze:
stereotip, rasizem, diskriminacija
- Te besede na kratko razložite (po potrebi na podlagi informacij na [170.–174. strani](#)) in poudarite, da
 - posploševanja o skupinah ljudi (stereotipi) zelo redko veljajo za vse člane take skupine;
 - ko so taka posploševanja splošno sprejeta, pogosto postanejo izgovor in opravičilo za diskriminacijo, viktimizacijo, zlorabo in še kaj hujšega.

3. Vprašajte udeležence, ali poznajo kakšno skupino, ki je žrtev neupravičenih stereotipov in je pogosto tarča diskriminatornih dejanj, nadlegovanja ali sovražnega govora. Razložite, da boste pri dejavnosti analizirali način, kako mediji običajno prikazujejo eno takih skupin, tj. priseljencev.
4. Pokažite publikacije, ki ste jih izbrali, in povejte, da bo delo, to je analiza načina, kako so priseljenci prikazani v medijih, potekalo v skupinah. Razložite jim, da se bodo morali vprašati, ali publikacije prikazujejo priseljence ...
 - na splošno pozitivno,
 - na splošno negativno ali
 - nevtravno.
5. Uporabite seznam za preverjanje ([128. stran](#)), da ugotovite, ali udeleženci razumejo, na kaj morajo biti pozorni pri analizi. Spodbudite jih, da vključijo vse dodatne informacije, ki se jim zdijo pomembne.
6. Udeležence razdelite v skupine po pet ali šest oseb in vsaki skupini dajte dva izvoda ali tri izvode istega časopisa, pripravljene pole papirja, pisala, lepilo, škarje itd. Pojasnite, naj seznam za preverjanje uporabijo zato, da prepoznajo čim več predsodkov in nato svoje ugotovitve predstavijo v obliki kolaža. Uporabijo naj izstrižke iz časopisov in jih opremijo s podatki in lastnimi slikami ali besedilom. Povejte, da bodo ob koncu dejavnosti vsi kolaži razstavljeni.
7. Ko skupine končajo delo, obesite kolaže in dajte skupinam čas, da si ogledajo delo drugih skupin. Nato skupine združite za pogovor o dejavnosti.

POGOVOR NA KONCU DEJAVNOSTI

- Udeleženci naj povejo svoje splošno mnenje o dejavnosti: se jim je zdela koristna/jih je presenetila? Kakšen je njihov splošni vtis o tem, kako mediji prikazujejo priseljence in ali menijo, da so ‚pošteno‘ prikazani?
- Če v kolažih ni ‚dobrih‘ zgodb, vprašajte udeležence, kakšne dobre zgodbe bi lahko vključili, da bi prikazali tudi drugo plat priseljavanja. Ali so v časopisih naleteli na primer na dobre zgodbe o ‚nepriseljencih‘?
- Zakaj so po njihovem mnenju priseljenci po vsem svetu postali tarča diskriminacije, nadlegovanja in sovražnega govora? Kako pomembna je vloga medijev pri krepitevi negativnih stereotipov?
- So udeleženci naleteli na podobne predsodke ali nestrpni odnos na spletnih straneh, ki jih obiskujejo? Naj navedejo kakšen primer.
- Kakšne bi bile lahko posledice kulture, ki priseljence ‚krivi‘ za večino težav v družbi, za priseljence, njihove družine in otroke ter celotno družbo? Kako se to odraža v sovražnem govoru, ki cilja na priseljence?
- Kaj lahko mladi storijo za spodbujanje bolj pozitivnega pogleda na priseljence? Poznajo kakšne spletne strani s pozitivnimi novicami o priseljencih?

NAMIGI ZA MODERATORJE

- Skušajte izbrati časopise in revije, ki ponujajo veliko različnih političnih in kulturnih mnenj. Najverjetneje celo tisti, ki so priseljencem najbolj naklonjeni, ne bodo skušali izpodbijati ali uravnotežiti močnih negativnih čustev v družbi, na primer z objavo ‚dobrih novic‘ o priseljskih skupnostih ali posameznikih.
- Verjetno se bodo mnogi v skupni strinjali z negativnim odnosom v publikacijah in menili, da je takšen odnos upravičen. Udeležence spodbujajte, da na glas povedo svoje mnenje, da se bo lahko skupina do tega opredelila. Koristno je tudi vnaprej poiskati nekaj dobrih zgodb, ki bi bile lahko objavljene v tisku, in proučiti razmere v državah, ki sprejemajo priseljence. Udeleženci naj si na primer zamišljajo, da živijo v Iraku ali Afganistanu, kjer je vojna uničila velik del države.

DRUGE MOŽNOSTI

Namesto tiskanih medijev lahko udeleženci raziščejo spletne novičarske portale. Pri tem jih bo morda treba usmeriti na določene spletne strani, na primer na objave na prvi strani portala v petih dneh, da se omeji količina razpoložljivega gradiva. Enak pristop se lahko uporabi tudi za televizijske novice.

IDEJE ZA AKCIJO

Pomagajte udeležencem vzpostaviti spletno stran ali medijski profil s pozitivnimi zgodbami o priseljenicah. Lahko bi proučili katero od priseljskih skupnosti na kraju samem, preverili razmere v deželah in državah, iz katerih prihajajo, razloge za preseljevanje in nekaj vsakdanjih zgodb priseljencev, ki živijo v njihovi državi. Pošljite povezavo na spletno stran novinarjem časopisov, ki ste jih proučili, in jim povejte, da je navdih za stran prav negativna podoba, ki jo prikazujejo v svoji publikaciji!

Če imate dostop do interneta, si lahko glavne spletne strani neposredno ogledate in izvedete vajo kar na spletu. V takem primeru lahko zastavite vprašanje o vlogi spletnih forumov, ki so povezani s temi članki in kjer lahko uporabniki pišejo komentarje. Včasih so ti komentarji rasistični. V takem primeru se lahko s skupino pogovorite, ali so taki forumi sprejemljivi in pod kakšnimi pogoji.

Vajo lahko izvedete tudi z drugačno skupino glede na okoliščine, v katerih jo izvajate.

IZROČKI

SEZNAMI ZA PREVERJANJE ZA SKUPINE

Ali obstajajo fotografije/slike priseljencev?

- So katere ‚pozitivne‘?
- So katere ‚negativne‘?

Koliko je v časopisu člankov o priseljencih?

- Je kaj ‚dobrih zgodb‘, v katerih so priseljenci prikazani pozitivno?
- Ali so tudi negativne zgodbe?

S kakšnimi besedami so v ‚vašem‘ časopisu opisani priseljenci?

- So te besede večinoma pozitivne, negativne ali nevtralne?

So med njimi tudi očitne rasistične trditve?

- Če so, so to trditve političnih osebnosti ali ‚mnenja‘ novinarjev?

Kako bi se počutili, če bi kot priseljenka/-ec brali ta časopis? Bi želeli kaj dodati ali spremeniti?

STOPNJA
2

SKUPINA
10-25

ČAS
60'

RAZUMEVANJE SOVRAŽNEGA GOVORA

Udeleženci analizirajo primere sovražnega govora in razpravljajo o njegovih možnih posledicah za posameznika in družbo.

THEME	Človekove pravice, rasizem in diskriminacija
ZAHTEVNOST	Stopnja 2
VELIKOST SKUPINE	10-25
ČAS	60 minut
CILJI	• Razumeti različne oblike sovražnega govora ter posledice za žrtve in družbo• Pripraviti možne odgovore (odzive) na sovražni govor na spletu
PRIPOMOČKI	• Kopije primerov sovražnega govora• Papir in pisala• Tabla z listi
PRIPRAVA	• Pripravite kopije primerov sovražnega govora.• Pripravite dva lista, na enega napišite ‚posledice za žrtve‘ in na drugega ‚posledice za družbo‘.

NAVODILA

1. Udeležence vprašajte, kaj je zanje sovražni govor na spletu. Vprašajte, ali so že naleteli na sovražni govor na spletu, katerega tarča so bili posamezniki ali predstavniki posebnih skupin (na primer geji, črnci, muslimani, Judje, ženske itd.). Kaj občutijo, ko naletijo na sovražni govor? Kako se po njihovem mnenju počutijo žrtve?
Razložite, da se izraz ‚sovražni govor‘ uporablja v različnih pomenih:
 - prvič, zajema več kot le ‚govor‘ v običajnem pomenu besede in se lahko uporablja v zvezi z drugimi oblikami komunikacije, kot so videoposnetki, slike, glasba itd.,
 - drugič, izraz se lahko uporablja za opis zelo žaljivega in celo grozilnega obnašanja, pa tudi za pripombe, ki so ‚samo‘ nespoštljive in nevljudne.
2. Povejte, da boste skupaj analizirali nekaj resničnih primerov sovražnega govora na spletu in zlasti proučili njihov učinek na žrtve in družbo.

3. Udeležence razdelite v skupine in vsaki skupini dajte en primer sovražnega govora na spletu (131.–134. stran).
4. O primeru naj se pogovorijo in odgovorijo na vprašanja. Za nalogo imajo na voljo 15 minut časa.

POGOVOR NA KONCU DEJAVNOSTI

Predstavite vsak primer in skupine naj povedo, kakšen je njihov odziv. Odzive zapišite na tablo. Če so odgovori skupin podobni, jih podčrtajte ali pri odgovoru dopišite številko, da označite, da je več skupin odgovorilo enako. Ko ste zapisali odgovore vseh skupin, jih pregledajte in se na podlagi spodnjih vprašanj pogovorite o dejavnosti s celo skupino:

- Kaj menite o dejavnosti? Kaj menite o primeru, ki ste ga analizirali?
- Katere posledice sovražnega govora so skupine najpogosteje zaznale?
- Ali imajo skupine, ki so tarča sovražnega govora v teh primerih, kaj skupnega?
- Ali ste opazili kakšne podobnosti pri posledicah ne glede na skupino, ki je bila tarča sovražnega govora?
- Kakšne bi bile lahko posledice, če se takšno početje širi na spletu, pa nihče ne ukrepa?
- Katera orodja ali metode bi po vašem mnenju lahko uporabili za boj proti sovražnemu govoru na spletu?
- Kaj lahko storimo, če na spletu naletimo na takšne primere sovražnega govora?

NAMIGI ZA MODERATORJE

- Več o kampanji za boj proti sovražnemu govoru na spletu je v 2. in 5. poglavju.
- Več o človekovih pravicah na spletu je v *Vodniku po človekovih pravicah za uporabnike interneta*.

DRUGE MOŽNOSTI

Če je dovolj časa, lahko udeleženci pripravijo sporočila solidarnosti za vsak primer žrtve sovražnega govora. Primere lahko uporabite tudi za analizo odnosa med sovražnim govorom in svobodo izražanja. Pri tem se lahko pogovorite o omejitvah, ki bi jih lahko ali jih ne bi uvedli.

IDEJE ZA AKCIJO

Udeležencem predstavite gibanje Ne sovražnemu govoru in jih pozovite, da se mu pridružijo in s tem pokažejo, da so proti sovražnemu govoru na spletu. Na spletni strani gibanja lahko delijo svoja mnenja o posledicah sovražnega govora in o tem, kako pomembno se mu je zoperstaviti in pokazati solidarnost z žrtvami.

Opozorite jih na možnost, da primere sovražnega govora sporočijo Hate Speech Watch na spletni strani gibanja in se o njih pogovorijo z drugimi uporabniki. Skupaj si lahko ogledate spletno stran Hate Speech Watch in se pogovorite o primerih, ki so jih objavili drugi uporabniki. Lahko pripravite 'listino' o boju proti sovražnemu govoru, ki jo bodo udeleženci lahko uporabili v šoli ali mladinskem centru. Lahko bi tudi

organizirali šolski dan boja proti sovražnemu govoru in uporabili slovesnosti ob dnevih človekovih pravic za večjo ozaveščenost o tem vprašanju. Ob 21. marcu, svetovnem dnevu boja proti rasni diskriminaciji, bi lahko organizirali dejavnosti proti sovražnemu govoru na spletu.

IZROČKI

1. PRIMER

Mlad fant na svojem družbenem profilu objavi ogromno nacionalistično zastavo in trditve, kot 'izženi-mo islam – zaščitimo svoje ljudi'. Doda simbol polmeseca in zvezde v prometnem znaku za prepoved. Informacijo širi po socialnih omrežjih in na svoji spletni strani.

- Kdo so v tem primeru žrtve sovražnega govora? Kakšne posledice bo to imelo zanje?
- Kako bo ta sovražni govor vplival na osebe, ki čutijo pripadnost z napadenimi skupinami, in na družbo na splošno?

2. PRIMER

A. piše članek, v katerem trdi, da holokavsta ni bilo, in daje žaljive in rasistične pripombe o Judih. A. članek objavi na svojem blogu in ga deli na številnih protijudovskih spletnih straneh. A. vsebino tudi vključi v spletne enciklopedije (wikis) in jo označi za 'znanstveno dognanje' o holokavstu.

- Kdo so v tem primeru žrtve sovražnega govora? Kakšne posledice bo to imelo zanje?
- Kako bo ta sovražni govor vplival na osebe, ki čutijo pripadnost z napadenimi skupinami, in na družbo na splošno?

IZROČKI

3. PRIMER:

V časopisu, ki je blizu vladajoči politični stranki, vodilni novinar označi Rome za „živali“ in poziva, da jih je treba na vsak način odstraniti. Na forumu, ki je vezan na spletno različico časopisa, je nato objavljenih veliko komentarjev, ki podpirajo novinarjevo mnenje. Časopis mnenja ne pojasni in se za komentarje ne opraviči. Na spletu so še drugi članki z enakimi stališči in podobnim tonom in vedno več ljudi objavlja svoje komentarje na forumu.

- Kdo so v tem primeru žrtve sovražnega govora? Kakšne posledice bo to imelo zanje?
- Kako bo ta sovražni govor vplival na osebe, ki čutijo pripadnost z napadenimi skupinami, in na družbo na splošno?

4. PRIMER:

Na spletu je organizirana kampanja, ki trdi, da so za gospodarsko krizo v državi krivi priseljenci in begunci. Na spletnih platformah začnejo krožiti objave: fotografije napadalnih beguncev, beguncev v ponižujočih okoliščinah in komentarji o tem, da begunci kradejo službe domačim ljudem. Po socialnih omrežjih se širi ogromno dezinformacij, med drugim lažne statistike, ki dokazujejo, da so priseljenci nasilni in vir težav.

- Kdo so v tem primeru žrtve sovražnega govora? Kakšne posledice bo to imelo zanje?
- Kako bo ta sovražni govor vplival na osebe, ki čutijo pripadnost z napadenimi skupinami, in na družbo na splošno?

5. PRIMER:

Na različnih novičarskih spletnih straneh so objavljeni žaljivi komentarji in trditve, da tujci nimajo pravice prebivati v tej državi. Nekateri komentarji celo pozivajo k nasilju nad nebelimi tujci.

- Kdo so v tem primeru žrtve sovražnega govora? Kakšne posledice bo to imelo zanje?
- Kako bo ta sovražni govor vplival na osebe, ki čutijo pripadnost z napadenimi skupinami, in na družbo na splošno?

IZROČKI

6. PRIMER:

Na spletu so objavljeni videi s trditvijo, da so člani LGBT skupnosti ‚perverzni‘ in ‚bolni‘ in bi jih bilo treba izločiti iz družbe, saj uničujejo tradicijo in obstoj naroda. Videi se sklicujejo na ‚znanstvene raziskave‘, vendar so sklici pogosto zavajajoči ali pa jih sploh ni. Nekateri videi prikazujejo LGBT družine in njihove otroke.

- Kdo so v tem primeru žrtve sovražnega govora? Kakšne posledice bo to imelo zanje?
- Kako bo ta sovražni govor vplival na osebe, ki čutijo pripadnost z napadenimi skupinami, in na družbo na splošno?

7. PRIMER:

Nogometna tekma je bila prekinjena zaradi žaljivk, ki jih navijači kričijo in prepevajo proti enemu od igralcev, ki je zanje ‚črnc‘. Videoposnetek o dogodku prosto kroži na spletu in sproži vrsto rasističnih odmevov na številnih spletnih straneh. Ko so vložene tožbe, številni podporniki teh komentarjev zatrjujejo, da so žrtve cenzure.

- Kdo so v tem primeru žrtve sovražnega govora? Kakšne posledice bo to imelo zanje?
- Kako bo ta sovražni govor vplival na osebe, ki čutijo pripadnost z napadenimi skupinami, in na družbo na splošno?

8. PRIMER:

Na internetu že nekaj časa kroži oglas za kavbojke. Na njem je ženska, obkrožena z moškimi. Poleg seksualne konotacije celotni prizor daje splošni vtis spolnega nasilja in spominja na posilstvo. V eni od držav se več organizacij pritoži. Novica o primeru sproži na spletu številne komentarje, med katerimi jih veliko še krepi prepričanje, da so ženske stvari, s katerimi se lahko moški igrajo in so do njih nasilni.

- Kdo so v tem primeru žrtve sovražnega govora? Kakšne posledice bo to imelo zanje?
- Kako bo ta sovražni govor vplival na osebe, ki čutijo pripadnost z napadenimi skupinami, in na družbo na splošno?

IZROČKI

9. PRIMER:

Politik obdolži muslimane, da so glavni krivci za kazniva dejanja proti dekletom. Sklicuje se na ‚splošno znana dejstva‘ in navaja nekaj ‚zgovornih primerov‘. S člankom povezani videoposnetek povzroči številne komentarje, med njimi je nekaj rasističnih in nasilnih. Članek citirajo drugi, ki podpirajo enaka stališča, in je prikazan kot spoštovanja vredno in utemeljeno mnenje.

- Kdo so v tem primeru žrtve sovražnega govora? Kakšne posledice bo to imelo zanje?
- Kako bo ta sovražni govor vplival na osebe, ki čutijo pripadnost z napadenimi skupinami, in na družbo na splošno?

10. PRIMER

Posnetke preteklih ostrih spopadov med dvema državama še vedno predvajajo na spletnem videokanal. Sprožajo številne rasistične komentarje o prebivalcih ene od držav. Rasizem in žalitve med tema skupnostma ne ponehajo še dolgo po koncu spopada.

- Kdo so v tem primeru žrtve sovražnega govora? Kakšne posledice bo to imelo zanje?
- Kako bo ta sovražni govor vplival na osebe, ki čutijo pripadnost z napadenimi skupinami, in na družbo na splošno?

11. PRIMER:

Glasba z nacionalistično vsebino se predvaja na spletnem glasbenem kanalu. Nekatere pesmi objavljajo člani dveh etničnih skupin, ki sta bili v preteklosti nasprotnici v nasilnem spopadu. Pesmi pogosto spodbujajo nasilje do članov druge etnične skupine.

- Kdo so v tem primeru žrtve sovražnega govora? Kakšne posledice bo to imelo zanje?
- Kako bo ta sovražni govor vplival na osebe, ki čutijo pripadnost z napadenimi skupinami, in na družbo na splošno?

STOPNJA
3SKUPINA
12+ČAS
60'

VIRTUALNA AKCIJA

Pri tej dejavnosti udeleženci črpajo navdih iz nekaterih akcij proti rasizmu in skupaj razmislijo, kako bi tudi sami lahko pripravili podobne akcije na spletu.

TEME	Strategije kampanj, rasizem in diskriminacija, človekove pravice
ZAHTEVNOST	Stopnja 3
VELIKOST SKUPINE	Najmanj 12
ČAS	60 minut
CILJI	• Razumeti vlogo interneta kot prostora, kjer lahko mladi spodbujajo spoštovanje in in podpirajo svobodo • Poznati omejitve interneta in razmerje do fizičnega prostora pri spodbujanju mladih za vrednote in načela človekovih pravic
PRIPOMOČKI	• Papir in pisala • Dostop do interneta (neobvezno)
PRIPRAVA	• Obiščite spletne strani organizacij, ki izvajajo dejavnosti, ki jih boste obravnavali z udeleženci, da boste vedeli, kako se mladi borijo proti rasizmu. • Pripravite kopije izročkov.

NAVODILA

1. Udeležence vprašajte, ali poznajo kakšne pobude ali akcije proti rasizmu ali drugim oblikam diskriminacije. Na kratko se pogovorite o teh primerih.
2. Povejte udeležencem, da bodo morali proučiti nekaj primerov protirasističnih akcij in razmisliti o tem, kako bi te akcije organizirali na spletu.
3. Udeležence razdelite v majhne skupine (največ pet v skupini) in vsaki skupini dajte en izroček. Primer naj preberejo, potem pa naj odgovorijo na ta vprašanja:
 - S katero težavo se ukvarja ta projekt?
 - Kaj je cilj projekta?
 - Katere metode uporablja za doseg svojih ciljev?
4. Skupinam dajte na voljo približno deset minut časa za obravnavo teh vprašanj. Po desetih minutah jim dajte novo nalogo: kako bi se lotili enake težave z uporabo interneta. Naj razmislijo o vrstah de-

javnosti, ki bi jih lahko izvajali na spletu in bi odražale nespletne dejavnosti, kot so opisane v primerih.

Osredotočijo naj se na ta vprašanja:

- Katere spletne metode bi lahko uporabili za doseg svojih ciljev?
- Kje so meje uporabe interneta za doseg teh ciljev?

5. Udeležencem dajte na voljo približno 20 minut časa za izvedbo te naloge, potem pa jih prosite, da svoje izsledke delijo z drugimi udeleženci skupnega pogovora.

POGOVOR NA KONCU DEJAVNOSTI

Pogovor ob koncu dejavnosti izkoristite za proučitev izsledkov delovnih skupin z vsemi udeleženci in za razmislek o prednostih in pomanjkljivostih uporabe interneta v boju proti rasizmu in diskriminaciji. V pomoč naj vam bo nekaj vprašanj:

- Menite, da bi bilo mogoče predloge udeležencev uspešno izvesti?
- Menite, da bi z njimi lahko dosegli želeni cilj?
- Katere so prednosti interneta kot orodja v kampanji?
- Katere so prednosti ali pomanjkljivosti spletnih kampanj?
- Ali poleg tistih, ki ste jih spoznali v primerih, poznate še druga spletna orodja ali druge pobude, ki so lahko v pomoč pri spletnih kampanjah?
- Ali poznate še kakšno drugo kampanjo proti rasizmu in diskriminaciji?
- Kako bi uporabili internet v kampanji proti rasizmu in diskriminaciji?

NAMIGI ZA MODERATORJE

- Če udeleženci vedo zelo malo o sovražnem govoru, rasizmu in diskriminaciji, lahko začnete dejavnost z razmislekom o teh konceptih.
- Če si udeleženci težko zamišljajo te spletne dejavnosti, jim povejte nekaj primerov uporabe interneta v akciji.
- Več informacij o strategijah za kampanje in spletno soudeležbo je v 5. poglavju (dela 5.6 in 5.7) o informativnem gradivu. Lestev spletne soudeležbe je na [90. strani](#). Preberete lahko tudi *Vodnik po človekovih pravicah za uporabnike interneta*, še zlasti poglavje ‚Zbiranje, združevanje in soudeležba‘.

DRUGE MOŽNOSTI

Primere lahko prilagodite stanju v lokalnem ali državnem okolju ali pa izberete primere, ki so za vašo skupino primernejši. Pomembno je, da izberete različne pobude, da udeležencem pokažete, da je mogoče ukrepati na različne načine.

Dejavnost lahko izvedete tudi ‚v nasprotni smeri‘: izberete spletne dejavnosti, ki jih udeleženci proučijo in nato spremenijo v nespletne akcije.

IDEJE ZA AKCIJO

Povežite se z lokalnimi organizacijami, ki se borijo proti rasizmu, in jih povabite, da udeležencem predstavijo svoje delo.

Udeležence vprašajte, ali bi lahko katero od idej uresničili, in jih spodbudite, da to storijo. Za skupino bi lahko tudi ustvarili blog, na katerem udeleženci objavljajo informacije o skupinah, ki so pogosto tarča rasizma z namenom, da odpravijo splošno sprejete predsodke in okrepijo zavedanje o njihovih škodljivih posledicah. Udeležence spodbudite, da se pridružijo gibanju Ne sovražnemu govoru in s tem pokažejo solidarnost do žrtev sovražnega govora na spletu.

IZROČKI

1. PRIMER: RASIZEM V ŠPORTU

„Bila je prava mora. Prej si nisem mogel misliti, da bom lahko tako čustveno prizadet.“

22-letni nogometni navijač

Nemški nogometni navijači med nogometnimi tekmami redno prepevajo protisemitske slogane. Pobuda Dem Ball Ist Egal Wer Ihn Tritt (žogi je vseeno, kdo jo brca) se bori proti temu in vabi navijače različnih nogometnih klubov, da obiščejo koncentracijsko taborišče Auschwitz.

Pobuda Zakaj Auschwitz? je sprožila pesem ‚Zgradili bomo podzemeljsko železnico od Mönchengladbacha do Auschwitza‘. ‚Pesem iz Auschwitza‘ se je razširila povsod in jo je mogoče slišati na nogometnih stadionih in v klubih po vsej državi.

Organizacija je začela projekt, v okviru katerega so se mladi od 18. do 28. leta iz različnih klubov udeležili tridnevnega izleta v taborišča smrti. Cilj projekta je bil sprožiti poglobljeno debato o antisemitizmu in rasizmu v nogometu. Navijače je izkušnja globoko zaznamovala in mnogi so svoje vtise delili s širšo javnostjo. Pripravljena so bila tudi besedila za klubske spletne strani in pobudo je spremljala široka medijska kampanja. (na podlagi pobude Amadeu Antonio Organisation)

https://www.amadeu-antonio-stiftung.de/w/files/pdfs/1_living-equality.pdf

2. PRIMER: PREPLESKANJE RASISTIČNIH GRAFITOV

Protirasistična organizacija ‚Nikoli več‘ iz Krakova je organizirala lokalno akcijo proti sovražnim grafitom z geslom ‚prepleskajmo krakovske zidove!‘. Eno leto je organizacija Nikoli več sodelovala z lokalnimi partnerskimi organizacijami, da bi vključila čim več aktivistov in občanov:

- Zbrali so mladino, da je odstranjevala in z barvo prekrivala rasistične nalepke ali grafitne.
- Lastnike hiš so pozvali, da se pridružijo akcijam čiščenja in pleskanja.
- V šolah so s pomočjo učencev in učiteljev pisali protirasistične grafitne.
- Novinarje so pozvali, da o kampanji poročajo in sami objavljali članke v lokalnih časopisih in revijah.

Na ta način se je mnogo posameznih akcij združilo v eno veliko akcijo z močnim sporočilom ‚očistimo Krakov sovražnih grafitov‘.

http://www.unitedagainstracism.org/wp-content/uploads/2014/05/GraffitiLeaflet_GB.pdf

<http://www.nigdywiecej.org>

IZROČKI

3. PRIMER: ŽIVA KNJIŽNICA (LIVING LIBRARY)

Živa knjižnica je pobuda Sveta Evrope za boj proti predsodkom in diskriminaciji. Živa knjižnica deluje kot običajna knjižnica: obiskovalci lahko listajo po katalogu razpoložljivih publikacij, izberejo knjigo, ki jo želijo brati, in si jo za nekaj časa izposodijo. Ko jo preberejo, jo vrnejo v knjižnico, da jo lahko preberejo še drugi. Če želijo, si lahko izposodijo drugo knjigo. Edina razlika je v tem, da so ‚knjige‘ ljudje in je branje pogovor s ‚knjigo‘.

Živa knjižnica želi odpraviti predsodke s tem, da omogoča pogovor med dvema oseba: knjigo in bralcem. Knjige so prostovoljci, ki so bili žrtve diskriminacije, ali predstavniki organizacij ali posameznikov v družbi, ki so lahko tarča žalitev, stigmatiziranja, predsodkov ali diskriminacije. ‚Knjige‘ imajo pogosto osebno izkušnjo z diskriminacijo ali socialno izključenostjo in želijo to izkušnjo deliti z bralci. Najpomembneje pri tem je, da knjige dovolijo bralcem, da z njimi vzpostavijo dialog v upanju, da bodo njihovi pogledi in izkušnje s pomoč pri odpravljanju splošno sprejetih zaznavanj in predsodkov in na ta način spreminjali odnos in obnašanje v družbi na splošno.

Don't Judge a Book by its Cover, La couverture ne fait pas le livre !, Ne sodi knjige po platnicah!,
na voljo na <http://eycb.coe.int>.

4. PRIMER: DA GLASBI, NE RASIZMU

‚Naša glasba je živ dokaz, da se kulture lahko in se tudi res mešajo.‘

Cilj gibanja ‚da glasbi, ne rasizmu‘ je bil na ravni države ustanoviti gibanje za boj proti rasizmu in fašizmu z glasbo. Ustanovljeno je bilo leta 2002 kot odgovor na naraščanje rasizma in volilni uspeh skrajne desničarske stranke British National Party (BNP). Organizacija uporablja energijo glasbene scene, da poudari pozitivno plat različnosti in pritegne ljudi k sodelovanju v protirasističnih in protifašističnih dejavnostih, pa tudi, da spodbuja ljudi, da na volitvah ne podprejo fašističnih kandidatov.

Organiziranih je bilo že več sto dejavnosti pod geslom da glasbi, ne fašizmu, od velikih festivalov na prostem do nastopov v lokalnih krčmah in klubih. Na teh dogodkih so nastopili vrhunski umetniki, med njimi Ms Dynamite, Hard-Fi, Babyshambles, Akala, Get Cape Wear Cape Fly, Estelle, The View, Lethal Bizzle, Roll Deep in Basement Jaxx. Številne znane in vzpenjajoče se skupine, didžeji in pevci pa so organizirali svoje večere na lokalni ravni.

<http://lovemusichateracism.com/about>

STOPNJA
1

SKUPINA
PO ŽELJI

ČAS
40'

OBJAVI IN DELI NA SPLETU

Udeleženci v razpredelnici navedejo, kako delijo posamezne informacije na spletu in se pogovorijo, kako bi lahko bili še previdnejši pri delitvi osebnih informacij na spletu.

TEME	Zasebno življenje in varnost, internetna pismenost, vrstniško nasilje na spletu
ZAHTEVNOST	Stopnja 1
VELIKOST SKUPINE	Po želji
ČAS	40 minut
CILJI	• Razmisliti o različnih ‚odnosih‘ na spletu• Oblikovati osebna ‚merila‘ za deljenje in komuniciranje na spletu• Krepiti zavedanje o vprašanih zasebnosti na spletu in pridobiti znanja o varnostnih ukrepih, s katerimi lahko zavarujemo svojo zasebnost in človekove pravice na spletu
PRIPOMOČKI	• Kopije diagrama na 141. strani• Tabla z listi in markerji
PRIPRAVA	• Pripravite kopije diagrama za vse udeležence.

NAVODILA

1. Vprašajte udeležence, kako varujejo svojo zasebnost pred osebami, ki jih ne poznajo, na primer v trgovskih središčih. Pri tem jim lahko pomagata z nekaj vprašanji, na primer:
 - Ali nosite enaka oblačila kakor za na plažo?
 - Ali imate številko svojega mobilnega telefona napisano na čelu?
 - Ali ljudem razkrijete svoja spletna gesla?
2. Pojasnite, da je to v ‚resničnem‘ življenju samo po sebi umevno, da pa na spletu nismo vedno tako pazljivi. Vprašajte udeležence, ali menijo, da so na spletu pri varovanju svojih osebnih podatkov enako pazljivi kot v resničnem življenju. Pojasnite, da boste pri dejavnosti raziskali, kakšne podatke so pripravljani deliti z nekaterimi ljudmi na spletu.
3. Izobesite diagram s [141. strani](#) (ali ga narišite na tablo) in z udeleženci obravnavajte nekaj primerov, da bodo razumeli, kako naj se lotijo naloge. Pojasnite, da morajo biti odgovori osebni, saj so različni ljudje pripravljani o sebi deliti različne stvari.

4. Na voljo jim dajte približno 15 minut časa, nato pa naj svoj diagram delijo z dvema udeležencema ali tremi udeleženci. Pri tem lahko udeleženci hodijo naokrog in kažejo svoj diagram, lahko pa jih tudi razporedite v manjše skupine glede na prostor, ki ga imate na voljo.
5. Po primerjavi diagramov udeležence zberite in začnite splošno razpravo.

POGOVOR NA KONCU DEJAVNOSTI

Najprej zastavite nekaj splošnih vprašanj:

- Ali kakšnega podatka ne želite deliti z nikomer? Zakaj?
- Ali ste kakšen podatek pripravljeni deliti z vsemi? Pogovorite se o različnih stališčih v skupini.
- Ali ste pri primerjavi svojega diagrama z drugimi opazili razlike, in če ste jih, ali lahko te razlike pojasnite?
- Je po vašem mnenju treba biti previden pri deljenju podatkov s tujci? Kakšne so lahko posledice?
- Je po vašem mnenju treba biti previden pri deljenju podatkov o ‚drugih‘?
- Se je že zgodilo, da je kdo delil podatke o vas, za katere ne bi želeli, da jih deli? Bi lahko šlo za kršitev človekovih pravic? Bi bili lahko ti podatki uporabljeni za sovražni govor na spletu?

Dejavnost končajte z vprašanjem, ali udeleženci menijo, da so se zaradi dejavnosti bolj zavedeli svojega vedenja na spletu. Ali kdo namerava svoje obnašanje spremeniti? Katere vidike bi bilo treba po njihovem mnenju vedno upoštevati, preden delijo osebne podatke na spletu?

NAMIGI ZA MODERATORJE

- Za večino povezav v diagramu najbrž ni ‚pravih‘ odgovorov, saj so odgovori večinoma odvisni od osebnih nagnjenj. Vendar pa je treba udeležence opozoriti na nekatere nevarnosti, če ne zagotovijo varovanja svoje zasebnosti na spletu. Opozoriti jih morate na nevarnost vrstniškega nasilja in finančnih zlorab na spletu, če sami na to niso pomislili. Pomanjkanje skrbi za zasebnost in varnost lahko to nevarnost zelo poveča. Za več informacij o vrstniškem nasilju in zasebnem življenju in varnosti glejte 5. poglavje.
- V pogovoru lahko poudarite, da je varovanje zasebnosti na spletu pomembno ne le zaradi varnosti, ampak tudi zaradi varovanja vaše osebne integritete in dostojanstva. Če hodimo okrog nagi ali če dajemo neumne pripombe o drugih, ni velike škode (če imamo seveda srečo), lahko pa to pozneje obžalujemo. Vsebine, ki jih objavljamo na spletu, so veliko bolj ‚trajne‘ kot to, kar počnemo v nevirtualnem svetu, in pogosto jih ne moremo več izbrisati.
- *Vodnik po človekovih pravicah za uporabnike interneta* vsebuje obširne informacije o pravici vsakogar do zasebnosti in varovanja podatkov.

DRUGE MOŽNOSTI

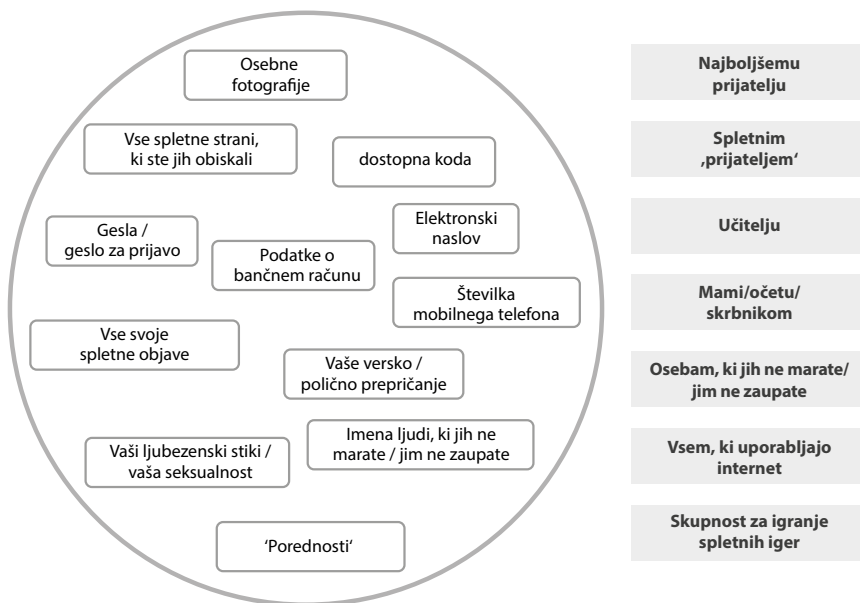
Ta dejavnost je sicer osredotočena na varovanje vaše zasebnosti, lahko pa jo uporabite tudi za proučitev vprašanja spoštovanja zasebnosti drugih. Udeležence lahko na primer, vprašate, ali prosijo za dovoljenje, preden delijo informacije o drugih ljudeh, in zakaj bi bilo lahko pomembno, da to storijo. Uporabite informacije o zasebnosti in varnosti iz 5. poglavja, da začnete pogovor o zasebnosti kot o človekovih pravicah.

IDEJE ZA AKCIJO

Udeleženci naj zapisujejo, kaj so v zadnjem tednu delili z drugimi: katere podatke in s koliko ljudmi. Ni treba, da podrobno zapisujejo vsebino svojih objav, bolj je pomembno, da zapišejo, katere objave so dali na voljo skupinam, ki so jih navedli v diagramu (sorodniki, prijatelji, učitelji itd.). Lahko bi tudi zapisovali informacije, ki jih objavljajo o sebi, in tiste, ki jih objavljajo o drugih.

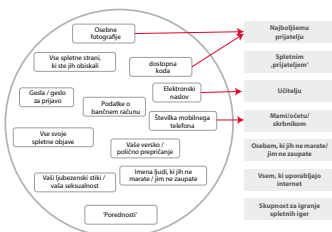
IZROČKI

VAŠE POVEZAVE NA SPLETU – S KOM DELITE INFORMACIJE NA SPLETU? KOMU BI TO POSLALI/POVEDALI?

S puščicami povežite kvadratke v krogu s kvadratici na desni.

Primer:

STOPNJA
3

SKUPINA
10-20

ČAS
90'

SPLETNI NAPAD

Udeleženci preoblikujejo (namišljeno) spletno stran kampanje, na kateri naletijo na številne rasistične komentarje lokalne skupnosti.

TEME	Internetna pismenost, strategije kampanj, rasizem in diskriminacija
ZAHTEVNOST	Stopnja 3
VELIKOST SKUPINE	10-20
ČAS	90 minut
CILJI	• Razmišljati o ključnih sporočilih za boj proti rasizmu• Proučevati načine, kako voditi spletno kampanjo proti rasizmu in sovražnemu govoru• Krepite veščine predstavljanja, prepričevanja in komunikacije na spletu
PRIPOMOČKI	• Tabla z listi, barvni flomastrji in markerji• Dostop do interneta (neobvezno)
PRIPRAVA	• Kopirajte izročke (144. in 145. stran).• Pozovite udeležence, da naštejejo nekaj po njihovem mnenju ‚najboljših‘ in ‚najslabših‘ spletnih strani (neobvezno).

NAVODILA

1. Pojasnite, da gre pri dejavnosti za preoblikovanje spletne strani za kampanjo, ki jo je začela šola. Udeležencem povejte:

Vaša šola je na območju, kjer živi velika priseljenska skupnost. Šola je ponosna na svoja prizadevanja za vzpostavitev dobrih etničnih odnosov in rasizem med šolarji je redkejši pojav. Po drugi strani pa so odnosi zunaj šole zelo napeti. Etnične manjšine so pogosto žrtev žalitev in nasilja s strani večinske ‚bele‘ populacije, neonacistične skupine so vedno številčnejše.

Vodstvo šole se je odločilo, da se s to težavo spoprime s spletno kampanjo za ozaveščanje o pomenu vključevanja vseh in vsakogar v skupnost. Na hitro je bila pripravljena spletna stran s forumom za zastavljanje vprašanj in objavljanje komentarjev. Ker pa se osebam na forumu ni bilo treba predstaviti, so bili na njem v kratkem času številni rasistični komentarji.

2. Udeležencem pokažite spletno stran kampanje in jih vprašajte, kaj menijo o njej. Pri tem jim lahko pomagata z nekaj vprašanji, na primer:
 - Je sporočilo kampanje jasno?
 - Kaj menite o spletni strani in načinu predstavitve informacij?
 - Je to dobra spletna stran za kampanjo? Zakaj se vam zdi dobra? Zakaj se vam ne zdi dobra?
3. Pojasnite, da gre pri dejavnosti za preoblikovanje spletne strani in razmislite o strategiji spletnega foruma. Udeležence razdelite v skupine (največ šest v skupini) in jim razdelite naloge (144. stran).
4. Skupinam dajte na voljo približno 20 minut časa za obravnavo teh vprašanj,
5. Nato dajte vsaki skupini polo papirja in nekaj barvnih flomastrov. V 15 minutah morajo narisati prvi zavihek svoje spletne strani. Predlagajte, da si razdelijo naloge in naj nekaj članov oblikuje vsebino, drugi pa postavitev (glejte namige za moderatorje).
6. Ko končajo, razobesite osnutke spletnih strani po prostoru in zberite udeležence za skupni pogovor o dejavnosti.

POGOVOR NA KONCU DEJAVNOSTI

- Kako težka je bila naloga? Kaj je bilo najtežje in kaj je šlo vaši skupni najbolje?
- Ste zadovoljni s svojim izdelkom?
- Koliko ste pri oblikovanju spletne strani upoštevali ciljno javnost: kaj ste naredili, da bi se približali taki skupini (na primer z uporabo posebnega stila pisanja)?
- Ste našli kaj, kar bi lahko obiskovalci spletne strani uporabili za sodelovanje v kampanji ali za interakcijo s stranjo? Se vam zdi to potrebno?
- Primerjajte različne politike, ki so jih glede forumov izbrale skupine. Vprašajte jih, zakaj so izbrali prav to politiko. Kateri so bili najpomembnejši dejavniki pri sprejemanju končne odločitve?
- Ali menite, da je rasizem v vaši skupnosti težava? (naj povedo, zakaj.)
- Ali ste na internetu že naleteli na rasistične žaljivke? Kaj bi storili v takem primeru?

NAMIGI ZA MODERATORJE

- Skušajte zapisati mnenje udeležencev o tem, kar manjka na spletni strani šole. Točke lahko zapišete na tablo, ki jo z navpično črto razdelite na dva dela: na eni polovici napišite ‚prednosti‘, na drugi ‚pomanjkljivosti‘.
- Zapišite tudi razhajanja mnenj: spletna stran lahko nekaterim ljudem ugaja, drugim pa ne. Na to lahko opozorite, ko skupina razmišlja o ciljni javnosti in pripravlja spletno stran.
- Za delo v skupinah je dobro predvideti več časa. Skupinam lahko dovolite, da si v pomoč pri oblikovanju spletnih strani ogledajo ‚resnične‘ spletne strani. Tako bodo dobili občutek, koliko vsebine lahko dajo na eno stran in na kakšne različne načine je mogoče predstaviti informacije.
- Spodbudite jih, da si v skupini razdelijo naloge. Na primer, eden se ukvarja z izboljšanjem slogana kampanje, drugi lahko predlagajo povezave na druge spletne strani (ali zavihke), tretji se lahko ukvarjajo s postavitvijo strani. Opozorite jih, da sta vsebina in slog enako pomembna kot oblikovanje.
- Več informacij o strategijah za kampanje in primerov je v delu 5.7.
- Več idej najdete v Zbirki virov kampanje Ne sovražnemu govoru.

DRUGE MOŽNOSTI

Kampanjo lahko tudi preusmerite v boj proti sovražnemu govoru proti drugim tarčam, na primer ženskam, mladim z invalidnostmi, verski manjšini, Romom.

Če člani skupine obvladajo informacijske tehnologije, lahko za oblikovanje spletne strani uporabijo program za urejevanje besedila ali prosto dostopno platformo, kot sta Wordpress ali Blogger. Seveda to zahteva več časa. Glede na čas, ki ga imate na voljo, lahko udeležence prosite, da navedejo nekaj svojih najljubših spletnih strani in nekaj takih, ki jih najmanj cenijo. Na ta način bi lahko opozorili na zadeve, ki bi jih bilo dobro pri oblikovanju spletne strani upoštevati.

Če je dovolj časa, je dobro začeti skupno razpravo o strategiji za forum. Lahko sestavite seznam prednosti in pomanjkljivosti politike, ki omogoča vse komentarje in ne zahteva prijave.

Med dejavnostjo lahko tudi analizirate spletno stran kampanje gibanja Ne sovražnemu govoru, kot da kampanjo vodi vaša skupina.

IDEJE ZA AKCIJO

Po pogovoru o dejavnosti udeležence seznanite z gibanjem Ne sovražnemu govoru Sveta Evrope in jih spodbudite, da obiščejo njegovo spletno stran in se mu v svoji državi pridružijo.

Načrti za spletne strani, ki so bili pripravljene med dejavnostjo, se lahko uporabijo kot podlaga za pripravo spletnih strani dejanske kampanje. V takem primeru bi bilo treba zbrati predloge vseh skupin in bi vsebino strani pripravili vsi skupaj. To bi bil potem dolgoročnejši projekt, ki bi zahteval tudi sodelovanje usposobljenih ljudi, ki bi lahko dali vsebino na splet. Udeleženci bi lahko oblikovali tudi skupinsko stran na družbenem omrežju.

Raziskali bi lahko, kakšni so dejanski medetnični odnosi v njihovi skupnosti. Začeli bi lahko pri lokalnih nevladnih organizacijah.

IZROČKI

SEZNAM NALOG:

V skupini razpravljajte o teh vprašanjih:

1. Kdo sestavlja vašo ciljno javnost? Na primer mladi, člani lokalne skupnosti, pripadniki etničnih manjšin, pripadniki 'bele' večine ipd., ves svet?
2. Kaj je cilj vaše kampanje in kako se ji ljudje lahko pridružijo?
3. Kakšna je vaša politika glede objavljanja komentarjev?
 - Bi se morali uporabniki prijaviti, preden objavijo komentar?
 - Kakšna je vaša politika glede foruma: se lahko objavi karkoli ali so nekateri komentarji nesprejemljivi?

IZROČKI

SPLETNA STRAN KAMPANJE

Srednja šola

Kampanja za spodbujanje dolgoročnega medetničnega razumevanja in človekovih pravic

Forum

Na tem forumu lahko poveste vse, kar mislite. Verjamemo v svobodo govora!

Najpogostejše razprave:

- Se vam zdi to, kar delamo, dobro? 7.345 komentarjev
- Očistite naše šole (podpišite tukaj) 3.231 komentarjev
- Spravi svoj *** domov! 3.123 komentarjev
- Belci so proti mešanim razredom 2.898 komentarjev
- Čestitke, srednja šola! 1.002 komentarja
- **** se! Nismo vas prosili, da pridete! 976 komentarjev
- Kako se lahko učite, če nimate možganov? 535 komentarjev
- Peticija staršev proti rasizmu 812 komentarjev

Za razpravo [klikni tu](#).

Naš blog

Naša srednja šola daje velik poudarek medkulturnemu razumevanju v zdravem izobraževalnem okolju.

[Preberite več](#)

Naša srednja šola je pripravila vmesno poročilo za posvet o spodbujevalnih dejavnostih v srednjih izobraževalnih ustanovah, ki ga je organizirala Komisija za raso enakost.

[Preberite več](#)

Drugi zavihki

- [Izjava ravnatelja](#)
- [Izjava lokalnih oblasti](#)
- [Uradni dokumenti](#)
- [Gospodarski kazalniki](#)
- [Zbirka statističnih podatkov](#)

O kampanji

Namen naše kampanje je spodbujati in širiti medetnično razumevanje v šoli in lokalni skupnosti. S proaktivnim pristopom vzpostavljamo pozitivno učno okolje za vse dijake ne glede na njihovo raso, etnično poteklo, versko ali kulturno identiteto.

[Preberite več](#)

STOPNJA
1

SKUPINA
10-20

ČAS
60'

SPLETNI PROFILI

Dejavnost poteka na namišljenem spletnem forumu. Udeleženci morajo drug drugega pozdraviti v skladu s splošno sprejetimi stereotipi o posameznih skupinah. Na podlagi dejavnosti sestavijo smernice za interakcijo na spletu.

TEME	Rasizem in diskriminacija, internetna pismenost, demokracija in soudeležba
ZAHTEVNOST	Stopnja 1
VELIKOST SKUPINE	10–20
ČAS	I. del: 35 minut II. del: 25 minut
CILJI	• Razpravljati o predsodkih in sovražnem govoru, katerih žrtev so nekatere skupine• Proučiti povezave med interakcijo na spletu in zunaj njega• Oblikovati smernice za interakcijo na spletu
PRIPOMOČKI	• Lepilni trak• Papir in pisala (in podlaga za papir)• Tabla z listi in markerji• Dovolj prostora za prosto gibanje
PRIPRAVA	• Pripravite ‚profile‘ za vse udeležence (naredite svoje ali uporabite profile na 150. strani).• Profile napišite na papir (velikosti približno A5) in pripravite lepilni trak, s katerim ga boste pritrdili udeležencem na hrbet.• Za vsakega udeleženca pripravite kopijo opredelitve sovražnega govora Sveta Evrope.• Potrebujete dovolj prostora, da bodo udeleženci lahko hodili naokrog.

NAVODILA

I. DEL: NA FORUMU (15 MINUT)

1. Udeleženci naj si zamislijo, da so na internetnem nogometnem forumu (ali na hokejskem ali na forumu drugega športa). Pojasnite jim, da bodo dobili nov ‚profil‘ in bodo morali predstavljati to osebo. Vendar pa nihče ne bo poznal svojega profila!

2. Udeleženci se morajo drugim predstaviti in jih pozdraviti. Razprava naj bo kratka: udeleženci naj skušajo v času, ki ga imajo na voljo, pozdraviti čim več drugih obiskovalcev foruma.
3. Pojasnite, da je namen dejavnosti raziskati običajne zaznave in predsodke o različnih družbenih skupinah. Ko se srečujejo, naj udeleženci razmislijo, kaj bi lahko ljudje rekli (na spletu) o nekom z njegovimi značilnostmi, na primer o osebi z invalidnostjo v športni skupini, temnopoltemu Afričanu, starejši ženski itd. Pri tem naj se do drugih ne obnašajo tako, kot bi se sami obnašali v ‚resničnem‘ življenju, ampak naj razmišljajo o mnenjih, ki krožijo po spletu, in jih skušajo predstaviti. Nesramni komentarji so dovoljeni. Nikomur pozneje ne bo treba sprejeti odgovornosti za komentar, izrečen med dejavnostjo.
4. Na hrbet vsakega v skupini prilepite eno identiteto (profil), ki pa je sam ne sme videti. Vsak naj na list papirja zapiše besede in komentarje, ki jih v zvezi z njegovo identiteto nanj naslovijo drugi.
5. Pozovite jih, naj krožijo po prostoru. Dajte jim na voljo deset minut časa za srečevanje in pozdravljanje. Pri tem naj zapišejo besede, s katerimi jih drugi pozdravljajo. Po desetih minutah jih ustavite, vrnite jim njihovo identiteto in se pogovorite o dejavnosti.

POGOVOR NA KONCU DEJAVNOSTI (20 MINUT)

Preden začnete pogovor, se prepričajte, da so se udeleženci otesli vloge, ki so jo prej igrali: zato naj najprej povedo svoje ime in nekaj o sebi. V pomoč naj vam bo nekaj vprašanj:

- Je komu uspelo uganiti kakšen vidik svojega profila (identitete)? Naj povedo, zakaj, in navedejo nekaj besed, s katerimi so jih drugi pozdravljali.
- Ali je bila komu dejavnost všeč? Ali je bila za koga dejavnost neprijetna? Zakaj?
- Zdaj naj udeleženci odkrijejo ‚svoj‘ profil.
- Je bil kdo presenečen nad besedami, s katerimi so ga drugi pozdravljali?
- Ali menite, da so profili ‚realistični‘? Bi uporabniki objavili takšen profil na svoji spletni strani?
- S kakšno lahkoto ste drugim govorili grde stvari? Ali je bilo za nekatere profile lažje najti grde besede?
- Ali menite, da bi bilo lažje grdo govoriti na spletu, torej kadar oseba ne bi stala pred vami? Zakaj bi bilo zaradi tega drugače?

II. DEL: OBLIKOVANJE SMERNIC (25 MINUT)

1. Seznanite udeležence s kampanjo Sveta Evrope proti sovražnemu govoru na spletu in jim razložite, kaj je sovražni govor.

Sovražni govor pomeni vse oblike izražanja, ki širijo, pospešujejo, spodbujajo ali opravičujejo rasno sovraštvo, ksenofobijo (strah pred tujci), antisemitizem ali druge oblike sovraštva, ki temelji na nestrpnosti, vključno z nestrpnostjo, ki se izraža z nasilnim nacionalizmom in etnocentrizmom, diskriminacijo in sovražnostjo do manjšin, priseljencev in ljudi priseljenškega porekla.
(Odbor ministrov, Svet Evrope)

2. Udeležence prosite, da povedo svoje mnenje o spodnjih vprašanjih, in jim povejte, da boste o njih poglobljeno razpravljali v skupinah.
 - Ali bi moral bili po vašem mnenju sovražni govor na spletu dovoljen?
 - Zakaj ljudje objavljajo sovražne komentarje o drugih ljudeh?
 - Kaj bi lahko predlagali kot način nadzorovanja vaših lastnih komentarjev, da ne bodo žaljivi do drugih?
3. Pojasnite, da bo delo potekalo v majhnih skupinah (4–5 udeležencev), ki bodo pripravile zbirko smernic za dejavnosti na spletu. Dajte jim na voljo približno deset minut za izvedbo naloge, potem pa zberite skupine in skupaj proučite predloge.

POGOVOR NA KONCU DEJAVNOSTI

- Imate kakšne komentarje o posameznih predlogih? Vas je kateri od udeleženk/-cev spomnil/-a na kaj, na kar niste pomislili?
- Menite, da bi lahko te smernice upoštevali?

NAMIGI ZA VODJE

- Pri tej vaji je pomembna izbira profilov (identitet): imena posameznih profilov lahko spremenite, da bodo bolje ustrezala vaši skupini.
- Pri razdeljevanju profilov pazite, da ljudem ne dajete takih, ki so blizu njihovi dejanski identiteti.
- Ko razdeljujete profile, lahko udeležencem poveste ime profila, vendar jim ne dajte nobene druge informacije, prav tako pa zahtevajte, da drugih ne prosijo, naj jim povedo, kaj piše na listu na njihovem hrbtu. Ko dajete navodila za sodelovanje na forumu, udeležence spodbudite, da uporabljajo pozitivne, negativne in nevtralne načine pozdravljanja (nagovora). Komentarji naj bodo povezani le s tem, kar piše na profilu, in ne s tem, kar morda vedo o dejanski osebi. Pred začetkom dejavnosti je koristno navesti nekaj primerov:
 - ‚Pozdravljen, športnik!‘
 - ‚Oprosti, tukaj nimaš česa iskati!‘
 - ‚Hej, tujec, kaj delaš tukaj?‘
- Po dejavnosti se prepričajte, da se nihče ni počutil prizadetega ali užaljenega v svoji dejanski identiteti zaradi česa, kar mu je bilo rečeno med dejavnostjo. Koristno se je neposredno pogovoriti o nekaterih negativnih komentarjih: na primer tako, da vprašate udeležence, ki so uporabili žaljive oblike nagovora, ali res tako mislijo.
- Dobro je, da je v prostoru tudi nekaj miz, saj si marsikdo težko dela zapiske stoje ali med hojo. Lahko bi tudi določili nekaj opazovalcev, ki ne sodelujejo v dejavnosti, ampak le zapisujejo izrečene besede (in odzive ljudi).
- Ko skupine sestavijo svoje sezname smernic, jih lahko razobesite v prostoru, da se jih lahko vsi ogledajo.

DRUGE MOŽNOSTI

Dejavnost se lahko izvaja tudi pisno. Naredite tri ali štiri kopije profilov s [150. strani](#) in jih razrežite v kartice. Po razdelitvi profilov (ki jih prilepite na hrbte), jim dajte tri ali štiri naključne kartice. Na hrbtno stran kartic naj napišejo pozdrav (nagovor). Kartico potem dobi oseba z zadevnim profilom.

Ta način morda bolje odraža relativno anonimnost, ki jo imajo ljudje na spletu. Vaja zato zahteva nekaj več časa.

IDEJE ZA AKCIJO

Udeleženci lahko naprej oblikujejo smernice in pripravijo enotno zbirko smernic za celotno skupino. K smernicam se lahko vrnete pozneje in udeležence vprašate, ali so se jih držali.

Če ste opazili močne predsodke do posameznih skupin, se lahko z njimi spoprimate z usmerjenimi dejavnostmi. V Izobraževalnem paketu (Education Pack) in Kompasu so opisane dejavnosti za boj proti predsodkom in diskriminaciji. Za več informacij glejte: www.coe.int/compass.

IZROČKI

Alla (Ž)

Starost: 19

Lezbijka

Pierre (M)

Starost: 9

Igralec spletnih iger

Miguel (M)

Starost: 16

Državni prvak v matematiki

Stephen (M)

Starost: 33

Nogometni trener

Hugo (M)

Starost: 21

iz Venezuele

Chris (M)

Starost: 43

Prometni policist

Dafne (Ž)

Starost: 65

Samostojna podjetnica

Amlin (M)

Starost: 27

iz Somalije

Sonia (Ž)

Starost: 33

Brezposelna

Hanzi (M)

Starost: 23

Rom

Slava (M)

Starost: 26

Frizer

Lisa (Ž)

Starost: 30

Kuharica

Rebecca (Ž)

Starost: 28

Oseba z učnimi težavami

Johann (M)

Starost: 31

Jehovova priča

Steffi (Ž)

Starost: 12

Gluha

Liana (Ž)

Starost: 13

Igra za šolsko nogometno ekipo

Ricardo (M)

Starost: 72

Gej

Sam (M)

Starost: 21

Poklicni teniški igralec

David (M)

Starost: 26

Vojni veteran

Leon (M)

Starost: 29

Muslimanski duhovnik
– imam

Joe (M)

Starost: 37

Zaposlen v dobroteljni
organizaciji

5. POGLAVJE

INFORMATIVNO GRADIVO

5.1	Sovražni govor na spletu	152
5.2	Človekove pravice	159
5.3	Svoboda izražanja	164
5.4	Rasizem in diskriminacija	170
5.5	Zasebno življenje in varnost	175
5.6	Demokracija in soudeležba	178
5.7	Strategije kampanj	183
5.8	Internetna pismenost	186
5.9	Vrstniško nasilje na spletu	195
5.10	Svet Evrope in sovražni govor na spletu	199

5.1 SOVRAŽNI GOVOR NA SPLETU

(...) ‚sovražni govor‘ pomeni vse oblike izražanja, ki širijo, pospešujejo, spodbujajo ali opravičujejo rasno sovraštvo, ksenofobijo, antisemitizem ali druge oblike sovraštva, ki temelji na nestrpnosti, vključno z nestrpnostjo, ki se izraža z nasilnim nacionalizmom in etnocentrizmom, diskriminacijo in sovraštvom do manjšin, priseljencev in ljudi priseljenškega porekla.

Svet Evrope, Odbor ministrov, Priporočilo št. (97) 20

OPREDELITEV SOVRAŽNEGA GOVORA

Pri sovražnem govoru so stvari redko črno-bele, jasne in nedvoumne. Mnenja se krešejo o tem, kako ga klasificirati in kakšne ukrepe bi bilo treba proti njemu uvesti. Delno ta različna mnenja pojasnjuje povezanost med različnimi vidiki sovražnega govora: nekaj, kar je označeno za sovražni govor, zahteva ukrepanje. V nasprotnem primeru menimo, da je govor sprejemljiv in ga je treba dopustiti. Torej nam mora opredelitev sovražnega govora tudi povedati, kdaj je čas za ukrepanje.

Nekateri ljudje nočejo ukrepati proti sovražnemu govoru, ker menijo, da bi bilo to nesprejemljivo omejevanje svobode govora. Zato uporabljajo izraz ‚sovražni govor‘ le za najhujše oblike izražanja, kot so na primer grožnje za življenje ali varnost.

Ta priročnik uporablja opredelitev Sveta Evrope, ki temelji na zelo širokem razumevanju sovražnega govora. Pristop v tej publikaciji je tudi v skladu z mislijo, da ‚je treba nekaj storiti‘ v zvezi z vsem, kar je zajeto s to opredelitvijo. Pomembno pa se je zavedati, da ‚nekaj storiti‘ ne pomeni prepovedi ali omejevanja svobode govora: obstajajo številni drugi načini za boj proti sovražnemu govoru. To vprašanje je podrobno obravnavano v delu o informativnem gradivu o strategijah kampanj proti sovražnemu govoru.

V zadnjem delu tega poglavja so predstavljeni načini, kako klasificirati primere sovražnega govora in se z njimi spoprijeti. Pred tem je seveda treba odgovoriti na vprašanje, ali se je s sovražnim govorom na spletu sploh treba spopadati. Mnogo ljudi meni, da bo ‚internet že sam to uredil‘ in da moramo pustiti dovolj prostora svobodi izražanja, vsaj v tem okolju.

Opredelitev sovražnega govora Sveta Evrope zajema ‚vse oblike izražanja‘, kar ne pomeni le govora, ampak tudi slike, videoposnetke in vse druge oblike spletnih dejavnosti. Tudi vrstniško nasilje na spletu je sovražni govor.

ZAKAJ SE JE TREBA BORITI PROTI SOVRAŽNEMU GOVORU NA SPLETU?

SOVRAŽNI GOVOR PRIZADENE

Besede bolijo in sovraštvo prav tako! Sovražni govor je resna težava in pomeni kršitev človekovih pravic. Sovražni govor na spletu je enako škodljiv kot sovražni govor zunaj spleta, ga je pa pogosto težje prepoznati in odpraviti.

ODNOS SPROŽI DEJANJA

Sovražni govor ni nevaren samo zato, ker je razdiralen, ampak ker lahko vodi do veliko hujših kršitev človekovih pravic, tudi fizičnega nasilja. Nenadzorovani sovražni govor se preleva s spleta v resnično življenje in sproža rasno napetost ter druge oblike diskriminacije in zlorab. Sposobnost sovraštva, da se bliskovito širi po virtualnem svetu, samo še povečuje škodo, ki jo je sposobno povzročiti.

SOVRAŽNI GOVOR NA SPLETU JE VEČ KOT LE BESEDE

Sposobnost sovraštva, da se bliskovito širi po virtualnem svetu, samo še povečuje škodo, ki jo lahko povzroči. Sovraštvo na spletu se lahko izrazi prek videoposnetkov in fotografij in seveda v bolj običajni ‚besedilni‘ obliki. Vizualne in multimedijske oblike pogosto veliko močneje učinkujejo tako na zavestno kakor tudi podzavestno raven.

Na koliko načinov je mogoče ‚sovražiti‘ na spletu? S pesmijo, videoposnetkom, tvitom, karikaturu, lažnimi slikami...

SOVRAŠTVO JE USMERJENO V POSAMEZNIKE IN SKUPINE

Sovraštvo na spletu je lahko usmerjeno na skupine, njegove tarče pa so predvsem ranljive skupine, kot so prisilci za azil, verske manjšine, osebe z invalidnostmi. Tarče sovraštva na spletu so vedno pogostejše tudi posamezniki. Včasih je tako sovraštvo življenjsko nevarno tako kot vrstniško nasilje na spletu, ki je privedlo do samomorov v več primerih, o katerih so poročali mediji. Sovraštvo ogroža tudi varnost in samozaupanje vseh, ki se poistovetijo s tarčami sovražnega govora.

Ste že kdaj na spletu rekli ali napisali kaj, česar ne bi rekli človeku v obraz?

Bi to naredili, če bi vedeli, da ste popolnoma anonimni?

INTERNETA NI PREPROSTO NADZOROVATI

Sovražni govor je na spletu veliko bolj toleriran kot zunaj spleta in manj nadzorovan. Prav tako je lažje (in manj tvegano) izvajati nasilje na spletu kot zunaj njega, saj se na spletu lahko skrijemo za anonimnostjo.

KORENINE SOVRAŽNEGA GOVORA NA SPLETU SEGAJO GLOBOKO

Družbeni odnosi in napetosti, ki razpihujejo sovražni govor na spletu, so globoko zakoreninjeni v družbi in pogosto enaki kot tisti, ki sprožajo sovražni govor zunaj spleta. Z bojem proti sovražnemu govoru na spletu se trudimo omejevati sovražni govor tudi v resničnem življenju.

INTERNET NI OSAMLJENI OTOK

Spletne dejavnosti so ogromna in hitro razvijajoča se plat sodobne družbe, vendar jih ne bi smeli razumeti kot posebno kraljestvo, kjer običajna pravila človeškega obnašanja ne veljajo. Virtualno življenje vsakega od nas je tesno povezano z našim ‚resničnim‘ življenjem. Ta dva vidika našega življenja nista ločena: virtualni svet je postal pomemben del našega resničnega sveta. Sovražni govor na spletu ima pogosto posledice v vsakdanjem življenju: ljudje, občutki, izkušnje in dinamike so enake na spletu in zunaj njega.

INTERNET JE ŠE MLAD!

Naše razumevanje virtualnega sveta je v mnogih pogledih manj poglobljeno kot razumevanje resničnega sveta in kar je še pomembnejše, manj so domišljeni zakoni in predpisi, ki urejajo, kaj je v virtualnosti sprejemljivo in kaj ne. Dejavnosti na spletu je treba obravnavati na podlagi splošnih vrednot, ki urejajo naše življenje zunaj spleta. Zato mora zanje veljati enaka zakonodaja, še zlasti na področju človekovih pravic.

INTERNET JE LAHKO BOLJŠI!

Internet je to, kar iz njega naredijo ljudje, nič več in nič manj. Tako kot v družbi velja, da določeno obnašanje počasi prevlada, če postane ‚sprejemljivo‘ oziroma norma. Opredeliti moramo, kakšno je po našem mnenju sprejemljivo obnašanje na spletu. In kar je še pomembnejše, truditi se moramo, da bo sprejet naš, ne pa kakšen drugačen način obnašanja. To pomeni, da moramo me/-i, državljanke/-i in mladi vseh starosti, pokazati interes za to, kako se upravlja internet, in se vprašati, zakaj so nekatere stvari dovoljene, druge pa ne.

Nekateri forumi in spletne strani imajo lastno ‚kulturo‘.

Kako lahko mladi prispevajo k vzpostavitvi internetne kulture, ki bo odražala njihove vrednote?

MIT O ANONIMNOSTI IN NEDOTAKLJIVOSTI

Sovražni govor se na spletu širi in bohota zato, ker se njegovi razdirajoči učinki na ljudi podcenjujejo in zaradi dveh mitov o družbeni interakciji na spletu: anonimnosti in nedotakljivosti. Vsemu na internetu je mogoče slediti do avtorja, če je le volja za izvajanje zakonov zadostna. Vendar pa je zaradi občutka, da lahko vsakdo objavi in deli sovražne vsebine, ne da bi pustil sledi, izražanje sovraštva lažje, kakor pa če bi storilec vedel, da bo njegovo ime lahko videl vsak.

Anonimnost daje občutek nedotakljivosti: avtorji sovražnega govora se zavedajo, da so njihova dejanja najverjetneje nezakonita, nepravilna in nemoralna, vendar so prepričani, da se jim ne more nič zgoditi. Tudi nedotakljivost je mit, saj je v številnih državah sovražni govor razlog za sodni pregon. Proti mitoma o anonimnosti in nedotakljivosti se je treba boriti in ju razkriti kot laž.

RAZVRŠČANJE SOVRAŽNEGA GOVORA

S SLABEGA NA SLABŠE

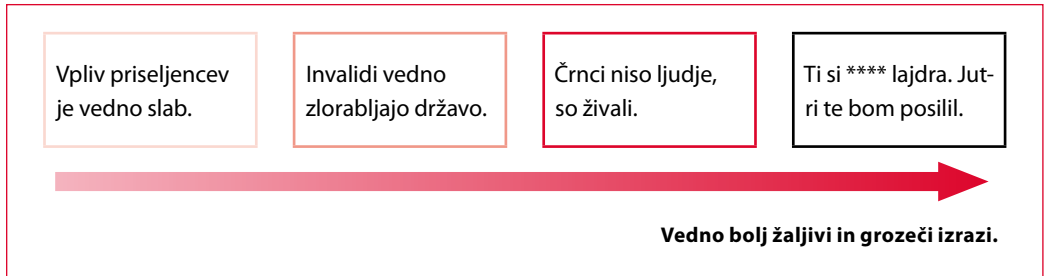
Pri vsakem odzivu na sovražni govor se je treba zavedati, da je razpon ‚sovraštva‘ zelo velik. Čeprav so nekateri izrazi sovraštva zelo hudi, pa so drugi lahko še hujši, lahko so, na primer, bolj žaljivi, lahko prizadenejo večje število ljudi, so bolj boleči, bolj škodljivi itd. Vsak poskus odziva na sovražni govor mora to upoštevati, saj je od teže izraženega sovraštva odvisen naš odgovor. Ustrezní odgovor na sovražni govor ne sme pretirano omejevati svobode govora, mora pa priznati in skušati popraviti škodo, ki jo povzroča (ali bi jo lahko povzročil). Naslednji seznam zajema nekaj koristnih vidikov, ki jih je dobro upoštevati pri oceni posameznih izrazov sovraštva.

VSEBINA IN TON

Nekateri izrazi sovraštva so bolj skrajni kot drugi, uporabljajo bolj žaljive besede, mogoče celo pozivajo k dejanjem. Na drugi strani pa so blažje žaljivke ali posploševanja, ki skupine ali posameznike prikazujejo negativno (in ki so lahko popolnoma napačni).

Več informacij o svobodi govora in zakonitih omejitvah je na 164. strani.

Poskus razvrstitve nekaterih izrazov od slabega do slabšega na podlagi vsebine in tona:

V praksi je težko ločiti vsebino ali ton od splošne vsebine. Upoštevanje drugih dejavnikov (spodaj) lahko spremeni vrstni red teh trditvev, učinek komentarja o priseljenicah bi bil lahko bolj uničujoč prav zato, ker je izražen umirjeno.

NAMEN AVTORJA TRDITVE

Ljudje rečejo marsikaj, zlasti na spletu, ne da bi razmislili o teži izrečenega. Pogosto rečemo kaj, ne da bi tako mislili, in nam je potem žal, zato svoje besede prekličemo. Naslednji dve trditvi izražata nestrpnost in hudobijo, ampak samo pri eni je bil namen osebo prizadeti. Zato bi se bilo treba na ta primera odzvati različno.

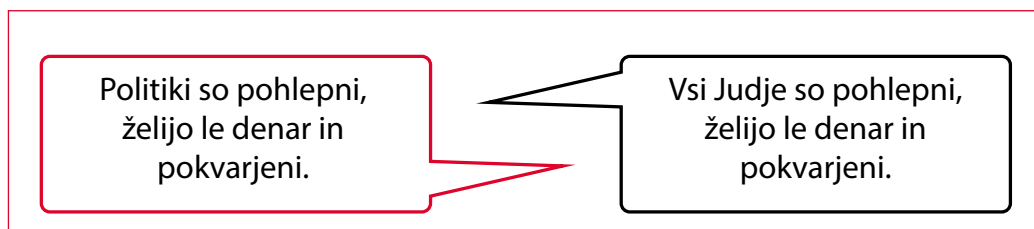

TARČE ALI MOŽNE TARČE

Nekatero skupine ali posameznike določene kritike bolj prizadenejo kot druge. Razlog za to je morda, kako so sprejeti v družbi ali kako so prikazani v medijih, ali pa jim osebne okoliščine preprečujejo, da bi se bili sposobni učinkovito braniti. Na primer, žaljivke proti muslimanom so v državah, kjer je večina nemuslimanov, veliko hujše in škodljive, medtem ko se kristjani lahko čutijo ogrožene tam, kjer so v manjšini. V skoraj vseh družbah velja, da otroci potrebujejo posebno skrb in varstvo.

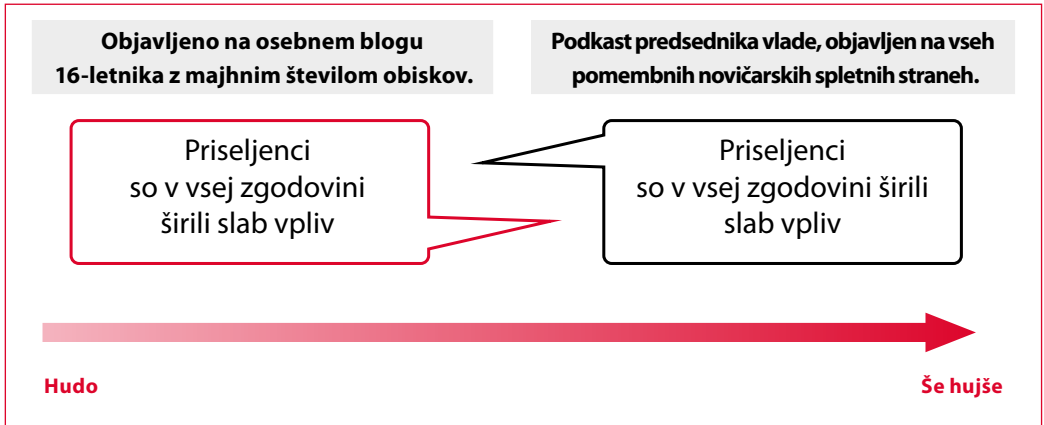
Skupine, ki so najpogosteje tarče sovražnega govora, so navedene v opredelitvi na začetku tega dela, čeprav lahko tarča sovražnega govora postane kdorkoli, tudi če ne spada v eno od navedenih skupin.

Spodnji primer dobro ponazarja, kako ima lahko enak izraz, naslovljen na različne skupine, zelo različen učinek. Izraz na desni bo verjetno povzročil veliko več škode.

KONTEKST

Nekateri izrazi sovraštva se nanašajo na posebne kulturne in zgodovinske okoliščine. Zajemajo lahko tudi druge vidike, kot so uporabljeni način in ciljna javnost, obstoječe napetosti in predsodki, ‚avtoriteta‘ osebe, ki je žalitev izrekla, itd.

UČINEK ALI MOŽNI UČINEK

Pri oceni sovražnega izraza je njegov dejanski ali možni učinek na posameznike, skupine ali celotno družbo eden od najpomembnejših vidikov, ki vpliva na to, kakšen bo odgovor. Koliko je oseba ali skupina prizadeta, je pogosto pomembnejše kot to, kako zunanji opazovalci ocenijo, da bi jih to lahko prizadelo. Na primer, če je otrok hudo prizadet zaradi komentarjev, ki naj bi bili dani ‚prijateljsko‘, bi mu bilo verjetno še mnogo huje, če bi bilo drugim dovoljeno, da ‚prosto izrazijo svoje mnenje‘.

SOVRAŠTVO, KIBERNETSKO SOVRAŠTVO IN MEDNARODNO PRAVO

Čeprav namen tega priročnika niso nasveti, kako uporabiti pravna sredstva, pa je koristno navesti nekaj prepovedi sovražnega govora, ki veljajo tudi za virtualni svet.

- 20. člen **Mednarodnega pakta o državljanskih in političnih pravicah** določa, da mora biti z zakonom prepovedano ‚[V]sako hujskanje k nacionalnemu, rasnemu ali verskemu sovraštvu, ki bi pomenilo spodbujanje k diskriminaciji, sovražnosti ali nasilju‘.
- 4. člen **Mednarodne konvencije o odpravi vseh oblik rasne diskriminacije** določa, da je treba razglasiti za protizakonito vsako propagandno dejavnost, ki pospešuje ali spodbuja rasno diskriminacijo .
- 10. člen **Evropske konvencije o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin** ščiti pravico do svobode govora, ki pa je lahko omejena ‚za zavarovanje ugleda ali pravic drugih ljudi‘ in nekaterih drugih razlogov. Ta člen podpisnicam omogoča, da v svoji državi prepovejo nekatere oblike sovražnega govora.
- 17. člen te konvencije prepoveduje vse dejavnosti ali dejanja, ‚usmerjena h kršenju katerih koli pravic ali svoboščin [iz te konvencije]‘. Ta člen so številne države že uporabile za zakonsko omejitev nekaterih oblik sovražnega govora.

Dodatne informacije o človekovih pravicah in ustrezni zakonodaji so na voljo v delu 5.2 o človekovih pravicah.

Ali veste, katere oblike sovražnega govora so v vaši državi prepovedane?

Pomemben mednarodni instrument je tudi Konvencija o kibernetiski kriminaliteti Sveta Evrope (znana tudi kot Budimpeška konvencija, 2001). Konvencija o kibernetiski kriminaliteti Sveta Evrope je edini zavezujoči instrument na tem področju. Je smernica za vse države, ki želijo oblikovati celovito nacionalno zakonodajo na področju kibernetiske kriminalitete, in okvir za mednarodno sodelovanje med podpisnicami konvencije. Dodatni protokol h konvenciji o kibernetiski kriminaliteti, ki obravnava kazniva dejanja rasističnih in ksenofobičnih dejanj, storjenih v računalniških sistemih (2003), je izbirni protokol, odprt za podpis pogodbenic. „Rasistično in ksenofobično gradivo“ opredeljuje kot vsako pisno gradivo, vsako upodobitev ali drugo izražanje mnenj ali teorij, ki zagovarja, podpira ali spodbuja sovraštvo, diskriminacijo ali nasilje proti kateremu koli posamezniku ali skupini posameznikov zaradi njihove rase, barve, porekla ali narodnostnega ali etničnega izvora ali veroizpovedi, če se ta uporablja kot pretveza za katero od naštetih okoliščin ali ki spodbuja k takim dejanjem. Protokol od pogodbenic zahteva, da sprejmejo ukrepe, da preprečijo in kot kaznivo dejanje opredelijo rasistična in ksenofobična dejanja. Odbor za kibernetisko kriminaliteto združuje predstavnike pogodbenic konvencije, s katerimi se posvetuje o izvajanju konvencije v državah pogodbenicah in o ukrepih, ki jih je treba sprejeti.

Leta 2014 je Odbor ministrov Sveta Evrope sprejel Vodnik po človekovih pravicah za uporabnike interneta (CM/Rec(2014)6). Vodnik vsebuje informacije o pravicah in svobodah na internetu v praksi, kako se lahko pri ukrepanju sklicujemo nanje in kako dostopamo do pravnih sredstev. Navaja, na primer, primere, kako se nediskriminacija in svoboda govora uporabljata na spletu. V delu 5.2 je več informacij o človekovih pravicah in človekovih pravicah na spletu, v delu 5.3 pa več informacij o uporabi svobode govora na internetu. Priročnik je na povezavi www.coe.int/en/web/internet-users-rights/guide.

Evropska komisija za boj proti rasizmu in nestrpnosti (European Commission against Racism and Intolerance – ECRI), ki je organ Sveta Evrope, je leta 2015 sprejela priporočilo za pripravo politik št. 15, ki se nanaša na boj proti sovražnemu govoru. V tem priporočilu ECRI poziva k hitremu odzivanju javnih osebnosti na sovražni govor; k spodbujanju samoregulacije medijev; ozaveščanju o nevarnih posledicah sovražnega govora; k ukinjanju finančne in druge podpore političnim strankam, ki uporabljajo sovražni govor; in kazenskemu pregonu skrajnih oblik sovražnega govora ob spoštovanju svobode izražanja. Priporočilo poudarja, da morajo biti ukrepi proti sovražnemu govoru utemeljeni, sorazmerni, nediskriminatorni in se ne smejo zlorabljati za omejevanje svobode izražanja in zbiranja ali utišanje kritikov uradnih politik, političnih stališč in verskih prepričanj. Povezava na priporočilo: ECRI General Policy Recommendation N°15 - European Commission against Racism and Intolerance (ECRI) (coe.int)

5.2 ČLOVEKOVE PRAVICE

Vsi ljudje se rodijo svobodni, z enakim dostojanstvom in enakimi pravicami.

Splošna deklaracija človekovih pravic, 1. člen

Sovražni govor odpira številna vprašanja, povezana s človekovimi pravicami. S pravnega vidika so s človekovimi pravicami povezani bodisi primeri sovražnega govora bodisi primeri poskusov, da bi ga omejili ali prepovedali. Glede odnosa ali vrednot je skoraj vsak sovražni govor posledica rasističnih ali diskriminatorskih stališč, s katerimi se ukvarjajo človekove pravice. Glede izobrazbe v najširšem pomenu so človekove pravice najučinkovitejši okvir za razumevanje sovražnega govora in boj proti njemu.

Ta del obravnava temeljna načela o človekovih pravicah, zakonodajo na tem področju in kako varovati človekove pravice v zvezi s sovražnim govorom na spletu. Nekatere posebne pravice, ki se neposredno nanašajo na sovražni govor na spletu, so obravnavane v drugih delih.

KAJ SO ČLOVEKOVE PRAVICE?

Dejstva

- Človekove pravice so mednarodno dogovorjeni standardi, ki temeljijo na splošno veljavnih vrednotah, ki jih sprejemajo vse vlade sveta.
- Človekove pravice temeljijo na ideji, da so vsi ljudje vredni spoštovanja in da nihče ne sme trpeti tako, da bi se počutil razčlovečenega. Vsi ljudje so enaki in njihovo dostojanstvo je temeljna vrednota.
- Človekove pravice so vgrajene v mednarodno pravo in zavezujejo vlade vsega sveta. Naloga vlad je, da zagotovijo temeljne potrebe vseh ljudi, vključno z osebnim dostojanstvom.
- Človekove pravice ne zagotavljajo življenja v razkošju, brez nevarnosti ali škode. Zagotavljajo temelj in niz minimalnih standardov za to, kar človek potrebuje za dostojanstveno življenje.
- Večino človekovih pravic je v nekaterih okoliščinah mogoče omejiti, če je to nujno zaradi varstva pravic drugih ali zaščite družbe kot celote. Nekaterih človekovih pravic, na primer pravice do življenja ali pravice, da se človeka ne sme mučiti ter z njim ravnati nečloveško in ponižujoče, ni mogoče omejiti.

ČLOVEKOVE PRAVICE IN ZAKONODAJA

Človekove pravice so vgrajene v številne pravne sisteme, ki oblikujejo obveznosti za vlade na različnih ravneh. Temeljni dokumenti na področju človekovih pravic in nekatere pravice, ki jih varujejo, so prikazani v diagramu na [161. strani](#).

ČLOVEKOVE PRAVICE NA MEDNARODNI RAVNI

Združeni narodi so sprejeli več mednarodnih aktov na področju človekovih pravic, ki določajo obveznosti vlad do posameznikov. Najpomembnejši so:

- **Deklaracija Združenih narodov o človekovih pravicah (Splošna deklaracija človekovih pravic)** Splošna deklaracija človekovih pravic je bila napisana leta 1948, takoj po drugi svetovni vojni. Sprejea jo je večina vlad sveta ter opredeljuje temeljne pravice in načela, ki jih vsebujejo vse poznejše pogodbe o človekovih pravicah.
- **Mednarodni pakt o državljanskih in političnih pravicah** je Generalna skupščina Združenih narodov sprejela leta 1966. Z njim je bila marsikatera pravica iz Splošne deklaracije človekovih pravic razširjena, kot je navedeno v preglednici na [161. strani](#).
- **Mednarodni pakt o gospodarskih, socialnih in kulturnih pravicah** je Generalna skupščina Združenih narodov sprejela hkrati z Mednarodnim paktom o državljanskih in političnih pravicah. V njem so obravnavane še druge pravice iz splošne deklaracije.

Vse evropske vlade so se zavezale spoštovati te mednarodne listine o človekovih pravicah (International Bill of Rights). Podpisale so tudi številne druge mednarodne pogodbe o človekovih pravicah, med njimi Konvencijo ZN o otrokovih pravicah.

NA REGIONALNI RAVNI

Svet Evrope in v manjšem obsegu Evropska unija sta oblikovala evropski okvir človekovih pravic in ga tudi spremljata.

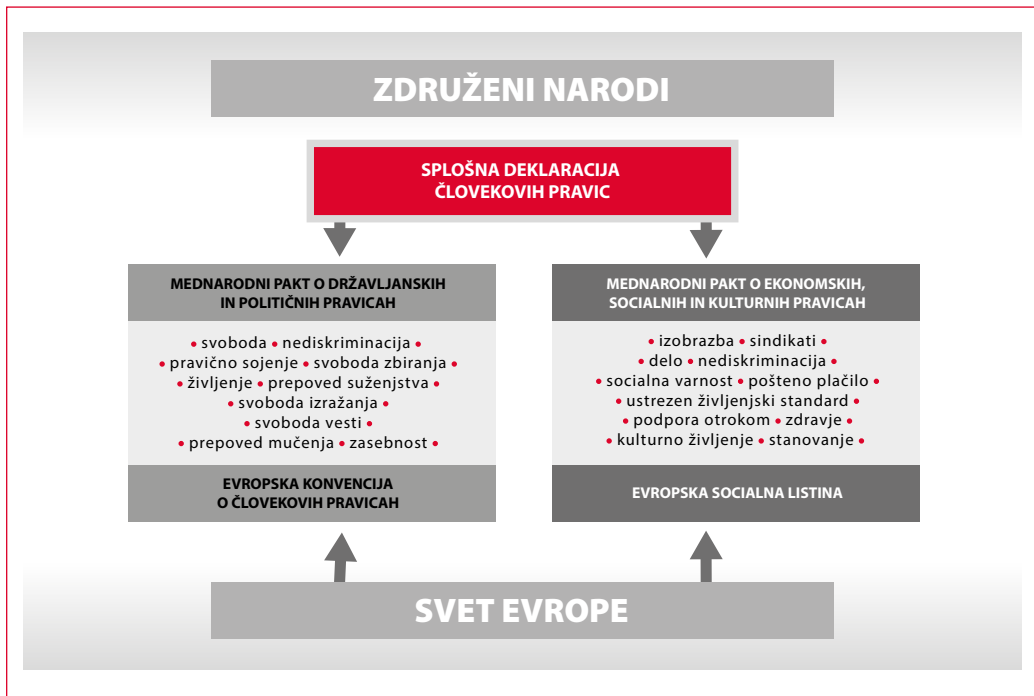
Dve ključni pogodbi na evropski ravni opredeljujeta enake pravice, kot so zapisane v Splošni deklaraciji človekovih pravic, enako kot zgornji mednarodni listini, sprejeti pa sta bili pred tema listinama Združenih narodov.

- **Evropska konvencija o varstvu človekovih pravic** je bila sprejeta leta 1953 in zajema skoraj enake pravice kot Mednarodni pakt o državljanskih in političnih pravicah. Izvajanje konvencije v državah članicah spremlja Evropsko sodišče za človekove pravice, ki je bilo ustanovljeno leta 1959.
- **Evropska socialna listina**, ki je bila sprejeta leta 1961, zajema skoraj enake pravice kot Mednarodni pakt o gospodarskih, socialnih in kulturnih pravicah. Te pravice spremlja Evropski odbor za socialne pravice, ki obravnava poročila, ki jih predložijo vlade (in včasih drugi akterji, kot so sindikati in druge nevladne organizacije).

NA DRŽAVNI RAVNI

V številnih državah so človekove pravice vgrajene v zakonodajo. Zato lahko o kršitvah človekovih pravic presojajo domača sodišča.

KATERE PRAVICE IMAMO?

ČLOVEKOVE PRAVICE IN SOVRAŽNI GOVOR

Sovražni govor je povezan s človekovimi pravicami na različnih ravneh.

VZROKI

Vzrok za sovražni govor so stereotipi, ki nekatere skupine ali posameznike označujejo kot manjvredne, drugačne in nevredne spoštovanja. Človekove pravice pa posameznike označujejo kot enake glede človekovih pravic in enako vredne spoštovanja. Njihovo temeljno načelo je nediskriminacija. Spodbujanje spoštovanja človekovih pravic je način, da se prepreči širjenje odnosa, ki neti sovražni govor.

TAKOJŠNJI UČINEK

Najhujši izrazi sovražnega govora so oblika diskriminacije in nespoštovanja človekovih pravic. Sovražni govor odvrča, marginalizira osebe, ki so tudi v drugih pogledih že ranljive, in spodkopava njihovo osebno dostojanstvo. Če je sovražni govor usmerjen proti posamezniku, na primer pri vrstniškem nasilju na spletu, lahko tak sovražni govor krši tudi pravico do zasebnega življenja in celo pomeni nečloveško in ponižujoče ravnanje. Pri tem pa sovražni govor spodkopava samozavest, dostojanstvo in varnost vseh, ki so povezani s skupinami, tarčami sovražnega govora.

POSLEDICE SOVRAŽNEGA GOVORA

Če sovražnemu govoru ne nasprotujemo, spodbuja še hujše kršitve človekovih pravic: negativni stereotipi se v družbi širijo, skupine so vedno bolj marginalizirane in izolirane, spori in delitve so vedno hujši, zlorab in groženj je vedno več, ko se preskušajo nove meje. V najslabšem primeru se preprosto ‚izražanje sovraštva‘ spremeni v fizično nasilje. Sovražni govor lahko vodi v kazniva dejanja iz sovraštva in v kršenje človekovih pravic na področju osebne varnosti in zaščite. Sovražni govor je vedno del kaznivih dejanj iz sovraštva, tudi genocida. Sovražni govor ne privede vedno do kaznivih dejanj iz sovraštva, kazniva dejanja iz sovraštva pa vedno zajemajo tudi sovražni govor.

POSLEDICE SOVRAŽNEGA GOVORA

Če sovražnemu govoru ne nasprotujemo, spodbuja še hujše kršitve človekovih pravic: negativni stereotipi se v družbi širijo, skupine so vedno bolj marginalizirane in izolirane, spori in delitve so vedno hujši, zlorab in groženj je vedno več, ko se preskušajo nove meje. V najslabšem primeru se preprosto ‚izražanje sovraštva‘ spremeni v fizično nasilje. Sovražni govor lahko vodi v kazniva dejanja iz sovraštva in v kršenje človekovih pravic na področju osebne varnosti in zaščite. Sovražni govor je vedno del kaznivih dejanj iz sovraštva, tudi genocida. Sovražni govor ne privede vedno do kaznivih dejanj iz sovraštva, kazniva dejanja iz sovraštva pa vedno zajemajo tudi sovražni govor.

UPORABA ČLOVEKOVIH PRAVIC ZA BOJ PROTI SOVRAŽNEMU GOVORU

Izobraževanje o človekovih pravicah je močno orodje v boju proti sovražnemu govoru na spletu. S tem krepimo znanje, večšine in pristop mladih, da se znajo spoprijeti s sovražnim govorom na podlagi človekovih pravic. Tak pristop ne le vzpostavlja empatijo in spoštovanje do drugega, ampak tudi spodbuja aktivno soudeležbo in posamezniku daje občutek moči.

Več informacij o človekovih pravicah je v 4. poglavju publikacije *Kompas*: www.coe.int/compass.

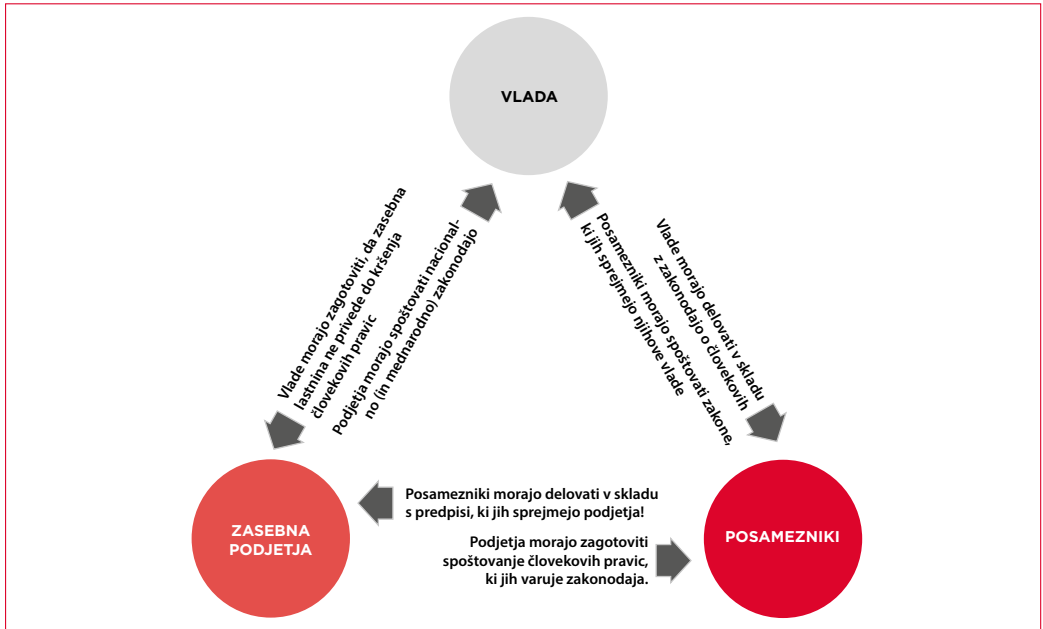
ČLOVEKOVE PRAVICE IN INTERNET

DEJSTVA

- Človekove pravice in njihovo varovanje so pomembnejši kot pravila in predpisi, ki jih določajo zasebna podjetja.
- Pri uveljavljanju človekovih pravic na internetu bi moral biti vsakdo zaščiten pred nezakonitim poseganjem ali nadlegovanjem.
- Vsakdo, ki so mu na internetu kršene pravice in svoboščine, ima pravico do pomoči in podpore.

Večina interneta je v lasti zasebnih podjetij. Človekove pravice so ‚pravila za vlade‘, in ne za zasebna podjetja, zato je njihovo varovanje na internetu zelo zapleteno. Če se nakupovalno središče ali nočni klub odločita, da ljudem ne dovolita nositi kavbojk, protestirati ali deliti informacij o drugem podjetju, kar so vse načini izražanja, se ne morete sklicevati na svobodo izražanja in jih postaviti pred Evropsko sodišče za človekove pravice. Enako lahko zasebna podjetja večinoma določajo pravila, ki se jih morajo ljudje držati, ko uporabljajo tiste dele interneta, ki so v njihovi lasti. Če ljudje ne marajo teh pravil, se lahko pritožujejo, toda končna kazen bo preprosto neuporaba storitve. Seveda pa to ne pomeni, da za tisti del sveta, ki je v lastni zasebnih podjetij, ne veljajo zakoni o človekovih pravicah! Človekove pravice vladam nalagajo (vsaj) dve vrsti obveznosti:

1. Človekove pravice določajo meje za to, kar vlade dejansko lahko delajo: ne smejo prepovedati političnega nasprotovanja, ne smejo izvajati mučenja, ne smejo človeku odvzeti prostosti brez razloga.
2. Vlade obvezujejo, da sprejemajo pozitivne ukrepe za ustrezno varovanje človekovih pravic. To lahko pomeni sprejemanje zakonov, ki prepovedujejo diskriminacijo, zagotavljanje, da so nasilna dejanja preganjanja (in kaznovana) in ustrezne zaščite žrtev.

Z drugimi besedami, vlade morajo zagotoviti, da ‚zasebna‘ okolja niso žarišče kršitev človekovih pravic.

Vedno več je sodnih postopkov, ki obravnavajo kršitve človekovih pravic na internetu.

Evropsko sodišče za človekove pravice je v svojih sodbah potrdilo obveznost držav, da varujejo človekove pravice in temeljne svoboščine posameznikov na internetu. Zlasti svobodo govora, zaščito otrok in mladine, varovanje moralnih norm in pravice drugih bi bilo treba varovati z bojem proti rasizmu, ksenofobiji in drugim oblikam diskriminacije.

Poleg tega pa ločnica med javnim in zasebnim prostorom ni jasna in zahteva razmislek. Niso vsa spletna mesta zasebna lastnina, in tudi če so, se zastavlja vprašanje javne odgovornosti. Je družbeno omrežje, ki povezuje 500 milijonov ljudi, zasebno podjetje?

Predstavniki mladih Sveta Evrope so pozvali gibanje Ne sovražnemu govoru, da zahteva, da se internet prizna za javni prostor, katerega interesi daleč presegajo interese zasebnih podjetij.

Ne pozabite: sorazmerno majhno število zakonov, ki urejajo izražanje na internetu, nikakor ne pomeni, da se lahko tam govori in dela vse, kar komu pride na misel! Internet bo postal to, kar bodo uporabniki odločili, da želijo, da postane, in mladi bi morali imeti možnost tako kot vsi drugi, da se o tem izrečejo in na to vplivajo!

5.3 SVOBODA IZRAŽANJA

Vsakdo ima pravico do mnenja, svobode mišljenja in izražanja, vključno s pravico, da nihče ne sme biti nadlegovan zaradi svojega mišljenja, in pravico, da lahko vsak išče, sprejema in širi informacije in ideje s kakršnimi koli sredstvi in ne glede na meje.

Splošna deklaracija človekovih pravic, 19. člen

SVOBODA IZRAŽANJA IN SOVRAŽNI GOVOR

Svoboda izražanja je ključnega pomena pri vsaki dejavnosti za varovanje človekovih pravic in boj proti sovražnemu govoru. Čeprav so vse oblike žalitev ali sovraštva neprijetne in mnoge tudi rasistične, je treba pri vsakem poskusu omejevanja ali prepovedi izražanja sovraštva upoštevati pravice obeh strani. Tudi pravice tistih, ki izražajo sovraštvo. To se morda zdi nenavadno, toda spoštovanje človekovih pravic skoraj vedno zahteva vzpostavljanje ravnotežja med različnimi zahtevami po pravicah. Če so nam storilci zlorab in kriminalci ter tisti, ki žalijo vsepovprek, še tako zoprni, so varovane tudi njihove človekove pravice.

Svoboda govora ali svoboda izražanja velja za temeljno človekovo pravico iz dveh razlogov: prvič, ker je pomembna za posameznika, in drugič, ker je pomembna za družbo. Svoboda izražanja je ena od tistih ‚temeljnih potreb‘, ki so bistvene za človeško dostojanstvo, in ima pomembno vlogo v demokratični družbi. Brez svobode izražanja ni demokracije; brez demokracije ni mogoče varovati človekovih pravic.

Svoboda izražanja je eden od ključnih temeljev demokratične družbe in temeljnih pogojev za njen napredek in razvoj vsakega posameznika’.

Evropsko sodišče za človekove pravice, zadeva Handyside proti Združenemu kraljestvu

V vsakdanjem govoru ljudje pogosto uporabljajo izraz ‚svoboda govora‘. Dejansko pa svoboda izražanja zajema različne načine človeškega izražanja, od pisnega do vizualnega, slik, gledališča, glasbe itn.. To je še posebej pomembno za spletne dejavnosti: vse na spletu je ‚izražanje‘ in zato zajeto v to pravico.

ZAKAJ JE SVOBODA IZRAŽANJA POMEMBNA?

KER JE DEL ČLOVEKOVE IDENTITETE

Misli, mnenja in prepričanja so pomemben del identitete vsakega posameznika. Če mu preprečimo, da se ‚izrazi‘, mu odvzamemo del osebnosti, del identitete. Človekove pravice predvsem omogočajo, da ohranjamo nadzor nad svojim življenjem, z drugimi besedami, samostojnost.

Omejevanje pravice do izražanja ljudem omejuje možnost sodelovanja v družbi. Soudeležba je temeljna človekova pravica bodisi kot oblika interakcije bodisi kot način vplivanja na odločitve, ki se sprejemajo v našem imenu. Soudeležba je ključna za demokracijo in aktivno državljanstvo.

POMEN ZA DEMOKRACIJO

Debate in razprave so bistveni del vsake demokratične družbe. Ideje nastajajo pri izmenjavi mnenj, njihovem prečiščevanju, povezovanju, primerjanju z drugimi razlagami. Ustvarjalnost in ‚resnica‘ sta odvisni od izmenjave idej, ‚svobodno‘ izmenjevanje mnenj pa bogati družbo. Debate in razprave so tudi način za lajšanje stikov med ljudmi. Druge razumemo tako, da poslušamo njihove misli, da se morda z njimi ne strinjamo, da pa najdemo soglasje, ki nam omogoči sobivanje. To je zelo pomembno, ker povezuje družbo. Zato je svoboda govora pomembna, ker omogoča družbi rast in razvoj in ker omogoča tudi posamezniku, da raste in se razvija. Omejevanje svobode govora je ukrep, za katerega moramo imeti res dobre razloge.

KAJ PRAVI ZAKONODAJA

MEJE SVOBODE IZRAŽANJA

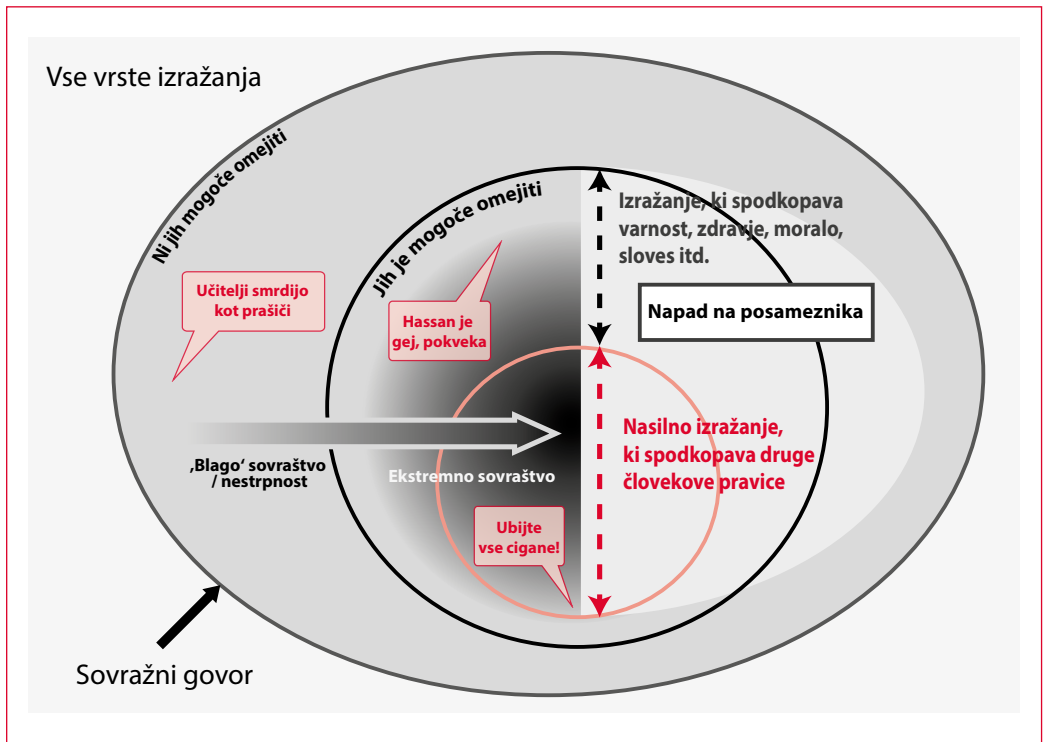

Diagram prikazuje izraze, ki jih je v skladu z mednarodno zakonodajo o človekovih pravicah mogoče ali celo treba omejiti. Se strinjate s temi mejami in omejitvami? Bi bilo po vašem mnenju treba govor bolj (ali manj) omejiti?

Kljub možnim razlogom za varovanje svobode govora pa konvencije o človekovih pravicah priznavajo, da je govor ‚dejanje‘, ki lahko škodi drugemu in celo ogrozi družbo kot celoto. Zato je svoboda govora pravica, ki jo je v nekaterih okoliščinah mogoče omejiti in ki jo je včasih celo *treba* omejiti. Vzpostaviti je treba ravnotežje med omogočanjem, da ljudje izrazijo svoje najgloblje misli, in zagotavljanjem, da to ne ogroža pravic drugih ali povzroča še hujše škode družbi.

19. člen Splošne deklaracije človekovih pravic in 10. člen Evropske konvencije o varstvu človekovih pravic ščitita pravico do svobode izražanja. Deseti člen evropske konvencije določa pogoje, ki morajo biti izpolnjeni v primeru, kadar država omeji svobodo govora ali kaznuje nesprejemljivo izražanje. Če ti pogoji niso izpolnjeni, pomeni omejitev kršitev konvencije. Vendar pa je zagotovljena precejšnja prožnost pri njihovi razlagi, kar državam omogoča, da se na posamezne primere odzovejo na najprimernejši način.

KAJ PRAVI EVROPSKA KONVENCIJA O VARSTVU ČLOVEKOVIH PRAVIC?

Vsakdo ima pravico do svobode izražanja. Ta pravica vključuje svobodo mnenja ter sprejemanja in širjenja informacij ali idej brez vmešavanja javnih organov in ne glede na državne meje. Evropska konvencija o varstvu človekovih pravic, *prvi odstavek 10. člena*

Konvencija trdi, da je svoboda izražanja pomembna in da jo je treba varovati.

Nadalje, v konvenciji svoboda izražanja zajema:

- svobodo mišljenja,
- svobodo sprejemanja informacij in idej ‚brez vmešavanja javnosti‘,
- svobodo sporočanja informacij in idej ‚brez vmešavanja javne oblasti‘.

Pod nekaterimi pogoji, če so izkazane ‚nujne družbene potrebe‘, 10. člen omogoča nekatere omejitve svobode izražanja. Vendar pa morajo biti omejitve nujne kot odziv na posamezno družbeno potrebo in morajo biti sorazmerne z no, torej ne smejo biti pretirane.

10. člen Evropske konvencije o človekovih pravicah

Féret proti Belgiji

Med volilno kampanjo so bili razdeljevani letaki s slogani kakor na primer ‚zavzemite se zoper islamizacijo Belgije‘, ‚ustavite sramotno integracijsko politiko‘ in ‚pošljite neevropske iskalce zaposlitve domov‘, Zaradi tega je bil član belgijskega parlamenta in predsednik belgijske politične stranke Narodna fronta (Front National/ Nationaal Front) obsojen zaradi spodbujanja rasne diskriminacije.

Pritožil se je na Evropsko sodišče za človekove pravice in zatrjeval, da je bila kršena njegova pravica do svobode izražanja. Sodišče kršenja pravice do izražanja ni ugotovilo; ugotovilo pa je, da je bilo sporočilo, podano v kontekstu volitev, jasno spodbujanje rasnega sovraštva.

Zahteva po ‚sorazmernosti‘ pomeni, da cenzura kot splošna omejitev ni v skladu s pravico do prostega izražanja. Vsak primer je treba obravnavati posebej in kadar je le mogoče, mora biti prosto izražanje mnenj dovoljeno. Za varovanje oseb, ki bi bili v takih primerih prizadete, bi bilo treba najti druge načine.

17. ČLEN EVROPSKE KONVENCIJE O ČLOVEKOVIH PRAVICAH

Poleg pravice do izražanja konvencija prepoveduje tudi kakšne koli dejavnosti ali dejanja, ‚ki so usmerjene ali usmerjena h kršenju katerihkoli pravic ali svoboščin, ki so [v konvenciji] določene‘. To se lahko nanaša na najhujše primere sovražnega govora (in sovražnega govora na spletu).

17. člen pomeni, da se nihče, ki poziva k nasilju nad katero od skupin, ne more sklicevati na pravico do izražanja. Pravica, ki bi komur koli dovoljevala, da napada ali ubija druge ljudi, ne obstaja.

17. ČLEN

Norwood proti Združenemu kraljestvu

V Združenem kraljestvu je bil britanski državlján obsojen zaradi nasilnega napada na versko skupnost. Na svoje okno je obesil velik plakat Britanske nacionalne stranke, na katerem sta bila newyorška dvojčka (Twin Towers) v plamenih, z napisom ‚Izženimo islam iz Britanije – zaščitimo Britance‘ in s simbolom polmeseca in zvezde v prometnem znaku za prepoved. Pritožil se je na Evropsko sodišče za človekove pravice in zatrjeval, da je bila kršena njegova pravica do svobode izražanja. Evropsko sodišče je ugotovilo, da je njegova zahteva nedopustna in da takšen hudí splošni napad na versko skupnost, ki celotno skupnost povezuje s hudim terorističnim dejanjem, ni v skladu z vrednotami, ki jih oznanja in varuje Evropska konvencija o človekovih pravicah, kot so strpnost, družbeni mir in nediskriminacija, in da se pritožnik ne more sklicevati na 10. člen (svoboda izražanja).

Garaudy proti Franciji

Avtor knjige z naslovom Miti, na katerih temelji moderni Izrael (*The Founding Myths of Modern Israel*) je bil v Franciji obsojen za kazniva dejanja zanikanja zločinov proti človeštvu, javnega blatenja skupine ljudi – v tem primeru judovske skupnosti – in spodbujanja k rasnemu sovraštvu. Zatrjeval je, da je bila kršena njegova pravica do svobode izražanja. Evropsko sodišče je ugotovilo, da je njegova zahteva nedopustna in menilo, da njegove trditve pomenijo zanikanje holokavsta ter poudarilo, da oporekanje jasno ugotovljenim zgodovinskim dogodkom ni znanstveno ali zgodovinsko raziskovanje ter da je dejanski namen njegovega dela rehabilitirati nacionalsocialistični režim in obtožiti žrtve ponarejanja zgodovine. Ker so taka dejanja očitno neskladna s temeljnimi vrednotami, ki jih spodbuja konvencija, je sodišče uporabilo 17. člen (prepoved zlorabe pravic) in ugotovilo, da se pritožnik ne more sklicevati na 10. člen (svoboda izražanja).

KDO UPORABLJA 10. ČLEN?

Čeprav je obveznost vlad, da omejujejo pravico do izražanja v primerih, ko je taka pravica lahko škodljiva, pa primeri, ki so predloženi Evropskemu sodišču za človekove pravice v skladu z 10. členom, kažejo, da v večini primerov ne gre za to, da vlade ne bi ukrepale. Nasprotno, gre za primere, ko pritožniki izpodbijajo pravico vlad, da omejujejo pravico do izražanja, da bi zavarovale skupine ali posameznike, ali v primerih, ko so mnenja, da je bila omejitev pretirana. Pravica do izražanja je za sovražni govor zelo pomembna, saj

za razumevanje, zakaj je treba biti v demokratični družbi ‚strpen‘ do nekaterih ‚milejših‘ oblik nestrpnosti, in določa meje za to, kaj naj bilo dovoljeno govoriti.

Žrtve sovražnega govora se morajo pri iskanju svoje pravice večinoma sklicevati na druge člene, na primer na prepoved diskriminacije ali pravico do spoštovanja zasebnega življenja.

SVOBODA IZRAŽANJA IN INTERNET

Zagotavljanje človekovih pravic na internetu je razvijajoče se področje problematika sovražnega govora na spletu pa kaže, da je razprava o tem zelo pereča. Svet Evrope je objavil Vodnik po človekovih pravicah za uporabnike spleta, ki je posameznikom v pomoč pri razumevanju njihovih pravic na spletu. Vodnik, ki temelji na Evropski konvenciji o varstvu človekovih pravic, poudarja, da človekove pravice veljajo v resničnem in virtualnem svetu. Vodnik tudi podrobno pojasnjuje, na kakšen način velja pravica do izražanja in obveščanja tudi za internet.

Več informacij o uporabi zakonodaje o človekovih pravicah v virtualnem svetu je v poglavju o človekovih pravicah na [159. strani](#). Nekaj ključnih točk glede pravice do izražanja:

NEGEOGRAFSKOST INTERNETA

Mnogi ponudniki interneta ter večina najpopularnejših družbenih omrežij in brskalnikov prihajajo iz ZDA in drugih držav, kjer je možnost sodnega pregona zelo omejena. Pogled ZDA na svobodo izražanja ni tak, kot ga zagovarja evropska zakonodaja o človekovih pravicah, zlasti pa je drugačen od tega, kako to zakonodajo razlaga Evropsko sodišče za človekove pravice. Omejevanje pravice do izražanja je po ameriški zakonodaji veliko težje, zlasti če gre za očitno rasistične izjave ali pozive k nasilju. To pomeni, da odstranjevanje sovražnih platform, ki gostujejo na ameriških strežnikih, ni preprosto in da zagovornikov sovražnega govora ni mogoče vedno sodno preganjati.

TEŽAVE PRI NADZOROVANJU SPLETA

Internet je širok prostor, ki ga večinoma usmerja uporabnik brez zunanjega nadzora ali vodstva. Tudi kadar obstaja dober razlog za ukinitve spletne strani, ker zagovarja nasilje do posamezne skupnosti, lastniki ali upravitelji sorazmerno preprosto lahko odprejo novo stran in tam objavijo isto vsebino.

POTREBA PO OHRANITVI PREDNOSTI INTERNETA

Mnogi so prepričani, da je ta vidik interneta, torej lahkota, s katero ga ljudje uporabljajo za komuniciranje, ena njegovih ključnih prednosti. Strožji nadzor in cenzura bi sicer lahko uspešno zmanjšala obseg sovražnega govora v virtualnem svetu, vendar pa bi imela vzpostavitev takega sistema pomembne posledice za način, kako so ljudje navajeni uporabljati internet. Zelo bi omejila vlogo, ki jo ima internet kot forum za svobodno razpravo.

LASTNINA: VLOGA ZASEBNIH PODJETIJ

Dejstvo, da je večina spletnih strani ‚v lasti‘ zasebnikov ali zasebnih podjetij, pomeni, da lahko v odsotnosti zakonodaje, ki bi določala, kako se morajo odzivati na sovraštvo ali pozive k nasilju, relativno ‚svobodno‘ dovoljujejo kakršno koli vsebino. Človekove pravice so zakoni, po katerih se morajo vlade ravnati: zasebna podjetja pa se morajo ravnati samo po tistih zakonih, ki jih vlade štejejo za potrebne!

Seveda se morajo zasebna podjetja ravnati tudi po ‚zakonu trga‘ in pogosto jih prav pritisk uporabnikov njihovih storitev prisili spremeniti politiko. Zato je zlasti pomembno, da mladi svoje poglede o sovražnem govoru na spletu sporočijo osebam, ki so odgovorne za spletne strani, ki jih uporabljajo. Uspešne spletne kampanje, kot je bila tista, ki jo je leta 2013 izvedlo nekaj nevladnih organizacij, da bi se s Facebooka odstranile vsebine, ki so trdile, da je nasilje nad ženskami dovoljeno, pa vendarle kažejo, da je meja med zasebnim in javnim spletnim prostorom vedno bolj zabrisana. Poleg tega take kampanje razkrivajo, da se države ne morejo zanašati samo na samournavanje. Spletni prostor je tudi javni prostor.

5.4 RASIZEM IN DISKRIMINACIJA

[...] izraz ‚rasna diskriminacija‘ [pomeni] kakršno koli razlikovanje, izključevanje, omejevanje ali dajanje prednosti na temelju rase, barve kože, porekla, narodnega ali etničnega izvora, ki ima namen ali dejanski učinek onemogočiti komur koli ali ga prikrajšati za enakopravno priznavanje, uživanje ali uresničevanje človekovih pravic in temeljnih svoboščin na političnem, gospodarskem, socialnem, kulturnem in vsakem drugem področju javnega življenja.

Mednarodna konvencija o odpravi vseh oblik rasne diskriminacije, 1. člen

POVEZAVA S SOVRAŽNIM GOVOROM

Sovražni govor je večinoma posledica rasističnega ali diskriminatornega odnosa. Skoraj vedno je diskriminatoren.

Diskriminacijo je treba razumeti kot ‚nasprotje‘ enakosti. Po zakonodaji o človekovih pravicah imajo vsi ljudje enake pravice. Diskriminacija je, če so pravice posameznika kršene samo zaradi načina, kako ga vidijo drugi ali kako se vidi sam. Diskriminacija je napad na nekoga na spletu ali zunaj njega samo zato, ker je ‚tujec‘, oseba z invalidnostjo, ženska, ali iz katerega koli drugega razloga.

Diskriminacija je pogosto rasistična. Sovražni govor, usmerjen proti nekomu zaradi rase, narodnega ali etničnega porekla, je dejanje tako diskriminacije kakor tudi rasizma.

ODNOS IN DEJANJA

S sovražnim govorom se je treba boriti ne le, ko jasno kaže svoj obraz, ampak je treba napasti njegove korenine, na ravni odnosa. Sovražni govor se hrani z rasističnim odnosom in negativnimi stereotipi in jih pomaga krepiti. Če se mu ne zoperstavimo, širi svojo moč v družbi, krepi stereotipe in s tem povečuje nevarnost za še hujše žalitve in celo fizično nasilje. Ugotovljeno je, da množične kršitve človekovih pravic, kot je genocid ali etnično čiščenje, vedno napove ali spremlja sovražni govor.

OPREDELITEV IZRAZOV

STEREOTIPI

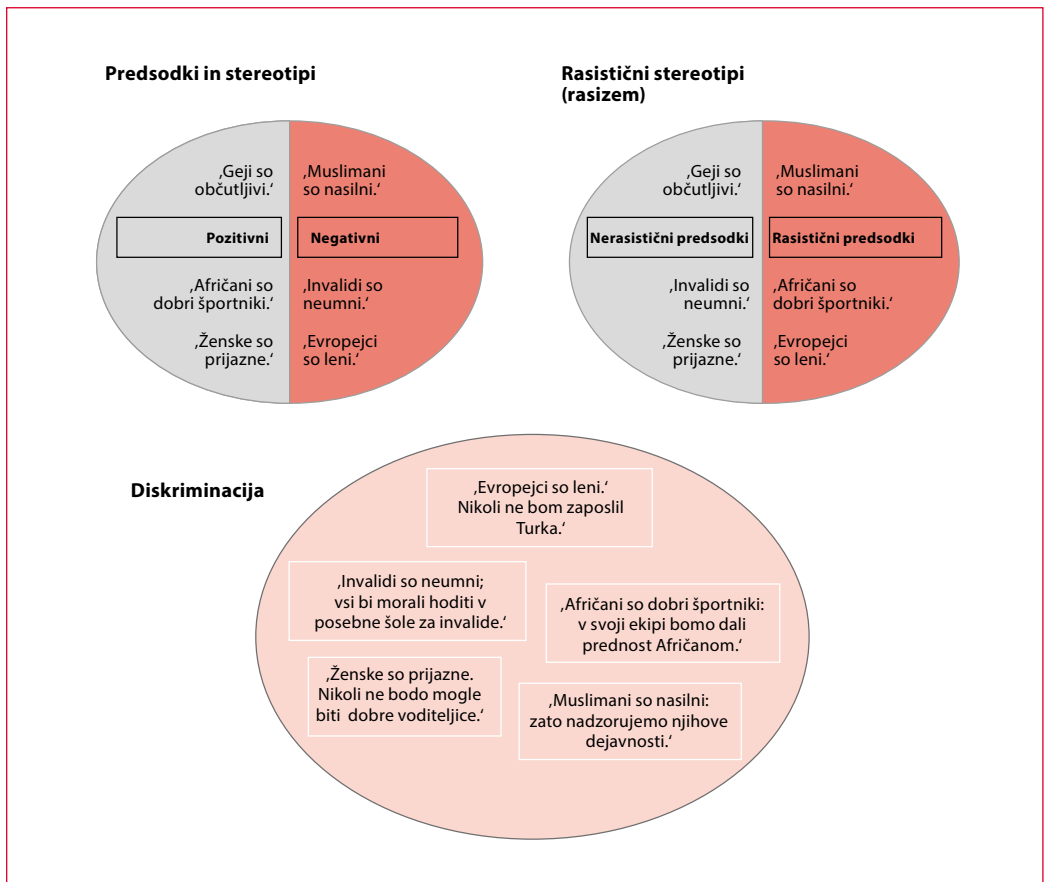
Stereotipi so mnenja ali prepričanja o posameznih družbenih skupinah, lahko so pozitivni ali negativni (ali nevtralni). Čeprav so lahko koristni, postanejo škodljivi, če se uporabljajo za togo dojemanje posameznikov ali kot razlog za drugačno obravnavanje ali obnašanje. Stereotipi temeljijo na posploševanju in ne morejo veljati za vsako/-ega posameznico/ka!

Primeri stereotipov so ‚moški so močnejši od ženk‘, ‚nogometaši lahko tečejo hitreje kot drugi ljudje‘, ‚vsilabodi so beli‘.

PREDSODKI

Predsodek je posebna vrsta stereotipa, ki zajema oceno in sodbo. Mnogi stereotipi, ki delujejo nevtralnno, dejansko vsebujejo vnaprejšnjo sodbo. Na primer ‚ženske so slabe pri računalniških igratih‘ je videti kot dejstvo, v resnici je pa sodba o tehničnih sposobnostih žensk.

Celo če so stereotipi ali predsodki pozitivni, skoraj vedno vsebujejo nekaj negativnega. Trditev ‚Avstralci so najbolj velikodušni ljudje na svetu‘ je za Avstralce pozitivna, vsebuje pa sodbo, da so prebivalci drugih držav manj velikodušni. Trditev ‚Afričani so dobri športniki‘ lahko razumemo kot ‚Afričani so dobri le za šport‘. Nacionalizem in domoljubje sta videti pozitivni čustvi, ki pa se lahko hitro spremenita v rasizem.

RASIZEM

Če se stereotip ali predsodek nanaša na barvo kože ali nacionalno ali etnično pripadnost, je prav gotovo rasističen, pa naj bo pozitiven ali negativen. Rasizem je ideologija, ki goji diskriminatorno ali žaljivo obnašanje do ljudi zaradi njihove namišljene ‚manjvrednosti‘. Pomembno je razumeti, da zdaj ‚rasa‘ velja za družbeno, ne biološko značilnost. Znanstveniki niso našli nikakršnih fizičnih ali genotipskih značilnosti, ki bi veljale le za eno ‚raso‘.

DISKRIMINACIJA

Če je posledica negativnega odnosa do posamezne družbene skupine to, da ta skupina ne more uživati človekovih pravic, govorimo o diskriminaciji. Diskriminacija je kršitev človekovih pravic in je lahko posledica rasističnega odnosa ali drugih predsodkov, ki sicer niso rasistični, imajo pa negativne posledice za žrtve in družbo v celoti.

POVEZOVANJE IZRAZOV

ZLOČIN IZ SOVRAŠTVA je nezakonito dejanje proti skupini ali posamezniku, ki temelji na predsodku, kako jo ali ga dojemamo.

SOVRAŽNI GOVOR je negativna trditev o posamezniku ali družbeni skupini pogosto na podlagi predsodkov, ki širi, hujska, spodbuja, ali upravičuje rasno sovraštvo in nestrpnost. Posamezni primeri veljajo za kaznivo dejanje ali ne glede na zakonodajo države in vsebino govora.

DISKRIMINACIJA je nepravilno obravnavanje zaradi predsodkov, tudi nerasnih.

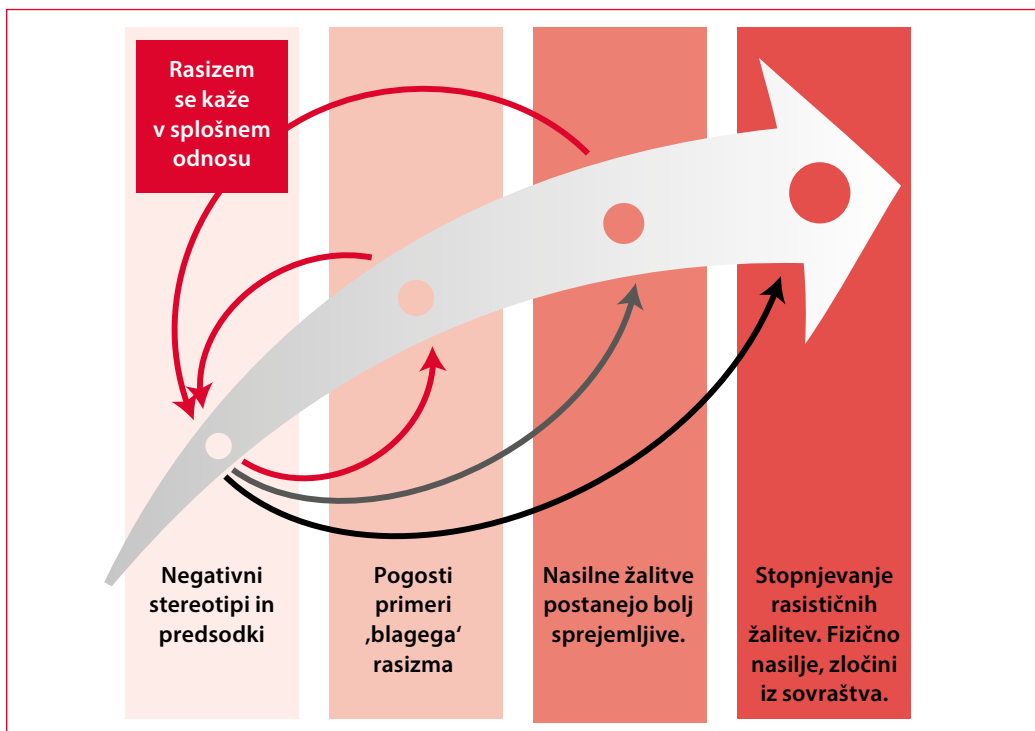
RASIZEM je predsodek, ki temelji na ideji ‚rase‘ ali etničnega porekla ali druge z njimi povezane značilnosti, zaradi katere je oseba pogosto nepravilno obravnavana.

PREDSODEK je splošno mnenje, ki pogosto vsebuje negativno sodbo o drugih osebah ali družbenih skupinah.

STEREOTIP je splošno mnenje o drugih družbenih skupinah, ki vsebuje sodbe ali pa tudi ne.

ČLOVEKOVE PRAVICE IN DISKRIMINACIJA

Priznanje prirojenega človeškega dostojanstva vseh članov človeške družbe in njihovih enakih in neodtujljivih pravic je temelj svobode, pravičnosti in miru na svetu.

Preambula Splošne deklaracije o človekovih pravicah

Uživanje pravic in svoboščin, določenih s to konvencijo, je zagotovljeno vsem ljudem brez razlikovanja glede na spol, raso, barvo kože, jezik, vero, politično ali drugo prepričanje, narodnostni ali socialni izvor, pripadnost narodni manjšini, lastnino, rojstvo ali kakšne druge okoliščine...

Splošna deklaracija o človekovih pravicah, 2. člen

Diskriminacija je kršitev človekovih pravic in je tako kot rasizem prepovedana z večino mednarodnih listin o človekovih pravicah. Nekatere družbene skupine pred diskriminacijo varujejo tudi posebni državni ali mednarodni zakoni.

- 14. člen Evropske konvencije o človekovih pravicah prepoveduje vsako diskriminacijo in vse države članice Sveta Evrope so k temu zavezane. To tudi pomeni, da pri interakciji z javnimi oblastmi,

Kakšni zakoni proti diskriminaciji obstajajo v vaši državi? Je vaša država podpisala Protokol št. 12 k Evropski konvenciji o človekovih pravicah in temeljnih svoboščinah?

ponudniki internetnih storitev ter spletnih vsebin in storitev ali pri interakciji z drugimi uporabniki ali skupinami uporabnikov nihče ne sme biti diskriminiran na podlagi spola, rase, barve kože, jezika, vere, političnega ali drugega prepričanja, narodnosti ali socialnega izvora, pripadnosti narodni manjšini, lastnine, rojstva ali druge okoliščine, vključno z etničnim poreklom, starostjo ali spolno usmerjenostjo.

- Mnoge države članice so podpisale tudi širšo prepoved diskriminacije, zajeto v (neobveznem) protokolu k Evropski konvenciji o človekovih pravicah (Protokol št. 12). Ta protokol prepoveduje diskriminacijo glede vseh pravic, določenih z zakonom, ne le pravic, ki jih varuje konvencija.
- V okviru Evrope in na ravni Združenih narodov obstaja še vrsta drugih pogodb o človekovih pravicah, ki prepovedujejo diskriminacijo posameznih ranljivih družbenih skupin, na primer žensk, otrok, oseb z invalidnostjo in pripadnikov različnih narodnostnih ali etničnih skupin.
- Mnoge države so tudi sprejele zakone, ki varujejo posameznike ali skupine pred diskriminacijo.

5.5 ZASEBNO ŽIVLJENJE IN VARNOST

POVEZAVA S SOVRAŽNIM GOVOROM

Do sovražnega govora pride le tedaj, ko imajo ljudje občutek, da nekaj vedo o ciljni skupni ali posamezniku. Popolnoma neznane skupine ali ljudje niso tarča sovražnega govora, razen morda, ko je ‚anonymnost‘ poistovetena z nekaterimi ‚osebnimi‘ značilnostmi. Skupine, ki odkrijejo najintimnejše vidike svoje identitete, pogosto postanejo tarče sovražnega govora. To zlasti velja za ženske, osebe z invalidnostmi, etnične manjšine in tako naprej. Oseba iz take ciljne skupine, ki na spletu razkrije informacije o sebi, in dovoli povezavo s svojo resnično identiteto, se lahko celo izpostavi nevarnosti.

Zasebne ali osebne informacije so lahko še posebej tvegane v primeru vrstniškega nasilja in sovražnega govora na spletu. Številni ljudje na spletu objavljajo podatke o sebi, osebne fotografije, informacije o svojih zvezah ali podatke o tem, kje živijo ali študirajo. Če postanejo tarča vrstniškega nasilja na spletu, so ti podatki pogosto uporabljeni v njihovo škodo.

ZASEBNOST V VIRTUALNEM SVETU

Internet je javni prostor. Javen je tako kot ulica ali nakupovalno središče: obkrožajo nas ljudje, ki lahko vidijo, kaj delamo. Vendar pa ima življenje v virtualnem svetu nekatere značilnosti, zaradi katerih moramo biti bolj pozorni na zasebnost kot na ulici.

Na ulici se večinoma zavedamo, da nas drugi ljudje vidijo, in lahko opazimo, če nas kdo opazuje. Na internetu pa se malo ljudi zaveda, kaj pomeni, da nas drugi ‚gledajo‘, še manj pa se jih zaveda, kako se lahko zaščitijo pred njihovim pogledom. Ker se tega premalo zavedajo, so lahko izpostavljeni grožnjam ali fizični in psihični zlorabi. Osebk, ki ustrahujejo, mučijo, grozijo ali zlorabljajo, imajo pri tem dosti lažje delo, če imajo o svojih ‚žrtvah‘ vse informacije. Vprašanje zasebnosti je zato za vrstniško nasilje na spletu bistveno.

KLJUČNA SPOROČILA

- Mladi se morajo zavedati, da je internet javni prostor, kjer lahko drugi vidijo, kaj delamo in kaj nam je všeč tudi takrat, ko mislimo, da tega ne morejo.
- Internet je lahko nevaren: obstajajo ljudje, ki lahko osebne podatke in dejstva uporabijo zato, da žalijo ali prizadenejo. Mladi morajo zato sprejeti nekatere varnostne ukrepe.
- Vse, kar je objavljeno na internetu, ostane na internetu za vedno! Mladi se morajo zavedati tega in razmisliti, ali jim lahko podrobnosti, ki jih odkrijejo danes, v prihodnosti škodijo.
- Mladi ne smejo pozabiti, da morajo spoštovati zasebno življenje in varnost drugih. To ne pomeni le, da njihovo vedenje na spletu ne sme biti žaljivo ali škodljivo; pomeni tudi, da morajo biti pazljivi, če o drugih ljudeh delijo informacije, ki bi jih kdo lahko uporabil, da bi tem ljudem škodil.
- Naše človekove pravice so varovane v primerih, ko drugi dostopajo do informacij o nas, za katere jim nismo dali dovoljenja, ali če so na spletu objavljene stvari o nas, ki napadajo našo osebno integriteto.

- Veliko je organizacij in javnih institucij, ki v takem primeru lahko nudijo pomoč, zlasti ko gre za mlade ljudi. Mladi se morajo zavedati, da imajo moč in pravico, da primere zlorabe na spletu prijavijo.
- Tukaj ni anonimnosti. Za vse objave na spletu je mogoče izslediti osebo, ki jih je dala na splet. Prav tako ni nedotakljivosti; številne oblike sovražnega govora na spletu in vrstniškega nasilja na spletu so kaznive po zakonu.

ZASEBNO ŽIVLJENJE, ZASEBNO ŽIVLJENJE NA SPLETU IN ČLOVEKOVE PRAVICE

Vsakdo ima pravico do spoštovanja svojega zasebnega in družinskega življenja, svojega doma in dopisovanja; to velja tudi za internet.

Evropska konvencija o varstvu človekovih pravic, 1. del, 8. člen

1. Noben otrok ne sme biti izpostavljen samovoljnemu ali nezakonitemu vmešavanju v njegovo zasebno življenje, družino, dom ali dopisovanje in nezakonitim napadom na njegovo čast in ugled.
2. Otrok ima pravico do zakonitega varstva proti takšnemu vmešavanju ali napadom.

Konvencija Združenih narodov o otrokovih pravicah, 16. člen

PRAVICA DO ZASEBNEGA ŽIVLJENJA

Pravico do zasebnega življenja štiti več mednarodnih pogodb. V pravu človekovih pravic ‚zasebno življenje‘ ni le zasebnost, ampak zajema vse vidike posameznikovega življenja, ki so pomembni za njegovo identiteto in občutek dostojanstva. Na internetu zasebno življenje zajema dopisovanje, vključno z elektronsko pošto na delovnem mestu, fotografije in videe. V ta področja državni organi ne smejo posegati, država pa nas mora tudi ščititi pred poseganjem drugih. Evropsko sodišče za človekove pravice pri obravnavanju zadev, ki so mu predložene v skladu z 8. členom, uporablja izraz ‚človekova fizična in psihična integriteta‘. To velja tudi za življenje in razmerja na spletu.

Vlade morajo zagotoviti, da lahko ljudje živijo svoja življenja normalno, po svojih željah, ne da bi bili prisiljeni prilagajati se enotnemu ‚kalupu‘ ali bili preganjani zaradi drugačnih potreb. Pomemben je učinek delovanja ali nedelovanja države na posameznika: naše zasebno življenje je zasebna zadeva!

Vendar pa pravica do zasebnega življenja ni ‚absolutna‘ pravica, kar pomeni, da morajo države najti ravnotežje med zahtevami posameznikovega zasebnega življenja in zahtevami družbe ali drugih posameznikov. Občasno, vendar zelo redko lahko država upravičeno dostopa do osebnih podatkov ljudi, ker je treba morebiti zavarovati druge; lahko pa se odloči, da posameznikove zasebnosti ne bo varovala, ker tveganje ni dovolj resno ali ker bi bili stroški previsoki.

Najti pravo ravnotežje ni vedno preprosto. V zadevi *Copland proti Združenemu kraljestvu* je Evropsko sodišče za človekove pravice presojalo, ali je višja šola, ki je nadzorovala elektronsko pošto in telefonske pogovore svojih zaposlenih, kršila 8. člen konvencije. Sodišče je odločilo, da je šlo za kršitev pravice do zasebnosti. V zadevi *Združeno kraljestvo proti Finski* pa je Sodišče odločilo, da je varovanje zasebnega življenja in varnosti mladoletne osebe pomembnejše od varovanja zasebnega življenja osebe, ki je objavila lažni oglas v njegovem imenu.

Na splošno tako kakor za vse človekove pravice velja, da je odgovornost državnih oblasti, da zagotovijo, da se v zasebno življenje in osebno dostojanstvo posameznikov ne vmešava nihče, ne država in ne drugi subjekti. To velja na spletu in zunaj njega.

ZASEBNOST IN ČLOVEKOVE PRAVICE

Zasebnost je poseben vidik ‚zasebnega življenja‘, ki ga prav tako varuje 8. člen Evropske konvencije o varstvu človekovih pravic. Zasebnost so tista področja našega fizičnega, družbenega in čustvenega življenja, ki jih ne želimo javno deliti. Če ne damo izrecnega dovoljenja, ali če ne obstajajo res utemeljeni razlogi, povezani z varovanjem pravic drugih, mora to, kar želimo, da ostane zasebno, *ostati zasebno!* Noben posameznik ali organizacija nima pravice vedeti za stvari iz naše zasebnosti, ki jih nočemo razkriti!

Vendar pa privzetih nastavitvev na številnih internetnih forumih in straneh ni preprosto razumeti, predvsem pa so večinoma nastavljene tako, da ne varujejo zasebnosti uporabnikov. Za zagotovitev, da osebni podatki ostanejo zasebni, sta potrebni previdnost in pozornost, zlasti pa zavedanje o možnih nevarnostih.

Vprašanja o zasebnosti so pomembna tudi pri deljenju vsebin na spletu. Mladi se morajo zavedati, da je enako kot njihova zasebnost pomembna tudi zasebnost drugih. Lahkost deljenja fotografij, videov, sporočil ali drugih informacij lahko privede do malomarnosti, ki včasih drugim povzroči škodo. Ključno sporočilo za mlade je: gradivo, ki se neposredno nanaša na druge, se lahko deli le, če je že v javni domeni (in če ni škodljivo ali žaljivo), ali če je oseba za to dala soglasje.

Treba pa se je zavedati, da je pri spletnem dopisovanju gradivo redko res zasebno. Do elektronske pošte in vsega, kar je bilo objavljeno na spletu, lahko skoraj vedno dostopajo tudi drugi. In skoraj nikoli ni mogoče tega popolnoma izbrisati iz virtualnega prostora.

Šibka gesla in neustrezni varnostni ukrepi omogočajo dostop do informacij, shranjenih na ‚zasebnih‘ delih uporabniških profilov in elektronskih poštnih nabiralnikov. Celotna močna gesla ne morejo zagotoviti popolne zaščite pred hekerji ali državnimi obveščevalno-varnostnimi agencijami.

Mladi se morajo teh nevarnosti zavedati ter biti previdni in odgovorni pri varovanju tistih podrobnosti iz svojega življenja, ki jih ne želijo razkriti drugim. Zavedati se morajo tudi, da če je kljub vsem previdnostnim ukrepom, ki so jih sprejeli, nekomu uspelo dostopati do njihovih zasebnih podatkov, je to prav gotovo nezakonito in pomeni kršitev njihove pravice do zasebnosti.

V delu o vrstniškem nasilju na spletu je navedenih nekaj previdnostnih ukrepov, ki jih lahko mladi uporabijo za zagotovitev, da njihovi zasebni podatki ne postanejo javna domena.

5.6 DEMOKRACIJA IN SOUDELEŽBA

POVEZAVA S SOVRAŽNIM GOVOROM

SVOBODA IZRAŽANJA IN DEMOKRATIČNEGA DIALOGA

Povezavo med demokracijo in sovražnim govorom lahko razumemo z dveh zornih kotov. Z enega kaže, da se zaradi demokracije sovražni govor lažje uresničuje ali da se je težje z njim boriti. To najbolj vidimo, če si predstavljamo nedemokratično družbo s hudo cenzuro: v taki družbi bi bilo teoretično mogoče odpraviti sovražni govor nasploh in sovražni govor na spletu. Vse, kar lahko žali druge, bi bilo prepovedano, in vsaka kršitev bi bila strogo kaznovana. Toda zaradi odsotnosti svobode izražanja bi taka družba imela veliko pomanjkljivosti.

V demokraciji, kjer se lahko ljudje prosto izražajo, pa je velika verjetnost, da bomo slišali kaj takega, s čimer se ne strinjamo. Kaj takega, ki nas bo motilo, prizadelo ali ujezilo, ali pa bo šlo preko vsake meje in bo globoko žaljivo ali celo nevarno. Malo sovražnega govora je neizogibna posledica tega, da lahko prosto izražamo svoje mnenje, in to moramo vzeti v zakup. Nobena demokracija ni popolna!

VPLETENOST IN UDELEŽBA

Kljub vsemu pa imata demokracija in svoboda govora to prednost, da nas oborožita za boj proti sovražnemu govoru na način, ki je morda bolj učinkovit, na vsak način pa bolje varuje druge svoboščine. Tako je demokracija, če jo pogledamo z drugega zornega kota, največje upanje za boj proti sovražnemu govoru ob hkratnem varovanju človekovih pravic.

V delujoči demokraciji, kjer imajo ljudje aktivno vlogo pri varovanju pravic in svoboščin, ki so skupna vrednota, je lahko družbena zaščita pred sovražnim govorom veliko bolj domišljena in celovita, kot bi bila ob strogi cenzuri. Če naloge ‚nadzorovanja‘ sovražnega govora in ukrepanja proti njegovim najhujšim primerom ne razumemo samo kot naloge vlade, ali naloge ‚internetne policije‘ in ‚nadzor‘ razširimo na lastno obnašanje in obnašanje drugih, je mogoče ohraniti pravico do svobodnega izražanja in hkrati zavarovati posameznike pred zlorabo.

Učinkovit odgovor na sovražni govor je odvisen od celovitega razumevanja prednosti, izzivov in zahtev demokratične družbe, pa tudi aktivne soudeležbe vseh posameznikov v tej družbi. Marsikatera večina, ki je nujna za delovanje demokracije, je potrebna tudi za boj proti sovražnemu govoru, zavedanje o vrednosti različnosti in demokratične razprave pa lahko sodelujoče spodbudi, da se odzovejo na izraze nestrpnosti in sovrašva.

DEMOKRACIJA, SOUDELEŽBA IN ČLOVEKOVE PRAVICE

(1) Vsakdo ima pravico sodelovati pri opravljanju javnih zadev svoje države ali neposredno ali po svobodno izbranih predstavnikih.

(3) Volja ljudstva je temelj javne oblasti.

Splošna deklaracija človekovih pravic, 21. člen

Visoke pogodbene stranke se zavezujejo, da bodo izvedle v razumnih časovnih presledkih svobodne in tajne volitve, ki bodo zagotovile svobodno izražanje mnenja ljudstva pri izbiri zakonodajnih teles.

Protokol št. 1 k Evropski konvenciji o človekovih pravicah, 3. člen

Obveznosti glede človekovih pravic so za vlade po vsem svetu enake, vendar to ne pomeni, da morata biti oblika vladavine in zakonodaja v vseh državah enaki. Človekove pravice omogočajo različne sisteme in načine za zagotavljanje spoštovanja temeljnih človekovih pravic.

Vendar pa 21. člen Splošne deklaracije človekovih pravic (in Izbirni protokol št. 1 k Evropski konvenciji o varstvu človekovih pravic) nakazuje, da ni sprejemljiva *prav vsaka* oblika vladavine. Obveznost držav je, da zagotovijo, da so zakonodajni predstavniki izbrani 'po volji ljudstva'. Z drugimi besedami, samo demokratični sistem je v skladu s človekovimi pravicami. Eden od razlogov za to pa je, da sta samostojnost in soudeležba temeljni vrednoti človekovih pravic.

ODGOVORNOST DEMOKRACIJE

Demokratična oblika vladavine omogoča tistim, ki niso na položajih oblasti, da ohranijo nekaj nadzora nad zakoni, ki se jim morajo podrežati. Povezava s človekovimi pravicami je očitna, saj so človekove pravice večinoma sposobnost, da ohranjamo samostojnost svojih dejanj, da torej nismo žrtve samovoljnih poseganj ali prisiljeni živeti v sistemu, ki tepta naše temeljne pravice.

Vendar pa je demokracija kljub številnim prednostim zahtevnejša oblika vladavine kakor druge možnosti. Postavlja zahteve glede tega, kaj naj delamo, do česa naj bomo strpni in kako naj se obnašamo, če se z odločitvami ali pogledi ne strinjamo. To enako velja za osebe na položajih oblasti kot za vse druge. V demokraciji smo na nek način 'odgovorni' za delovanje sistema.

Spodnji seznam zajema temeljne veščine ali področja razumevanja, ki so nujne oziroma nujna za učinkovito delovanje demokracije. Vsak od teh vidikov je pomemben tudi v boju proti sovražnemu govoru.

AKTIVNA SOUDELEŽBA

Vlada ne more zastopati 'volje ljudstva', če ljudstvo ne izrazi svoje volje. Vlada bo predstaviška le, če bomo vsi povedali, kaj želimo. To seveda ne pomeni le, da gremo na volitve, pomeni tudi, da se odzivamo na pobude, da opozarjamo predstavnike v parlamentu in drugih organih oblasti na zadeve, ki niso v redu, predlagamo spremembe, lobiramo za boljšo zaščito, zahtevamo večjo odprtost itn.

Če je soudeležba državljanov bistvena za demokracijo, pa je obveznosti vlade, da zagotovi, da bodo mnenja ljudi slišana. Zato je treba jamčiti za svobodo izražanja vsaj toliko, kolikor oblike izražanja ne spodkopavajo drugih temeljnih vrednot ali ogrožajo skupine ali posameznike.

Pravico do sodelovanja je mogoče uveljavljati na spletu in zunaj njega. Internet je postal pomembno orodje, ki državljanom omogoča aktivno vlogo pri graditvi in krepitvi demokratičnih družb. Od doma lahko ljudje sodelujejo v političnih debatah in pri oblikovanju zakonodaje, lahko podpisujejo peticije, nadzorujejo politike in vodijo spletne kampanje.

Na spletu lahko vsakdo igra različne vloge, lahko je gledalec ali ustvarjalec.

BITI INFORMIRAN

Ljudje se lahko odzivajo in odgovarjajo na odločitve, sprejete v njihovem imenu, če so informirani o teh odločitvah in načinih, kako lahko povejo svoje mnenje. To ustvarja zahteve do posameznikov in vlad: vlade morajo zagotoviti, da so informacije na voljo, zato je pravica biti informiran pomemben del svobode izražanja. Posamezniki pa morajo zagotoviti, da se seznanijo z informacijami, in zahtevati od ljudi na položajih, da razkrijejo vse podatke, ki morda še niso bili objavljeni.

Pomembno področje, kjer je obveščенost javnosti nujna, je zavedanje o človekovih pravicah. Spoštovanje človekovih pravic ni nekaj, kar lahko prepustimo delovanju „poklicnih“ aktivistov za človekove pravice ali pa kar vladam, saj ni jamstva, da jih bodo v resnici spoštovale. Vsak posameznik se mora zavedati temeljnih standardov človekovih pravic in sodelovati pri njihovem zagotavljanju.

STRPNOST

Predstavniška vlada seveda ne pomeni, da bodo želje ali zahteve vsakogar vedno izpolnjene. Človekove pravice naj bi zagotovile izpolnjevanje temeljnih potreb vsakega posameznika, vedno pa bodo obstajala različna mnenja ne le o boljših načinih za njihovo izpolnjevanje, ampak tudi o številnih drugih potrebah. V demokratični družbi so nesoglasja nujnost.

V kakšnem obsegu naj bi „strpno sprejemali“ odločitve, s katerimi se ne strinjamo, ni lahko opredeliti. Ko gre za človekove pravice, je strpno sprejemanje nezaželeno in nujno je od odgovornih zahtevati odgovore. V mnogih primerih in s številnimi javno izraženimi mnenji bomo nezadovoljni, pa vendar bomo morali živeti z njimi in jih sprejeti. O iskanju tega ravnotežja govori del o svobodi izražanja.

UPRAVLJANJE INTERNETA

Naše življenje v resničnem svetu upravljajo pravila in zakoni na različnih ravneh. Na delovnem mestu in v okoljih, ki so v lasti zasebnih podjetij, veljajo ena pravila; lokalne in državne vlade določajo svoje zakone in predpise; mednarodne in regionalne organizacije, kot sta Organizacija združenih narodov in Svet Evrope, pa so vzpostavile svoje zakone, ki jih morajo te države upoštevati.

Ko vedno več različnih človekovih dejavnosti poteka na spletu, se zastavlja vprašanje, kakšna ‚pravila‘ veljajo tu. Vsaka spletna stran ima svoja pravila ali kodeks obnašanja, prav tako ponudniki gostovanja; ta pravila so primerljiva s predpisi, ki urejajo zasebno življenje zunaj spleta. Nekatere vlade so že sprejele zakone, ki urejajo dejavnosti na spletu, in nekateri mednarodni instrumenti, zlasti o varovanju človekovih pravic, pokrivajo tudi internet. Vedno bolj pa se uveljavlja prepričanje, da so potrebni splošna načela in predpisi, ki bodo zagotovili, da so pri svojem spletnem udejstvovanju uporabniki interneta ustrezno zaščiteni. ‚Upravljanje interneta‘ se torej ukvarja z vprašanjem, kakšna naj bodo ta načela in kako jih izvajati.

Upravljanje interneta je zlasti ključnega pomena v zvezi s sovražnim govorom na spletu, saj je v nekaterih državah, predvsem v ZDA, svoboda govora izjemno zaščiten. Ker številne internetne platforme gostujejo na strežnikih v ZDA, je zelo težko sodno preganjati celo najbolj nasilne in žaljive oblike sovražnega govora na spletu.

DEJAVNOSTI SVETA EVROPE V ZVEZI Z UPRAVLJANJEM INTERNETA

Varovanje in ohranjanje interneta brez ‚škode‘ za njegovo delovanje je ključno, da se na spletu zagotovi izvajanje 10. in 11. člena Evropske konvencije o človekovih pravicah. Svobodo pa spremlja potreba, da so državljani ustrezno informirani, kar jim omogoča odgovorno uporabo na internetu ponujenih storitev. Za zaupanje v internet sta ključnega pomena varovanje osebnih podatkov in spoštovanje zasebnosti na spletu.

Iz Strategije za upravljanje interneta Sveta Evrope

Svet Evrope se je začel dejavno ukvarjati z vprašanjem upravljanja interneta. Odbor ministrov je leta 2007 sprejel priporočilo, v katerem so zapisali, da ‚ljudje legitimno pričakujejo, da bodo internetne storitve dosegljive in cenovno dostopne, varne, zanesljive in stalne (CM/Rec (2007)16ln). Leta 2012 je 47 članic Sveta Evrope sprejelo Strategijo za upravljanje interneta ‚za varovanje človekovih pravic, vladavine prava in demokracije na spletu‘. Strategija je okvir za sodelovanje med državami članicami za ohranitev globalnega, stabilnega in odprtega interneta kot orodja za ohranitev svobode izražanja in dostopa do informacij.

Posebni del strategije obravnava varstvo in opolnomočenje otrok in mladih. Varnost, dostojanstvo in zasebnost otrok in mladih je po prepričanju snovalcev strategije ‚ključnega pomena‘.

Svet Evrope podpira človekove pravice in temeljne svoboščine, ki veljajo enako na spletu in zunaj njega. Leta 2014 je Odbor ministrov sprejel Vodnik po človekovih pravicah za uporabnike interneta. *Vodnik vsebuje napotke, kako uveljavljati človekove pravice na internetu.* Navaja tudi možne načine zaščite v primeru kršitve človekovih pravic.

VLOGA UPORABNIKOV

Za delovanje interneta je vloga uporabnikov bistvenega pomena. Za ‚demokratični‘ internet je potrebna skupnost internetnih uporabnikov, ki so ‚državljanke/-i na spletu‘, ki sodelujejo pri vzpostavljanju norm in pravil komunikacije in vplivajo na to, kako naj internet deluje. Kako naj bi to delovalo, kaže primer vloge, ki so jo nevladne organizacije imele pri preprečitvi, da bi Evropski parlament podpisal instrument ACTA, mednarodni sporazum, ki bi okrepil pravice intelektualne lastnine. Razlog za nasprotovanje je bila nevarnost, ki jo je sporazum pomenil za številne civilne svoboščine in človekove pravice.

SPOROČILA MLADIM

Za zagotovitev, da začnejo mladi aktivno vplivati na delovanje interneta, je treba upoštevati nekaj načel:

- Uporabniki interneta niso le potrošniki! Imajo moč vplivanja, ki jo lahko uporabijo za bolj aktivno vlogo pri oblikovanju takega interneta, ki varuje človekove pravice: vplivajo lahko prek kampanj z načinom, kako se internetni uporabniki obnašajo drug do drugega na spletu.
- Na spletu je treba zaščititi človekove pravice uporabnikov interneta. Zato je pomembno, da uporabniki poznajo svoje pravice in se odzivajo na žaljivke.
- Internet je dinamični prostor, ki je v stalnem gibanju. Po eni strani omogoča kršitve človekovih pravic, po drugi pa je lahko orodje za spoštovanje pravic in svoboščin, pa tudi pripomoček za spodbujanje skupnosti za njihovo varovanje.
- Otrokom in mladim je treba nuditi pomoč v obliki izobraževalnih programov, kajti otroci in mladi potrebujejo izobraževalne programe, ki jim bodo pomagali razumeti in razviti potrebna znanja za učinkovito uporabo interneta.
- Otroke in mlade je treba pri njihovi uporabi interneta zaščititi pred škodljivimi posegi v njihovo psihično in duševno počutje ter moralne vrednote.
- Kljub močnim gospodarskim in političnim silam, ki imajo pomembno vlogo pri oblikovanju interneta, pa morajo njegovi uporabniki uveljaviti svojo pravico, da naredijo splet javni prostor, kjer veljajo načela, vrednote in prakse človekovih pravic.
- Otroci in mladi bi se morali v okviru učenja, da postanejo demokratični državljani, naučiti in spoznati tudi, kdo upravlja internet. Preglednost in odgovornost sta torej pri internetu zelo pomembni, vključno z načini, kako lahko mladi učinkovito vplivajo na upravljanje interneta oziroma vsaj na tisti njegov del, ki je javni prostor.

5.7 STRATEGIJE KAMPANJ

Kampanja Sveta Evrope za boj proti sovražnemu govoru na spletu je zagotovila številne primere dobre prakse in učenja glede strategij in akcij kampanj. Čeprav se je kampanja gibanja Ne sovražnemu govoru končala, je najpomembnejše, da se še naprej s kampanjami in akcijami borimo proti sovražnemu govoru. Vi in vaši prijatelji se lahko na različne načine borite proti sovražnemu govoru in ohranjate zapuščino kampanje. Ne pozabite preveriti Zbirke virov, ki je nastala v okviru kampanje: <https://www.coe.int/en/web/no-hate-campaign/compendium-of-resources> Nekateri med njimi so navedeni v tem delu.

1. izobraževanje in ozaveščanje,
2. boj proti predsodkom in sovražnemu govoru, ki so že na spletu,
3. spodbujanje drugih ljudi za sodelovanje,
4. izražanje solidarnosti z žrtvami ali ciljnimi skupinami,
5. daljnoročne strategije.

Ta področja se pogosto prekrivajo, kadar pa se ne, je večinoma mogoče okrepiti eno dejavnost s sestavinami druge.

Na primer:

- Neposredno nasprotovanje sovražnemu govoru s ponujanjem alternativnega govora bo imelo tudi izobraževalni učinek. Če je tak alternativni govor ali dialog objavljen na socialnih omrežjih, je lahko v pomoč pri spodbujanju drugih.
- Akcija ozaveščanja in informiranja o sovražnem govoru na spletu je tudi odločni izraz solidarnosti z žrtvami sovražnega govora. Lahko se uporabi za poziv k podpisovanju peticije, ki od politikov zahteva, da se spoprimejo s to težavo.
- Prijava primera sovražnega govora in objava odgovora upravitelja spletne strani na blogu lahko spodbudita druge uporabnike, da so pozorni na podobne primere in da jih tudi sami prijavljajo.

Seznam seveda ni dokončen in naj bo le vir možnih idej. V svoji skupini boste prav gotovo sposobni priti do svojih idej!

Nekateri predlogi tudi niso primerni za vse okoliščine. Na primer, prijava komentarja ali objave je včasih pretiran odziv: mogoče je lažje poslati vprašanje avtorju izvirne objave in videti, ali bo spremenil svojo izjavo ali umaknil komentar. V drugih primerih pa je lahko osebni stik z nekom, ki je objavil žaljiv komentar, neprimeren. Vedno je treba presoditi, kakšno je najprimernejše in najučinkovitejše ukrepanje.

S temi predlogi lahko dopolnite dejavnosti iz tega priročnika in spodbudite prijatelje ali skupino, da se aktivno vključijo v gibanje Ne sovražnemu govoru.

- Skupino ali prijatelje morate obvezno vključiti v načrtovanje dejavnosti. Ljudje se veliko raje vključujejo v dejavnosti, če so lahko sodelovali pri oblikovanju njihovih ciljev in metod.
- Opozorite jih, da aktivno delovanje pritegne pozornost: pritegovanje pozornosti na spletu pa pomeni biti opazen v množici!
- Opozorite jih, da je mogoče informacije širiti s slikami, videoposnetki in glasbo, pa tudi samo z besedami. Oblika sporočila je lahko enako pomembna kakor njegova vsebina!
- Ne pozabite v Zbirki virov poiskati ideje (<https://www.coe.int/en/web/no-hate-campaign/compendium-of-resources>)!

SEZNAM MOŽNIH DEJAVNOSTI

IZOBRAŽEVANJE IN OZAVEŠČANJE

- Uporabite bloge in družbena omrežja za ozaveščanje o tem, kaj lahko posamezniki storijo, če so žrtve sovražnega govora ali če naletijo na sovražni govor.
- Uporabljajte govorico človekovih pravic: ozaveščajte o pravicah, ki nas varujejo na spletu, in o odnosu med človekovimi pravicami in sovražnim govorom na spletu.
- Oblikujte seznam 'uničevanja mitov' za skupine, ki so pogosto tarče sovražnega govora. Objavite ga na spletnih omrežjih in pripravite letake, ki jih delite na spletu.
- Delite spletne strani ali objave, ki poudarjajo pozitivne značilnosti teh ciljnih skupin.
- Objavljajte zgodbe posameznikov, ki so bili žrtve sovražnega govora na spletu in v družbenem življenju (in zunaj njega). Uporabite vse to za razširjanje vedenja o težavi in spodbujanje empatije do vseh, ki so tarče sovražnega govora.
- Na socialnem omrežju ustvarite svojo spletno stran ali profil. Uporabite ju za objavljane nasprotnih informacij o ciljnih skupinah, podprtih z viri.
- V resničnem svetu organizirajte akcije, izobraževalne tečaje in dogodke za ozaveščanje na naslednjih področjih:
 - splošna težava sovražnega govora na spletu in zunaj njega,
 - predsodki o posamezni ciljni skupini,
 - načini spoprijemanja s sovražnim govorom na spletu in zunaj njega,
 - učinek sovražnega govora,
 - nujnost, da ljudje prevzamejo odgovornost za svoja dejanja in za dejanja drugih,
 - pobude drugih skupin mladih, vključno z gibanjem Ne sovražnemu govoru
 - in še kaj drugega!

BOJ PROTI PREDSDOKOM IN SOVRAŽNEMU GOVORU, KI SO ŽE NA SPLETU

- Popravite prispevke na Wikipediji ali drugih prosto dostopnih spletnih straneh, ki vsebujejo neustrezne ali lažne informacije o skupinah, ki so tarča sovražnega govora.
- Objavljajte komentarje na spletnih straneh, ki vsebujejo napačne, pristranske ali rasistične vsebine. Postavljajte vprašanja ali pošiljajte pritožbe avtorjem nestrpnih ali rasističnih objav.
- Navežite stik z osebami, ki uporabljajo žaljivo govorico: skušajte jim pokazati, kako njihovo obnašanje vpliva na druge. Spodbujajte uporabnike spleta, da se ne odzivajo na žaljive, 'trole oziroma provokatorje'.
- Uporabite spletne mehanizme za prijave in pritožbe, da lastnike spletnih strani opozorite na sovražni govor.
- Uporabite državne sisteme za poročanje ali medijske mreže za opozarjanje na primere sovražnega govora.
- Prijavite primere sovražnega govora organizacijam, ki se s tem ukvarjajo, ali na spletni strani Hate Speech Watch. Bojkotirajte sovražne spletne strani in spodbudite druge spletne uporabnike, da storijo enako. Prijavite spletne strani z zakonskimi mehanizmi v svoji državi ali prek organizacij, kot je INACH, International Network Against Cyber Hate (Mednarodna mreža proti kibernetickemu sovraštvu)
- Zbirajte podatke o spletnih straneh, ki širijo sovraštvo in so registrirane v vaši državi. Pošljite seznam svojemu predstavniku v parlamentu.

- Prijavite sovražni govor organizacijam in institucijam, ki se ukvarjajo s to težavo – na spletni strani kampanje preverite, kako na družbenih omrežjih prijavite sovražni govor (<https://www.coe.int/en/web/no-hate-campaign/reporting-on-social-media-platforms>). Prijavite ga tudi pristojnim nacionalnim organom (<https://www.coe.int/en/web/no-hate-campaign/reporting-to-national-bodies>)

SPODBUJANJE DRUGIH ZA SODELOVANJE (PRITEGNITE ŠE DRUGE)

- Spodbudite še druge, da obsodijo ali prijavijo sovražni govor, izrazijo solidarnost z žrtvami ali se pridružijo drugim akcijam.
- Prek družbenih omrežij pritegnite somišljenike k sodelovanju na koristnih spletnih straneh ali v zanimivih kampanjah.
- Seznanite javnost s primeri, ko vam je uspelo posamezne spletne strani očistiti sovražnega govora.
- Širite zavedanje o gibanju Ne sovražnemu govoru. Na svoj profil dajte povezavo na gibanje ali pa njegov logo dodajte svojemu podpisu.
- Organizirajte izobraževalne tečaje in srečanja za ozaveščanje s predstavniki najbolj napadanih ciljnih skupin. Naučite jih, kako lahko varujejo sebe in druge s sodelovanjem v kampanji.
- Na spletu in zunaj njega seznanjajte javnost z vsemi svojimi akcijami!

PODPIRANJE ŽRTEV IN NAPADANIH SKUPIN TER IZRAŽANJE SOLIDARNOSTI Z NJIMI

- Osebnostno pišite posameznikom, ki so bili javno tarča sovražnega govora: izrazite svojo solidarnost in jim svetujte, kaj lahko storijo.
- Pomagajte razbijati predsodke in napačne predstave o skupinah, ki so najpogosteje tarča napadov. Spodbujajte pozitivno govorico in jo objavljajte povsod.
- Informirajte mlade o njihovih pravicah in načinih, kako se lahko zavarujejo.
- Javnost obveščajte o rasističnih ali diskriminatornih izrazih, ki jih uporabljajo politiki, novinarji ali druge javne osebnosti. Zahtevajte njihovo odgovornost!
- Delajte s skupinami, ki so najpogosteje žrtve sovražnega govora: spodbudite jih, da se pridružijo kampanji.

DALJNOROČNE STRATEGIJE

- Organizirajte lokalne ali internetne kampanje: za kampanjo naredite video, skladbo ali zabavno akcijo in ga oziroma jo objavite na spletu.
- Pripravite spletno peticijo proti sovražnemu govoru na spletu ali proti politiki posamezne spletne strani glede sovražnega govora na spletu.
- Povežite se s spletnimi organizacijami, ki se ukvarjajo s to težavo: predstavite jim svoje delo in ugotovite, kako lahko sodelujete pri njihovih dejavnostih.
- Navežite stik z lokalnimi organizacijami, ki se ukvarjajo z bojem proti rasizmu in diskriminaciji ali podobnimi vprašanji. Opozorite jih na sovražni govor na spletu in jih spodbudite, da se pridružijo kampanji.
- Spremljajte primere sovražnega govora, bodisi na določeni spletni strani, bodisi učinek sovražnega govora na posamezne skupine. Izsledke svojih raziskav pošljite na Hate Speech Watch, nevladnim organizacijam, ki se ukvarjajo s tem vprašanjem, politikom ali drugim vplivnim ljudem.
- Pozovite vladne uradnike, da se začnejo ukvarjati s to težavo: navežite stik s svojim predstavnikom v parlamentu.

5.8 INTERNETNA PISMENOST

Internetna pismenost je sposobnost razumeti, kritizirati in ustvarjati informacije in vsebine na spletu ter dostopati do njih.

Sonia Livingstone, 'Internet Literacy: Young People's Negotiation of New Online Opportunities.'
(*Sposobnost mladih, da izkoristijo nove spletne možnosti*)¹

NUJNOST INTERNETNE PISMENOSTI

Danes je internet najverjetneje glavni vir informacij za večino mladih v Evropi. Včasih je uporabljen neposredno kot vir podatkov, včasih pa le kot informacija, dobljena med druženjem ali opravljanjem drugih dejavnosti. V obeh primerih je pomembno, da so uporabniki sposobni razumeti, analizirati, presoditi in preveriti ne le vsebino, ki je na prvi pogled jasna, ampak tudi morebitna v njej skrita sporočila. To je še bolj pomembno, kadar gre za izraze sovraštva.

Znanja in sposobnosti, ki jih mladi potrebujejo za iskanje in obdelavo podatkov, so eden od vidikov medijske pismenosti ali natančneje internetne pismenosti, saj gre za virtualni svet. Vendar pa je internetna pismenost veliko več kot le zbiranje in obdelava informacij, zajema še številne veščine in orodja, ki so izjemno pomembni pri pripravi mladih za spoprijemanje s sovražtvom na spletu. To so po eni strani znanja o tehničnih vidikih interneta in po drugi znanja, nujna za objavljanje in deljenje vsebin.

Ključne točke (na podlagi *Vodnika po človekovih pravicah za uporabnike interneta*)

- Otrokom in mladim uporabnikom bi moralo biti omogočeno, da uporabljajo internet varno in da je pri tem spoštovana njihova zasebnost.
- Otroci in mladi morajo od svojih učiteljev, izobraževalcev in staršev dobiti informacije in ustrezno izobrazbo.
- Otroke in mlade je treba njihovim letom in okoliščinam primerno informirati o različnih vrstah nezakonitih vsebin in obnašanja.

UČENJE PREK DEJAVNOSTI

Na splošno vsak uporabnik interneta pri svojih dejavnostih spozna metode in pravila spletnega delovanja: postane dovolj internetno pismen, da se znajde na spletu za svoje potrebe. Vendar pa je nujna višja raven internetne pismenosti, če želimo preprečiti, da bi mladi samo ponavljali slabe vidike in navade, ki so posledica sovražnega govora, in jih naučiti, kako se jim zoperstavijo. Seznanji v tem delu zajemajo nekaj najpomembnejših veščin in znanj, ki so za ta namen nujni.

¹ *Digital Youth, Innovation, and the Unexpected (2008), MIT Press*

PRAVO ORODJE ZA VSAKO NALOGO

Pri sovražnem govoru je pomembno vedeti, da lahko mladi v različnih okoliščinah igrajo različne vloge. Vsaka vloga pa zahteva drugačne veščine, kar je treba pri vzgoji in izobraževanju upoštevati.

OPAZOVALCI

Ko naletimo na vsebine, ki so za druge bolj ali manj žaljive, postanemo sodelujoči v virtualnem dialogu. Lahko jih ignoriramo, delimo in razširjamo ali pa se jim zoperstavimo. Mnoge dejavnosti v tem priročniku so zasnovane tako, da potisnejo mlade iz pasivne drže ‚vidim, ampak ne reagiram‘ v aktivno držo obravnave težave, na kar najprimernejši način. To seveda zahteva sposobnost presoje in kritične analize ter poznavanja možnih načinov ukrepanja.

ŽRTVE

Ljudem, ki so neposredno žrtve sovražnega govora na spletu ali pripadniki skupin, ki so pogosto tarča rasiističnih ali žaljivih napadov ali nasilja na spletu, je treba ponuditi strategije, kako se zavarovati in spoprijeti s sovražnim govorom. Prav tako potrebujejo veščine in znanje, ki jim bodo v pomoč pri spoprijemanju s to težavo, na primer tako, da bodo odgovornega poklicali na odgovornost, prijavili žalitev, spodbudili druge, da se postavijo zase, itn.

‚SEJALCI SOVRAŠTVA‘ IN MOŽNI SEJALCI SOVRAŠTVA

To so vsi, ki sejejo sovraštvo na spletu ali jih mika, da bi to storili, z ustvarjanjem lastnih vsebin ali deljenjem vsebin drugih uporabnikov. Zavedati se moramo, da tako, kakor obstajajo oblike sovražnega govora, ki so hujše od drugih, so lahko tudi sejanci sovraštva bolj ali manj škodljivi. Kdor deli vsebino, ki ni hudo rasiistična, tudi podpihuje težavo, četudi njegovo dejanje ni nezakonito ali ne spodbuja k nasilju. Je pa prvi člen v verigi nasilnega izražanja.

Mnogi pomagajo širiti sovražni govor na spletu preprosto z deljenjem vsebin, ki jih ne prepoznajo za škodljive, žaljive ali lažne. Da se temu izognemo, moramo biti sposobni prepoznati predsodke ali pristranskost v spletnih vsebinah in čutiti večjo odgovornost pri ustvarjanju in deljenju vsebin.

AKTIVISTI IN SODELAVCI V KAMPANJAH

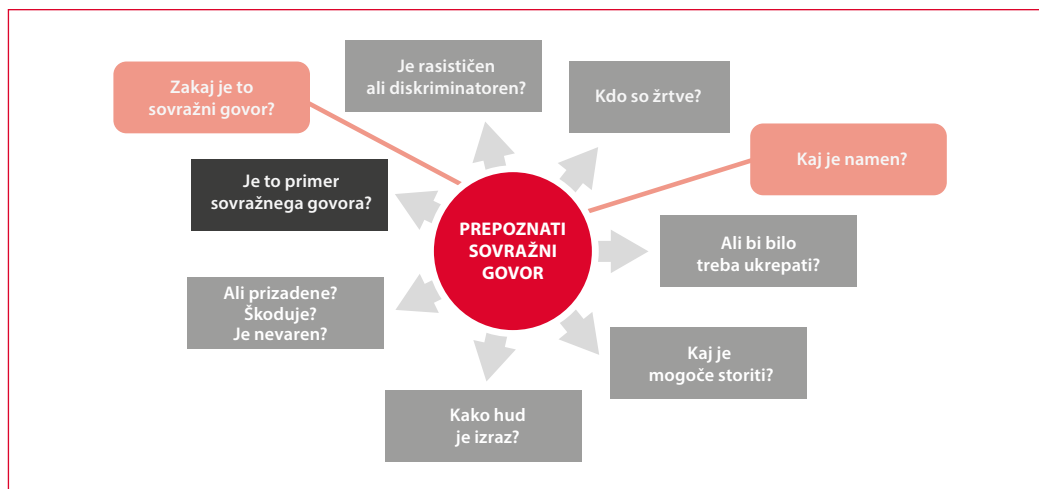
V kampanji proti sovražnemu govoru na spletu so vsi mladi in vsi uporabniki interneta možni sodelavci! Eden od ciljev kampanje je spodbuditi opazovalce, da se odzovejo in pridružijo svetovnemu gibanju somišljenikov, ki se borijo proti sovražnemu govoru. Internetne kampanje zahtevajo posebne veščine, med njimi znanje, kako objavljati, spodbujati, nuditi podporo in ustvarjati različna sporočila in vsebine.

UPORABA INTERNETA ZA BOJ PROTI SOVRAŠTVU NA SPLETU

Spodnji seznam zajema nekaj pomembnejših področij internetne pismenosti, ki se nanašajo na dejavnosti iz tega priročnika in na kampanjo. Poglobljeno razumevanje teh dejavnosti bo mladim v pomoč pri aktivnejši vlogi v kampanji. V pomoč jim bo tudi pri spreminjanju obnašanja na spletu.

PREPOZNAVANJE SOVRAŽNEGA GOVORA NA SPLETU

Prva naloga v boju proti sovražnemu govoru na spletu je, da ga prepoznamo in razumemo, kaj je sovražni govor, da znamo oceniti njegov učinek, da se zavedamo skritih sporočil in prepoznamo globoko vgrajene predsodke in pristranskosti.

KRITIČNO MIŠLJENJE IN OBDELAVA INFORMACIJ

Obseg informacij na spletu je ogromen, zato potrebujejo mladi znanja, da teh informacij ne bodo vedno jemali za 'čisto zlato'. To velja zlasti za lažne in neutemeljene informacije, ki podžigajo predsodke proti posameznim skupinam. Uporabnice/-ki morajo biti sposobni prepoznati napake in argumente in se zavedati, kako pomembno je preverjati dejstva in 'slišati še drugo plat' vsaj v primerih, ko bi lahko bil kdo prizadet.

Koristni napotki: preveriti argumente

- Ali so trditve podprte z viri, ali temeljijo na ‚zdavi pameti‘?
- So viri imenovani in znani kot strokovnjaki za področje?
- So argumenti neizpodbitni ali so mogoče tudi drugačne razlage?
- Ali argumenti temeljijo na ‚dejstvih‘ ali pa se sklicujejo na čustva, tradicionalna prepričanja ali samo na možne izide?
- Je mogoče ‚dejstva‘ ali argumente preveriti?
- So mnenja o posameznikih ali skupinah površne posplošitve?
- Zakaj je posploševanje rasistično ali diskriminatorno?
- So mogoči drugi pogledi in ali bi takšni pogledi pokazali lažnost argumenta?
- Ali trditve uporabljajo argumente ‚ad hominem‘, tj., da napadajo osebo zaradi tega, kar je, in ne zaradi tega, kar govori?
- Je argument bolj prepričljiv zaradi načina predstavitve, na primer zaradi uporabe presunljivih slik ali multimedijskih tehnik?

ISKANJE INFORMACIJ

Iskanje drugih virov in učinkovito raziskovanje je del ‚preverjanja dejstev‘ in ‚slišanja druge strani‘. Večina ljudi zna uporabljati brskalnik, manj pa je splošnega znanja o tem, kako delujejo brskalniki in kakšna dodatna orodja lahko uporabljamo za natančnejše iskanje, ki da tudi drugačne rezultate.

Namigi za brskanje

- Namesto da se zanašate na enega samega, uporabljajte različne brskalnike.
- Preden začnete iskati, skušajte blokirati piškotke in zbršite zgodovino brskanja. Običajno bodo rezultati brskanja različni, ker brskalniki prikažejo tisto, za kar predvidevajo, da si uporabnik želi videti (na podlagi informacij o uporabniku).
- Tudi kadar iščete podatke o enem vprašanju, iščite večkrat in na podlagi različnih izrazov.
- Skušajte brskati bolj natančno, na primer tako, da omejite iskanje na eno spletno stran, da zagotovite, da se določeni izraz ne pojavlja, ali pa uporabite operator ‚in‘, da se pokažejo vsi zadetki. Navodila za to ima vsak brskalnik.
- Preden uporabite zadetek kot primerno vsebino, preverite zanesljivost spletne strani.
- Pozorni moramo biti na ‚zamaskirane‘ spletne strani. To so spletne strani, ki so v brskalniku registrirane kot spletne strani o neki temi, v resnici pa je njihove vsebina povsem drugačna. Njihov namen je zavajati uporabnika in mu ponujati ‚znanje‘, ki pa je pogosto le ideološko pristranska informacija.

PREVERJANJE ZANESLJIVOSTI

Na spletu je mogoče objaviti skoraj karkoli! Glede na količino vsebin in neurejenost večine interneta je tudi dokaj preprosto prikazati kakšno mnenje kot ‚dejstvo‘ in objavljati lažne trditve, ne da bi to kdo izpodbijal. Naključnemu obiskovalcu spletne strani se torej lahko zdi, da je večina sovražnega govora dobro utemeljena in Internetna pismenost in podprta z dokazi. Poleg kritičnega razmisleka in preverjanja dejstev in argumentov je pomembno tudi prepoznati vrsto spletne strani in preveriti zanesljivost avtorja; vse to lahko mlade opozori na pojave sovražnega govora.

Spletnih strani, ki spodbujajo rasizem ali druge vrste diskriminacije, je na tisoče. Te strani, ki sejejo sovraštvo, so pogosto medsebojno povezane in se sklicujejo na druge spletne strani, da bi dokazale svojo zanesljivost in podprle rasistične trditve. Danes so mnoge rasistične spletne strani zelo prefinjene in celo skrivajo svoj rasizem in na primer zatrjujejo, da ‚podpirajo nacionalne vrednote‘. Pri ugotavljanju, ali je spletna stran zanesljiva, je lahko v pomoč nekaj osnovnih točk za preverjanje.

Koristni napotki: preveriti zanesljivost

- Je spletna stran priznana kot vir informacij ali mnenj? Ali druge spletne strani vsebujejo povezave nanjo?
- So lastniki spletne strani in avtorji jasno navedeni? Zakaj jim lahko zaupamo?
- Kaj pravi stran o svojih namenih?
- Je mogoče, da je vsebina na strani pristranska zaradi lokacije, avtorjev ali tega, kar pravi o svoji viziji?
- Ali spletna stran navaja več kot le eno stališče?
- Kako pogosto je posodobljena in ali je na njej kakšna nedavna objava?
- Ali je mogoče najti podobno vsebino na drugih (zanesljivih) spletnih straneh?
- Ali obstaja navzkrižje interesov, na primer zaradi komercialnih interesov ali političnih povezav?
- Ali so pri vsebinah navedeni sklici in viri?
- Ali ima stran politiko glede rasistične ali diskriminatorne vsebine?
- Kako obravnava take vsebine in kako odgovarja na pritožbe?

USTVARJANJE IN DELJENJE VSEBIN

Možnost ustvarjanja vsebin na spletu, ki so prosto dostopne, je odprlo številne možnosti za ‚običajnega‘ uporabnika, ustvarilo pa tudi nekatere odgovornosti. V zvezi s sovražnim govorom sta odgovornost in pazljivost pri objavljanju na spletu izjemno pomembni: uporabnik z lahkoto vede ali nevede postane akter pri razširjanju sovraštva.

Pri kampanjah je pri objavljanju gradiva potrebna še posebna pozornost. Uspešna kampanja potrebuje močna in enostavno razumljiva sporočila s širokim dosegom. Mladi morajo vedeti za različne tehnične možnosti, ki so jim na voljo za doseganje širokega kroga ljudi, zlasti prek družbenih medijev, in morajo biti sposobni oblikovati svoja sporočila tako prepričljivo, da jih drugi razumejo in želijo posredovati naprej. Učinkovita uporaba multimedijskih tehnik je lahko v veliko pomoč pri spreminjanju resnih sporočil v taka, ki zbudijo zanimanje širokih množic.

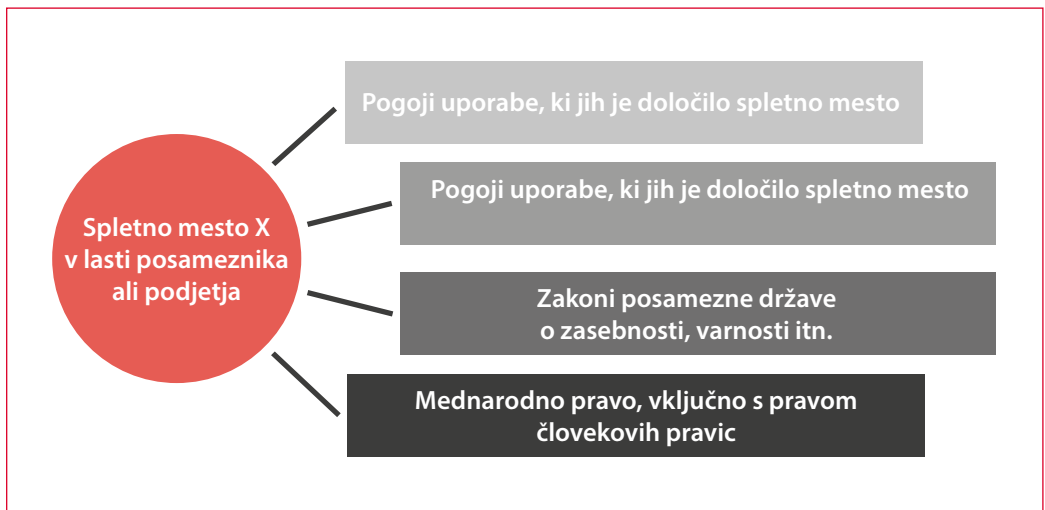
Koristni namigi za deljenje vsebin

- Bodite pozorni, da v vsebinah, ki jih delite, ni predsodkov, pristranskosti, rasizma ali sovraštva.
- Informacije naj bodo zanesljive, pazite, da ne širite dezinformacij.
- O drugih ne delite ničesar, kar bi lahko ogrozilo njihovo zasebnost ali varnost. Če niste prepričani, vprašajte!
- Bodite pozorni pri objavljanju informacij, ki so lahko zaščitene po avtorskem pravu.
- Preden oddate objavo, preverite pogoje poslovanja spletne strani. Ti lahko predvidevajo omejitve glede vrste vsebin, ki jih lahko objavite, lastnik strani lahko tudi pridobi pravice do vaših vsebin ali vaših osebnih podatkov.
- Razmislite, ali bi lahko kdo „zlorabil“ informacije, ki jih objavljate, da bi koga očrnil ali mu škodil. Zagotovite, da vaše vsebine niso dvoumne.
- Ne pozabite, da pri vsebinah na internetu z lahkoto pride do nesporazumov, kajti če niso pazljivo oblikovane, so hitro lahko žaljive. Poskusite prebrati svoje objave (z očmi nekoga drugega).

RAZUMEVANJE PRAVIL

Boljše razumevanje politik in zakonov, ki veljajo za internetne dejavnosti, je lahko v veliko pomoč pri našem ravnanju in je ključno v boju proti sovražnemu govoru na spletu. Poznavanje postopkov upravljanja interneta, sodelovanje pri tem in razumevanje, kako ti postopki vplivajo na uporabnike, je torej del internetne pismenosti in vzgoje, kako postati demokratični državljan. Ob upoštevanju vloge, ki jo ima internet pri oblikovanju sodobnih oblik državljanstva in soudeležbe, njegovega upravljanja ni mogoče prepustiti izključno poslovnemu svetu in strokovnjakom.

RAVNI ZAKONODAJE

Večina interneta je v lasti zasebnih podjetij. Celo zasebni blog običajno gostuje na zasebnem strežniku. Podjetje, ki je lastnik strežnika, se lahko odloči omejiti, kaj se lahko objavi v blogu, ali pa ne. Pravila, ki jih morajo uporabniki spletnega mesta spoštovati, so pogosto navedena v rubriki ‚Pogoji uporabe‘. Med pravili na različnih spletnih straneh so lahko velike razlike. Poleg pogojev uporabe imajo lahko tudi vlade zakone za uporabnike interneta in lastnike spletnih mest. Nekateri primeri se nanašajo na zakone o zasebnosti in varnosti ali zelo hude primere sovražnega govora. Tudi če vlada nima posebnih zakonov za zaščito ljudi na spletu, to pogosto ureja mednarodno pravo človekovih pravic (glej spodnji primer).

Primer: Vlade morajo zaščititi ljudi na spletu in zunaj njega

K. U. proti Finski

Marca 1999 je bil na internetni strani za zmenke objavljen oglas, ki naj bi ga napisal dvanajstletnik. Na njem je bila tudi povezava na dečkovo spletno stran, na kateri je bilo napisano, da išče intimno razmerje s fantom enakih let ali starejšim ‚ki ga bo naučil‘. Deček je za oglas izvedel šele, ko mu je neki moški v odgovor poslal elektronsko sporočilo. Ponudnik storitve ni hotel razkriti identitete osebe, ki je objavila oglas, češ da bi s tem kršil zaupnost. Finska sodišča so odločila, da ponudniku storitve zakonsko ni treba razkriti tega podatka. Pritožba v tej zadevi je bila vložena na Evropsko sodišče za človekove pravice. Evropsko sodišče je razsodilo, da finska država ni izpolnila svoje dolžnosti zaščititi otroke in druge ranljive posameznike. Z oglasom je otrok postal tarča pedofilov in je bila kršena njegova pravica do zasebnosti in družinskega življenja.

(Evropska konvencija o varstvu človekovih pravic, 8. člen)

Velik del interneta ni nič drugega kot nakupovalno središče ali nočni klub. Čeprav noben zakon ne prepoveduje nošenja kavbojk ali neurejenega videza, vas še vedno lahko odstranijo iz nočnega kluba, če njegova pravila prepovedujejo nošenje kavbojk. Podobno lahko imajo tudi spletna mesta svoja pravila za ‚zasebni prostor‘ na internetu. Vendar pa morajo biti njihova pravila v skladu z drugimi predpisi v državi. Človekove pravice, ki so univerzalne in nedeljive, ter z njimi povezani standardi prevladajo nad splošnimi pogoji uporabe, ki jih internetnim uporabnikom predpiše kateri koli subjekt zasebnega sektorja.

Kaj to pomeni za uporabnike

Mladi morajo poznati zakone in politike, ki veljajo za spletne strani, ki jih uporabljajo, zlasti glede sovražnega govora na spletu. Pogosto lahko sovražnemu govoru nasprotujete kar z uporabo pravil, navedenih na spletni strani, ali njenega mehanizma za pritožbe. Če pa so politike neustrezne, jih lahko izpodbijate!

PRIJAVA ŽALJIVIH RAVNANJ

ODZIVANJE IN SODELOVANJE V KAMPANJAH

Prijava sovražnega govora ni edini način za odzivanje. Mladi se morajo zavedati, da obstajajo še drugi načini obravnavanja težave, in morajo biti sposobni presoditi, kateri je v določenem primeru najprimernejši. Prvi diagram prikazuje nekaj možnih odgovorov na izraze sovraštva. V delu o strategijah kampanj je prikazanih še več različnih načinov, kako se spoprijeti s to težavo. Ko se odločate za odgovor ali strategijo, je najustreznejši odgovor odvisen od resnosti zadeve. V primeru ‚zmernega‘ predsodka ali pristranskosti se je najbolje obrniti neposredno na avtorja in ga opozoriti na možno škodo; rednega ‚trola‘ na spletni strani, ki jo običajno uporabljajo aktivisti, ki se borijo proti sovražnemu govoru, je najbolje kar ignorirati; po drugi strani pa je treba spletno stran, ki seje sovraštvo in poziva k nasilju nad določeno skupino, prijaviti policiji. Pri izbiri najprimernejšega odgovora je nujen resen razmislek o tem, kakšen učinek ima posamezni izraz ali kar celotna spletna stran. Nekaj vprašanj, ki si jih je treba zastaviti pri presoji učinka, je navedenih v drugem diagramu spodaj.

ZAVARUJTE SE

Mladi se morajo zavedati možnih nevarnosti, ki prežijo nanje na spletu, in poznati varnostne ukrepe za zaščito svoje zasebnosti. Da na spletu ne postanejo žrtve nasilja, so jim na voljo številni varnostni ukrepi. Nekaj jih je opisanih v poglavju o vrstniškem nasilju na spletu.

5.9 VRSTNIŠKO NASILJE NA SPLETU

... Vrstniško nasilje na spletu je vsako elektronsko komuniciranje, ki je odziv na dejansko ali domnevno raso, barvo kože, vero, nacionalno poreklo, prednike ali etnično pripadnost, spolno usmerjenost, fizično, duševno, čustveno ali učno prizadetost, spol, spolno identiteto in spolno izraz ali druge razlikovalne (razpoznavne) osebne značilnosti dijaka ali na njegovo povezavo s katero od navedenih oseb, če je namen elektronskega komuniciranja v pisni, ustni ali fizični obliki, da:

- (i) fizično prizadene dijaka ali poškoduje njegovo lastnino, ali
- (ii) bistveno škodi njegovim možnostim za izobraževanje, ali
- (iii) je tako hudo, vztrajno in prepričljivo, da ustvari ustrahovalno in grozeče izobraževalno okolje, ali
- (iv) hudo moti normalno delovanje šole.'

Responding to Cyberhate, Toolkit for Action (Anti-Defamation League)

O vrstniškem nasilju na spletu govorimo, če se posameznik ali skupina namenoma sovražno ali žaljivo vede do drugih. Navadno poteka v daljšem obdobju: znova in znova je žrtev nasilja.

Pri vrstniškem nasilju tako ravnanje poteka na spletu ali v elektronski obliki. Vrstniško nasilje na spletu poteka prek elektronske pošte, takojšnjega sporočanja, klepetalnic, pozivnikov, mobilnih telefonov in drugih oblik informacijskih tehnologij. Učinek na posameznika je lahko enako razdiralen kot v primeru vrstniškega nasilja v resničnem življenju (zunaj spleta): nasilje na spletu ni nič drugega kot oblika nasilja.

Z vrstniškim nasiljem na spletu se je zlasti težko spoprijeti zato, ker internet omogoča veliko večjo anonimnost kot komuniciranje v resničnem življenju. Veliko bolj lahko vdira v našo zasebnost in to vztrajno ponavlja, saj se lahko dogaja tudi brez fizične prisotnosti nasilneža. Ko nasilnež ugotovi, kako lahko naveže stik z žrtvijo, lahko nasilje poteka brez konca in kraja in se mu žrtev težko izogne. Zato je pomembno, da se mladi zavedajo nevarnosti, ki se ji izpostavljajo z objavljanjem osebnih podatkov.

RAZŠIRJENOST VRSTNIŠKEGA NASILJA NA SPLETU

Vrstniško nasilje na spletu je resna in trdovratna težava med mladimi. Lahko ima trajne posledice in lahko vodi v samomor. Številne študije kažejo, da je vrstniško nasilje na spletu težava, ki prizadene številne najstnikov.

- Poročilo Evropske unije o uporabi mobilnega interneta med otroki Net Children Go Mobile iz leta 2014 je pokazalo, da je bilo med 3.500 otroki, starimi od 9 do 16 let, 12 odstotkov otrok žrtev vrstniškega nasilja na spletu.
- Poročilo Evropske unije o otrocih na spletu/Kids Online iz leta 2011 je pokazalo, da je bilo v Evropi med 25.142 otroki, starimi od 9 do 16 let, 6 odstotkov otrok že žrtev vrstniškega nasilja na spletu, in da so bili 3 odstotki otrok na spletu nasilni do vrstnikov.
- V primerjavi s tistimi, ki niso bili žrtve vrstniškega nasilja na spletu, je večja verjetnost, da bodo žrtve

takega nasilja tudi same na spletu nasilne do vrstnikov. Po podatkih ameriškega centra za raziskave vrstniškega nasilja na spletu je bilo leta 2019 37 odstotkov dijakov ali študentov, starih od 12 do 17 let, že žrtev takega nasilja in 15 odstotkov jih je na spletu že bilo nasilnih do vrstnikov. Širjenje zlobnih in bolečih opazk in govoric na spletu je najpogostejša oblika vrstniškega nasilja na spletu.

Ustrahovanje zunaj spleta in vrstniško nasilje na spletu sta med seboj tesno povezana, saj so žrtve ustrahovanja v šoli hkrati tudi žrtve vrstniškega nasilja na spletu, nasilneži, ki ustrahujejo v šoli, pa so nasilni tudi na spletu.

VRSTNIŠKO NASILJE NA SPLETU IN ČLOVEKOVE PRAVICE

Vrstniško nasilje na spletu in zunaj njega sta obliki zlorabe, pogosto pa sta s stališča človekovih pravic različno obravnavana. Pri blažjih oblikah gre za pravico do zasebnega življenja, ki je zato varovana. V hujših primerih pa gre za pravico do življenja ali pravico, da se človeka ne sme mučiti ter z njim ravnati nečloveško in ponižujoče. Nečloveško in ponižujoče ravnanje lahko pomeni tudi spolno zlorabo, psihološko nasilje in izkoriščanje. Pravica do življenja je varovana v primerih, če nasilje pomeni nevarnost za žrtvino življenje ali če je trpljenje tako strašno, da žrtev razmišlja o samomoru. Če osebe pred temi tveganji ne zavarujemo, je to kršitev njene pravice do življenja.

KAKO STA VRSTNIŠKO NASILJE NA SPLETU IN SOVRAŽNI GOVOR POVEZANA?

Vrstniško nasilje na spletu je izvajanje premoči nad posameznikom, sovražni govor pa je večinoma poziv k sovraštvu in nasilju nad skupino ljudi. Za žrtve pa je oboje oblika nasilja in poniževanja. Sovražni govor in vrstniško nasilje na spletu uporabljata enake spletne kanale. Izvajata se proti posameznikom, ki so dojeti kot drugačni zaradi okolja, iz katerega izhajajo, invalidnosti, etnične pripadnosti ali drugih razlogov. Komunikacija pri obeh je žaljiva in nasilna. Pogosto sta vrstniško nasilje na spletu in sovražni govor prepletena, kar posameznike in skupine še bolj prizadene, saj se za nasilje izkorišča spolna identiteta ali usmerjenost ali etnično poreklo tarče.

Če torej krepimo svojo odpornost do sovražnega govora, krepimo tudi odpornost do vrstniškega nasilja na spletu in obratno. Internetna pismenost je mladim v pomoč, da so sposobni razumeti dileme v zvezi z internetom in se zaščititi pred zlorabami ter se odzivati nanje.

KAKO SE VAROVATI

Mladi se morajo zavedati, da so ravnanja, navedena v naslednjem delu, nesprejemljiva in zelo verjetno nezakonita. En sam primer je lahko začetek daljšega nadlegovanja ali pa napoved hujših oblik. Mladi morajo biti sposobni prepoznati opozorilne znake, presoditi, kakšen je v posameznem primeru najprimernejši odziv in poznati varnostne ukrepe v primeru dejanskih groženj. Zavedati se morajo tudi, da obstajajo organizacije, ki jim lahko svetujejo in so jim v pomoč, če so potrebni bolj 'uradni' ukrepi, vključno s pravno pomočjo. Nekatere organizacije, vključene v kampanjo gibanja Ne sovražnemu govoru, zagotavljajo pomoč in podatke o telefonskih številkah za pomoč. Omrežje InSafe svetuje mladim in jim je v pomoč pri iskanju pomoči in prijavljanju nadlegovanja: www.saferinternet.org. InSafe je projekt Euroschoolnet, evropskega partnerja gibanja Ne sovražnemu govoru.

PRIMERI ZLORABE NA SPLETU

- Pošiljanje groženj, izzivalnih žaljivk ali rasističnih in etničnih opazk.
- Pregarjanje gejev, opazke na podlagi spolne identitete in druge oblike diskriminacije.
- Poskusi okuženja žrtvinega računalnika z virusom.
- Preplavljenje žrtvine e-pošte z žaljivimi sporočili.
- Objavljanje ali razširjanje laži z namenom škodovanja žrtvi ali blatenja njenega ugleda.
- Napadanje posamezne osebe in pozivanje drugih, da jo napadajo ali se ji posmehujejo.
- Izdajati se za drugo osebo, da v njenem imenu govorimo nekaj, česar ta oseba ne misli, ali da lažemo o drugih.
- Deljenje fotografij, zlasti fotografij, na katerih so osebe v nerodnem položaju, brez njihovega privoljenja.
- Deljenje elektronskih sporočil brez naslovnikovega privoljenja.
- Izvajanje pritiska na druge, da iz skupnosti nekoga izločijo (na spletu ali izven njega).
- Nenehno pošiljanje nizkotnih, zlobnih in žaljivih sporočil.

VARNOST NA SPLETU: SEZNAM ZA PREVERJANJE ZA MLADE

Če vam grozijo ali vas žalijo

Nekaj nasvetov, kaj lahko storite. Vsak primer je drugačen, zato je pomembno, da znajo mladi pozorno presoditi, kaj naj storijo. Zelo koristno se je najprej posvetovati z ljudmi, ki jim zaupajo.

- Ne odgovarjajte! Pogosto je prav odgovor to, kar hoče nasilnež. Nikoli se ne maščujte, saj bo to težavo le še zaostriilo.
- O težavi se pogovorite z nekom, ki mu zaupate, in ga prosite za nasvet.
- Težavo prijavite organizaciji, ki se ukvarja z zaščito mladih na spletu (glej strani [208](#) in [209](#)).
- Prijavite ravnanje lastniku spletne strani in ponudniku gostovanja.
- Blokirate ali prijavite neželene stike in ljudi, ki se neprimerno obnašajo.
- Če ste žrtev nasilja po elektronski pošti ali mobilnem telefonu, zamenjajte naslov in telefonsko številko. Po potrebi prijavite nasilje policiji ali navežite stik z odvetnikom. **Spletne zlorabe so nezakonite, če resno ogrožajo človekovo življenje, varnost ali psihično zdravje.**
- Vedno shranite dokaz o prejetih žaljivih sporočilih, vključno z naslovom elektronske pošte ali profila nadlegovalca. Če bo treba vložiti uradno ovadbo, bodo ti dokazi nujno potrebni.

VARNOST NA SPLETU: SEZNAM ZA PREVERJANJE ZA IZOBRAŽEVALCE

Izobraževalci, starši in drugi, ki delajo z mladimi, lahko storijo marsikaj, da mlade zaščitijo pred nasiljem na spletu, zlasti

Omejevanje možnosti za zlorabe

- Redno preverjajte varnostne nastavitve na socialnih omrežjih in jih posodablajte.
- Svoje osebne podatke, kot je telefonska številka, naslov e-pošte ali domači naslov, dajte le osebam, ki jih poznate in jim zaupate.
- Osebnih podatkov ne delite z osebami, ki jih ne poznate (na primer v spletnih klepetalnicah, kjer večinoma srečujete tujce).
- Upoštevajte ‚prostor‘, ki ga uporabljate, njegova pravila obnašanja in vrsto ljudi, ki ga tudi uporabljajo. Tako kot so v resničnem svetu nekateri kraji nevarnejši od drugih, je tudi na spletu treba ravnati glede na vrsto prostora.
- upoštevajte spletni bonton: do drugih se obnašajte tako, kot želite, da se drugi obnašajo do vas.
- Zagotovite zaščito svojih spletnih profilov in naslovov: če uporabljate javne računalnike, se vedno odjavite in redno menjajte svoja gesla.
- Prijavljajte žalitve na spletu, na katere naletite ali so naslovljene na vas, na spletno platformo, na kateri gostuje spletna stran, ali ustreznim policijskim ali sodnim službam (glej www.saferinternet.org).

- s proaktivnim pristopom, razpravljanjem z mladimi o nevarnosti vrstniškega nasilja na spletu in omogočanjem, da se mu čim bolj izogibajo; s pripravljenostjo se pogovarjati o tem; s pogumnim razpravljanjem o tem v razredu in z analizo primerov; uvajanjem enotne politike proti spletnemu nasilju na šoli.
- Zavedati se je treba povezave med sovražnim govorom na spletu in zunaj njega: pogosto sta povezana!
- Otroke je treba opolnomočiti, da bodo odporni proti vrstniškemu nasilju na spletu z informacijami in pogovorom o tem vprašanju. Če menite, da sami za to niste dovolj opolnomočeni, se lahko obrnete na organizacije in centre za pomoč žrtvam. Mladim pokažite, na koga se lahko obrnejo, če potrebujejo pomoč.
- Starše je treba usposobiti, da bodo sposobni prepoznati vrstniško nasilje na spletu in se mu znali upreti.

5.10 SVET EVROPE IN SOVRAŽNI GOVOR NA SPLETU

Svet Evrope je vodilna organizacija za človekove pravice na tej celini in vključuje 47 držav. Vse države članice Sveta Evrope so podpisale Evropsko konvencijo o človekovih pravicah, pogodbo, namenjeno varstvu človekovih pravic, demokracije in vladavine prava.

Delo Sveta Evrope za demokracijo je trdno zasnovano na izobraževanju: izobraževanju v šolah in na vseživljenjskem učenju uveljavljanja demokracije, na primer v obliki neformalnih učnih aktivnosti. Izobraževanje o človekovih pravicah in za demokratično državljanstvo sta sestavna dela trajne demokracije.

Oddelek Sveta Evrope za mladino je vodil kampanjo Ne sovražnemu govoru s poudarkom na izobraževanju o odgovornem državljanstvu in človekovih pravicah med leti 2013 in 2017, da omogoči mladim krepiti kompetence za prepoznavanje sovražnega govora in varovanje človekovih pravic na spletu.

Delo Sveta Evrope glede sovražnega govora na spletu je usmerjeno na štiri področja:

1. pravni pristop h težavi ob upoštevanju Evropske konvencije o človekovih pravicah in sodne prakse Evropskega sodišča za človekove pravice;
2. instrumenti politike ob upoštevanju njenih dejavnosti na področju upravljanja interneta ter priporočil in smernic, naslovljenih na države članice Sveta Evrope;
3. spremljevalne aktivnosti sprotnega spremljanja s sodelovanjem Evropske komisije za boj proti rasizmu in diskriminaciji in komisarja za človekove pravice,
4. izobraževanje, preprečevanje in krepitev veščin za različne družbene akterje, vključno z novinarji, aktivisti nevladnih organizacij, učitelji in mladimi.

Sovražni govor na spletu je tesno povezan s številnimi drugimi vprašanji, zato je treba razpravo o njem vključiti tudi v druge pobude in dejavnosti na drugih področjih. Zlasti:

Otrokove pravice	Zaščita manjšin	Usposabljanje sodnikov
Boj proti kibernetiski kriminaliteti	Boj proti nasilju na spletu in zaščita otrok	Medijska pismenost
Svoboda izražanja	Podpiranje pluralistične družbe	Izobraževanje medijev
Politike boja proti rasizmu	Spodbujanje medkulturnega dialoga	Usposabljanje učiteljev
Mladinske politike	Soudeležba mladih	Neformalno izobraževanje in mladinsko delo

Ta dolgi seznam jasno kaže na raznovrstnost vprašanj in težav, ki so tako ali drugače povezani s sovražnim govorom na spletu. Kaže pa tudi na to, da se je s težavo mogoče spoprijeti na različne načine in z različnih zornih kotov.

Informacije v nadaljevanju pokrivajo le najpomembnejša področja, ki se neposredno nanašajo na bolj proti sovražnemu govoru na spletu.

PRAVNI INSTRUMENTI

- Evropsko konvencijo o človekovih pravicah so ratificirale vse članice Sveta Evrope. Konvencija varuje številne državljanske in politične pravice, vključno s pravico do zasebnosti, varnosti in prepovedjo nečloveškega in ponižujočega ravnanja. Konvencija tudi varuje pravico do izražanja, vendar pa omogoča omejitve te pravice v primerih, če bi svoboda izražanja ogrožala druge ali družbo v celoti.
- Evropsko sodišče za človekove pravice je odgovorno za zagotavljanje spoštovanja obveznosti, ki izhajajo iz konvencije. Sodna praksa tega sodišča je oblikovala opredelitev sovražnega govora, ki omogoča, da najhujše žalitve niso varovane s pravico do svobodnega izražanja.
- Konvencija o kibernetiski kriminaliteti Sveta Evrope je edini zavezujoči instrument na tem področju. Začela je veljati leta 2004 in zajema usmeritve za vlade, ki želijo oblikovati zakonodajo na področju kibernetiske kriminalitete.

STRATEŠKI IN POLITIČNI INSTRUMENTI

V strategiji Sveta Evrope za upravljanje interneta je navedenih veliko ključnih vsebin, katerih namen je razvoj varnega interneta v prihodnosti, ki varuje svobodo izražanja in zagotavlja prosti dostop do informacij.

- Priporočila o politikah za boj proti sovražnemu govoru na spletu sta pripravila Odbor ministrov in Parlamentarna skupščina Sveta Evrope. Med njimi:
- Priporočilo CM/Rec (1997)20 o sovražnem govoru
- Priporočilo CM/Rec (2009)5 o ukrepih za zaščito otrok pred škodljivo vsebino in vedenjem ter za spodbujanje njihove aktivne soudeležbe v spletnem svetu.
- Priporočilo CM/Rec(2018)7 Odbora ministrov državam članicam o smernicah o spoštovanju, varstvu in izpolnjevanju otrokovih pravic v digitalnem okolju, ki vključujejo ukrepe za zaščito otrok pred škodljivo vsebino in vedenjem ter za spodbujanje aktivne soudeležbe v spletnem svetu
- Vodnik po človekovih pravicah za uporabnike interneta temelji na Evropski konvenciji o varstvu človekovih pravic ter na drugih konvencijah in instrumentih Sveta Evrope, ki obravnavajo različne vidike varstva človekovih pravic. Vodnik je orodje, s katerim se uporabniki interneta učijo o človekovih pravicah na spletu, o njihovih morebitnih omejitvah in sredstvih, s katerimi lahko takim omejitvam nasprotujejo. Vsebuje praktične informacije o pravicah in svoboščinah na internetu, kako jih uresničujemo, se nanje sklicujemo in dostopamo do sredstev za varstvo teh pravic in svoboščin.

NADZORNI INSTRUMENTI

- Evropska komisija za boj proti rasizmu in nestrpnosti (ECRI) je organ za človekove pravice Sveta Evrope. Organ, ki ga sestavljajo neodvisni strokovnjaki, izdaja poročila o spremljanju, vključno s poročili o sovražnem govoru. ECRI je sovražni govor obravnaval tudi v svojem priporočilu o boju proti razširjanju rasističnih, ksenofobnih in antisemitskih vsebin prek interneta (priporočilo 6). ECRI spremlja to vprašanje s spremljanjem po državah in na podlagi tematskih poročil.
- Komisar za človekove pravice je sovražni govor označil za vprašanje človekovih pravic (na primer v zvezi z Romi, begunci in prosilci za azil). Komisar je tudi pozval k sprejetju ukrepov proti sovražnemu govoru.

IZOBRAŽEVANJE, PREPREČEVANJE IN KREPITEV VEŠČIN

- Program Pestalozzi Sveta Evrope je namenjen strokovnim delavcem v vzgoji in izobraževanju in ponuja module o usposabljanju za razumevanje medijev in medkulturno izobraževanje.
- Wild Web Woods/Na poti skozi spletno džunglo je spletna igra za otroke, pri kateri se naučijo osnovna pravila o varnosti na internetu.
- *Internet Literacy Handbook/Priročnik za internetno pismenost* je spletno orodje za starše, učitelje in mlade, ki želijo krepiti svoje veščine za uporabo interneta.
- Oddelek Sveta Evrope za mladino vodi izobraževalni program o človekovih pravicah za mladinske organizacije in aktiviste. Pri tem ima pomembno vlogo delo na področju boja proti rasizmu in medkulturnega dialoga. Za aktiviste in izobraževalce so organizirani tečaji na lokalni in mednarodni ravni, pripravljeni so bili tudi različni izobraževalni priročniki, na primer Kompas, Kompas za otroke in Pomembnost spola (*Compass, Compasito, and Gender Matters*).

DRUGE DEJAVNOSTI ZA BOJ PROTI SOVRAŽNEMU GOVORU NA SPLETU, KI JIH IZVAJA ODDELEK SVETA EVROPE ZA MLADINO

- Raziskovanje sovražnega govora na spletu in publikacija Izhodišča za boj proti sovražnemu govoru na spletu (*Starting Points for Combating Hate Speech Online*), ki obravnava realnost sovražnega govora za mlade in navaja številne projekte in kampanje, ki se ukvarjajo s to težavo.
- Leta 2012 je bila izvedena raziskava o mladih in sovražnem govoru, ki je analizirala, kako mladi dojemajo sovražni govor in kakšen učinek ima ta nanje.
- Evropska mladinska fundacija financira mladinske organizacije, ki izvajajo
- projekte v zvezi s sovražnim govorom na spletu.
- Usposabljanja za spletne aktiviste.
- Delavnice in seminarji za aktiviste in organizatorje kampanj. Študijska srečanja z mednarodnimi mladinskimi organizacijami.

KJE NAJDETE PODROBNEJŠE INFORMACIJE:

Evropsko sodišče za človekove pravice, zadeve, ki se nanašajo na sovražni govor
http://echr.coe.int/Documents/FS_Hate_speech_ENG.pdf

Pregled dela Sveta Evrope na področju svobode izražanja in upravljanja interneta
<https://www.coe.int/en/web/freedom-expression/home>

Projekt izobraževanja o digitalnem državljanstvu
<https://www.coe.int/en/web/digital-citizenship-education/home>

Kompas – priročnik za učenje mladih o človekovih pravicah
www.coe.int/compass

Priročnik za internetno pismenost
www.coe.int/t/dghl/standardsetting/internetliteracy/Source/Lit_handbook_3rd_en.swf

Vodnik po človekovih pravicah za uporabnike interneta
www.coe.int/en/web/internet-users-rights/guide

Priročnik o sovražnem govoru avtorice Anne Weber, Council of Europe Publishing, Strasbourg 2009

6. POGLAVJE

PRILOGE

6.1	Splošna deklaracija človekovih pravic	204
6.2	Evropska konvencija o varstvu človekovih pravic s protokoli	205
6.3	Drugi viri o sovražnem govoru na spletu	208
6.4	Vodnik po človekovih pravicah za uporabnike interneta	210
6.5	Predlogi za delavnice, zasnovane na tem priročniku	212

6.1 SPLOŠNA DEKLARACIJA ČLOVEKOVIH PRAVIC (POVZETEK)

1. Vsi ljudje se rodijo svobodni ter imajo enako dostojanstvo in pravice.
2. Vsakdo ima pravico, da z njim ravnajo enako kot z drugimi brez razlikovanja glede na raso, barvo kože, spol, jezik, vero, politični nazor, premoženje, rojstvo ali katero koli drugo okoliščino.
3. Vsakdo ima pravico do življenja, prostosti in varnosti.
4. Nihče vas nima pravice držati v suženjstvu, prav tako vi ne smete nikogar zasužnjiti.
5. Nikogar se ne sme mučiti ter z njim ravnati nečloveško in ponižujoče.
6. Vsakdo ima pravico, da mu je povsod priznana pravna osebnost.
7. Vsi smo enaki pred zakonom; vsi imamo pravico do enakega pravnega varstva.
8. Vsakdo ima pravico do učinkovitega pravnega sredstva, če so bile kršene njegove pravice.
9. Nikomur se ne sme samovoljno odvzeti prostosti in nikogar se ne sme izgnati iz njegove države.
10. Vsakdo ima pravico do pravične in javne obravnave pred sodiščem.
11. Vsakdo ima pravico veljati za nedolžnega, dokler njegova krivda ni dokazana.
12. Nikomur se ne sme nihče samovoljno vmešavati v zasebno življenje (vključno z družinskim življenjem) in vsakdo ima pravico do spoštovanja svojega stanovanja.
13. Vsakdo ima pravico do svobodnega gibanja in prebivanja znotraj meja države.
14. Vsakdo ima pravico oditi v drugo državo in tam zaprositi za zaščito ali pribežališče, če ga preganjajo ali je v nevarnosti, da ga bodo preganjali.
15. Vsakdo ima pravico do državljanstva.
16. Vsakdo ima pravico skleniti zakonsko zvezo in ustvariti družino.
17. Vsakdo ima pravico imeti premoženje.
18. Vsakdo ima pravico do svobode misli (tudi, a ne samo, do svobode vere).
19. Vsakdo ima pravico do svobode mnenja in izražanja ter do svobode sprejemati in širiti informacije.
20. Vsakdo ima pravico do svobode mirnega zbiranja in združevanja.
21. Vsakdo ima pravico sodelovati pri vodenju svoje države neposredno ali po predstavnikih, izvoljenih na svobodnih in poštenih volitvah.
22. Vsakdo ima pravico do socialne varnosti.
23. Vsakdo ima pravico do dela za pošteno plačilo in v ustreznih delovnih razmerah ter do članstva v sindikatu.
24. Vsakdo ima pravico do počitka in prostega časa.
25. Vsakdo ima pravico do življenjske ravni, ki njemu in njegovi družini omogoča zdravje in blaginjo, vključno s hrano, obleko, bivališčem, zdravstveno oskrbo in potrebnimi socialnimi storitvami.
26. Vsakdo ima pravico do izobraževanja, vključno z brezplačnim osnovnim izobraževanjem.
27. Vsakdo ima pravico prosto sodelovati v kulturnem življenju svoje skupnosti.
28. Vsakdo je upravičen do družbenega in mednarodnega reda, v katerem se lahko v celoti uresničujejo pravice in svoboščine, določene v tej deklaraciji.
29. Vsakdo mora spoštovati pravice drugih, skupnost in javni red.
30. Nihče nima pravice uničiti nobene pravice iz te deklaracije.

6.2 EVROPSKA KONVENCIJA O VARSTVU ČLOVEKOVIH PRAVIC S PROTOKOLI

POENOSTAVLJENO BESEDILO IZBRANIH ČLENOV

POVZETEK UVODA

Vlade držav članic Sveta Evrope si prizadevajo za mir in večjo enotnost na podlagi človekovih pravic in temeljnih svoboščin. V tej konvenciji so se odločile narediti prve korake k uveljavljanju številnih pravic iz Splošne deklaracije človekovih pravic.

1. ČLEN - OBVEZNOST SPOŠTOVANJA ČLOVEKOVIH PRAVIC

Države morajo vsakomur zagotoviti pravice, zapisane v tej konvenciji.

2. ČLEN - PRAVICA DO ŽIVLJENJA

Imate pravico do življenja.

3. ČLEN - PREPOVED MUČENJA

Nihče nima pravice, da vas muči. Vaše dostojanstvo je treba spoštovati tudi, ko vam je odvzeta prostost.

4. ČLEN - PREPOVED SUŽENJSTVA IN PRISILNEGA DELA

Nihče vas ne sme imeti za sužnja ali zahtevati, da opravljate prisilno delo.

5. ČLEN - PRAVICA DO PROSTOSTI IN VARNOSTI

Imate pravico do prostosti. Če vas aretirajo ali vam odvzamejo prostost, imate pravico izvedeti zakaj. Če vam odvzamejo prostost, imate pravico, da vam sodijo brez odlašanja, ali pravico čakati na obravnavo pred sodiščem na prostosti.

6. ČLEN - PRAVICA DO POŠTENEGA SOJENJA

Imate pravico do pravičnega sojenja pred nepristranskim in neodvisnim sodnikom. Če ste obtoženi, da ste storili kaznivo dejanje, veljate za nedolžnega, dokler vaša krivda ni dokazana. Imate pravico, da vam pri vaši obrambi pomaga zagovornik ali odvetnik, ki ga mora, če ste revni, plačati država.

7. ČLEN - NI KAZNI BREZ ZAKONA

Ne morete biti obsojeni za kaznivo dejanje, ki ni bilo določeno za kaznivo dejanje v času, ko ste ga storili.

8. ČLEN - PRAVICA DO SPOŠTOVANJA ZASEBNEGA IN DRUŽINSKEGA ŽIVLJENJA

Imate pravico do spoštovanja vašega zasebnega in družinskega življenja, doma in dopisovanja.

9. ČLEN - SVOBODA MIŠLJENJA, VESTI IN VERE

Imate pravico do svobode misli, vesti in veroizpovedi. Imate pravico zasebno ali javno izražati svojo vero ter na svojo željo spremeniti vero.

10. ČLEN – SVOBODA IZRAŽANJA

Imate pravico, da odgovorno poveste in napišete svoje misli ter prejmete informacije in drugim sporočite informacije. To vključuje svobodo medijev.

11. ČLEN – SVOBODA ZBIRANJA IN ZDRUŽEVANJA

Imate pravico udeleževati se mirnih srečanj in ustanavljati združenja ali se jim pridružiti, vključno s sindikati.

12. ČLEN – PRAVICA DO POROKE

Imate pravico skleniti zakonsko zvezo in ustvariti družino.

13. ČLEN – PRAVICA DO UČINKOVITEGA PRAVNEGA SREDSTVA

Če so kršene vaše pravice, imate pravico, da se v zvezi s tem uradno obrnete na sodišče ali drug javni organ.

14. ČLEN – PREPOVED DISKRIMINACIJE

Vse te pravice imate ne glede na vašo barvo kože, spol, jezik, vero, politično prepričanje ali izvor.

15. ČLEN – ZAČASNA RAZVELJAVITEV ALI OMEJITEV PRAVIC V IZREDNIH RAZMERAH

Med vojno ali ob drugi splošni nevarnosti lahko vlada naredi nekaj, kar ni v skladu z vašimi pravicami, vendar samo, če je to res nujno. Celo v tem primeru pa vas vlade na primer ne smejo mučiti ali samovoljno ubiti.

16. ČLEN – OMEJITVE POLITIČNE DEJAVNOSTI TUJCEV

Vlade lahko omejijo politično dejavnost tujcev, tudi če je to v nasprotju z 10., 11. ali 14. členom.

17. ČLEN – PREPOVED ZLORABE PRAVIC

Nič v tej konvenciji ne sme škodovati pravicam in svoboščinam, ki jih konvencija določa.

18. ČLEN – UPORABA OMEJITVE PRAVIC

Večina pravic v tej konvenciji se lahko omeji s splošnim zakonom, ki se uporablja za vsakogar. Takšna omejitev je dovoljena samo v nujnih primerih.

19. DO 51. ČLEN

Ti členi razlagajo, kako deluje Evropsko sodišče za človekove pravice.

34. ČLEN – PRITOŽBE POSAMEZNIKOV

Če je bila v državi članici Sveta Evrope kršena vaša pravica iz te konvencije, se najprej pritožite na pristojne organe v vaši državi. Če svoje zadeve niste uspeli rešiti po tej poti, se lahko pritožite neposredno na Evropsko sodišče za človekove pravice v Strasbourgu.

52. ČLEN – POIZVEDBE GENERALNEGA SEKRETARJA

Na zahtevo generalnega sekretarja Sveta Evrope mora vlada razložiti, kako zakoni njene države varujejo pravice iz te konvencije.

PROTOKOLI H KONVENCIJI

1. ČLEN PROTOKOLA ŠT. 1 - VARSTVO PREMOŽENJA

Imate pravico imeti premoženje.

2. ČLEN PROTOKOLA ŠT. 1 - PRAVICA DO IZOBRAŽEVANJA

Imate pravico obiskovati šolo.

3. ČLEN PROTOKOLA ŠT. 1 - PRAVICA DO SVOBODNIH VOLITEV

Imate pravico, da v vaši državi s tajnim glasovanjem izvolite vlado.

2. ČLEN PROTOKOLA ŠT. 4 - SVOBODA GIBANJA

Če ste zakonito v državi, imate pravico v tej državi iti kamor koli in živeti kjer koli.

1. ČLEN PROTOKOLA ŠT. 6 - UKINITEV SMRTNE KAZNI

Država vas ne more obsoditi na smrt ali usmrtiti.

2. ČLEN PROTOKOLA ŠT. 7 - PRAVICA DO PRITOŽBE V KAZENSKIH ZADEVAH

Če ste bili obsojeni, ker ste storili kaznivo dejanje, se lahko pritožite na višje sodišče.

3. ČLEN PROTOKOLA ŠT. 7 - ODŠKODNINA V PRIMERU SODNE ZMOTE

Imate pravico dobiti odškodnino, če ste bili zaradi kaznivega dejanja obsojeni in se izkaže, da ste nedolžni.

1. ČLEN PROTOKOLA ŠT. 12 - SPLOŠNA PREPOVED DISKRIMINACIJE

Javni organi vas ne smejo diskriminirati na podlagi na primer barve kože, spola, jezika, vere, političnega prepričanja ali izvora.

6.3 DRUGI VIRI O SOVRAŽNEM GOVORU NA SPLETU

Če imate čas in voljo izvedeti še več o sovražnem govoru na spletu in o drugih možnostih za učenje o tej temi v vaši skupini, boste tu našli nekaj gradiva. To še zdaleč ni izčrpn seznam, ampak le nekaj predlogov.

SVET EVROPE

- **Compass/Kompas** – priročnik za učenje mladih o človekovih pravicah; **Compasito** – priročnik za izobraževanje otrok o človekovih pravicah in drugi viri za izobraževanje mladih o človekovih pravicah in boju proti rasizmu
- www.coe.int/compass
- V priročniku **Zmoremo! – Ukrepanje proti sovražnemu govoru skozi nasprotne in alternativne naracije** – so opisani različni načini sporazumevanja in izobraževanja ter orodja, s katerimi lahko mladi in drugi aktivisti za človekove pravice razvijajo nasprotne in alternativne načine pripovedi sovražnemu govoru. Dopolnjuje priročnik Zaznamki.
- <https://www.coe.int/en/web/no-hate-campaign/we-can-alternatives1>
- **Internet Literacy Handbook/Priročnik za internetno pismenost** – spletno orodje za starše, učitelje in mlade, ki želijo krepiti svoje veščine za uporabo interneta
www.coe.int/t/dghl/standardsetting/internetliteracy/Source/Lit_handbook_3rd_en.swf
- **Wild Web Woods/Na poti skozi spletno džunglo** – spletna igra za otroke, pri kateri se naučijo osnovna pravila o varnosti na internetu
www.wildwebwoods.org/popup_langSelection.php
- **Manual on Hate Speech/Priročnik o sovražnem govoru** avtorice Anne Weber, Council of Europe Publishing, Strasbourg 2009
- **Starting Points for Combating Hate Speech Online/Izhodišča za boj proti sovražnemu govoru na spletu** – tri študije o sovražnem govoru na spletu in odzivanju nanj; avtorji: Gavan Titley, Ellie Keen and László Földi; Council of Europe Publishing, Strasbourg 2012
- **Glavna spletna stran Sveta Evrope: mediji in svoboda izražanja**
www.coe.int/t/dghl/standardsetting/media/Themes/Education_en.asp
- **Projekt izobraževanja o digitalnem državljanstvu** – Cilj projekta izobraževanja o digitalnem državljanstvu je opolnomočiti otroke z izobraževanjem ali pridobivanjem kompetenc za učenje in aktivno soudeležbo v digitalni družbi.
<https://www.coe.int/en/web/digital-citizenship-education/digital-citizenship-education-project>
- **Evropski program izobraževanja o človekovih pravicah za pravne strokovnjake (HELP)** – Z organizacijo usposabljanj na spletu in zunaj njega je pravnim strokovnjakom v pomoč pri povečevanju učinkovitosti in usklajenosti pri uporabi evropskih standardov za temeljne pravice. Več spletnih usposabljanj je na voljo tudi splošni javnosti.
<http://help.elearning.ext.coe.int/>

- **Evropsko sodišče za človekove pravice: tematsko informativno gradivo** (tudi o sovražnem govoru)
www.echr.coe.int/ECHR/EN/Header/Press/Information+sheets/Factsheets
- **Seznam priporočil, resolucij in deklaracij Odbora ministrov**, sprejetih na področju medijev
www.coe.int/t/dghl/standardsetting/media/doc/cm_EN.asp

DRUGI VIRI IN POVEZAVE

- **Insafe in INHOPE – Insafe in INHOPE** sodelujeta v okviru mreže centrov za varnejši internet v Evropi, ki običajno združujejo centre za ozaveščanje, telefonsko številko za pomoč in svetovanje, telefonsko številko za prijavo in mladinski svet. Telefonske številke za prijavo javnosti omogočajo, da anonimno prijavijo vsebine na spletu, za katere sumijo, da so nezakonite, na primer spolno zlorabo otrok.
<https://www.betterinternetforkids.eu/web/portal/policy/insafe-inhope>
- **Insafe Good Practice Guide/Insafe: priročnik dobre prakse**, pregled virov za najstnike, poročilo
<https://www.eurosafe.eu.com/uploads/inline-files/good-practice-guide.pdf>
- **Teachtoday** je portal z informacijami in nasveti za šole o pravilni, odgovorni in varni uporabi novih tehnologij
www.teachtoday.eu
- **MediaSmarts** je spletno mesto z zelo raznolikimi izobraževalnimi dejavnostmi, informativnim gradivom in orodji na področju uporabe interneta
www.mediasmarts.ca
- **Web We Want/Splet po naši meri** je priročnik za otroke, stare od 13 do 16 let, o internetni pismenosti, ki so ga pripravili mladi ali je bil pripravljen v sodelovanju z njimi
<http://webwewant.eu>
- **European Schoolnet** je mreža 30 evropskih ministrstev za izobraževanje, ki učiteljem in učencem zagotavlja vire o družbi znanja in uporabi interneta
www.eun.org
- **European Wergeland Centre** nudi številne vire za izobraževanje o človekovih pravicah
www.theewc.org
- Zbirka orodij organizacije **Anti-Defamation League** vsebuje predloge za ukrepanje proti kibernet-skemu sovraštvu
<https://rm.coe.int/leaflet-defamation-en/168079ceca>
- Mednarodna mreža INACH – **International Network Against Cyber Hate** – združuje organizacije in krepi njihovo vlogo pri spodbujanju spoštovanja, odgovornosti in državljanstva na internetu, tako da se bori proti kibernet-skemu sovraštvu in ozavešča o diskriminaciji na spletu
www.inach.net

6.4 VODNIK PO ČLOVEKOVIH PRAVICAH ZA UPORABNIKE INTERNETA

(ki ga je Odbor ministrov sprejel 16. aprila 2014 na 1197. seji namestnikov ministrov)

POENOSTAVLJENA RAZLIČICA

VAŠE PRAVICE NA SPLETU	NALOGA OBLASTI IN PONUDNIKOV INTERNETA
Dostop do interneta in nediskriminacija strošek vašega dostopa do interneta ne sme biti previsokko ste na internetu, ne smete biti diskriminirani zaradi spola, rase, barve kože, jezika, vere, starosti, spolne usmerjenosti ali iz drugih razlogov	zagotoviti dostop do interneta, če živite v oddaljenih podeželskih krajih, imate nizek dohodek ali ste oseba z invalidnostjoodzivati se na diskriminacijo na spletu in zagotoviti zaščito in podporo
Svoboda izražanja in obveščanja lahko se svobodno izražate na spletu, ne smete pa uporabljati izrazov, ki pomenijo diskriminacijo, sovraštvo ali nasiljeimate pravico dostopati do informacijlahko ustvarjate, ponovno uporabljate in delite vsebine pod pogojem, da spoštujete intelektualno lastnino, vključno z avtorsko pravicona spletu lahko uporabljate psevdonim, vendar se ga določenih primerih lahko razkrije	dati navodila, kako vložite pritožbo ali prijavo Kršitveodzivati se na vaše pritožberazkriti identiteto osebe na spletu, ko gre za kazniva dejanja ali kršitve človekovih pravic
Zbiranje, združevanje in soudeležba imate pravico do druženja z drugimi na internetuimate pravico do mirnega protestiranja na spletulahko izberete katero koli spletno orodje, da se pridružite neki družbeni skupini ali sodelujete v javnih razpravah	zagotoviti orodja za soudeležbo na Spletuupoštevati vaše mnenje
Zasebnost in varstvo podatkov imate pravico do zasebnega in družinskega življenja na internetuvedeti morate, da se pri uporabi interneta redno obdelujejo vaši osebni podatkizaupnost vaše zasebne komunikacije na internetu je treba spoštovati tudi na vašem delovnem mestu	spoštovati določena pravila in postopke pri obdelavi vaših podatkovimeti morajo vaše soglasje za obdelavo vaših osebnih podatkovzaščititi vas pred nezakonitim nadzorovanjem ali prestrežanjem podatkovzagotoviti pomoč pri zaščiti vaših podatkov

VAŠE PRAVICE NA SPLETU	NALOGA OBLASTI IN PONUDNIKOV INTERNETA
Izobraževanje in pismenost • imate pravico do izobraževanja in dostopa do znanja • imeti morate možnost krepiti veščine za razumevanje in uporabo različnih internetnih orodij, s katerimi preverite pravilnost in verodostojnost vsebin in storitev, do katerih dostopate	• zagotoviti dostop do interneta in kulturnih, znanstvenih in akademskih vsebin • zagotoviti možnost, da lahko krepite veščine medijske pismenosti
Otroci in mladi • imate pravico svobodno izražati svoje mnenje in sodelovati v javnem življenju • vedeti morate, da vsebina, ki jo ustvarite na internetu, ali vsebina, ki jo o vas ustvarijo drugi uporabniki interneta, lahko ogrozi vaše dostojanstvo, varnost in zasebnost Do te vsebine se zdaj in pozneje v vašem življenju lahko dostopa povsod po svetu • imate pravico do izobraževanja, da se zavarujete pred vdori in kršitvami na internetu	• usposobiti vas, da boste znali varno uporabljati internet • dati vam jasne informacije o vsebinah in nezakonitem obnašanju na spletu (npr. nadlegovanju na spletu) ter o tem, kako prijavite nezakonito vsebino • svetovati in zagotavljati podporo, a hkrati spoštovati vašo zasebnost in anonimnost • zaščititi vas pred nezakonitim poseganjem v vašo telesno, duševno in moralno dobrobit, predvsem s spolnim izkoriščanjem in spolno zlorabo na internetu ter z drugimi oblikami kibernetkega kriminala
Pomoč in podpora • imate pravico dobiti pomoč in podporo v primeru omejevanja ali kršenja vaših pravic • imate pravico obrniti se na sodišče	• seznaniti vas z vašimi pravicami • povedati vam, kako prijavite vdor • vas obvestiti o pomoči in podpori, ki vam je na voljo, če so bile kršene pravice • zaščititi vašo digitalno identiteto in vaš računalnik pred nezakonitimi dostopi ali vdori in manipulacijami

6.5 PREDLOGI ZA DELAVNICE, ZASNOVANE NA TEM PRIROČNIKU

1. ZAČETNA DELAVNICA O SOVRAŽNEM GOVORU NA SPLETU (1–2 URI)

Ta delavnica je kratek uvod, zasnovan na dejavnostih iz tega priročnika. Na tej delavnici udeleženci:

- pridobijo znanje o sovražnem govoru na spletu, kaj je in kako ga prepoznamo;
- odkrijejo spletno mladinsko kampanjo gibanja Ne sovražnemu govoru.

To je delavnica za skupino največ 25 udeležencev in enega moderatorja.

NAVODILA KORAK ZA KORAKOM:

1. Uvod v delavnico (5 minut)

Udeležencem razložite temo delavnice.

2. Uvod v sovražni govor na spletu (15 minut)

- Udeležence vprašajte, če so že naleteli na sovražni govor na spletu, in jim recite, naj navedejo nekaj primerov; drugače pa lahko tudi vi udeležencem opišete nekaj primerov (lahko uporabite vsebino spletne strani Hate Speech Watch: <https://coe.int/en/web/no-hate-campaign>).
- Udeležence vprašajte, kako se počutijo žrtve sovražnega govora na spletu in kakšne so lahko posledice za žrtve ali druge člane družbe.
- Predstavite koncept človekovega dostojanstva, ki ga sovražni govor ogroža; pojasnite tudi, kaj pomeni izraz sovražni govor na spletu. Pomen izraza, ki ga je določil Svet Evrope, je na [15. strani](#) tega priročnika.

3. Zdaj izvedite dejavnost S slabega na slabše iz tega priročnika (45–60 minut).

Ta dejavnost je uvod v sovražni govor na spletu. Udeleženci razvrstijo različne primere protigejevskega sovražnega govora od najmanj hudega do najhujšega. Več o tem na [116. strani](#).

4. Ko boste izvedli to dejavnost, boste morda želeli: (20–30 minut)

- udeležencem predvajati video mladinske kampanje gibanja Ne sovražnemu govoru ali video projekta No Hate Ninja: zgodba o mačkah, samorogih in sovražnem govoru (*A story about cats, unicorns and hate speech*) (<https://www.coe.int/en/web/no-hate-campaign/videos1>) in jim predstaviti mladinsko kampanjo gibanja Ne sovražnemu govoru. Več o gibanju lahko preberete v 2. poglavju tega priročnika: Gibanje Ne sovražnemu govoru na [15. strani](#);
- pogovoriti se o tem, kako bi mladi lahko uporabljali internet, ne da bi spodbujali sovražni govor, in na podlagi pogovora napišite seznam priporočenih in odsvetovanih dejanj, ki bo mladim svetoval, kako pri uporabi interneta upoštevati človekove pravice;
- na kratko izvedite vrednotenje delavnice (tako da na primer vsak udeleženec s ključno besedo pove, kaj se je na delavnici naučil) (5–10 minut).

DRUGE MOŽNOSTI

Če želite začetno delavnico nameniti prav določeni temi iz priročnika, lahko na primer izvedete to dejavnost:

- nova pravila igre, ki obravnava seksizem v spletnih igrah,
- boj proti vrstniškemu nasilju na spletu, ki obravnava različne možne odzive na vrstniško nasilje na spletu, z skupina X, ki obravnava rasizem proti Romom,
- spletni profili o predsodkih in stereotipih, ki vodijo v sovražni govor na spletu.

2. DELAVNICA O SOVRAŽNEM GOVORU NA SPLETU, ČLOVEKOVIH PRAVICAH IN SVOBODI IZRAŽANJA (4 URE)

To je daljša delavnica, pri kateri uporabimo ta priročnik. Na tej delavnici udeleženci:

- pridobijo znanje o sovražnem govoru na spletu, kaj je in kako ga prepoznamo;
- pridobijo znanje o okviru človekovih pravic in omejitvah svobode izražanja; z odkrijejo spletno mladinsko kampanjo gibanja Ne sovražnemu govoru.

To je delavnica za skupino največ 25 udeležencev in enega moderatorja.

NAVODILA KORAK ZA KORAKOM:

1. Uvod v delavnico (5 minut)

Udeležencem razložite temo delavnice.

2. Uvod v sovražni govor na spletu (15 minut)
 - Udeležence vprašajte, ali so že naleteli na sovražni govor na spletu, in jim recite, naj navedejo nekaj primerov; drugače pa lahko tudi vi udeležencem opišete nekaj primerov (lahko uporabite vsebino spletne strani Hate Speech Watch: <https://coe.int/en/web/no-hate-campaign>).
 - Pojasnite človekovo dostojanstvo, ki ga sovražni govor ogroža; pojasnite tudi, kaj pomeni izraz sovražni govor na spletu. Pomen izraza, kot ga je določil Svet Evrope, je na 15. strani tega priročnika.
3. Zdaj naredite dejavnost neomejena svoboda iz tega priročnika (60 minut).

Udeleženci obravnavajo idejo o svobodi izražanja na podlagi študije primerov. Odločiti se morajo, kaj narediti s komentarji ali sporočili, ki so sporna ali žaljiva ali morda celo nevarna. Več o tem na 73. strani.

- Po tej dejavnosti boste morda želeli podrobneje raziskati vzroke ali korenine sovražnega govora na spletu in njegove posledice. Pri tem je lahko v pomoč dejavnost korenine in veje iz tega priročnika (60 minut) na [112.strani](#). Drevo težav lahko narišete na podlagi katerega koli primera iz prejšnje dejavnosti.
- Vzemite si kratek odmor (20 minut).
- Na podlagi narisanih dreves lahko udeležence prosite, da pripravijo akcije in kampanje o nekaterih posledicah sovražnega govora. Udeležence lahko razdelite v majhne skupine in jih prosite, da izberejo eno posledico sovražnega govora, ki bi jo radi spremenili. Skupine imajo za pogovor na voljo 20 minut in nato še 20 minut za predstavitev svojih ugotovitev (40 minut).
- Ko boste izvedli to dejavnost, boste morda želeli: (30 minut)
 - udeležencem predvajati video mladinske kampanje gibanja Ne sovražnemu govoru (<https://coe.int/en/web/no-hate-campaign>) ali video projekta No Hate Ninja: zgodba o mačkah, samorogih in sovražnem govoru (A story about cats, unicorns and hate speech) (www.youtube.com/watch?v=kp7ww3KvccE) in jim predstaviti mladinsko kampanjo gibanja Ne sovražnemu govoru. Več o gibanju lahko preberete v 2. poglavju tega priročnika: Gibanje Ne sovražnemu govoru na [15.strani](#);
 - pogovoriti se o tem, kako bi mladi lahko uporabljali internet, ne da bi spodbujali sovražni govor, in na podlagi pogovora napišite seznam priporočenih in odsvetovanih dejanj, ki bo mladim v pomoč, kako pri uporabi interneta upoštevati človekove pravice.
- Na kratko izvedite vrednotenje delavnice (tako da na primer vsak udeleženec s ključno besedo pove, kaj se je na delavnici naučil) (5–10 minut).

3.DELAVNICA O SOVRAŽNEM GOVORU NA SPLETU, O ČLOVEKOVIH PRAVICAH IN SVOBODI IZRAŽANJA (4 URE) – VIŠJA STOPNJA

To je daljša delavnica, pri kateri uporabimo ta priročnik. Na tej delavnici udeleženci:

- pridobijo znanje o sovražnem govoru na spletu, kaj je in kako ga prepoznamo;
- pridobijo znanje o človekovih pravicah in še zlasti o povezavi med svobodo izražanja in sovražnim govorom;
- odkrijejo spletno mladinsko kampanjo gibanja Ne sovražnemu govoru.

To je delavnica za skupino največ 25 udeležencev in enega moderatorja.

NAVODILA KORAK ZA KORAKOM:

- Uvod v delavnico (5 minut)
 - Udeležencem razložite temo delavnice.
- Uvod v sovražni govor na spletu in človekove pravice (20 minut)
 - Udeležence vprašajte, če so že naleteli na sovražni govor na spletu in jim recite, naj navedejo nekaj primerov; drugače pa lahko tudi vi udeležencem opišete nekaj primerov.
 - Pojasnite človekovo dostojanstvo, ki ga sovražni govor ogroža; pojasnite tudi, kaj pomeni izraz sovražni govor na spletu. Pomen izraza, kot ga je določil Svet Evrope, je na [15.strani](#) tega priročnika.

3. Izvedite aktivnosti dan na sodišču iz tega priročnika (120 minut).

Udeleženci odigrajo kratko sodno obravnavo resnične zadeve iz sodne prakse Evropskega sodišča za človekove pravice. Več o tem na [29. strani](#).

4. Vzemite si kratek odmor (20 minut).

5. Ko končate dejavnost, udeležence razdelite v majhne skupine in jih prosite, da na svojih priljubljenih interaktivnih spletnih straneh poiščejo politike o rasizmu ali drugih oblikah sovražnega govora. Skupine imajo za to na voljo 20 minut. Nato vsi udeleženci skupaj razpravljajo in primerjajo različne politike, ki so jih našli. Vprašajte jih, če se jim zdi, da katera od politik pomanjkljivo varuje uporabnike in kako bi jih spremenili, da bi bile zadovoljive (40 minut).

To je ena od možnosti pri dejavnosti branje pravil iz tega priročnika. Več informacij o dejavnosti je na [106. strani](#).

6. Ko boste izvedli to dejavnost, boste morda želeli: (30 minut)

- udeležencem predvajati video mladinske kampanje gibanja Ne sovražnemu govoru ali video projekta No Hate Ninja: zgodba o mačkah, samorogih in sovražnem govoru (A story about cats, unicorns and hate speech) (<https://www.coe.int/en/web/no-hate-campaign/videos1>) in jim predstaviti mladinsko kampanjo gibanja Ne sovražnemu govoru. Več o gibanju lahko preberete v 2. poglavju tega priročnika: Gibanje Ne sovražnemu govoru na [15. strani](#);
- pogovoriti se o tem, kako bi mladi lahko uporabljali internet, ne da bi spodbujali sovražni govor, in na podlagi pogovora napišite seznam priporočenih in odsvetovanih dejanj, ki bo mladim v pomoč, kako pri uporabi interneta upoštevati človekove pravice.

7. Na kratko izvedite vrednotenje delavnice (tako da na primer vsak udeleženelec s ključno besedo pove, kaj se je na delavnici naučil) (5 minut).

Zastopniki za prodajo publikacij Sveta Evrope
Agents de vente des publications du Conseil de l'Europe /
Sales agents for publications of the Council of Europe

BELGIJA

La Librairie Européenne –
The European Bookshop
Rue de l'Orme, 1
BE-1040 BRUXELLES
Tel.: +32 (0)2 231 04 35
Faks: +32 (0)2 735 08 60
E-naslov: info@libeurop.eu
http://www.libeurop.be

Jean De Lannoy/DL Services
Avenue du Roi 202 Koningslaan
BE-1190 BRUXELLES
Tel.: +32 (0)2 538 43 08
Faks: +32 (0)2 538 08 41
E-naslov: jean.de.lannoy@dl-servi.com
http://www.jean-de-lannoy.be

BOSNA IN HERCEGOVINA

Robert's Plus d.o.o.
Marka Marulića 2/V
BA-71000 SARAJEVO
Tel.: + 387 33 640 818
Faks: + 387 33 640 818
E-naslov: robertsplus@bih.net.ba

KANADA

Renouf Publishing Co. Ltd.
22-1010 Polytek Street
CDN-OTTAWA, ONT K1J 9J1
Tel.: +1 613 745 2665
Faks: +1 613 745 7660
Brezplačni telefon: (866) 767-6766
E-naslov: order.dept@renoufbooks.com
http://www.renoufbooks.com

HRVAŠKA

Robert's Plus d.o.o.
Marasovićeveva 67
HR-21000 SPLIT
Tel.: + 385 21 315 800, 801, 802, 803
Faks: + 385 21 315 804
E-naslov: robertsplus@robertsplus.hr

ČEŠKA

Suweco CZ, s.r.o.
Klecakova 347
CZ-180 21 PRAHA 9
Tel.: +420 2 424 59 204
Faks: +420 2 848 21 646
E-naslov: import@suweco.cz
http://www.suweco.cz

DANSKA

GAD
Vimmelskafte 32
DK-1161 KØBENHAVN K
Tel.: +45 77 66 60 00
Faks: +45 77 66 60 01
E-naslov: reception@gad.dk
http://www.gad.dk

FINSKA

Akateeminen Kirjakauppa
PO Box 128
Keskuskatu 1
FI-00100 HELSINKI
Tel.: +358 (0)9 121 4430
Faks: +358 (0)9 121 4242
E-naslov: akatilaus@akateeminen.com
http://www.akateeminen.com

FRANCIJA

Navezite stik neposredno s:
Council of Europe Publishing Editions
du Conseil de l'Europe
FR-67075 STRASBOURG cedex
Tel.: +33 (0)3 88 41 25 81
Faks: +33 (0)3 88 41 39 10
E-naslov: publishing@coe.int
http://book.coe.int

Librairie Kléber
1 rue des Francs-Bourgeois
FR-67000 STRASBOURG
Tel.: +33 (0)3 88 15 78 88
Faks: +33 (0)3 88 15 78 80
E-naslov: librairie-kleber@coe.int
http://www.librairie-kleber.com

GRČIJA

Librairie Kauffmann s.a.
Stadiou 28
GR-105 64 ATHINAI
Tel.: +30 210 32 55 321
Faks: +30 210 32 30 320
E-naslov: ord@otenet.gr
http://www.kauffmann.gr

MADŽARSKA

Euro Info Service
Pannónia u. 58.
PF. 1039
HU-1136 BUDAPEST
Tel.: +36 1 329 2170
Faks: +36 1 349 2053
E-naslov: euroinfo@euroinfo.hu
http://www.euroinfo.hu

ITALIJA

Licosa SpA
Via Duca di Calabria, 1/1
IT-50125 FIRENZE
Tel.: +39 0556 483215
Faks: +39 0556 41257
E-naslov: licosa@licosa.com
http://www.licosa.com

NORVEŠKA

Akademika
Postboks 84 Blindern
NO-0314 OSLO
Tel.: +47 2 218 8100
Faks: +47 2 218 8103
E-naslov: support@akademika.no
http://www.akademika.no

POLJSKA

Ars Polona JSC
25 Obroncow Street
PL-03-933 WARSZAWA
Tel.: +48 (0)22 509 86 00
Faks: +48 (0)22 509 86 10
E-naslov: arspolona@arspolona.com.pl
http://www.arspolona.com.pl

PORTUGALSKA

Marka Lda
Rua dos Correiros 61-3
PT-1100-162 LISBOA
Tel.: 351 21 3224040
Faks: 351 21 3224044
www.marka.pt
E-naslov: apoio.clientes@marka.pt

RUSKA FEDERACIJA

Ves Mir
17b, Butlerova. ul. – Office 338
RU-117342 MOSCOW
Tel.: +7 495 739 0971
Faks: +7 495 739 0971
E-naslov: orders@vesmirbooks.ru
http://www.vesmirbooks.ru

ŠVICA

Planetis Sàrl
16 chemin des Pins
CH-1273 ARZIER
Tel.: +41 22 366 51 77
Faks: +41 22 366 51 78
E-naslov: info@planetis.ch

TAJVAN

Tycoon Information Inc.
5th Floor, No. 500, Chang-Chun Road
Taipei, Taiwan
Tel.: 886-2-8712 8886
Faks: 886-2-8712 4747, 8712 4777
E-naslov: info@tycoon-info.com.tw
orders@tycoon-info.com.tw

ZDRUŽENO KRALJESTVO

The Stationery Office Ltd
PO Box 29
GB-NORWICH NR3 1GN
Tel.: +44 (0)870 600 5522
Faks: +44 (0)870 600 5533
E-naslov: book.enquiries@tso.co.uk
http://www.tsoshop.co.uk

**ZDRUŽENE DRŽAVE AMWERIKE
in KANADA**

Manhattan Publishing Co
670 White Plains Road
USA-10583 SCARSDALE, NY
Tel.: + 1 914 472 4650
Faks: +1 914 472 4316
E-naslov: coe@manhattanpublishing.com
http://www.manhattanpublishing.com

Council of Europe Publishing/Editions du Conseil de l'Europe
FR-67075 STRASBOURG Cedex

Tel.: +33 (0)3 88 41 25 81 – Faks: +33 (0)3 88 41 39 10 – E-naslov: publishing@coe.int – <http://book.coe.int>

Svet Evrope, 2020, angleška verzija,
Ministrstvo za vzgojo in izobraževanje / Urad RS za mladino, 2023, slovenska izdaja.

Prevod priročnika je izdan v dogovoru s Svetom Evrope,
odgovornost za prevod v celoti prevzema izdajatelj.

Delo Sveta Evrope za demokracijo je trdno zasidrano v izobraževanju: izobraževanju v šolah in vseživljenjskem učenju uveljavljanja demokracije, na primer v obliki neformalnih učnih aktivnosti. Izobraževanje o človekovih pravicah in izobraževanje za demokratično državljanstvo sta sestavna dela trajne demokracije.

Sovražni govor je najbolj zaskrbljujoča oblika rasizma in diskriminacije, ki prevladuje v Evropi ter se množi na internetu in v družbenih medijih. Sovražni govor na spletu je vidni vrh ledene gore nestrpnosti in etnocentrizma. To neposredno prizadene mlade, ki so akterji in žrtve kršitev človekovih pravic na spletu; Evropa potrebuje mlade, ki bodo spoštovali in varovali človekove pravice, saj je to življenjsko zavarovanje za demokracijo.

Zaznamki je bil izdan v podporo mladinski kampanji Sveta Evrope za človekove pravice na spletu, ki jo organizira gibanje Ne sovražnemu govoru. Zaznamki je koristen pripomoček za izobraževalce, ki želijo sovražni govor na spletu obravnavati s stališča človekovih pravic, in sicer kot del formalnega ali neformalnega izobraževanja. Priročnik je namenjen delu z učečimi, starimi od 13 do 18 let, dejavnosti pa se lahko prilagodijo tudi drugim starostim in profilom.

Ta izdaja priročnika je bila prenovljena, zato vsebuje več informacij in dejavnosti o Vodniku po človekovih pravicah za uporabnike interneta, posodobljene informacije o mladinski kampanji gibanja Ne sovražnemu govoru in praktične predloge delavnic za boj proti sovražnemu govoru kot del formalnega ali neformalnega izobraževanja.

GIBANJE
NESOVRAŽNEMU
GOVORU

www.coe.int

- | Svet Evrope je vodilna organizacija za človekove pravice na tej celini.
- | Sestavlja ga 47 držav članic, od katerih je 28 članic Evropske unije.
- | Vse države članice Sveta Evrope so podpisale Evropsko konvencijo o varstvu človekovih pravic, pogodbo, namenjeno varstvu človekovih pravic, demokracije in vladavine prava.
- | Evropsko sodišče za človekove pravice spremlja izvajanje konvencije v državah članicah.

SI

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE